

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republik of Kosovo

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA
KOMUNA E VITISË - OPŠTINA VITINA

Pranimi/Pranipuni/Prilapsi: 18-04-2025			
No. i Propozimit (Dok. No.)	Titulli	Shprehja (Vendi)	Vlera Vendimet
01-060/01-			358

Komuna e Vitisë
Opština Vitina
Municipality of Viti/na

Në bazë të nenit 43, paragrafi 43.1 të Ligjit Nr. 03/L - 040 për Vetëqeverisje Lokale (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, Nr. 28/15, Qershor, 2008) dhe të nenit 30, paragrafi 30.2 të Statutit të Komunës së Vitisë, Nr. 01-013/491, të datës 21.04.2011, dhe të nenit 5 të Udhëzimit Administrativ (MAPL) Nr.02/2015 për mbajtjen e mbledhjeve të kuvendit të komunës, në nenin 6, pika 1 e Rregullores për Punën e Kuvendit të Komunës së Vitisë Nr.01-013/594, e datës 02.05.2014, kryesuesi i Kuvendit Komunal të Vitisë bënë këtë:

F T E S Ë

Ftoheni të merrni pjesë në mbledhjen e IV të rregullt të Kuvendit të Komunës së Vitisë, që do të mbahet me datën **29.04.2025 (e Martë)**, duke filluar në ora 10:00.

Mbledhja do të mbahet në Sallën e Kuvendit të Shtëpisë së Kulturës "Gursel e Bajram Sylejmani" në Viti. Mbledhja është e hapur për publikun. Për këtë seancë kryesuesi propozon këtë:

R e n d d i t e

1. Shqyrtimi dhe miratimi i procesverbalit nga mbledhja e tretë e Kuvendit Komunal,
2. Pasqyrat Financiare të buxhetit Komunal për periudhën janar-mars 2025.
3. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për planin ndërkomunal për menaxhimin e integruar të mbeturinave për komunat e Gjilanit, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Kllokotit, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shtime, Han i Elezit, Shtërpçë.
4. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për mbështjetjen financiare në shumën prej 3,500,00 EURO për sindikatën (SPAK) e të punësuarve shërimin civil në komunën e Vitisë.
5. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për këmbimin e pronës së paluajtshme komunale me pronën e luajtshme në e cila evidentohet në pronësi të Xhavit (Januz) Bajrami.
6. Informatë mbi kontratat e pa përfunduara në tri vitet e fundit 2022-2024.
7. Informatë nga Drejtoria për Urbanizëm, planifikim dhe mbrojtje të mjedisit për lejet ndërtimore gjatë viteve 2021-2025.

Viti, më 18.04.2025

Kryesuesi i Kuvendit
Bekim Azizi

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Komuna e Vitisë
Opština Vitina
Municipality of Viti/na

PROCESVERBAL

I MBLEDHJES SË TRETË TË RREGULLT TË KUVENDIT TË KOMUNËS SË VITISË

Mbledhjen e ftoi dhe e kryesoi, z.Bekim Azizi, kryesues i Kuvendit të Komunës së Vitisë. Mbledhja është mbajtur më 27.03.2025 (e enjte) në shtëpinë e kulturës "Gursel e Bajram Sylejmani", duke filluar me punë në ora 10 h. Në mbledhje morën pjesë kryesuesi i Kuvendit, z.Bekim Azizi, nënkryetari i komunës, z.Hasan Aliu si dhe këshilltarët e Kuvendit, si: z.Ramadan Deliu, znj.Valentina Mehmeti, z.Zejnepe Osmani, z.Ali Bajrami, z.Sokol Hyseni, z.Illir Zuka, z.Ekrem Ymeri, z.Arbnora Hajredini, znj.Marigona Avdiu, z.Sokol Shaqiri, z.Basri Sylejmani, z.Jakup Demiri, znj.Liridona Bislimi, z.Sejdi Emini, z.Nexhat Halili, z.Remzi Salihu, znj.Lindita Demelezi, znj.Majlinda Shabani, z.Durim Sylejmani, z.Musli Neziri, znj.Vilsona Maliqi-Salihu, znj.Zyrafete Rama, z.Reshat Azizi, z.Taulant Haxhiu, znj.Anisë Zejnullahu, ndërsa mungoi, z.Veton Ramadani, znj.Zyrafete Rama. Në mbledhje morën pjesë edhe drejtorët e drejtorive, zyrat e kryetarit, mediat elektronike dhe të tjerë. Pasi u konstatua se prezent janë 25 anëtarë të KK-së, kryesuesi i Kuvendit e shpalli të hapur mbledhjen.

Kryesuesi, z.Bekim Azizi: Mirëdita dhe mirë se keni ardhur në seancën e tretë të rregullt të Kuvendit Komunal të Vitisë! Gjatë kësaj periudhe kohore janë kthyer të gjitha aktet e ligjshmërisë, që janë në rregull. Këto ditë kemi pas dhe agjendat e organizmit të Flakadanit të Karadakut, gjë që ju falenderoj të gjithëve për angazhimin, për pjesëmarrjen dhe ndihmën që është bërë gjatë këtyre tri ditëve. Para se të hymë në rend të ditës kemi pjesën për pyetje dhe përgjigje, por para se të ja jap fjalën ja kisha dhanë fjalën drejtoreshës për shëndetësi dhe mirëqenie sociale.

znj.Merrushe Ahmeti, drejtoreshë: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Me shumë padurim e kam pritë këtë seancë me sqaru raportin tim në raport me Caritas-Kosova. Ditëve të fundit kam dëgju zëra që kinse neglizhenca ime ka shkaktuar mos pagesat për puntorët e Caritasit për muajin mars. Po ashtu kam pranuar telefonata ku më është kërku përgjegjësi pse unë kam largu njerëz nga puna. Kjo ka qenë diçka shumë shqetësuese për mua, për arsye se është diçka e krijuar prej hiqi. Edhe një çështje që nuk kam aspak frikë me folë është e vërteta për mua. E vërteta është akti më i lartë që mund ta ketë një njeri. E vetmja frikë e imja është që me u fsheh prapa të vërtetës, dhe me qendru e heshtur. Unë nuk kam lind për me qenë servile. Edhe asnjëherë nuk ja lejoj vetes me ra në atë pozicion. Kontrata e Caritasit është kontrat që është e nënshkrua mes Komunës së Vitisë dhe operatorit ekonomik, që në këtë rast është Caritas-Kosova, mirëpo mundet me qenë dhe operator tjetër ekonomik, dhe si e tillë unë thjeshtë jam autorizuese e buxhetit, dhe si çështje kalon vetëm në aspekt procedural dhe neglizhenca jeme asnjëherë nuk ka shkaktuar përgjatë këtyre viteve që mbesin punëtorët pa rroga. Vetëm se unë nuk kam qenë e rregullt. Këtë e dëshmojnë më së miri dhe zyrtarët financiar me të cilët unë punoj janë të gjitha faktet faktike me dokumenta. Kërkesa për shpalljen e tenderit është paraqitur nga QKMF me vonesë. Ajo është paraqitur me datën 5 shkurt. Janë dokumente faktike. Nga ana ime është nënshkruar me 6 shkurt, diferenca prej 24 orëve nuk përcakton ose se ka pengu aspak procesin. Këtë e dëshmon çdo zyrtar në qfotë se e dëshmon të kundërtën. Unë jam e gatshme me ndjek dhe rrugën ligjore, se janë çështje shumë faktike dhe reale dhe nuk lejoj gjëra thash e theme dhe shpifje, se shpifja inicon procedura morale, etike, sociale, dhe unë një çështje të tillë nuk ja lejoj vetes dhe nuk ja lejoj punës sime. Puna ime nuk është e bazuar në këto qasje, puna ime është e bazuar në ndershmëri dhe vërtetësi. Një çështje tjetër që më ka shqetësuar shumë, është fakti që stafi duhet me kërku falje. Pse me kërku stafi falje veç se mendojnë ndryshe. Realisht ata janë persona që kanë emër, kanë mbiemër, tituj, profesion, përvojë pune, veç pse mendojnë ndryshe. Realisht ne duhet me fol për ta me ja

komunale pse jan ndryshe, pse mendojnë ndryshe. Realisht shumë e turpshme, shumë e pavend. Unë jam ndjerë jashtëzakonisht e shqetësime për të gjitha këto gjëra që kanë ndodhë, dhe të themë të drejten nuk gjejë në fjalorin tim, ndoshta fjalori imë i varfër me përshku krejt këtë zhgënjim emocional, këtë dobësi kaq të madhe. Kohëve të fundit më ka frymzu dhe kurr më shumë nuk e kam ndjerë një thënie të vendeve lindore, ku thotë: "djelli, hëna dhe e vërteta nuk mundë të fshihen gjatë". Unë uroj që çdo herë të triumfoj e vërteta dhe unë nuk kam të bëjë me këtë procesin e rekrutimit, as seleksionimit të stafit, as me pjesën e neglizhimit të. Asnjëherë nuk ka ndodh që stafi im të mbetet pa paga për shkakun tim.

z.Nexhat Halili: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Kërkesa ime është nga administrata e kuvendit komunal dhe administratori i web faqes dhe ju si kryetar i kuvendit që nga web faqja e Komunës së Vitisë të largohet ose të mirret dhe të korrigojohet informata e kryetarit të komunës, sepse në ueb faqe të komunës figuron raporti të cilin e kemi sqaru seancaen e kaluar, dhe gjithnjë shkon në web faqe i njëjti raport. Ju lutem që ky raport të merret të korrigojohet të rregullohet të behet raport 1 vjeçar e jo të mbeten shënimet e 6-mujorit. Kërkesën e dytë kam për drjetorin e financave, por drejtoresha nuk qenka këtu. Obligimet e papaguara për vitin 2024, 2 milion e 537 mijë e 563.43 euro të paraqitura në pasqyra financiare, ka mos përputhje mes pasqyrave financiare dhe obligimet e specifikuar sipas fakturave, ku vlera në web faqe te faktura është 2 milion e 526 mijë e 414.32 euro, që d.m.th i njëjti rast ka një disproporcion 11 mijë e 149.11 euro. Kërkoj nga Drejtoria e Financve dhe personeli financiar, që t'i bëjë këto ndryshime dhe të bëjë harmonizimin e të gjitha dokumenteve. Nëse nuk kanë mundësi me i bë këto, atëhere ne të kërkojnë ndihma prej profesionistëve që i kryen këto punë. Pasqyrat financiare dhe obligimet e paraqitura në bazë të fakturava të paraqitura në bazë të fakturava të jenë të harmonizuara, të mos kenë ndryshime.

z.Illir Zuka: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Dua t'i ngris 2 çështje. Njëra është që ka dalë dhe në media, dëmtimi i rrugës magjistrale Gilan-Ferizaj. Një ndër ta që jan tu pësu më së shumti jemi ne Pozherani. E kam ngritë disa herë këtë shqetësim, por askush nuk është marrë. Kësaj radhe lus prej Plus Televizionit në ta shef se në çfarë gjendje janë tu hjek bizneset nga rruga kryesore në Pozheran. Kjo firmë këtu është nga një që është kthyer nga shtetet e jashtme me investu në Kosovë. Ne jemi tu ja pamundësu funksionimin për shkak që nuk munden as veturat me u ndal nga asfalti i prishur. E dij që institucionet e Vitisë nuk kanë kompetenca shumë në atë rrugë, për shkak që është rrugë regjionale, mirëpo është bërë e pamundur që bizneset me funksionu në Pozheran. Shqetësimi tjetër është për betoninë e bërllogut te rruga "Sabit Zuka", por fillimisht dua ta falenderoj drejtorinë që para disa ditëve ka ndërhyrë që të hjeket betonia e bërllogut, por dje kjo betoni është prapë në këtë gjendje siç e shifni në foto. Kërkoj prej "Higjienës" që në momentin që ka në Pozheran të shtrim rrjetin që të mos lejoj në asnjë shtëpi me u deklaruar me 0 dhe nuk paguj, se nuk hudhi, por ai është tu e hudh diku dhe kjo është gjendja. Ata qytetar në Pozheran që paguajnë më drejtohen mua. Drejtor është mirë që të mbahet një takim me "Ekohigjienën", se e dij që në Pozheran shumë shtëpia ishin hjek prej sistemit tu thanë që nuk hudhi.

z.Jakup Demiri: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Dua të lidhem pak me këtë problematikën e kontratës së komunës me Karitasin. Në ecuri prej se është lidhë kjo kontratë është një kontratë mes Karitasit dhe Komunës së Vitisë, pikërisht për rehabilitimin e militantëve dhe për shfrytëzim elektoral politik LDK e ka bërë këtë në vazhdimsi. Kurrë nuk kemi mujtë me pa kontratën, e kemi kërku këtu çdo herë. Po e pyes drejtoreshën: a ke mujtë me pa naj herë atë kontratë? Se është sekret shtetëror, d.m.th edhe ty të paska marrë në pyetje, se gjysen e punëtorëve, unë kam pas telefonata, i kam taku dhe e di se çfarë presioni ju kanë bërë, i kanë marrë në pyetje, se aty është edhe një zyre që i marrin në pyetje punëtorët, se aty figuron edhe shërbimi informativ i partisë së Lidhjes Demokratike dhe ja vesin dajën, për kanë ka votu mixha, halla etj. Këto janë gjëra të vërteta, por në vazhdimsi ndoshta kemi me ngritë aktakuzë ose ndonjë padi për dikënd për këto punë që i bëni. Shfrytëzojnë paren e shtetit, keqpërdorin njerëz, marrin pozita, e kjo është kontratë me Karitasin. Në vazhdimsi ka ndodhë kjo dhe gjithë e kemi ngritë zanin dhe shohim tash. Kjo është më e keqja, se qytetarin e maltretojnë, e shkon e manë qaty një farë pune. Qetash po të kthehem në kontrat mbi vepër. Po jo, se nuk mundesh se nuk bënë. Drejtoreshë: a ke mujtë me pa atë kontratë? Me qenë unë në vend tanin nuk e mbaj kur një kontratë që flitet për gjithë ato pare, gjithë ata punëtorë, nuk e shof me sy, nuk e mbaj, ja kam thanë edhe drejtorëve më herët që kanë qenë dhe

ty po ta nuk ka të njëjtën vlerë. Shkollën që ka këtu unë e kam përgjegjësi për mungesën. Unë kam prapë e kam mungesën i nderur dhe këtu muaj sikur 30 muaj e më shumë që është nderur ditën. Mirë është me rregullu ose me adresu këtë problem, se ja kanë nis edhe hajgare me u bë me këtë punë. Për këtë është dashtë të mbahet dhe një konferencë për shtyp, me tregu që nuk është problem i jonë, është i policisë apo i kujtë tjetër, dhe kush po e shkakton.

z.Basri Sylejmani: Dua ta kundërshtoj shefin e grupit parlamentar, i cili se veç LDK me bë diçka këta janë meniherë hasret se bëri diçka. Drejtoresha e tregoj të veten, as nuk e shtoj në asnjërin anë, tregoj të vërteten e ju menier me reagu se u bë diçka. Po ju jeni tu vjedh sa jeni tu mujtë atje. Ndërsa për bërlllogje, shko në shumë fshatra që janë në Viti ke bërlllogje. Po unë po themë me pru vendim në me i shti krejt njerëzit në pagesa. Unë e di që në fshatin temë mbi 50% janë pa hy në sistem të pagesave. Ata që nuk janë në sistem e qetë bërlllogun në mes të fshatit. Ne jemi për me bë krejt njëjtë.

Kryesuesi, z.Bekim Azizi: Çështja e pagesës me kapacitetet që i ka kompania i shtinë në sistem, se ka kërkesa dhe prej lagjeve me hy, mirëpo nuk kanë hi për arsyse të tyre. D.m.th një pjesë e tyre nuk jan në listë të pagesave dhe ata janë pjesa që na qesin probleme çdo vend.

z.Musli Neziri: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Pyetja parë është për drejtorin e inspeksionit rreth vendosjes së shenjave të komunikacionit në disa rrugë të qytetit të Komunës së Vitisë. E dimë që edhe më herët kam folë për këtë temë, e dimë që mungesa e drejtorit ka shkakto vonesa, mirëpo nuk e di sa e dinë Drejtoria e Inspeksionit se, në disa rrugë të qytetit zhvillohet një shpejtësi kogjo e madhe. Aty ka banorë dhe jam konsultu me policinë, kam kërku që me dalë me shqiptu gjoba. Policia pyetjen e parë që ma kanë bërë: a ka shenja të komunikacionit në atë rrugë? Dhe aty shenja nuk ka. Kanë thanë se, edhe pse është zonë e banushme, deri në 80 orë kanë të drejtë me vozitë, ndërsa aty lejohet 30 pa shenj të komunikacionit. Prandaj po kërkoj që shenjat e komunikacionit të vendosen në rrugë ku ka mungesë dhe të ju lejohet policia të kryen punën e tyre, për arsye se, po të ndodh ndonjë fatkeqësi, mos të jemi të gjithë të vonuar. Aty ka lëvizje të fëmijëve që shkojnë në shkollë. Trotuari është mungesë, prandaj është e udhës dhe urgjente që të vendosen së paku shenjat e komunikacionit. Meqenëse po hymë në muajin prill dhe do ta kemi tarifën e parë të tatimit në pronë, pagesën ku do të paguajnë qytetarët e Komunës së Vitisë, dua ta di si qëndron pagesa për këtë vit. A do të jetë sipas tarifave të vjetra apo sipas ngritjes, apo vitin e kalum që ka qenë që ne si kuvend kemi marrë një vendim që të falen 50 euro për secilin qytetar, për arsye se e dimë që vitin e kalur në momente të fundit kemi mbajtur një seancë që të falen 50 euro në pronë.

z.Reshat Azizi: Para 2 viteve kam bërë një kërkesë. Është një lagje në Kabash që kurr drita nuk ka pas, dhe përherë ankohen pse. Rruga "Rrustem Kabashi" dhe rruga tjetër "7 Marsi", që 4 muaj i kanë dritat e fikta dhe ata ankohen. Kam dhe një kërkesë. Me 25 kishim mbledhjen e Komitetit për Komunitete. Përfaqësuesi i ashkalinjeve, Rifat Aniqi thotë: në lagjen tonë, në rrugën "Ibrahim Pira" është një shtëpi që 26 vite e pabanuar, shtëpi e një serbi, është e ndërtuar me material të dobët, me tulla të papjekura, është rrezik permanent për fëmijë, e na luti neve, mua dhe Vilsonen, që ta paraqesim në kuvend. A ekziston mundësi diçka me bë? Ai thotë në këtë fomrë: që të mos ndodhë ndonjë Gjakovë e dytë.

z.Taulant Haxhiu: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Nënkrjetar, çfarë është lidhë me një kompani farmaceutike "Kosova Med", si ka mundësi që përmes një kompanie farmaceutike me u lidhë kontrata, ku përmes saj rekrutohen njerëz me punësime në administratë dhe shëndetësi, dhe unë po e shof që kompania, unë nuk e di, ndoshta nuk keni mujtë me Karitas me i rahatu ju njerëzit e juaj, meqë edhe 5 muaj ke zgjedhjet lokale dhe kjo ju vynë juve për interesa të juaj personale. Ju e dini që këtu janë më së paku 60 - 70 vetë të punësum, por kurrë në punë nuk vijnë. E kam fjalën me kontrata, pa kontrata qa janë, ndërsa pyetja tjetër është për drejtorin e inspeksionit. Unë nuk jam kundër ndërtimeve në Viti që po bahen, po ato e kanë vërshu Vitinë, por këto ndërtime a janë ka e pyesin dikë, a janë tu marrë leje, a janë ka ndërtojnë si po dojnë 5+3, 8+4. Vitia nuk e di çfarë rendi të ndërtimit ka, përditë prishet ndreqet, kushdo çka do bënë në Viti. Nuk jam kundër ndërtimeve, jam pro ndërtimeve dhe investimeve që të bëhet Vitia sa më e bukur, por janë do rende në shtëpi, dhe është kogjo e rëndësishme kjo. Respekt për ata investues që investojnë për Vitinë më të bukur, por: a kanë leje këto ndërtime? A ka zot shtëpie këtu a jo?

milionshit që ke këto ditë lajm dhe punën e nënshkrimit se si ka shku. Dhe dua ta di gjendjen e trafikut në Komunën e Vitisë brenda qytetit, përpos që e përmendi kolegu që mungon siguria, d.m.th në qytet, dhe që komuna për 12 vjet qeverisje ka dështu në këtë çështje, e kemi pa që pas investimeve të shumta që janë bërë tash, investimi që është bërë më i madh zgjerimi i sheshit, prapë komuna është tu ballafaqu me një trafik, me një kaos brenda qytetit, dhe kur jemi me një kohë kur e dimë që nuk është vera, dhe mërgimtarët nuk kanë ardh, d.m.th zgjerimi i sheshit, punime të stërzgjatura, edhe prapë komuna është tu ballafaqu me një kaos, dhe dua ta pyes nënkryetarin: a ka ndonjë plan apo si e kanë mëndu këtë çështje? Edhe është një problematikë që është bërë shumë madhore dhe jemi tu e has në secilën lagje, që jam tu shku tu e përfshi dhe lagjen ka vijë, d.m.th secila lagje është tu ballafaqu me problemin e mbeturinave. Pyetja ime është për drejtorin: se sa banorë janë të kyqun në sistem të grumbullimit të mbeturinave? Dhe si drejtor: a keni bënë ndonjë plan, se pse komuna ka dështu me zgjeru këtë rrjetin e qasjes në sistem të grumbullimit të mbeturinave?

z.Nexhat Halili: Rreth ndriçimit publik. Edhe unë po nderlidhem me këtë, pasi që është mbikëqyrsi këtu. Ka gati 1 muaj që rruga prej Sllatinës së Epërme deri në hyrjen për Trestenik nuk funksionon ndriçimi publik. Dhe një pyetje tjetër kam te grandit i përfomances, ku janë të lidhura diku 5 kontrata me lloto. Te lloto 3, rruga "Agim Ramadani" në vlerë 148 mijë e 111.50 euro. Këto kontrata të grandit të përfomances kanë përfundu me 31.12.2024. Në kuadër të kësaj kontrate është lidhë edhe aneks kontrata me datë 20.11.2024, në vlerë prej 13 mijë e 576 euro, ku në kontratë shkruan, kontratë 2-vjeçare që mund të jetë ndonjë gabim teknik, mirëpo te aneks kontrata, kur të shohësh brendësinë, ajo është përshkrimi krejt diçka tjetër, figuron rruga "Xhemajl Ademi". Gjithkush mund të vihet në lajthitje, a është rruga "Agim Ramadani" në aneks kontratë apo është një rrugë tjetër që është me gjatësi 80 metra dhe 8.6 metra, që quhet "Xhemajl Ademi". A mund të shpjegohet kjo, pse titulli të jetë rruga "Agim Ramadani" ndërsa brendësi rruga "Xhemajl Ademi".

z.Sejdi Emini: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Unë dua të kyqem tek fusha e futbollit në qendër. E dimë që Vitia ka vetëm një stadium dhe ai është jofunksional, edhe pse më heret është punu, është pagu, d.m.th është dashtë me pas kushte normale për me zhvillu aktivitete sportive, sportistat tanë. Ajo mjerisht sot është e papërdorshme. Çka e keni ndërmend me bë me atë stadium? A e keni ndërmend me lanë në mëshir të Zotit apo do të intervenoni diçka për me funksionalizu? Kam dhe një shqetësim unë, por dhe ankesa të tjera. Si e dimë, gjimnazi ka pas në gusht me përfundu për aq sa kam informacione unë, aty është në pyetje një orë e rrymës, diku 150 euro dhe nuk është në funksion. E dimë se tash nxënësit janë bërë grumbull dhe shkaku i mos hapësirës humbin dhe shumë aktivitete të tjera, mirëpo dhe koha ju ka kufizu. Kjo shkollë gjatë fushatës elektorale ka qenë gati për sa e kam ditë unë, ka pasë rrymë e sot nuk ka. Kjo duhet të jetë funksionale shkaku që fëmijët janë e ardhmja. Ndërsa për te mbeturinat, unë sa kam has është në pyetje mbeturinat e vrazhda të cilat për me u largu vyn edhe bagera. Unë e kam ftu drejtorin e inspeksionit ka ardhë në teren, mirëpo gjendja nuk është sanu, është ashtu si ka qenë, besoj që duhet me ardh me kry atë pjesë atje. Dhe një shqetësim është që ka mbetë një hapësirë që nuk është e shtruar mes trotuarit dhe rrugës me asfalt. Ajo pjesë aty është tu e shkatrru edhe trotuarin edhe asfaltin, edhe investimet që janë bërë janë tu u dëmtu, sepse uji gjatë reshjeve është tu bë dëme të mëdha.

z.Ali Bajrami: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Pyetjen e parë e kam për drejtorin e urbanizimit. Sa i përket ndërtimeve, po shihet që ka ndërtime dhe mirë që janë tu u bë, por më intereson periudha kohore 2021-2025: sa leje ndërtimore janë bërë në Komunë të Vitisë dhe sa janë të hyra prej atyre lejeve në buxhetin e Komunës së Vitisë? Pyetja tjetër për drejtoreshen e shëndetësisë. Ato punëtorët që kanë qenë me Caritas, është për keqardhje që u ndërpre ajo kontratë, se ata të punësuar janë një gjeneratë e re e kualifikuar, që kanë kontribu me vite në atë drejtim. A është ndërpre kontrata apo nuk ka mjete që kontrat të vazhdohet, që prapë ata të kthehen aty ku kanë kontribu me vite të tëra?

znj.Lindia Demelezi: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Duke marrë parasysh që kemi pas kërkesa të shumta lidhur me çështje të rëndësishme infrastrukturore, si ujësjellësi, ndriçimi publik, trotuaret, rrugët, për të cilat nuk kemi marrë ndonjë përgjigje konkrete apo ndonjë realizim deri më tani, sot dëshiroj të parashtoj një pyetje që lidhet me një tjetër çështje të rëndësishme. Pyetja ime ka të bëjë me procesin e rregullores për

realizimin apo zbatimin e tijë?

znj. Liridona Bislimi: Përshëndetje për të gjithë të pranishmit! Drejtoreshë, për objektin e shkollës në fshatin Drobesh. Ne e dimë që objekti është i përfunduar që nga viti paraprak dhe në dhjetorin e vitit të kaluar e dimë që është hapë një konkurs për 5 edukatore. Pas disa ditëve me vendim të kryetarit ky konkurs është i anuluar me arsyetimin, duke i përdorur zgjedhjet e 9 shkurtit. Tani ne jemi në përfundim të muajit mars dhe nuk kemi asnjë informacion sa i përket kësaj çështje, duke marrë parasysh se sa e rëndësishme dhe e nevojshme është me u funksionalizimi kjo çerdhe. Nga shumë prind dhe qytetar kam pas kërkesa, nëse mundemi me ditë kur ka me u hapë ky konkurs. Realisht edhe anulimi ka qenë shumë i dyshimt për secilin, mirëpo tani dhe kjo pjesa e pauzës e bënë edhe më shumë të panevojshme edhe jo të pranushme, sidomos kur e përmendi nga kjo pjesa e këtyre prindërve, pasi që e dimë që kemi vetëm 2 çerdhe publike në Komunën e Vitisë. Sa i përket kjo tema e anulimit të konkursit me kontrata nga Caritas në QKMF, drejtoreshë, realisht ne jemi komunë e vogël, dhe secili njëfimi me njëri tjetrin dhe e dimë çka ndodhë në Komunën e Vitisë dhe kush çka vepron. Sinqerisht nga shumica mendojmë që, përgjegjësia më e pakta është e juaja në këtë aspekt, te çështja e anulimit të konkursit me kontrata të Caritasit çka ka ndodhë? Në Komunën e Vitisë është njëfarë mashtrimi, njëfarë lloj gënjeshtre, dhe njëfarë lloj manipulimi që është përdor nga i pari i Komunës së Vitisë. Nuk e di se si ka mujtë me ndodh vetëm në Viti kjo çështje, kjo lojë që është bërë. Realisht unë po flas nga këndi i qytetarit dhe i këshilltares komunalë. Gjithsecili besojmë se nga frika, sikleti, paranoja e rezultatit të zgjedhjeve komunale nga i pari i Vitisë, ku d.m.th nuk e ka asnjë lokacion të fitim, ku ka humb dhe në fshatin e vetë. Kjo ka qenë në fakt një farë mashtrimi dhe një farë brenge që ja ka bërë këtyre personave të cilët kanë qenë të punësuar. Prej 150 të punësuarëve vetëm 63 ju ka vazhdu kontrata. Në asnjë mënyrë të paralajmërit, d.m.th lista vetëm është vendos në QKMF, as nuk është fitu askush në pyetje as nuk është diskutu pse janë vendos këto emra. Si është e mundur një person që ka punu 10 vite në QKMF me u largu prej punës pa asnjë arsyetim? Dhe të mbahen persona që kanë fillu ndoshta vetëm për pak muaj. Ne jetojmë në Viti, ne e dimë se secili kush çka vepron. Tani gjatë kontakteve që kemi pas dhe takimeve të vazhdueshme, ka pasur persona që i është thanë që, ti nuk ke marrë pjesë në tubime të LDK-së dhe ky është arsyetimi dmth. Ka pasur persona okej, në rregull je ti, mirëpo ne kemi gjetë që bashkëshorti yt e paska bërë një postim të Vetëvendosje të Albin Kurtit ose të PDK-së. Ka pasur persona, unë konkretisht që kam taku, që ka pëlqy një postim në rrjete sociale, dhe ky ka qenë arsyetimi. Dhe në fund secili është detyru me shku në zyre të kryetarit Sokol Haliti, për me bisedu për këtë çështje. Tash ku po gjindet këtu drejtoresha që kërkoj falje. Kjo çështje është fillim e fund i të parit të Vitisë. Sipas gjithë kësaj analize i bie që, edhe 5-6 muaj janë zgjedhjet e nivelit lokal: a ka qenë njëfarë lloj përdorimi, shtrëngimi, që kur të vijë zgjedhjet e nivelit lokal kqyrne se çka ju gjenë. A janë këto metodat e fundit që po i përdor Sokol Haliti për me marrë pushtetin lokal apo si qëndron puna? Se përndryshe ne nuk kemi ndëgjju asnjë rast në asnjë vend tjetër. Caritasi ekziston gjithka, mirëpo kjo që ka ndodh kjo tortur me largu njërin prej punës pa asnjë paralajmëri me mbi 10 vite përvojë pune. Kjo ndodhë veç në Komunën e Vitisë, për shkak të hakmarrjes së votave të nivelit nacional, për shkak se kemi kryetarin Sokol Haliti që ka qenë në numër top 10 dhe nga të gjitha subjektet politike është i dytë që nuk ka fitu, nuk i ka marrë votat. Nëse keni vendos me i përdor këto strategji, mendoj që keni gabim, për shkak se kjo çka keni bërë i keni irritu edhe më shumë qytetarët e Vitisë.

z.Basri Aliu, drejtori: Përshëndetje për të gjithë të pranishmit! Në Pozheran mbeturinat të cilat po hudhen. Realisht Ilir është një fakt që para 4-5 diteve ajo deponi është largu dhe shumë të tjera, por prej personave të pandërgjegjshëm po përseriten këto deponi. Unë çdo herë kam bërë apel, prapë po apeloj dhe te ju, që edhe ju sikur që po ju drejtohem këtu në kuvend, që po i jepni shqetësime e qytetarëve, është mirë që të bisedoni me qytetarë aty ku jeni dhe ndikoni, që ata të hynë në "Ekohigjenë" dhe të jenë parapagues, që të mos hedhin mbeturina. Edhe prej neve edhe prej këshilltarëve shpesh një bashkëpunim i tillë nuk po ndodhë edhe me drejtorin e inspeksionit, se sigurisht edhe ju hasni tu hudhë mbeturina, po nuk ka paralajmëri për persona të cilët po hudhin, kështu që ju kisha apeli të gjithëve, që një çështje të tillë ta ngrismi në nivelin tonë, që t'i eliminojmë këto deponi, sepse ne gjithëherë po shkojmë po i largojmë ato prapë po na përseriten, edhe po e dëmtojnë buxhetin e komunës, por edhe ambientin ku e kemi. Iliri përmendi edhe rrugën në qendër të Pozheranit. Ajo

...viti kanë intervencu, por prapë është përsëritë ajo gjendje. Te kontrata me Caritasin, e përmendi Jakupi, ku tha dhe ish drejtorët, pasi që kam qenë ish drejtor i shëndetësisë, do të mundohem të jap një sqarim. Kontratat janë publike, mund me i pa secili, shkojnë përmes Zyrës së Prokurimit, janë të hedhura në faqe, d.m.th nuk është ndonjë fshehtësi që nuk mund me u pa. Punëtorët janë të Caritasit dhe ata menaxhojnë me punëtorët, sepse kontratën e ka komuna, por menaxhimin e punëtorëve e ka Caritasi. Kontratat kur të bëhen, sigurisht bëhen me afat të caktum, përfundon ajo kontratë, ato kontrata nuk janë valide, atëherë duhet me u bë kontrata tjera. Për ndriçim u tha te rruga "Rrustem Kabashi", ka disa lagje që janë pa ndriçim, por ndërkohë do ju vjen rendi edhe atyre, sepse ka dhe nëpër fshatra të tjera, se të gjitha krejt nuk mundemi me i përfshi, se tash ka fillu trendi që çdo shtëpi do të ketë ndriçim, edhe pse edhe kjo në përfundim nuk është një strategji e tillë që çdo kund të ketë ndriçim, sepse ka edhe për kursim. Ne kemi fillu që edhe ato t'i përbushim. Pyetja ke, sa banorë janë të kyqur në mbeturina. Sipas "Ekohigjenes" diku 60% janë që bajnë pagesa, ndërsa 40% janë të pa kyqun në menaxhim të mbeturinave. Arsyeja pse me pas një mundësi që t'i vendosim sipas orave të rrymës që i kanë, sigurisht që do të ishte më mirë, por një gjë e tillë nuk po lejohet, se po bëhet një shkëlqje e kushtetutës, por ata kanë mundësi që vetë të lajmrohen dhe të kyqen, kështu që, ju mund të bëni një apel që të kyqen ata që nuk janë kyqur.

z.Valmir Sahiti, drejtor: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Më lejoni që të jap sqarime lidhur me shqetësimin e Sejdi Eminit lidhur me stadiumin e futbollit të qytetit në Viti, pa bë shumë politikë e shumë arsyetime, është e vërtetë që stadiumi nuk është në gjendje shumë të mirë, që është një realitet të cilin e shohim secili prej neve, por edhe qytetarët e Vitisë. Stadiumi i qytetit të Vitisë është përrur me 14 qershor 2021, është një e vërtetë që edhe punimet nuk kanë qenë në punime të duhur ashtu si krejt projektet që zhvillohen në Republikën e Kosovës. Është një realitet që në Republikën e Kosovës kompanitë i kanë gjetë zbrastitë në Ligjin e Prokurimit, edhe po punojnë në këtë formë. Në të mbetet në ndërgjegje të tyre. Unë mendoj që problemi kryesor tek stadiumi ka qenë privatizimi i klubit Vitia, që ka ndodhë për shkak që me një stadium ku nuk ka klub që mirëmban atë stadium, ndodhin edhe probleme. Lidhur me stadiumin e qytetit të Vitisë dhe lidhur me disa shqetësime në disa prej projekteve tjera, siç është palestra e qytetit, tribunat e stadiumit në Pozheran, i kam drejtu 3 shkresa në Ministrinë e Kulturës, Rinisë dhe Sportit për mbështetje, por para së gjithave për një takim me ministrin ose me sekretarin permanent për me i diskutu këto probleme dhe me i dhanë zgjidhje, se këto janë realitet, por ne duhet me i dhanë zgjidhje. Shkresa parë ka qenë 18 nëntor 2024, shkresa dytë me 8 janar 2025, shkresa e tretë me 13 shkurt 2025. Deri më tani fatkeqësisht për asnjërin prej këtyre shkresave nuk kemi marrë asnjë përgjigje dhe shfrytëzoi rastin edhe nga salla e kuvendit të thërras zyrtarët e Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit, që ta ofrojnë bashkëpunimin, se mbi të gjitha besoj se interes i të gjithëve është që këto probleme me të cilat përballen qytetarët e Komunës së Vitisë të zgjidhen. Unë nuk e kam problem që edhe Ministrinë e Kulturës me falenderu për shumë projekte të tjera që na ka mbështet, sepse asnjëherë ministrin në qeverisje nuk e kam parë si armik ose rival, përkundrazi ne jemi bashkë në prioritete dhe interesat e qytetarëve, dhe mendoj që edhe tema e stadiumit të qytetit duhet të marrë zgjidhje. Çështja e parë aty që duhet të adresohet është çështja e pronësisë me AKP-në. Kjo çështje duhet të marrë epilogun e saj përfundimtar dhe më pas në stadium të bëhet një rivitalizim i tërësishëm që të kthehet në gjendje që duhet të jetë. Faleminderit për çështjen që ngirte dhe ju thërras për secilin problem në infrastrukturën sportive, kulturë tek rinia ta ngris. E mirëpresim secilën kritikë konstruktive, sepse veç kështu arrijmë që problemet me të cilat përballemi me i qitë në sipërfaqe me i rregullu, edhe besoj që qëllimi jonë është e mira e qytetarëve të Vitisë.

z.Visar Demiri, drejtor: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Sa i përket kërkesës se këshilltarit, Ali Bajrami, një informatë të plotë dhe të sakt për lejet ndërtimore 2021-2025 dhe taksat e inkasuara, besoj që ja sjelli në seancën e ardhshme.

z.Riad Sadiku, drejtor: Përshendetje të nderuar të pranishëm! Sa i përket pyetjeve të parashtuara, konkretisht e këshilltarit Musli Neziri, është e vërtetë se në disa rrugë nuk ka shenja, i kemi evidentu ato, jemi në përfundim të kontratës, i ka përfundu operatorit ekonomik, tash jemi tu e procedu me tender kontratën e re. I kemi evidentu të gjitha shenjat. Bashkë me inspektorët do të vendosen ashtu siç janë vendos me herët. Është mirë me e cekë se, në cilën rrugë ti ke has që me dal me pa, a e kemi procedu edhe atë rrugë, a e kemi në plan që të pajisen me

shpejta. Sa i përket pyetjeve të tashmë të bëra, të cilat janë, bashkëpunimi me bashkëpunuesit dhe bashkëpunuesit. Të gjithë këto tek harta zonale, që në kohën e fundit nuk janë tu lëshu leje të ndërtimit, edhe ndërtimet po ndodhin, mirëpo inspektorati e ka kry punën e vet, inspektorët e ndërtimit i kanë kry punët e veta, i kanë evidentu rastet, e kanë procedu tutje. Tek Sejdi Emini, kemi dal në vend të ngjarje, kemi harmonizu edhe punët me drejtorin e shërbimeve publike, siç tha ky i kemi hekë shumë here edhe prapë na ka ndodhë, i kanë hudh mbeturinat. Inspektori ka dalë shumë here në vend të ngjarjes, se e kemi vetëm një inspektor të ambientit, po ai nuk po mundet me e përfshi gjith territorin e komunës. Është mirë me bashkëpunu, edhe qytetarët i thrras që me bashkëpunu, po gjëja më e mirë kishte me qenë siç e kanë bër edhe komunat e tjera, me kuvend, me i fut të gjithë në sistem.

znj.Merrushe Ahmeti, drejtoreshë: E kuptoj shqetësimin e z.Aliut. Më të vërtet është situatë shqetësuese, pasi që janë në pyetje njerëzit, e njerëzit kur të flasim për ta nuk janë robota, po janë njerëz që kanë emocione, dhe me të vërtet është një situatë e vështirë. Unë kam bisedu me zyrtarët e prokurimit. Më kanë thanë që është procedurë që i ndjek ligjet e prokurimit, dhe është mbyllë me datën 18. Kështu që janë pjesa tjetër formale që duhet me u zyrtarizu, dhe sipas informatave të tjera, me një prill do të fillon kontrata e Karitasit.

znj.Arta Ajeti, drejtoreshë: Përshëndetje të nderuar të pranishëm! Edhe unë kisha dy pyetje. Një nga Sejdi Emini lidhur me shkollën gjimnazi, që e kemi në renovim, pasi që e dimë se, ky projekt është investu prej Bashkimit Evropian, konkretisht prej fondit IPA, dhe ne si DKA, dijet se e kemi mirëpritë këtë investim, por që thuhet që ka qenë shumë i nevojshëm, mirëpo ne nuk kemi zhvillu asnjë procedurë të prokurimit dhe as nuk jemi investitor, por vazhdimisht e kemi vizitu objektin e shkollës ku janë thuaja në përfundim e sipër, dhe shpresoj që se shpejti nxënësit do t'i kthejmë në objektin e tyre shkollor, ndërsa sa i përket punës se orës së rrymës, është e vërtet që ka pas kërkesë për rritje të kapacitetit, për shkak se tani do të jenë aparatet, ora me e ngarkuar, dhe kanë bër kërkesë, mirëpo pa u bër një punim teknik dhe pa u përfundu të gjitha punët, ne nuk mujmë t'i kthejmë të gjithë nxënësit në objektin shkollor. Pyetja tjetër nga Liridona Bislimi për objektin e çerdhes në Drobesh, edhe pse ende nuk është kompletu me inventar komplet, mirëpo kërkesa ke me shumë rreth procedurës së konkursit për staf të çerdhes. Ne si DKA, siç e dini e kemi procedu konkursin, po ka qenë një vendim i kryetarit që i kemi anulë për shkak të zgjedhjeve. Tani në kuadër të planit të personeli që e kemi planifiku të gjitha pozitat, dhe i kemi fut në sistem të menaxhimit të burimeve njerëzore, ku jemi në fazën e përgatitjes së konkurseve, dhe së shpejti do të procedohen, kuptohet sipas dispozitave ligjore.

z.Hasan Aliu, nënkryetari i komunës: Përshëndetje të nderuar të pranishëm. Fillimisht po ja jap informatën në pyetjen e parashtuar në seancën e kaluar nga Nexhati, e cila pyetje ka qenë: a ka të drejtë me nënshkru avokati i komunës kontratë. Po, kish të drejtë në ato raste ku kryetari apo nënkryetari ja jep autorizimin. Është fjala për pronat private të cilat kalojnë në rrugë. Dhe pyetja tjetër ka qenë nga Remziu: sa konteste i ka fitu avokati i komunës. Dhe unë e kam sjellë raportin e tij, dhe me te cilin kam bisedu për të gjitha paqartësitë. Ju ka ftu në zyre dhe të ju jep informacione, e unë po ja jap Jakupit, shefit të grupit informatën që e kam marr nga avokati. Dhe pyetja e tretë ka qenë nga KPF-ja, e Jakup Demir, lidhur me rrugën Smirë, e cila është dëmtu, dhe në seancën e kaluar e ka prur me foto. Jakup, kam pyet, ajo rrugë kish garacion, e kam ftu edhe kompaninë, i kam thanë hapin e parë që e kanë me dal me e mënjanu ata, se e ki në kuadër të garacionit. Dhe tani po filloj me pyetjet që janë shtrur sot. Sa i përket drejtoreshës së shëndetësisë, e cila është pjesë e ekzekutivit, nuk e pashë të arsyshme me dhanë atë sqarim që e dhavë, sepse asnjë pyetje nuk e ki pas prej këshilltarëve. E thave do ta ndjekim rrugën ligjore. Të obligon ligji me e ndjek rrugën ligjore. E ki edhe shkresën prej kryetarit me e ndjek rrugën ligjore, prandaj nuk ka kontestuese kurgja. Nexhat, faleminderit për vërejtjet që i dhavë në informatën e kryetarit. Ilir, nuk është kompetencë e jona. Unë e kam thanë pa dashtë me kritiku, edhe pse kanjëhere me kanë thanë, jo komuna kështu, ti e din mendimin tim, se në Kosovë vazhdon që me dështu asfalti desh në nivelin lokal, desh në atë qendror. Unë mëndo që, duhet ta kërkojmë atë, pse jemi në këtë gjendje. A është një ligj i prokurimit që po i favorizon firmat të cilat janë më të lira dhe që po na shkaktojnë telashe në implementim të projektit, ndesh në nivelin lokal ndesh atë qendror. Megjithatë, unë konsideroj se kjo problematikë kërkon zgjidhje dhe atë sa më të shpejt. U tha që inspektorët pak më shumë ka bër dhogjet. Edhe unë po të thamë atë që u tha, e kanë hek dhe tash na duhet me fillu me shqiptu edhe gjoba. Kontrata e Karitasit të komunës keqpërdorim i paras së shtetit u tha kështu. Këtu

nuk kam punë pa punë që u nisë keq. Në nivel qendror. Unë kurrë nuk kam përzi se kanë e keni marrë në punë, se e keni marrë ata me të cilët e keni fitu betejën, por a janë marrë qytetarët e Komunës së Vitisë, unë konsideroj që ai s'a keqpërdorim. E ke zbutë papunësinë në Komunën e Vitisë për 10 – 20 – 30, sa është ai numër. Unë konsideroj që s'a keqpërdorim. Duhet ta kemi të kjarë këtë çështje. Dritat. E ke ngritë shumë here këtë çështje. I kam thanë edhe këtyre, kam pas telashe, tash a është një mospërputhje e atyre ndërrimit të dritave dhe joprofesionalizmit me i implementu në rrjetin që ka qenë ekzistues, diçka është tu na ndodhë. Këtë shqetësim e kemi ngritë edhe ne. Edhe në lokalitetin tim është ky problem. Çështjen që e ngriti Reshati në Pozharan për një shtëpi, duhet me e qitë inspektorët me e pas atë shtëpi, me pa edhe çështjen e pronës, çështjen e kompetencës. Tani me vepru ose mos me vepru. Taulant, nuk e di se cila kompani e ka fitu. Nëse ka pas thirrje publike e ka fitu ajo kompani që i ka plotësu kushtet me siguri. Ndërrimet pa leje. Mbetet me ardh informata. Majlindë, për shkak të sinqeritetit po du me tu përgjigj, a per shkak të sjelljeve tua jo. Se ti në rrjetet sociale menjëhere ke dal e ke konstatu se, çka të koka bë. Pa ditë asgjë. Dhe tani më pyet mu pas një jave. A mëndoj që është e ndershme. Jo. Ama unë tu e pas parasysh se e barti përgjegjësinë e nënkryetarit të komunës, unë do të jam i përgjegjshëm para të gjithëve. Kontratën që e kemi për mirëmbajtje të ndriçimit publik, që e ka ndërrimi i dritave, e përveç kësaj ka pas edhe punë shtesë, e në mesin e tyre janë edhe shumë lokalitete që janë vnu pesë drita, tri, e që janë vnu në tërësi dritat si lokalitet, është Ballanca dhe në këtë kontest e ka pru Xhelali punën shtesë të dokumentuar dikun në 100 faqe, dhe unë gjithëhere e kam përcjellë 341 mijë. Kur ka ardh vendimi ka ardh me 3 milion, as që e kam këshyrë. Unë e kam nënshkru, dhe gabimi më i madh u kanë që e ke sulmu Sokolin, që nuk ka pas lidhje me ta. Nëse duhet dikush për një gabim teknik me shku në përgjegjësi, jam unë. Kur kanë shku në financa e kanë shtjellu, se krejt kontrata është diku 3 milion, dhe kjo çështja e pagesës ka pas me u kry në 10%, se e ke të ceakt në vendim. Mediat e kanë këtë punë, dhe a ka qenë gabimi im, po e pranoj, por një fatmirësi që pa pasoja në para, se nuk është ekzekutu. Mandej ngutshmëria juaj me ju dhanë jehonë ka qenë diçka tjetër. Znj. Lindita the shumë pyetje, kemi shtru, nuk kemi marrë përgjigje. Së shpejti del tenderimi për ujësjellësin e 5 fshatrave. Eleminimi në radhë të parë, dhe ju do të jeni njëri prej lokaliteteve të parë që do të ketë edhe ujë të pijshëm të kontrolluar, por edhe të paguar. Vonesat vitin e kaluar kanë qenë për shkak që nuk ka pas inxhinier të elektros. Kam kërku ndihmë dhe ma kanë sjellë prej Gjilanit, që së bashku me kompaninë kanë dalë i kanë indetifiku problemet të cilat i kanë caktu më herët, dhe tani sa do të jetë kosto do e shohim. Çështja e rregullores. Është formu ekipi, është ka formohet, dhe unë besoj se së shpejti do të bëhet dhe kjo çështje. Edhe Liridona, Karitasi mashtrim. Unë vetëm një pyetje kam me ta bë. Pse po ju pengon shumë ai emri Sokol Haliti. Mua më gëzojnë edhe sukseset e juaja. Kam dëshirë 10 prej juve me ju pa ministra e zëvendësministra. Shumë po ju pengon juve ajo punë. Atëhere ti e ke një fobi diçka, se thu u kanë top 10, mesin e 2 nuk ka shku. Atëhere po të pyes. Ti a ju ke gëzu kësaj çështje a ju ke friku, dhe nuk e thu kurrë që ka qenë më i votumi prej kandidatëve për Viti, prej krejtve. Çështja e Karitasit, a është mashtrim. Unë konsideroj që jo. Nuk kemi pas formë tjetër. Ti thua 63 i keni marrë. Nuk i kemi marrë, krejt vullnetar janë tu punu këtë muaj derisa të lidhet kontrata. Derisa ju keni thanë shumë here çdo seancë shumë me Karitas, tash ka tregu se të bllokohen shërbimet. Nuk mund pa e pas një kontratë, dhe ata 63 kanë kërku me punu 1 muaj pa pagesë, që shërbimet mos me u ndal. A do ta vazhdoni kontratën. Po, por jo për zgjedhje, mos e lidh këtë. Ajo tash ka përfundu. Me pas përfundu në gusht, në gusht u dashtë me vazhdu. Nuk jemi në model të kontratës së Karitasit në krejt Kosovën e kanë. Taulant, në Zyrën e Prokurimit shkon i merrë të gjitha informatat. Një thirrje publike që e ndjek gjith procedurën, ligjet, atë nuk mund me kontestu.

z.Xhelal Musa, zyrtarë: Përshendetje për të gjithë të pranishmit! Rezultatet e eficiencys së energjisë në Viti. Dihet se para disa viteve fitum disa shkolla. Ish drejtori i FKE-së në takim me kryetarin tha, Vitia ka fitu 5 projekte, Gjilani 1, Ferizaji 1, tu ju falenderu kësaj qeverie dhe punës sonë, ndërsa vjet keni mujtë me pa në faqe të FKE-së një raport të drejtorit, që Vitia renditet e treta në Kosovë për rezultatet e eficiencys së energjisë. P.sh.: e para është Prishtina, e dyta është Prizereni, ndërsa Vitia është e treta në nivel të Kosovës. Sa i përket këtij projekti, në karrierën time 30 vjeçare, është projekti më i rëndë për mua që e kam ekzekutu ndonjëhere. Gjatë ekzekutimit kemi pas shumë ndërhyrje, intervenime, probleme dhe kam pas shumë thirrje. Herën e parë kur kam raportu i kam pasë 37 faqe, në mars të vitit të kaluar, kurse sot i kam qindra, mos të themë me mijra faqe,

miri në Kosovë. Shumë pak komuna e kanë fitu këtë ndriçim dhe ata nuk i kanë këto probleme që i kemi ne. Vetëm komuna jonë i kemi. Dhe pse i kemi, ka shumë persona të pandërgjegjshëm që kanë thy me qëllim. Ka persona që merren me hajni të natës. Kemi pas raste ku i kanë shti iltastikt për sensorët që mos me punu ose me punu gjithë ditën si rasti i ktuhit, ka kyqje ilegale që lidhen në sistem të ndriçimit që e ngarkojnë dhe prishin sistemin. Ka edhe punime në rrugë. Të gjitha këto kanë ndiku që mos me punu mirë ndriçimi publik. Ne përkundër mobilizimit, thirrjeve, kam qindra e-maile tek kompania, shumë pe kemi problem me menaxhu këtë situatë në këtë formë. Sa i përket prishjeve aktuale, momentalisht ne jemi tu punu. Çdo manifestim që bëhet, ne kemi intrevenu me pas në atë pjesë ndriçim. Jemi tu mundu me e përmbyllë këtë projekt, por ta keni me dije që, e kemi shumë të vështirë me i kry vetë këto punë. Mos të harrojmë se ka raste kur bahen prishje të qëllimshme, prej të telave nga kompanitë që kanë pas më herët interese për me marrë këtë projekt. Këto drita kanë garancion 10 vjeçar, kanë 100 mijë orë pune ndriçim të pandërprerë, që kanë funksionin e tyre. Deri në ora 12 të natës funksionojnë me intensitet të lartë, prej 12 vijnë tu ra intensiteti, për me kursy energjinë, janë më speciale se krejt dritat tjera. Këto janë të projektume që me pas efiçencë të energjisë, por nuk janë të projektume që dikush me u kyç në to dhe me i prishë në forma tjera. Për çka të dëshironi rreth ndriçimit publik, zyrën e kam këtu afër, mund të vini për sqarimin e të gjitha gjërave.

z.Jakup Demiri: Xhelal, unë kam hy në vitin e 3-të që e kemi këtë problem në Smirë. Unë nuk po të themë se ti i ke fajet, komuna ose policia, por dikush po, se kjo duhet me funksionu, me rregullu, se ne gjithë jetën nuk mundemi me i pas ndezë dritat edhe ditën, se duhet me pagu dikush. Për drejtorin Basri. Ne këtu jemi dëshmitar krejt që, drejtoreshës që ka qenë femer prej Tërpeze, tha edhe mu nuk po ma japin këtë kontratën e Karitasit, dhe drejtoresh ka qenë për mandat tanin. Nuk na ka ra me diskutu, por që po thu ka qenë publike. Kjo punë ka qenë sekret shtetëror, dhe ata nuk i merrë Karitasi, por i cakton komuna kanë don vetë dhe nuk u kanë e lehtë me folë për mua, beso se këtu janë hargjit paret. Tani ka përfundu edhe kontrata. Ashtu e kam prej njerëzve që janë marrë në pyetje prej dushmanëve, nuk jam tu rrejt asgjë, publikisht jam tu folë, mund të tregoj dhe emrin, d.m.th ekzisotjn zyrat me i marë në pyetje aty se çka po ndodhë. Nënkrjetar, nuk është e lehtë me diskutu për këto gjëra, por me të vërtet është kërkesë e këtyre njerëzve me fol publikisht për fenomenin, i cili ka ndodhë. Njerëz që ju bëhet presion i madh. Kontrata me Karitasin ka qenë puro politike, prej se ka ekzistu, se i dimë kush punon e si punojnë. Se aty ka dhe familjar tonë, diskutojmë për takimin që kanë mbajt. Te mbeturinat. Ne si kuvend komunal, por kjo duhet me u nisë prej drejtorit, që me nda një vend për mbeturina inerte, se ne nuk kemi asnjë vend të caktum, 100% nuk mund që mundesh me i shti në menaxhim të pagesave çështjen e mbeturinave. Ka dhe mbeturina tjera. Do të ishte mirë me inicu me gjetë një lokacion, me nda një hapësirë për mbeturina se kështu nuk mundemi me mbajt amientin e pastër.

z.Hasan Aliu, nënkryetari i komunës: Jakup, sapa e morra informatën se, punëtorët e Karitasit kanë qenë të njoftuar me kohë që kontrata përfundon. E dyta. Për shkak të korrektësisë sime, kam dashtë me të ruajt edhe ty, por për sqarim po të tregoj se, a po i merrë krejt të vërtata ato që po i thonë, që është ashtu. Në KPF ke thanë që, një punëtoresh nuk dua të ja përmend emrin dhe mbiemrin, se ka thanë që më ka marrë në pyetje drejtoresha e QKMF-së, e arsimit, herë njëra e herë tjetra. Si kam dalë nga aty, i kam thirrë te dyat. Njëren e ke këtu, njëra ka thanë që kurr nuk është e vërtet kjo, kurrë nuk ish prezentu aty, dhe a po e shef që ke shumë dezinformata. Kur dush ta siguroj takmin, ti thiri të dy drejtoreshat dhe atë në prani tanin. Mos i merr krejt çështjet kështu që janë. Pala kur e ka një kërkesë nuk zgjedh fjalor dhe metodë për me arritë qëllimin e vetë. Mos bir prehë e tyre.

z.Jakup Demiri: Nënkrjetar, kur të bisedojsh me dikë, kur ta ndëgjosh me vëmendje, edhe kur të ja pash gjendjen, e kupton a është tu të rrejt apo jo. Por, nuk është vetëm ai person, por edhe persona të tjerë. Ne e dimë çka ndodhë. Të thashë nuk e kam pas lehtë me thanë, se tek e fundit nuk është problem i imi, por si fenomen ka ndodhë. Edhe në zgjedhjet e kalume kan ndodhë. Nënkrjetar, për 2 njerëz të kam thanë, që këta pas 2 muajve fillojn punën, dhe ata kanë fillu në ato pozita, se nuk dalë unë me rrejt këtu.

z.Basri Aliu, drejtori: Sa i përket vendeve të deponive inerte, ato janë të caktume, por ata nuk i hudhin aty ku jan të caktume. D.m.th e kemi në Devajë, te Sodovina e Qerkezëve, janë vende të caktume që i ka caktu ky kuvend. Sa i përket kontratave që thashë, ato jan publike, dalin në faqe të prokurimit. D.m.th kontratën mundeni

me pas caktuar ju mund të jepet. Është mirë të njihim institucionet, ngjyrosi si shkojnë karrierat e individëve punëtorët që i ka, dhe po më vjen mirë që ti i paske dija informata, por po më vjen mirë që nuk koka krejt të LDK-së, paska edhe të tjerë, se deri sa po i din këto sene, ato janë të juajt.

z.Illir Zuka: Drejtor, shembull në Pozheran është "Higjiëna", mos me leju një shtëpi me pas drejt me qitë bërllogin një jo. Në qoftë se është, ne të jetë për të gjithë, se nëse unë paguj, ai afër meje nuk e pagun, ai ku e hudhë. Unë po të kërkoj si drejtor, që me bë kërkesë që, të gjithë banorët me qenë në sistem të mbeturinave. Edhe për atë shtëpi në Pozheran jam i informum. Ajo shtëpi ka pronar edhe nuk mundemi ne si institucion me ja prishë. Ai vjen çdo vit aty.

z.Basri Aliu, drejtor: Është mirë që në "Ekohigjenë", në seancën tjetër të kuvendit me sjellë këtu, dhe me debatit për këtë çështje.

z.Bekim Azizi, kryesues: Çështjen e menaxhimit të mbeturinave e kemi edhe me plan të kuvendit. Vitin e kalur nuk e keni pru si pikë të rendit të ditës. Mundeni me na pru si pikë të rendit të ditës, dhe vjen "Ekohigjiëna", mundet me na dhanë sqarim më shumë.

z.Musli Neziri: Drejtor Riad, the a mundesh me i cekë rrugët. Tash po i ceku. Rruga "Agim Ramadani", rrethi te shkolla nuk ka shenj. Aty janë nxënësat dhe nuk dihet kush ka përparësi. Rruga "Kongresi Manastirit", nuk ke shenj. Kjo ka qenë një kahje, tani u bë 2 dhe nuk ke shenj që lejohet. Rruga "14 Qershorit" që nuk ka shenj, dhe ajo rrugë është shtru vitin e kaluar, nuk ke shenj. Ka dhe rrugë të tjera, por këto janë që i kam parë unë. Nëse i keni evidentu, mirë, nëse jo, shënoji.

z.Nexhat Halili: Rreth ndriçimit publik. Është e vërtet që ka nevojë në shumë rrugë kryesore dhe dytësore, mirëpo pyetja ime ke që, ndriçimi ekziston, por nuk është tu funksionu. Dhe çka është më karakteristike që, e njëjta trafë është, një pjesë bënë një jo. Nënkryetari tha, se do ta rregullon raportin e kryetarit, mirëpo tregoni dhe drejtoreshës së financave, ne ta bënë përmirësimin edhe të pasqyave financiare. Nënkryetar, uji i pijshëm për 5 fshatra. Nuk është i pijshëm, ndoshta në të ardhmen mund, por për momentin nuk është, edhe pse "Hidromorava" e ka në menaxhim. Për Karitasin, kontrata e lidhur me 11.12.2023 ka validitet 2 vite në vlerë 700 mijë euro. D.m.th ka diku edhe 7 - 8 muaj kontratë. Nuk e di pse është ndërpre kjo kontratë. Obligimet ndaj Karitasit janë 47 mijë e 23 euro, të cilat i keni publiku në faqe të komunës. D.m.th, ka ende vlerë diku 109 mijë e diçka euro. Unë nuk e di pse e keni ndërpre. Shërbimet e energjisë. Ky është vendimi, por kjo është kontratë kornizë. Nëse është kornizë duhet të specifikohet në fillim. Nëse specifikohen vlerat, atëhere as lejimi i cili lejohet, plus minus 30% të kontrata publike kornizë, punë shtesë. Unë nuk kam vërejt kundë në listë të prokurimit, nëse nuk është kontratë me plus minus 30%, atëhere shkojmë me çmimin njësi, por nëse shkon me çmimin njësi, atëhere duhet të shkohet me poentim. Nuk e di unë se çfarë kërkesë të kanë bërë këta për punë shtesë. Vlera e gjithë kësaj kontrate është 3 milion e 100 mijë euro, dhe nëse aprovohet puna shtesë, atëherë është 310 mijë euro, por edhe puna shtesë duhet me shku me procedurë të negociume, pa publik në njoftim të kontratës. Rruga "Agim Ramadani". Unë di që ndoshta tash për momentin përgjigjja nuk mund të jepet, por përgjigjen e kërkoj në seancën tjetër. Rruga "Agim Ramadani" puna shtesë, brendësia është krejt punë tjetër. Pse ndodhë kjo?

znj.Liridona Bislimi: Fatkeqësisht ky Kuvendi Komunal i Vitisë është shndërru në një farë forme, me një farë lloj formati, një lloj strategjie. Ndoshta këto pyetje përgjigje që janë në interes të qytetarëve të Vitisë, për shkak që ata na obligojnë direkt këtu për interesa të tyre, që me i dërgu në vendin e caktum, kalohen në mënyrën më të lehtë të mundshme. D.m.th përgjigjet janë shumë të zakonshme, që përdoren në formate të njëjta vazhdimisht për çdo seancë kur do të kryhen punimet do të kryhen në punime të vrazhda. Kur do të përfundon kjo punë. Sa më shpejt që është e mundur, d.m.th asnjëherë nuk kemi ndonjë përgjigje konkrete. E nderuara drejtoreshë, faleminderit për përgjigjen, mirëpo përgjigjja jote është shumë e mangët. Tash qysh me dhanë unë përgjigjen, që në mometin e parë që të kemi mundësi, ka me u bë hapja e çerdhes. Tash sipas informacioneve që kemi marrë, punët nga ministria janë kryer të gjitha në dhjetor. Është hapë një konkurs i cili ka qenë i gatshëm, mirëpo është anulit për shkak të zgjedhjeve të cilat kanë përfundit me datën 9 shkurt. Ne jemi tani në përfundim të muajit mars, mendoj që një konkurs që ka qenë i gatshëm nuk është dashtë të marrë kaq shumë kohë për me u ripërpunu, dhe tani që e bëjë një pyetje, përgjigjja vjen në një formë të tillë që, do ta bajmë konkursin, mirëpo

me nuk kemi asnjëherë përgjigje konkrete me datë e caktime. Tjetera ndodhet, e tjetra strategji nga ana juaj, përgjigje konkrete, jo ndoshta me cinizëm, negativitet, rotell. Unë mendoj që i pari i Vitisë është Sokol Haliti, dhe vendimet merren shumicën e kohës nga ai. Unë të njëjtën kisha mujtë me thanë dhe për ty, se ka edhe drejtor dhe këshilltar komunal tjerë. Ajo çështja jote, se pse po merresh vetëm me Sokol Halitin, është kjo përgjigje. Nuk kemi ndonjë kryetar tjetër që me ja dërgu obligimet. Mu nuk po më dhëmë sukcesi, po më dhëmë arroganca e tij, për shkak se e ka përkthyer këtë mos suksesin e tij në hakmarrje. Kjo është absolut. Nuk kam diçka tjetër. I keni majt punëtorët në punë pa i pagu një muaj e disa, tani i keni rikthi prapë. Mënyra qysh ju keni vepru, keni luajti me njerëz si në aspektin psikologjik, material e njerëzor, familjar, personal, të gjitha i keni përformu. Në këtë formë dhe tash në momentin që ne dalim në këtë formë edhe shprehim shqetësimin në mënyrën më të mirë të mundshme, se kjo ka qenë skandal, me i thanë personit shko tek Zyra e Kryetarit lute, se nashti të merr. Edhe unë po të flas konkretish. Këtu unë flas me fakte. Janë personat që ju e keni pushtetin në dorë dhe tash normalisht mundesh me më thanë mu hajde tregom, shkojmë e takomi personin, edhe e shofim a po thotë ashtu. E normal që nuk del publikisht, se është e varur prej teje, edhe këtë rrogë të paktën që e ka, edhe këtë mundohet mënyrën me të mirë të mundshme me e kry punën, e ti tash del thu, man ligjërata politike.

z.Hasan Aliu, nënkryetar i komunës: Nexhat, nëse unë kam thanë se Tresteniku ka ujë të pijshëm, sot unë e lëshoj seancën e ta jap dorën. Pse po më përsëritë?! Kam thanë, do të jet me fat që pesë fshatrat do të jenë lokaliteti i parë që do ta kenë ujin e kontrolluar të menaxhuar. Edhe ti si e elaborove çështjen e prokurimit, e kemi njerin këtu, por nuk jam idhëtar që i iku asaj. Nëse e kam bërë gabim e ka bërë unë atë gabim. Jo qëllimshëm, e kam bërë gabim teknik. Liridona, unë po mendoj që njerëzit përafërsisht janë si unë, se, as unë nuk jam njeri jashtëqielor, se kur kam qenë i rrezikuar unë si qenie fizike, jo si punë, mbaje mend këtë që po e thamë, kurr nuk jam nënshtruar ashtu si që po thu ti, dhe unë po besoj se jo për vend pune, po për asgjë nuk jam nënshtruar. Tek çështja e çerdhes. E thave që po përdorim strategji. Jo bre, se edhe ti je kanë një gazetare kogjo hulumtuese. Unë, prej mekanizmave ndërkombëtar që i përcjellin seancat, kanë thanë nuk ka kuvend me i përpikt që i jep përgjigje në pyetje, se ka në të shumtën e rasteve na e kemi apliku këtu me ju përgjigj, se në disa kuvende me shkrim jav qon përgjigjet e nuk merret si ne që përgjigjemi menjëherë me ju dhanë përgjigjet.

z.Sejdi Emini: Ajo çka me shqetësoj, se sa hera e parë që po me shqetëson ajo tek punimet e dobëta që po bëhen. Fajet po i gjuhen prokurimit, nuk është arsye. Prokurimi është i thirrur për me i kry punët e mira dhe mos me lëshu për kërkun hiq, deri në nënshkrim të kontratës. Tash operatori me ofertat e tyre i cili i merr, ai që është më i lirë e më i shtrenjt, ata i matin punët e veta. Standarti është cilësia, duhet mu kanë trashësia, duhet mu kanë ngjeshja, duhet mu kanë inxhinierat. Janë ata që bëjnë mbikëqyrjen dhe e japin garancionin. Nuk guxon me thanë na po prishen punët, se Zyra e Prokurimit, po e merr punën dikush më lirë. Sa arsye kjo. Nuk ka askund në botë kështu. Mu nuk më intereson sa e merr, qaj që e merr i plotëson kushtet që e merr. E dojmë cilësinë. Ne nuk kemi pare përdit me dhanë pare qytetarëve për të njëjtën rrugë, ku ta di unë, një here, dy here, tri here. Ajo çka duhet mu bërë, zyrtari i prokurimit veç nuk duhet me pas dost kompaninë së cilës ja jep punën, qaty është problemi. E ti kërkjo cilësinë deri në fund, kurrë mos lësho pe. Normal se si ta banë dost mungon cilësia e trashësia prej dymbëdhjetë në dhjetë. Ama nuk guxojmë me thanë kështu. Përkundrazi, është përgjegjësi dhe dikush duhet ta mbaj. Nëse rruga shtrohet dhe pas 1 apo 2 jave apo 6 muajve prishet, me të njëjtat para prapë me shtruar, kjo nuk është zgjidhje dhe nuk është korrektësi. Ato para janë tonat, të qytetarëve, nuk janë tu i marrë në bahqe askush. Përkundrazi, duhet me bërë presion edhe më shumë. Ai që e merrë i lirë, po merre, por cilësinë kemi me ta lypë maksimale.

znj.Majlinda Shabani: Unë po besoj që, gjithsecili prej juve e dini që a ka mundësi me u bërë diçka në Komunë të Vitisë pa e ditë i pari i komunës. Tash te përgjigjet që i jep nënkryetari, gjithmonë mundohet me i arsyetu tu i ndërlidhë temat tjera. Tek vendimi i cili është i publikum, nënkryetar, këtu është nënshkrimi i kryetarit, edhe është emri i kryetarit Sokol Haliti. Ky nënshkrim: a ka qenë bashkë me vulë i bashkëngjitur apo çka ka qenë? Edhe tjetra, po thu që nuk ka pas faj i pari i komunës, e që ne krejt e dimë që pa e bërë ai aminin këtu asgjë nuk bëhet. Tjetra është, përpos procedurave që i përmendi kolgu asamblist, edhe mënyra se si kanë shku këto procedura, dhe ju kanë dashë fiks 3 muaj për me vërejt që e keni bërë këtë gabim teknik, dhe është interesant qysh nuk ndodhi me ju hjek ni 0, por me ju shtu një. Tek përgjigjet që ju i jepni, në çështjet që ne i parashtrujmë, tashti

Uji është në gjendja të lëngshme. Jo, ne e dimë që uji është në gjendje të lëngshme, edhe e dimë që është i ndotur, por ti tregoje arsyen pse është uji i ndotur, ti tregoje arsyen pse ke dështu që 3 mandate qeverisje mos me zgjidh këtë problematik. Tek çështja e drejtorit që u ndërlidh për mbeturina, ti e dinë që me datën 21.03.2025, qysh para 6 ditëve është mbajtur një konsultim publik për të cilin kanë pas shumë dëshirë me qenë prezent, por s'kam mujtë për planin regjional, për menaxhim të integruar të mbeturinave. Tash këtë konsultim publik që ju e keni mbajtur, nuk e di gjendja reale për të cilin jemi tu folur në Komunë të Vitisë është skandalozë. Në atë aspekt të menaxhimit të mbeturinave, komuna arrinë me pas një strategji dhe një plan të mirëfillt që e bënë menaxhimin e duhur të mbeturinave. Si drejtor, por edhe si kryetar i komunës mundesh përgjegjësinë me heqë prej vetes, dhe shtron çështjen në vetëdijësimin e qytetarëve. Në anën tjetër e kemi, tash në moment që nuk po bëhet zgjidhja e duhur, na kemi kërku që 4 vite me ardh me raportu në kuvend komunal "Ekohigjiena" e kjo nuk ka ndodh asnjëherë. Ne si opozitë kemi shprehë dhe rekomandimet tona lidhur me këtë çështje, por kur juve nuk ju konvenon, ju thoni jo. Po vetëdijësimi i qytetarëve. Tash trego sa gjoha i ke shqiptu ti ose që ka dalë inspeksioni në teren, për shkak të huthjes së mbeturinave vend e pavend. Te çështja tjetër që e tha nënkryetari lidhur me mbledhjen e KPF-së, nënkryetar, qaq jo profesional jeni ju, edhe kur i bini dokumentat, edhe mnyrën se si i bini ju, nuk po flas në aspektin teknik, përmbajtësor, ligjor, aq jo profesional jeni e sa që e dinë diskutimin që e kemi në çdo komitet, dhe komitetin e fundit që kemi pas, ku ti mundohesh komplet temën me deviju, dhe e dimë ballafaqimin që ke pas dhe perlamjen me shefin e grupit. Edhe në anën tjetër e dinë shumë mirë pyetje dhe përgjigjet që ne i marrim dhe i parashtrojmë. Ka 6 muaj që ne kemi kërku për punimet që janë bërë në Komunë të Vitisë, dhe sa punime kanë pranimit teknik dhe sa nuk kanë. Edhe kjo hala nuk është ardh. Tash në seancën e ardhshme po shpresojmë që ka me ardh.

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Në diskutim publik është dashtë me qenë. Kush ka dashtë diskutimi u bë për me u bë me qytetarët për tema të caktuara. Në KPF kemi pas informatën për 6-mujorin e fundit të nënshkrimit të kontratave që na ka sjellë dhe për atë pjesë i kemi diskutu çka kemi pas kemi bë pyetje, na ka dhanë përgjigje. Në seancën e ardhshme jemi marrë vesh me na ardh informata të punëve të papërfunduara dhe pa pranimit teknik dhe kemi diskutu këtu.

z.Hasan Aliu, nënkryetar i komunës: Po pajtohem se këtu çka po i thu janë të vërteta, por duhet me i thanë edhe zonjës këshilltare se, ti je kryesuesi i kuvendit me i thanë të vijë dhe mos me na mbajtur ligjerata neve. A janë përmbajtësore apo nuk janë, kur të vjen dokumenti, përpiluesi i dokumentit e terhek përgjegjësinë përmbajtësore bazuar mbi të gjitha, dhe nuk ka dokument të cilët a ka pas përmbajtje a ka pas respektim të ligjit. Deri më sot hajde këshilltare e kuvendit komunal për një ankimim që nuk e kemi qu në ministri me bë verifikimin e ligjshmërisë. Asnjë nuk ka. Tash e tutje me udhëzimin e ri, çdo vendim i kryetarit të komunës, nuk ka vendim të kryetarit të komunës që nuk ju nënshtrohet ligjshmërisë në kuadër të ministrisë, me gjithë kërkesë e krejt, dhe prandaj krejt ato tuat që po i citon janë të pabazuara dhe unë nuk muj me i besu, dhe nuk mund me i besu, se ti fillon nga një çështje të cilët e ngrit dhe del tek uji i pijes.

z.Basri Aliu, drejtor: znj.Majlinda, duhet me marrë informata më të sakta kur të debatojsh për diçka. D.m.th diskutimi publik ka qenë për një plan për menaxhimin ndërkomunal, d.m.th rajonal, që është Gjilani, Ferizaji, Klllokoti, Parteshi, Kamenica, që janë tu e përfaqësu GIZ-i dhe me bë një plan të menaxhimit të mbeturinave rajonal. Prandaj kjo ka qenë ajo që ka me ju ardh edhe juve këtu, që keni me pa me diskutu rreth asaj, por nuk është diçka tjetër. Unë pse apeloj, ajo është interes i përgjithshëm për me ndalu këtë dukuri. Kjo është normale dhe obligimi i "Ekohigjienës" që edhe ajo ti shtin në menaxhim, prandaj unë e pranova idenë e Ilirit që, të jenë ata këtu dhe të diskutojnë këtë çështje që të behet një zgjidhje sa më adekuate. Për pyetje përgjigje, sa here jemi përgjigj në atë pyetje të cilat i keni bë. A një lloj i tillë, p.sh.: nuk ka ndodhë në Kuvendin e Kosovës.

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Faleminderit për kontributin! Materialin e keni marrë me kohë, për këtë seancë kemi parapa këtë rend të ditës:

R e n d d i t e

1. Shqyrtimi dhe miratimi i procesverbalit nga mbledhja e dytë e Kuvendit Komunal.

2. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit paraprak për dhënien në shfrytëzim të pronës komunale përmes ankandit publik. (pika nga seanca e kaluar).
3. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave dhe vlerësimin e ofertave për dhënien në shfrytëzim të pronës së paluajtshme të komunës. (pika nga seanca e kaluar).
4. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit paraprak për dhënien në shfrytëzim të pronës komunale përmes procedurës së shprehjes së interesit.
5. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave dhe vlerësimin e ofertave për dhënien në shfrytëzim të pronës së paluajtshme të komunës afatgjat.

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Me dy kërkesa nga ekzekutivi, një prej zyrtarit Shefki Aliu të ndërrohet me një komision që ka hy më herët për plotësim vendim të Vendimit Nr.01-035/021354, të datës 19.12.2024, për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave për dhënien e ofertave në shfrytëzim të pronës së paluajtshme, d.m.th anëtari prej ekzekutivit ka kërku që të zëvendësohet për shkak angazhimeve personale, dhe kemi një pikë tjetër: Propozim vendim për dhënien në shfrytëzim të pronës së paluajtshme të komunës kompanisë kosovare për distribuim dhe furnizim me energji elektrike KEDS në Viti, për vendosjen e trafos elektrike në Budrikë për 25 metra katror. A jeni që këto dy pika të hynë me pika tjera? Atëherë me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim hynë këto pika në rend të ditës. Tani, a jeni që të miratohet komplet rendi i ditës? Pra, me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet dhe rendi i ditës.

Si pikë e parë e rendit të ditës:

1. Shqyrtimi dhe miratimi i procesverbalit nga mbledhja e dytë e kuvendit komunal

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Hapi debat. Pasi që nuk ka për debat: a jeni që të miratohet edhe kjo pikë. Me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet procesverbali.

Si pikë e dytë e rendit të ditës:

2. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit paraprak për dhënien në shfrytëzim të pronës komunale përmes ankandit publik. (pika nga seanca e kaluar)

znj.Hidajete Aliu, zyrtare: Përshëndetje për të gjithë të pranishmit! Kemi propozim paraprak për dhënien në shfrytëzim të pronës komunale përmes ankandit publik. Kjo pikë ka qenë nga seanca e kaluar. Parashihet të jepet 300 metra katror në kuadër të njësisë 630/0, e cila ka një sipërfaqe të përgjithshme prej 1 hektar e 32 ari e 82 metra. Kjo pjesë është tokë bujqësore, është kullos e klasit të 5-të në vendin e quajtur zabel, është në Zonën Kadastrale në Tërpezë. Afati kohorë për këtë është 15 vite, d.m.th kjo jepet me afatshkurt përmes ankandit publik. Procedurat tjera të dhënies në shfrytëzim të kësaj prone i merr përsipër komisioni, i cili formohet dhe zhvillon të gjitha procedurat për dhënie në shfrytëzim të pronës komunale.

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Kjo është një pjesë në Tërpezë prej 300 metrave katror, d.m.th është 3 ari. Kjo është një tokë bujqësore, është për me ja mundësu furnizimin me ujë disa familjeve që kanë probleme. Hapi debat për këtë pikë të rendit të ditës. Pasi që nuk ka për debat: a jeni që kjo të del në ankand? Pra, me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet edhe kjo pikë.

Si pikë e tretë e rendit të ditës:

3. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave dhe vlerësimin e ofertave për dhënien në shfrytëzim të pronës së paluajtshme të komunës. (pika nga seanca e kaluar)

z.Bekim Azizi, kryesuesi: D.m.th e njëjta pikë është komisioni që hecë procedurat, komisioni d.m.th është propozu. E keni materialin, nga ekzekutivi: Fatmir Salihu, Fitim Selmani, dhe dy përfaqësues nga kuvendi dhe një anëtar nga shoqëria civile. D.m.th nga kuvendi është, Ekrem Ymeri dhe Liridona Bislimi, nga shoqëria civile Shyqeri Halabaku. Pra, e qes në votim këtë komision. Pra, me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet dhe ky komision.

4. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit paraprak për dhënien në shfrytëzim të pronës komonale përmes procedurës së shprehjes së interesit

z.Hasan Aliu, nënkryetar i komunës: Do ta marrë fjalën unë, për shkak se në KPF kam qenë unë dhe kam marrë për obligim që ta paraqes unë, për shkak se kam marrë obligime dhe nga ana juaj, se propozimi në fjalë do të jetë në pyetje prej 50 ari, për shkak se në KPF janë ngritë shumë shqetësime në lidhje me këtë. Ndoshta këtë informacion e kisha pas jo të mjaftushëm, se ky e kish për një fabrikë dhe ka kërku për 50 ari.

z.Jakup Demiri: Tek neni 4 nuk lexohet. Për këtë po pyes se nuk e kam të kuart.

z.Taulant Haxhiu: Nënkyetar, kryesues, besoni që këtu na kanë ardh shumë prona me i shfuqizu. Na kanë ardh shumë dhe për biznese, veç kallëzo që 2 - 3 vite çka kemi dhanë deri sot, a ka fillu dikush me punu me lulëzu në këto prona që kemi dhanë deri tash.

z.Hasan Aliu, nënkryetar i komunës: Shqetësimi yt është dhe i joni, por cila është detyra e ekzekutives dhe vendimmarrjes. Është me ju kriju hapësirë për me u zhvillu. Ne shancet ja japim, taksat vjelmi konformë asaj që është obligative me pagu dhe ja caktojmë afatshmërinë. Nuk e nisë, ja marrim dhe ajo është e jona.

z.Taulant Haxhiu: Pse nuk po e formojmë një komision me kqyrë a janë tu punu, a kemi, kush është tu e kontrollu, që 3 - 4 vite tu e qu dorën, asnjë copë kush nuk e ka qitë.

z.Bekim Azizi, kryesuesi: Ne diskutum dhe në kuvend te propozim vendimi. Ka qenë 2 hektar, d.m.th vendimi është për 50 ari. Pasi që nuk ka për debat: a jeni që kjo pikë të kaloj? Pra, me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet dhe kjo pikë.

Si pikë e pestë e rendit të ditës:

5. Propozim për shqyrtimin dhe miratimin e propozim vendimit për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave dhe vlerësimin e ofertave për dhënien në shfrytëzim afatgjat të pronës së paluajtshme të komunës

z.Bekim Azizi, kryesuesi: D.m.th, për të njëjtën pronë është propozu komisioni, Xhelal Veseli dhe Alban Sokoli. Tash propozimi vjen nga PDK dhe një prej VV. D.m.th nga kuvendi janë Taulant Haxhiu dhe Nexhat Halili, dhe nga shoqëria civile është Albulena Selmani. A jeni që të miratohet ky komision? Pra, me gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet edhe kjo pikë.

Si pikë e gjashtë e rendit të ditës:

6. Propozim vendim për ndryshimin e Vendimit 01-0352-1354, të datës 29.11.2024 për formimin e komisionit për zbatimin e procedurave për dhënien e ofertave në shfrytëzim të pronës së paluajtshme

z.Bekim Azizi, kryesues: Është për zëvendësimin e z.Shefki Aliut, pasi ka kërku të zëvendësohet. Propozimi ka ardh që të zëvendësohet me Feat Shaqirin. Është punëtor i kadastrit. Pra, me ngritje dore: a jeni që të bëhet ky zëvendësim. Me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet dhe kjo pikë.

Si pikë e shtatë e rendit të ditës:

7. Propozim vendim për dhënien në shfrytëzim të pronave të paluhatshme të komunës, kompanisë kosovare për distribuim dhe furnizimin me energji elektrike KEDS, për vendosjen e trafove elektrike

z.Bekim Azizi, kryesues: Hapi diskutim për këtë pikë. Pasi që nuk ka për diskutim e qes në votim. Me të gjitha votat pro, pa asnjë votë kundër, asnjë abstenim miratohet dhe kjo pikë. Me këtë përfundojmë këtë seancë. Mirë u pafshmi në seancën e radhës.
Mbledhja përfundoi me punë në ora 12:30 min.

Procesmbajtësi:
Fatlum Demiri

Kryesuesi i Kuvendit Komunal:
Bekim Azizi

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO
KOMUNA E VITISË - OPSTINA VITINA - MUNICIPAL VITINA

REPUBLIKA E KOSOVES - REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E VITISË - OPSTINA VITINA

Pranuar - Prerijeta Me Dena: 08-04-2025

Nr. i Organiit Org. Drog	Niveli Drog	Mbështetje Prerijet	Vlera Vendoset
02 -	300	02 -	305

Pasqyrat Financiare të buxhetit Komunal për periudhën janar-mars 2025

Viti 08.04.2025

DREJTORIA E FINANCEVE

Data/Datum/Date	08.04.2025
Nr/Br.	
Për/Za/To	Kuvendin e Komunës, Komitetin për Politikë dhe Financa
Përmes/Preko/Through	Sokol Haliti, Kryetar i Komunës
Nga/Od/From	Milohate Ajeti Drejtor i Drejtorisë për Financa, Ekonomi dhe Zhvillim
Lënda/Predmet/Subject	Pasqyrat Financiare për periudhën janar-mars 2025

Bazuar në Ligjin mbi Vetëqeverisjen Lokale, Ligjin mbi Financat Lokale si dhe Ligjin mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë paraqesim pasqyrat financiare të organizatës sonë buxhetore (657) për periudhën janar-mars 2025 përfshirë të hyrat vetanake të realizuara si dhe shpenzimet buxhetore për të gjitha kategoritë ekonomike.

Të hyrat

Gjatë periudhës janar – mars 2025 janë inkasuar gjithësej të hyra vetanake në vlerë prej 211.217,39€, shkalla e inkasimit, duke u bazuar në planifikimin vjetor është 16.63%, ndërsa Krahasuar me të hyrat për periudhën janar – mars të vitit 2024 të hyrat e vitit 2025 janë me të larta për 6.882,02 €

Shpenzimet Buxhetore

Buxheti i Alokuar për periudhën janar – mars të vitit 2025 nga fondet burimore: Granti qeveritar, të hyrat vetanake, dhe donacionet janë: 6.801.934,35€, ndërsa shpenzimet janë: 6.142.723,64€, shkalla e ekzekutimit të buxhetit për periudhën janar- mars 2025 është 90,31% në krahasim me Alokimet për të gjitha programet dhe kategoritë ekonomike.

Në vazhdim të këtyre pasqyrave në mënyrë tabelare do të paraqesim shpenzimet buxhetore, duke i specifikuar sipas burimeve të financimit, programeve dhe kategorive Ekonomike.

Buxheti i Aprovuar, Alokuar dhe i shpenzuar per te Gjitha programet buxhetore - janar-mars 2025

Aprovim						
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Aprovime 10	Aprovime 21	Aprovimet 22	Aprovimet Donacionet	Totali i Aprovimeve
1	Pagat &Shtesat	9,887,124.00	0.00	0.00	8,708.08	9,895,832.08
2	Mall.&Sherbime	2,843,828.00	329,091.00	0.00	14,085.70	3,187,004.70
3	Komunali	300,000.00	0.00	0.00	0.00	300,000.00
4	Subvencione	500,000.00	220,000.00	0.00	14.31	720,014.31
5	Kapitale	3,144,543.00	721,036.00	0.00	84,915.69	3,950,494.69
		16,675,495.00	1,270,127.00	0.00	107,723.78	18,053,345.78

Alokimet						
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Alokimet 10	Alokimet 21	Alokimet22	Alokimet Donacionet	Totali i Alokimeve
1	Pagat &Shtesat	2,504,581.39	0.00	0.00	8,708.08	2,513,289.47
2	Mall.&Sherbime	1,013,995.00	40,000.00	0.00	14,085.70	1,068,080.70
3	Komunali	100,900.00	0.00	0.00	0.00	100,900.00
4	Subvencione	35,500.00	4,000.00	0.00	14.31	39,514.31
5	Kapitale	2,920,534.00	74,700.18	0.00	84,915.69	3,080,149.87
		6,575,510.39	118,700.18	0.00	107,723.78	6,801,934.35

Te paalokuara						
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Alokimet 10	Alokimet 21	Alokimet22	Alokimet Donacionet	Totali i Alokimeve
1	Pagat &Shtesat	7,382,542.61	0.00	0.00	0.00	7,382,542.61
2	Mall.&Sherbime	1,829,833.00	289,091.00	0.00	0.00	2,118,924.00
3	Komunali	199,100.00	0.00	0.00	0.00	199,100.00
4	Subvencione	464,500.00	216,000.00	0.00	0.00	680,500.00
5	Kapitale	224,009.00	646,335.82	0.00	0.00	870,344.82
		10,099,984.61	1,151,426.82	0.00	0.00	11,251,411.43

Shpenzimet							
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Shpenzimet 10	Shpenzimet 21	Shpenzimet 22	Shpenzimet Donacionet	Totali i Shpenzimeve	% shpenzimit
1	Pagat &Shtesat	2,493,127.14	0.00	0.00	6,619.00	2,499,746.14	99.46%
2	Mall.&Sherbime	801,528.58	40,000.00	0.00	9,437.50	850,966.08	79.67%
3	Komunali	86,393.26	0.00	0.00	0.00	86,393.26	85.62%
4	Subvencione	33,946.00	4,000.00	0.00	0.00	37,946.00	96.03%
5	Kapitale	2,601,163.40	62,648.76	0.00	3,860.00	2,667,672.16	86.61%
		6,016,158.38	106,648.76	0.00	19,916.50	6,142,723.64	90.31%

Diferenca Alokim-Shpenzim						
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Shpenzimet 10	Shpenzimet 21	Shpenzimet 22	Shpenzimet Donacionet	Totali i Shpenzimeve
1	Pagat &Shtesat	11,454.25	0.00	0.00	2,089.08	13,543.33
2	Mall.&Sherbime	212,466.42	0.00	0.00	4,648.20	217,114.62
3	Komunali	14,506.74	0.00	0.00	0.00	14,506.74
4	Subvencione	1,554.00	0.00	0.00	14.31	1,568.31
5	Kapitale	319,370.60	12,051.42	0.00	81,055.69	412,477.71
		559,352.01	12,051.42	0.00	87,807.28	659,210.71

Diferenca Aprovim-Shpenzim						
<i>Kateg.&Ekonomik</i>	<i>e</i>	Shpenzimet 10	Shpenzimet 21	Shpenzimet 22	Shpenzimet Donacionet	Totali i Shpenzimeve
1	Pagat &Shtesat	7,393,996.86	0.00	0.00	2,089.08	7,396,085.94
2	Mall.&Sherbime	2,042,299.42	289,091.00	0.00	4,648.20	2,336,038.62
3	Komunali	213,606.74	0.00	0.00	0.00	213,606.74
4	Subvencione	466,054.00	216,000.00	0.00	14.31	682,068.31
5	Kapitale	543,379.60	658,387.24	0.00	81,055.69	1,282,822.53
		10,659,336.62	1,163,478.24	0.00	87,807.28	11,910,622.14

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit për të gjitha njësit buxhetore

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	9,895,832.08	2,513,289.47	2,499,746.14	7,396,085.94	13,543.33	99.46%
2	Mallra dhe shërbime	3,187,004.70	1,068,080.70	850,966.08	2,336,038.62	217,114.62	79.67%
3	Subvencione	720,014.31	39,514.31	37,946.00	682,068.31	1,568.31	96.03%
4	Kornunali	300,000.00	100,900.00	86,393.26	213,606.74	14,506.74	85.62%
5	Shpenzime kapitale	3,950,494.69	3,080,149.87	2,667,672.16	1,282,822.53	412,477.71	86.61%
	Gjithesëjt	18,053,345.76 €	6,801,934.35 €	6,142,723.64 €	11,910,622.14 €	659,210.71 €	90.31%

Shpenzimet për të gjitha njësit buxhetore

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	2,002,702.12
11121	Tatimi në të ardhurat personale	127,116.30
11131	Kontributi pensional - punëtorit	118,759.59
11151	Sindikata	7,353.24
11152	Odat Profesionale	3,519.32
11211	Pervoja e punës	103,574.23
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	118,759.59
11411	Shtesa e veçant për të zgjedhurit	5,513.57
11431	Kujdestaria puna gjatë nates dhe puna jashtë orarit të punës	11,487.40
11611	Shtesat tranzitore	960.78
	Totali i pagave	2,499,746.14
13130	Transporti për udhëtime zyrtare brenda vendit	6,147.20
13140	Transporti për udhëtime zyrtare jashtë vendit	912.00
13141	Para xheplimeve për udhëtime zyrtare jashtë vendit	3,056.00
13210	Energjia elektrike	72,695.37
13220	Shërbimet e ujësjellësit dhe kanalizimit	3,582.50
13230	Mbeturinat	7,157.76
13250	Telefonia Fikse	2,957.63
13320	Telefonia Mobile	8,577.81
13430	Shërbime të ndryshme shëndetësore	145,143.60
13440	Shërbimet këshilldhënëse dhe profesionale	89,050.00
13445	Shërbimet e veqanta - konsulentit dhe kontraktor individual	4,526.51
13450	Shërbimet e shtypjes / printimit	2,605.97
13460	Shërbime kontraktuese tjera	13,001.03
13470	Shërbimet teknike	1,384.00
13480	Shpenzimet e anetaresimit	1,500.00
13503	Komjuteret	2,300.00

13504	Pajisje tjera te teknologjis informative dhe te komunikimit	3,750.00
13508	Pajisje trafiku	41,000.63
13509	Pajisje tjera	135,140.00
13610	Furnizimet per zyre	4,122.96
13611	Furnizimi me dokumente bilanko	2,560.00
13620	Furnizimi me ushqim dhe pije (jo dreka zyrtare)	6,257.26
13630	Furnizimet mjekesore	24,698.16
13640	Furnizimet e pastimit	847.00
13720	Nafte per ngrohje qendrore	2,199.14
13760	Drua dhe prodhimet e drurit per ngrohje	60,494.00
13780	Derivatet per automjete, gjenerator dhe makineri	13,981.04
13950	Regjistrimi i automjeteve	555.00
13951	Sigurimi i automjeteve	1,434.84
13954	Kontrollimi teknik i automjeteve	155.00
14010	Mirembatja dhe riparimi i automjeteve	19,489.00
14022	Mirembatja e ndertesave administrative dhe afariste	103,780.54
14032	Mirembatja e rrugeve lokale	106,233.61
14040	Mirembatja e teknologjis informative dhe te komunikimit	874.00
14050	Mirembatja e mobiljeve dhe pajisjeve	18,651.50
14060	Mirembatja rulinore	8,853.00
14220	Botimet e publikimeve	700.00
14230	Shpenzimet per informim publik	4,491.85
14310	Kompensimi i perfaqesimit brenda vendit	10,709.40
14410	Vendimet gjyqesore	1,733.03
14450	Pagesat-gjobat nderinstitucionale	50.00
	Totali për shërbimeve mallra dhe komunali	937,359.34
200	Subvencionet dhe transfere	37,946.00
	Totali i subvencioneve	37,946.00
300	Investime kapitale	1,572,766.98
34000	Pagesat sipas vendimeve gjyqesore	1,094,905.18
	Totali i investimeve kapitale	2,667,672.16
	Gjithsej shpenzimet	6,142,723.64 €

Zyra e Kryetarit
Kodi 16033

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	372,600.00	97,059.98	97,059.98	275,540.02	0.00	100.00%
2	Malira dhe shërbime	145,003.30	71,003.30	64,879.54	80,123.76	6,123.76	91.38%
3	Subvencione	170,000.00	11,000.00	9,970.00	160,030.00	1,030.00	90.64%
4	Komunali	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	687,603.30 €	179,063.28 €	171,909.52 €	515,693.78 €	7,153.76 €	96.00%

Shpenzimet e Zyres Kryetarit 16033

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	78,295.13
11121	Talimi në të ardhurat personale	5,368.60
11131	Kontributi pensional - punëtorit	4,621.92
11151	Sindikata	170.88
11211	Pervoja e punës	3,981.53
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	4,621.92
	Totali i pagave	97,059.98
13130	Transporti për udhëtime zyrtare brenda vendit	452.20
13141	para xhapi/medijet për udhëtime zyrtare jashtë vendit	78.00
13440	Shërbimet keshildhënese dhe profesionale	40,000.00
13445	Shërbimet e veqanta - konsulente dhe kontraktor individual	2,068.38
13450	Shërbimet e shtypjes / pritimit	1,555.97
13460	Shërbime kontraktuese tjera	11,800.00
13509	Pajisje tjera	81.50
13610	Furnizimet për zyre	2,842.96
14040	Mirembajtje e teknologjis informative dhe komunikimit	180.00
14310	Kompensimi i përfaqesimit brenda vendit	4,087.50
14410	Vendimet gjyqësore	1,733.03
	Totali për shërbime dhe malira	64,879.54
200	Subvencione dhe transfere	9,970.00
	Totali i subvencioneve	9,970.00
300	Investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	171,909.52 €

Administrata dhe personeli

Kodi 16333

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	211,562.90	53,179.39	53,179.39	158,383.51	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	95,000.00	20,200.00	13,039.57	81,960.43	7,160.43	64.55%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	306,562.90	73,379.39	66,218.96	240,343.94	7,160.43	90.24%

Shpenzimet - Administrata dhe Personeli - 16333

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	43,249.48
11121	Tatimi në te ardhurat personale	2,118.76
11131	Kontributi pensional - punëtorit	2,532.33
11151	Sindikata	140.46
11211	Pervoja e punës	2,178.36
11311	Kontributi pensional - punëdhënësit	2,532.33
11611	Shtesat tranzitore	427.67
	Totali i pagave	53,179.39
13445	Sherbimet e veqanta - konsulentë dhe kontraktor individual	320.63
13780	Derivatet për automjete, gjenerator dhe makineri	3,245.65
13950	Regjistrimi i automjeteve	225.00
13951	Sigurimi i automjeteve	702.29
13954	Kontrollimi teknik i automjeteve	90.00
14010	Mirembajtja dhe riparimi i automjeteve	1,906.00
14050	Mirembajtja e mobiljeve dhe pajisjeve	5,450.00
14220	Botimet e publikimeve	700.00
14230	Shpenzimet për informim publik	400.00
	Totali për shërbime dhe mallra	13,039.57
200	subvencione dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	66,218.96 €

Inspeksioni
Kodi 16665

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	74,326.00	18,581.50	17,868.60	56,457.40	712.90	96.16%
2	Mallra dhe shërbime	70,000.00	43,000.00	41,000.63	28,999.37	1,999.37	95.35%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithesejt	144,326.00 €	61,581.50 €	58,869.23 €	85,456.77 €	2,712.27 €	95.60%

Shpenzimet - Inspeksioni - 16665

Kodi	Përshkrimi	Shuma
1111	Paga nelo	14,619.46
1112	Tërimi në të ardhurat personale	1,007.67
1113	Kontributi pensional - punëtorit	850.92
1115	Sindikata	32.55
1121	Pervoja e punes	507.08
1131	Kontributi pensional - punëdhënsit	850.92
	Totali i pagave	17,868.60
13509	Pajisje trafiku	41,000.63
	Totali për shërbimeve dhe mallra	41,000.63
200	Subvencionet dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithshj shpenzimet	58,869.23 €

Zyra e Kuvendit Komunal
Kodi 16933

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	215,374.00	56,571.94	56,571.94	158,802.06	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	17,000.00	3,700.00	1,246.65	15,753.35	2,453.35	33.69%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	232,374.00	60,271.94	57,818.59	174,555.41	2,453.35	95.93%

Shpenzimet e zyrës së Kuvendit Komunal

Kodi	Përkrahimi	Shuma
11111	Paga neto	42,510.84
11121	Tatimi në të ardhurat personale	3,366.53
11131	Kontributi pensional - punëtorit	2,387.68
11211	Pervoja e punes	405.64
11311	Kontributi pensional - punëdhënësit	2,387.68
11411	Shtesa e veçanti për të zgjedhurit	5,513.57
	Totali i pagave	56,571.94
14230	Shpenzimet për informim publik	1,186.65
14310	Kompensimi i perfaqesimit brenda vendit	60.00
	Totali për shërbimeve dhe mallra	1,246.65
200	Subvencione dhe transfere	
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime Kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	57,818.59 €

Buxhet e financa

Kodi 17533

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	203,153.08	58,560.97	57,026.89	146,126.19	1,534.08	97.38%
2	Mallra dhe shërbime	83,660.00	42,660.00	34,492.13	49,167.87	8,167.87	80.85%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	3,800,490.04	2,938,145.22	2,547,763.89	1,252,726.15	390,381.33	86.71%
	Gjithsej	4,087,303.12 €	3,039,366.19 €	2,639,282.91 €	1,448,020.21 €	400,083.28 €	86.84%

Shpenzimet - Buxhet e Financa 17533

Kodi	Pershkrimi	Shuma
11111	Paga neto	45,608.25
11121	Talimi në të ardhurat personale	2,925.24
11131	Kontributi pensional - punëtorit	2,745.36
11151	Sindikata	86.57
11211	Pervoja e punes	2,916.11
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	2,745.36
	Totali i pagave	57,026.89
13141	Para xhepi/meditje per udhetime zyrtare jashte vendit	78.00
13440	Shërbime keshildhënese dhe profesionale	19,250.00
13445	Shërbimet e veçanta-konsulente dhe kontraktor individual	2,137.50
13450	Shërbimet e shtypjes /printimit	1,050.00
13460	Shërbime kontraktuese te tjera	1,029.93
13480	Shpenzimet e anetaresimit	1,500.00
13503	Kompjuteret	2,300.00
13504	Pajisje tjera te teknologjis informative dhe te komunikimit	3,750.00
14230	Shpenzimet per informim publik	2,285.20
14310	Kompensimi i perfaqesimit brenda vendit	1,111.50
	Totali për shërbime dhe mallra	34,492.13
200	subvencione dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime Kapitale	1,502,818.40
34000	Pagesa sipas vendimeve gjyqesore	1,044,945.49
	Totali i investimeve kapitale	2,547,763.89
	Gjithsej shpenzimet	2,639,282.91 €

Sherbime Publike, mbrotje civile, emergjencia
Kodi 180

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	283,641.00	73,925.74	73,925.74	209,715.26	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	1,175,684.00	425,593.00	409,483.46	766,200.54	16,109.54	96.21%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	162,400.00	52,900.00	42,380.06	120,019.92	10,519.92	80.11%
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	1,621,725.00 €	552,418.74 €	525,789.28 €	1,095,935.72 €	26,629.46 €	95.16%

Shpenzimet - Sherbime Publike, mbrotje civile, emergjencia 180

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	55,106.99
11121	Tatimi në të ardhurat personale	3,817.62
11131	Kontributi pensional - punëtori	3,520.23
11151	Sindikata	53.21
11211	Pervoja e punës	3,008.13
11311	Kontributi pensional - punëdhënësit	3,520.23
11431	Kujdestaria-puna gjate nates dhe puna jashte orarit te punes	4,899.33
	Totali i pagave	73,925.74
13141	Para xhëpimeditjet per udhetime zyrtare jashte vendit	2,570.00
13210	Energjia elektrike	36,632.55
13220	Sherbimet e ujësjellësit dhe kanalizimit	381.40
13230	Mbeturinat	3,289.38
13250	Telefona Fiks	2,076.75
13320	Telefonia Mobile	8,577.81
13440	Sherbimet keshillodhënese dhe profesionale	29,800.00
13509	Pajisje tjera	133,990.00
13610	Furnizimet per zyre	1,209.00
13780	Derivatet per automjete, gjenerator dhe makineri	3,480.52
13950	Regjistrimi i automjeteve	180.00
13951	Sigurimi i automjeteve	361.98
13954	Kontrollimi teknik i automjeteve	65.00
14010	Mirembalja dhe riparimi i automjeteve	7,547.00
14022	Mirembalja e ndertesave administrative dhe ofisiste	103,780.54
14032	Mirembalja e rrugeve lokale	106,233.61
14040	Mirembalja e teknologjis informative dhe te komunikimit	60.00
14050	Mirembalja e mjeteve dhe pajisjeve	2,725.00
14060	Mirembalja rullinore	8,853.00
14450	Pagesat-gjohat noderinstitucionale	50.00
	Totali per shërbime mallra dhe komunali	451,863.54
200	Subvencione dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	525,789.28 €

Zyra e komuniteteve
Kodi 19865

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i shpenzuar pa shpenzuar	Alokimi i shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	23,961.00	6,336.54	6,336.54	17,624.46	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	1,000.00	0.00	0.00	1,000.00	0.00	#DIV/0!
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunali	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	24,961.00	6,336.54	6,336.54	18,624.46	0.00	100.00%

Shpenzimet - Zyra e Komuniteteve - 19865

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	5,007.66
11121	Talimi në të ardhurat personale	312.31
11131	Kontributi pensional - punëtorit	301.74
11151	Sindikata	8.43
11211	Pervoja e punes	404.66
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	301.74
	Totali i pagave	6,336.54
	Totali për shërbime dhe mallra	0.00
200	Subvencione dhe transfera	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investimet Kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	6,336.54 €

Bujqësi pylltari dhe zhvillim rural
Kodi 47033

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërdimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti pa shpenzuar	Alokimi pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	48,815.00	13,329.55	12,774.55	36,040.45	555.00	95.84%
2	Mallra dhe shërbime	14,000.00	2,000.00	330.00	13,670.00	1,670.00	16.50%
3	Subvencione	350,014.31	16,014.31	15,976.00	334,038.31	38.31	99.76%
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	412,829.31 €	31,343.86 €	29,080.55 €	383,748.76 €	2,263.31 €	92.78%

Shpenzimet - Bujqësia 47033

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	10,501.19
11121	Talimi në të ardhurat personale	633.76
11131	Kontributi pensional - punëtorit	608.33
11211	Pervoja e punës	422.94
11311	Kontributi pensional - punëdhënësit	608.33
	Totali i pagave	12,774.55
13141	para xhеп/medijet per udhetime zyrtare jashte vendit	330.00
	Totali për shërbime mallra	330.00
200	Subvencione	15,976.00
	Totali i subvencioneve	15,976.00
300	investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	29,080.55 €

Gjeodezi,kadaster,pron
Kodi 65165

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	60,900.00	16,177.16	16,177.16	44,722.84	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	10,000.00	1,000.00	0.00	10,000.00	1,000.00	0.00%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunali	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Gjithsej	70,900.00 €	17,177.16 €	16,177.16 €	54,722.84 €	1,000.00 €	94.18%

Shpenzimet - gjeodezi,kadaster,pron - 65165

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	13,003.91
11121	Tatimi në të ardhurat personale	767.68
11131	Kontributi pensional - punëtorit	770.34
11151	Sindikata	45.54
11211	Pervoja e punes	819.35
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	770.34
	Totali i pagave	16,177.16
	Totali për shërbime dhe mallra	0.00
200	Subvencione dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	16,177.16 €

Planifikimi urban dhe mjedisi
Kodi 660

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit						
Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar %
1	Kompensimi i të punësuarve	47.959.00	12.478.76	12.478.76	35.480.24	0.00 100.00%
2	Mallra dhe shërbime	110.000.00	47.000.00	1.007.00	108.993.00	45.993.00 2.14%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 #DIV/0!
4	Komunal	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 #DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00 #DIV/0!
	Gjithsej	157,959.00 €	59,478.76 €	13,485.76 €	144,473.24 €	45,993.00 € 22.67%

Shpenzimet - Planifikimi urban dhe mjedisi 660

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	9.877.28
11121	Tatimi në të ardhurat personale	694.04
11131	Kontributi pensional - punëtorit	594.21
11161	Sindikata	40.86
11211	Pervoja e punes	678.16
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	594.21
	Totali i pagave	12,478.76
14040	Mirembajtja e teknologjis informative dhe të komunikimit	60.00
14230	Shpenzimet për informim publik	620.00
14310	Kompensimi i përfaqesimit brenda vendit	327.00
	Totali për shërbime dhe mallra	1,007.00
200	Subvencione dhe transfera	0
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	13,485.76 €

Shëndetësia - kodi 730

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	1,385,661.00	346,415.25	335,960.83	1,049,700.17	10,454.42	96.98%
2	Mallra dhe shërbime	847,235.00	289,235.00	215,369.17	631,865.83	73,865.83	74.46%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	57,600.00	25,000.00	21,433.69	36,166.31	3,566.31	85.73%
5	Shpenzime kapitale	10,000.00	10,000.00	0.00	10,000.00	10,000.00	0.00%
	Gjithsej	2,300,496.00 €	670,650.25 €	572,763.69 €	1,727,732.31 €	97,886.56 €	85.40%

Shpenzimet - Shendetesi 730

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	256,476.82
11121	Tatimi në të ardhurat personale	18,632.01
11131	Kontributi pensional - punëtorit	15,998.41
11151	Sindikata	955.12
11211	Përvoja e punes	17,943.17
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	15,998.41
11152	Odat Profesionale	3,519.32
11431	Kujdestaria puna grate nates dhe puna jashte orarit te punes	5,894.45
11511	Shtesat tranzitore	533.11
	Totali i pagave	335,960.83
13210	Energjia elektrike	18,305.54
13220	Sherbimet e ujësjellës dhe kanalizimit	1,407.56
13230	Mbeturinat	1,719.49
13430	Sherbime të ndryshme shëndetësore	144,943.60
13611	Furnizimi me dokumente bilanko	2,560.00
13630	Furnizimet mjekësore	24,699.16
13760	Drutë dhe prodhimet e drurit, per ngrohje	23,840.00
13780	Derivatet per automjete, gjeneratorë dhe makina	5,416.34
13950	Regjistrimi i automjeteve	150.00
13951	Sigurimi i automjeteve	370.57
14010	Mirëmbajtja dhe riparimi i automjeteve	9,422.00
14050	Mirëmbajtja e mobiljeve dhe pajisjeve	2,267.50
14310	Kompensimi i përfaqësimit brenda vendit	700.00
	Totali për shërbime mallra dhe komunali	236,802.86
200	Subvencione dhe Transfers	0.00
	Totali i subvencioneve	0.00
300	Investime kapitale	0.00
	Totali i investimeve kapitale	0.00
	Gjithsej shpenzimet	572,763.69

Sherbimet Sociale
Kodi 75661

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	120,000.00	30,000.00	29,713.07	90,286.93	286.93	99.04%
2	Mallra dhe shërbime	65,000.00	10,000.00	3,650.99	61,349.01	6,349.01	36.51%
3	Subvencione	50,000.00	12,000.00	12,000.00	38,000.00	0.00	100.00%
4	Komunali	5,000.00	0.00	0.00	5,000.00	0.00	#DIV/0!
5	Shpenzime kapitale	50,000.00	50,000.00	49,959.69	40.31	40.31	99.92%
	Gjithesëjt	290,000.00 €	102,000.00 €	95,323.75 €	194,676.25 €	6,676.25 €	93.45%

Shpenzimet - Sherbime Sociale - 75661

Kodi	Përshkrimi	Shuma
11111	Paga neto	24,468.47
11121	Talimi në të ardhurat personale	1,383.30
11131	Kontributi pensional - punëtorit	1,414.91
11151	Sindikata	29.95
11211	Pervoja e punes	1,001.53
11311	Kontributi pensional - punëdhënësit	1,414.91
	Totali i pagave	29,713.07
13509	Pajisjet tjera	1,068.50
13720	Nafte per ngohje qendrore	2,199.14
13780	Derivatet per automjete, gjeneratore dhe makineri	383.35
	Totali për shërbimeve dhe mallra	3,650.99
200	Subvencionet dhe transfere	12,000.00
	Totali i subvencioneve	12,000.00
34000	Pagesat sipas vendimeve gjyqesore	49,959.69
	Totali i investimeve kapitale	49,959.69
	Gjithesëjt shpenzimet	95,323.75 €

Arsim dhe shkenc kodji 920

Pasqyrat e ekzekutimit të buxhetit

Nr	Emërtimi	Buxheti i aprovuar	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	Buxheti i pa shpenzuar	Alokimi i pa shpenzuar	%
1	Kompensimi i të punësuarve	6,763,529.10	1,708,127.36	1,708,127.36	5,055,401.74	0.00	100.00%
2	Mallra dhe shërbime	493,034.00	105,301.00	63,590.14	429,443.86	41,710.86	60.39%
3	Subvencione	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Komunal	75,000.00	23,000.00	22,579.49	52,420.51	420.51	98.17%
5	Shpenzime kapitale	90,004.65	82,004.65	69,048.58	20,956.07	12,056.07	85.30%
	Gjithsej	7,421,567.75 €	1,918,433.01 €	1,864,245.57 €	6,567,322.18 €	54,187.44 €	97.18%

Shpenzimet - Drejtoris për arsim dhe shkencë - 920

Kodi	Pershkrimi	Shuma
11111	Paga neto	1,365,884.47
11121	Tatimi në të ardhurat personale	85,092.93
11131	Kontributi pensional - punëtorit	81,339.64
11151	Sindikata	5,784.43
11211	Pervoja e punes	68,012.64
11311	Kontributi pensional - punëdhënsit	81,339.64
11431	Kujdestaria,puna gjate nates dhe puna jashte orarit te punes	693.61
	Totali i pagave	1,708,127.36
13130	Transporti per udhëtime zyrtare brenda vendit	5,399.20
13210	Energjia elektrike	17,756.28
13220	Shpenzimet e ujësjellësit dhe kanalizimit	1,793.44
13230	Mbeturinat	2,148.89
13250	Telefonia Fikse	880.88
13430	Shërbime të ndryshme shëndetësore	200.00
13460	Shërbime Kontraktuese tjera	171.10
13470	Shërbimet teknike	415.00
13610	Furnizimet per zyre	71.00
13620	Furnizimi me ushqim dhe pije (jo drejta zyrtare)	8,257.26
13640	Furnizimet e pastimit	847.00
13760	Drute dhe prodhimet e drurit per ngritje	36,654.00
13780	Derivatet per automjete, gjenerator dhe makineri	455.18
14010	Mirembalja dhe riparimi i automjeteve	614.00
14040	Mirembalja e teknologjis informative dhe te komunikimit	574.00
14050	Mirembalja e mobiljeve dhe pajisjeve	8,209.00
14310	Kompensimi i perfjetesimit brenda vendit	3,723.40
	Totali për shërbime mallra dhe komunali	86,169.63
200	Subvencione dhe transfere	0.00
	Totali i subvencioneve	69,948.58
300	Investime Kapitale	69,948.58
	Totali i investimeve kapitale	69,948.58
	Gjithsej shpenzimet	1,864,245.57 €

Të hyrat buxhetore komunale vetanake të planifikuara dhe të realizuara për periudhën janar-mars 2025

Kodi	Burimet e të hyrave	Planifikimi		Të hyrat e		Diferenca nga		% tremujore	%Vjetore
		Vjetor	tremujor	realizuara	Plani tremujor	Plani vjetor			
1.1	Sherbimi i arkivit	1,500.00	375.00	181.00	-194.00	-1,319.00	48.27%	12.07%	
1.2	Dokumentet zyrtare ofiqarja	3,000.00	750.00	373.00	-377.00	-2,627.00	49.73%	12.43%	
1.3	Kunorezimi	4,000.00	1,000.00	713.00	-287.00	-3,287.00	71.30%	17.83%	
1.4	C. te vdekjes	500.00	125.00	300.00	175.00	-200.00	240.00%	60.00%	
1.5	Vertetimi i origj te dokumentave	200.00	50.00	0.00	-50.00	-200.00	0.00%	0.00%	
1.6	T.H. tjera ofiqarie	69,300.00	17,325.00	5,978.00	-11,347.00	-63,322.00	34.51%	8.63%	
1.0	Total i administrates	78,500.00	19,625.00	7,545.00	-12,080.00	-70,955.00	38.45%	9.61%	
2.1	Tatimi ne prone dhe toke	566,265.00	141,566.25	103,268.50	-38,297.75	-462,996.50	72.95%	18.24%	
2.2	Regjistrimi i automjeteve	117,271.00	29,317.75	28,485.00	-832.75	-88,786.00	97.16%	24.29%	
2.3	Te hyrat nga rimbursimi i permbanuesit	0.00	0.00	244.35	244.35	244.35	#DIV/0!	#DIV/0!	
2.0	Total i buxetit dhe financeve	683,536.00	170,884.00	131,997.85	-38,886.15	-551,538.15	77.24%	19.31%	
3.1	Të hyrat qerdhja e femive	41,000.00	10,250.00	14,481.00	4,231.00	-26,519.00	141.28%	35.32%	
3.2	Të hyrat nga shkollat e mesme	2,000.00	500.00	30.00	-470.00	-1,970.00	6.00%	1.50%	
3.0	Total i Ansimit	43,000.00	10,750.00	14,511.00	3,761.00	-28,489.00	134.99%	33.75%	
4.1	Të hyrat nga shtepia e kultures	500.00	125.00	240.00	115.00	-260.00	192.00%	48.00%	
4.2	te hyrat nga Arhivi historik	500.00	125.00	0.00	-125.00	-500.00	0.00%	0.00%	
4.0	Total i kulturës	1,000.00	250.00	240.00	-10.00	-760.00	96.00%	24.00%	
5.1	pranimi teknik i lokaleve	2,500.00	625.00	995.00	370.00	-1,505.00	159.20%	39.80%	
5.2	Te hyrat nga inspektimi	500.00	125.00	0.00	-125.00	-500.00	0.00%	0.00%	
5.3	Shiqim i autolaksive	1,500.00	375.00	30.00	-345.00	-1,470.00	8.00%	2.00%	
5.4	Gjbat nga inspeksioni	1,300.00	325.00	1,100.00	775.00	-200.00	338.46%	84.62%	
5.5	Inspektimi hixhienik sanitar	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!	#DIV/0!	
5.0	Total i inspeksionit	5,800.00	1,450.00	2,125.00	675.00	-3,675.00	146.55%	36.64%	
6.1	Plan gjodezik dhe kopjet e planit	30,000.00	7,500.00	1,629.00	-5,871.00	-28,371.00	21.72%	5.43%	
6.2	Barja e pronesise	35,000.00	8,750.00	10,120.00	1,370.00	-24,880.00	115.66%	28.91%	
6.3	Daljet ne teren	23,181.00	5,795.25	5,961.00	165.75	-17,220.00	102.86%	25.72%	
6.0	Total i gjeodezisë kad.	88,181.00	22,045.25	17,710.00	-4,335.25	-70,471.00	80.33%	20.08%	
7.1	Lejet e Ndarimit	90,000.00	22,500.00	1,680.09	-20,819.91	-88319.91	7.47%	1.87%	
7.2	Takse per legalizimin e objekteve	153,000.00	38,250.00	797.55	-37,452.45	-152202.45	2.09%	0.52%	
7.3	Lejet mjedisore	2,000.00	500.00	0.00	-500.00	-2000.00	0.00%	0.00%	

7,0	Totali Urbanizimit	245,000.00	61,250.00	2,477.64	-58,772.36	-242,522.36	4.05%	1.01%
8.1	Participim nga shëndetësia	85,000.00	21,250.00	24,636.50	3,386.50	-60,363.50	115.94%	28.98%
8.2	Të hyrat nga OPS-ja	2,800.00	700.00	928.00	228.00	-1,872.00	132.57%	33.14%
8,0	Totali shëndetësise dhe shërbime sociale,	87,800.00	21,950.00	25,564.50	3,614.50	-62,235.50	116.47%	29.12%
9.1	Qiraja nga hapësira publike	15,000.00	3,750.00	2,793.00	-957.00	-12,207.00	74.48%	18.62%
9.2	reklamat publike	4,000.00	1,000.00	503.40	-496.60	-3,496.60	50.34%	12.59%
9.3	Parkim Publik		0.00	150.00	150.00	150.00	#DIV/0!	#DIV/0!
9.4	Shfrytëzimi i hapësirës publike	7,410.00	1,852.50	2,832.00	979.50	-4,578.00	152.87%	38.22%
9.5	Takse për licenca autotaksive	2,000.00	500.00	0.00	-500.00	-2,000.00	0.00%	0.00%
9,0	Total i shërbimeve publike	28,410.00	7,102.50	6,278.40	-824.10	-22,131.60	88.40%	22.10%
10.1	Shëndrimi tokës bujqësore në tokë ndërtimore	6,300.00	1,575.00	2,768.00	1,193.00	-3,532.00	175.75%	43.94%
10.2	qerfikatat për marrje me aktivitate bujqësore	200.00	50.00	0.00	-50.00	-200.00	0.00%	0.00%
10.3	Shitja e masave drurore	2,400.00	600.00	0.00	-600.00	-2,400.00	0.00%	0.00%
10,0	Total i bujqësisë	8,900.00	2,225.00	2,768.00	543.00	-6,132.00	124.40%	31.10%
11.1	Dënimet e eko së pyesve			0.00	0.00	0.00	#DIV/0!	#DIV/0!
11.2	Dënimet e globave të gjykatës			0.00	0.00	0.00	#DIV/0!	#DIV/0!
11.3	Dënimet e trafikut			0.00	0.00	0.00	#DIV/0!	#DIV/0!
11,0	Totali i të hyrave tjera	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!	#DIV/0!
	Gjithesëjt	1,270,127.00	317,531.75	211,217.39	-106,314.36	-1,058,909.61	66.52%	16.63%

Komente:

Të hyrat e planifikuara për periudhën janar - mars 2025 janë..... 317,531,75€
Të hyrat e realizuara për periudhën janar mars 2025 janë .. 211,217,39€
Shkalla e realizimit duke u bazuar në planifikimin tremujor është.....66.52%
Të hyrat e planifikuara për vitin 2025 janë..... 1,270,127,00€
Shkalla e realizimit duke u bazuar në planifikimin vjetor është.....16.63%

Krahasimi i të hyrave vetanake në periudhën janar - mars 2025 me të njejtin periudhë të vitit 2024

Nr	Burimet e të hyrave	te hyrat 2024	te hyrat 2025	Diferencat 2025/2024	% e krahasimit 2025/2024
2	Sherbimi i arhivit	392.00	181.00	-211.00	46.17%
3	Dokumentet zyrtare (ofiqarja)	340.00	373.00	33.00	109.71%
5	Ceremonit martesore	993.00	713.00	-280.00	71.80%
6	C. te vdekjes	300.00	300.00	0.00	100.00%
7	Vertetimi i origj. Te dokumentave	14.00	0.00	-14.00	0.00%
8	Te hyrat nga zyra e pritjes(T.H. tjera Of.)	8,334.00	5,978.00	-2,356.00	71.73%
	Totali i Administrates	10,373.00	7,545.00	-2,828.00	72.74%
1	Tatimi ne prone	78,024.40	103,268.50	25,244.10	132.35%
2	Te hyrat nga Rexhistrimi i automjeteve	26,240.00	28,485.00	2,245.00	108.56%
3	Te hyrat nga rimbursimi i permbaruesit	701.97	244.35	-457.62	34.81%
	Totali i Buxhetit dhe Financave	104,966.37	131,997.85	27,031.48	125.75%
1	Te hyrat nga qerdhja e femijeve	12,153.00	14,481.00	2,328.00	119.16%
2	Te hyrat nga shkollat e mesme	82.00	30.00	-52.00	36.59%
	Totali i Arsimit	12,235.00	14,511.00	2,276.00	118.60%
1	Te hyrat nga Shtepia e Kultures	0.00	240.00	240.00	#DIV/0!
2	Te hyrat nga Arhivi historik	60.00	0.00	-60.00	0.00%
	Totali i Kultures	60.00	240.00	180.00	400.00%
1	Lejet e nderimit	23,963.92	1,680.09	-22,283.83	7.01%
2	Takse per legalizimin e objekteve	715.58	797.55	81.97	111.46%
3	Leje mjedisore	9,729.90	0.00	-9,729.90	0.00%
	Totali i Urbanizimit	34,409.40	2,477.64	-31,931.76	7.20%
1	Planet gjeodezik dhe kopjet e planit	2,281.00	1,629.00	-652.00	71.42%
2	Dalje ne teren	7,203.00	5,961.00	-1,242.00	82.76%
3	Bartje e pronesisë - regjistrimi i pronës	12,840.00	10,120.00	-2,720.00	78.82%
	Totali i gjeodezise kad.	22,324.00	17,710.00	-4,614.00	79.33%
1	Te hyrat nga shëndetesia primare	15,571.00	24,636.50	9,065.50	158.22%
2	Te hyrat nga QPS-ja	670.00	928.00	258.00	138.51%
	Totali i shëndetesis dhe sherbimeve soc.	16,241.00	25,564.50	9,323.50	157.41%
1	Inspeksioni i komunikacionit	30.00	30.00	0.00	100.00%
2	Paranimi teknik i lokaleve	410.00	995.00	585.00	242.68%
3	Inspektimi sanitar	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Te hyrta nga Inspektimi	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
5	Gjibat nga Inspektoriat	0.00	1,100.00	1,100.00	#DIV/0!
	Totali i Inspeksionit	440.00	2,125.00	1,685.00	482.95%

1	Qeraja nga hapsira publike	1,965.60	2,793.00	827.40	142.09%
2	Shfrytëzimi i hapsirës komunale	1,096.00	2,832.00	1,736.00	258.39%
3	Licencat për shërbime transportuese	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
4	Parkimi Publik	75.00	150.00	75.00	200.00%
5	Reklammat Publike	150.00	503.40	353.40	335.60%
	Totali i shërbimeve publike	3,286.60	6,278.40	2,991.80	191.03%
1	Shëndrimi i tokës bujqësore në tokë ndërtimore	0.00	2,768.00	2,768.00	#DIV/0!
2	Certifikatat për marrje me aktivitete bujqësore	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
3	Shitja e masës drurore	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Totali i Bujqesise	0.00	2,768.00	2,768.00	#DIV/0!
1	Gjobat e gjykatës			0.00	#DIV/0!
2	Gjobat pyjore			0.00	#DIV/0!
3	Dënimet e trafikut			0.00	#DIV/0!
	Totali i te hyrave tjera	0.00	0.00	0.00	#DIV/0!
	Totali	204,335.37 €	211,217.39 €	6,882.02 €	103.37%

Komente

Të hyrat e realizuara për periudhën janar - mars të Vitit 2025 janë 211.217,39€, ndërsa të hyrat e realizuara per periudhën janar - mars te vitit 2024 kane qene 204,335,37€

Në periudhën janar-mars te vitit 2025 jane realizuar te hyra me te larta per 6.882,02€

Prezentimi Analitik i investimeve për periudhën janar - mars 2025

	Përshkrimi i Investimit	Furnitori	fondi burimor 10	fondi burimor 21	fondi burimor 22	Dorëzimet	Shuma
1	Ndërtimi i kanalizimeve në Komunën e Vitise	BERISHA COMPANY SHA	50,000.00				50,000.00
2	Ndërtimi i kanalizimeve në Komunën e Vitise	EN BAU SH.P.K	48,970.13				48,970.13
3	Asfaltimi i rruges Hoxhë Jonuzi dhe Muhamet Muharremi	COMPANYA ESKAVATORI	72,800.37				72,800.37
4	Ndërtimi i rruges me zhavor Stubell-Stançiq	ECO HOLDING GROUP SHPK	120,000.00				120,000.00
5	Ndërtimi i shtëpitë në Viti (faza e II)	ENGINEERING	150,074.50				150,074.50
6	Ndërtimi i Urave - fondet e UE	PATRIOTI TRANS				3,860.00	3,860.00
7	Ndërtimi i fushave sportive	EURO COMMERC OP	150,000.00	52,700.18			242,700.18
8	Ndërtimi i palestrave sportive shkollore (Kuvendi i Lezhës - Viti dhe shkolla fillore Sllatin e Eperme)	EURO COMMERC OP	76,355.36				76,355.36
9	Riparime neper shkolla	EURO COMMERC OP	12,351.46				12,351.46
10	Asfaltimi rruges Terpez - Novoselle- Lagja Aidema	PRO CO GROUP SHPK	66,979.10				66,979.10
11	Asfaltimi i rruges Gjylekar toplan -Remnik	PRO CO GROUP SHPK	23,696.20				23,696.20
12	Ndërtimi i trotuarëve dhe ndriçimit publik	PRO CO GROUP SHPK	47,422.96				47,422.96
13	Asfaltimi i rruges Kollshite-Buzovik-Begunçe	PRO CO GROUP SHPK	47,042.66				47,042.66
14	Asfaltimi i rrugeve Rurale	PRO CO GROUP SHPK	160,000.00				160,000.00

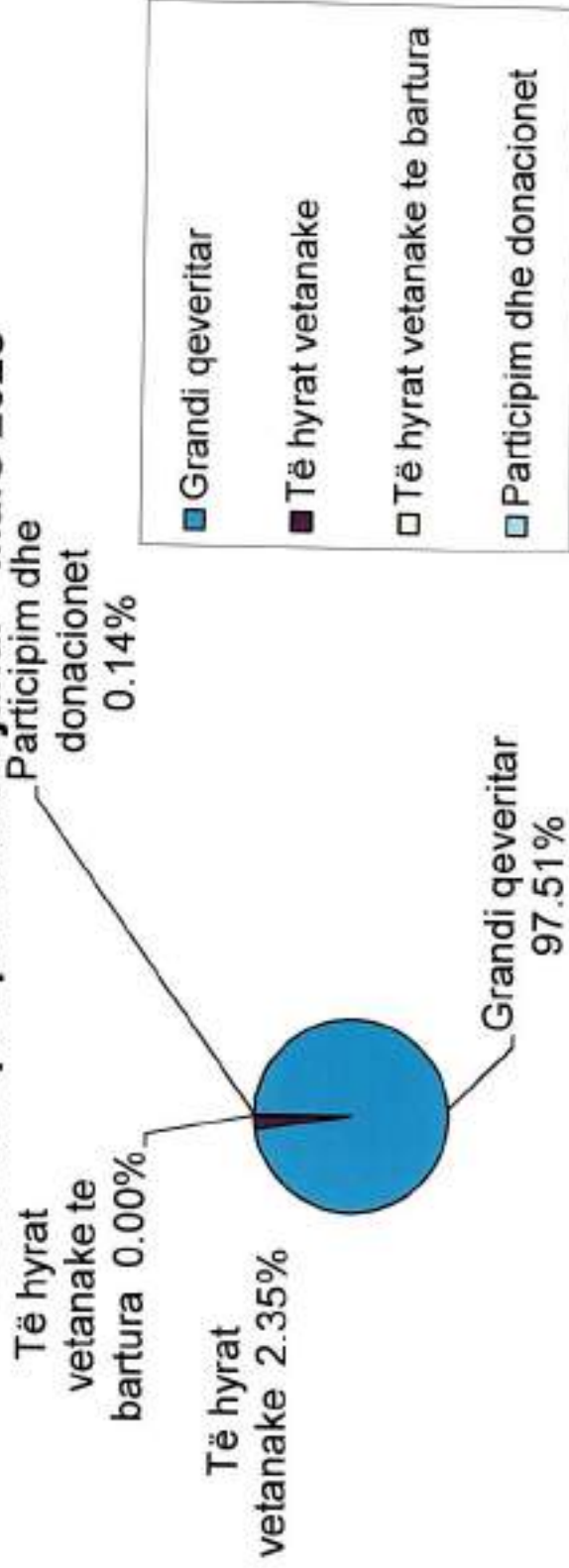
15	Ndertimi i rruges me zhavor	PRO CO GROUP SHPK	270,000.00						270,000.00
16	Ndertimi i Rruges Me zhavor Ramjan -Sllakovc	PRO CO GROUP SHPK	88,395.00						88,395.00
17	Ndertimi i Aneksit te shkolles fillore ne fshatin Rammishite	REI COMPANY SHPK	47,546.54	9,948.58					57,597.12
18	Ndertimi i rruges me zhavor remniku i ri (pompa)-sedovin e Qerkezve,Sllatine Poshtme	VIZIONI BD SHPK	14,979.94						14,979.94
19	Ndertimi i kanaleve dhe prockave	VIZIONI BD SHPK	19,542.00						19,542.00
20	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	ALIU LAW SHPK	1,516.23						1,516.23
21	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	MISINI LAW SH.P.K.	296,658.12						296,658.12
22	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	PER. PRIVAT SHEREMET H.LIVOREKA	25,133.39						25,133.39
23	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	PERMBARUESI ARGJENT SHPK	619,119.73						619,119.73
24	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	ZYRA PERMBARIMORE AGRONI SHPK	11,667.79						11,667.79
25	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	ZYRA PERMBARIMORE BK PARTNERS SH.P.K.	82,122.88						82,122.88
26	Vendime Gjyqesore (Kontrata Kolektive)	ZYRE PERMBARIMORE MUSA-KIM SHPK	58,687.04						58,687.04
Gjithesej			2,601,163.40	62,648.76	0.00	3,860.00	2,667,672.16 €		

10/10/2022

Prezentimi i investimeve sipas burimeve të financimit per periudhen janar - mars 2025

1	Grandi qeveritar	2.601.163.40	97.51%
2	Të hyrat vetanake	62.648.76	2.35%
3	Të hyrat vetanake te bartura	0.00	0.00%
4	Participim dhe donacionet	3.860.00	0.14%
Gjithesejt		2,667,672.16 €	100.00%

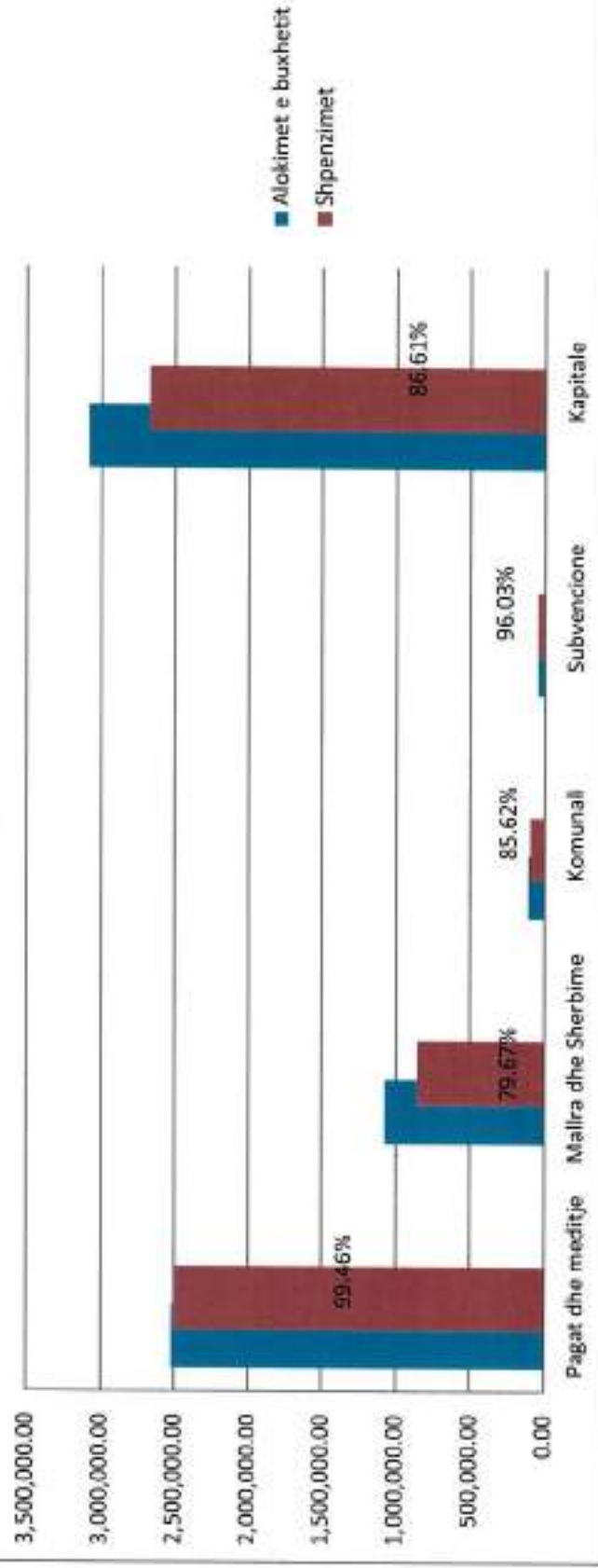
Paraqitja grafike e investimeve sipas burimeve të financimit per periudhen janar - mars 2025

Shpenzimi i buxhetit sipas kategorive ekonomike per periudhen janar - mars 2025

Kategorit Ekonomike	Alokimet e buxhetit	Shpenzimet	% Shpenzimit
1 Pagat dhe meditje	2,513,289.47	2,499,746.14	99.46%
2 Mallra dhe Sherbime	1,068,080.70	850,966.08	79.67%
3 Komunal	100,900.00	86,393.26	85.62%
4 Subvencione	39,514.31	37,946.00	96.03%
5 Kapitale	3,080,149.87	2,667,672.16	86.61%
Gjithesejt	6,801,934.35 €	6,142,723.64 €	90.31%

Paraqitja grafike e shpenzimeve sipas kategorive Ekonomike për periudhën janar - mars 2025

Krahasimi i Shpenzimeve në vitin 2025 me të njëjtën periudh të vitit 2024

Kodi Ekonomik	Përshkrimi	Shpenzimet e vitit 2024	Shpenzimet e vitit 2025	Diferenca
11111	Paga neto	1,844,470.08	2,002,702.12	158,232.04
11121	Tatimi ne te ardhura personale	133,631.78	127,116.30	-6,515.48
11131	Kontributi pensional-punetori	110,357.28	116,759.59	8,402.31
11151	Pagessa për sindikat	5,797.77	7,353.24	1,555.47
11152	Odat Profesionale	3,585.97	3,519.32	-66.65
11211	Pervoja e punes	89,195.48	103,574.23	14,378.75
11311	Kontributi pensional-punedhenesit	110,367.28	116,759.59	8,402.31
11411	Shesat e veçanta per te zgjedhurit	7,225.74	5,513.57	-1,712.17
11431	Kujdestaria puna gjate nates dhe puna jashte orarit te punes	17,112.29	11,487.40	-5,624.89
11611	Shesat tranzitore	1,359.70	960.78	-408.92
11900	Pagessa per vendime gjyqesore	1,946,730.90	0.00	-1,946,730.90
	Totali i pagave	4,269,834.27	2,499,746.14	-1,770,088.13
13130	Transporti per udhetime zyrtare brenda vendit	6,586.40	6,147.20	-439.20
13140	Transporti per udhetime zyrtare jashte vendit	0.00	912.00	912.00
13141	Para xhepi/meditje per udhetime zyrtare jashte vendit	732.00	3,056.00	2,324.00
13210	Energjia Elektrike	77,519.80	72,695.37	-4,824.43
13220	Sherbimet e ujesisit dhe kanalizimit	3,162.71	3,582.50	419.79
13230	Mbesurinat	3,577.15	7,157.76	3,580.61
13250	Telefonia Fikse	1,752.65	2,957.63	1,204.98
13310	Interneti	1,248.00	0.00	-1,248.00
13320	Telefonia Mobile	6,821.21	8,577.81	1,756.60
13430	Sherbime te ndryshme shendetesore	99,546.29	145,143.60	45,597.31
13440	Sherbimet keshilledhese dhe profesionale	15,427.50	89,050.00	73,622.50
13445	Sherbimet e veçanta-konsulente dhe kontraktor individual	8,220.39	4,526.51	-3,694.08
13450	Sherbimet shtypje / printimit	1,757.33	2,805.97	848.64
13460	Sherbime kontraktuese tjera	18,477.42	13,001.03	-5,476.39
13470	Sherbime teknike	1,947.00	1,384.00	-563.00
13480	Shpenzimet e anetaresmit	0.00	1,500.00	1,500.00
13503	Kompjuteret	563.00	2,300.00	1,737.00
13504	Pajisje tjera te teknologjis informative dhe te komunikimit	3,534.50	3,750.00	215.50
13509	Pajisje tjera	118,799.89	176,140.63	57,340.74
13510	Blerja e librave dhe veprave artistike	20,860.50	0.00	-20,860.50
13610	Furnizime per zyre	5,182.68	4,122.96	-1,059.72
13611	Furnizimi me dokumenta bilanko	719.99	2,560.00	1,840.01

13620	Furnizim me ushqim dhe pije	7,575.98	6,257.26	-1,318.72
13630	Furnizime mjeksore	24,530.00	24,659.16	169.16
13640	Furnizime pastrimi	2,114.40	847.00	-1,267.40
13720	Naftë për ngrohje qendrore	4,350.82	2,199.14	-2,151.68
13760	Drutë dhe prodhimet e drurit për ngrohje	15,845.00	60,494.00	44,849.00
13780	Derivatet për automjetet, gjenerator dhe makineri	3,120.29	13,981.04	10,860.75
13950	Regjistrim i automjeteve	330.00	555.00	225.00
13951	Sigurimi i automjeteve	525.97	1,434.84	908.87
13953	Sigurimi i ndertesave dhe te tjera	2,772.00	0.00	-2,772.00
13954	Kontrollimi teknik i automjeteve	90.00	165.00	65.00
14010	Mirembajtja dhe riparimi i automjeteve	5,672.00	19,489.00	13,817.00
14022	Mirembajtja e ndertesave administrative dhe afaniste	69,784.52	103,780.54	33,996.02
14032	Mirembajtja e rrugeve lokale	65,017.85	106,233.61	41,215.76
14040	Mirembajtja e teknologjise informative dhe te komunikimit	1,628.20	874.00	-754.20
14050	Mirembajtja e mobiljeve dhe paisjeve	13,773.50	18,651.50	4,878.00
14060	Mirembajtja rutinore	6,240.00	8,853.00	2,613.00
14220	Botimet e publikimit	990.00	700.00	-290.00
14230	Shpenzimet per informim publik	2,628.50	4,491.85	1,863.35
14310	Kompensimi i perfaqesimit brenda vendit	6,675.30	10,709.40	4,034.10
14410	Vendimet gjyqesore	40,131.48	1,733.03	-38,398.45
14050	Pagesat - global nderinstitucioneve	0.00	50.00	50.00
Totali për shërbime mallra dhe komunali		670,232.42	937,359.34	267,126.92
22200	Subvencione dhe transfera	23,460.00	37,946.00	14,486.00
Totali i subvencioneve		23,460.00	37,946.00	14,486.00
31000	Investime Kapitale	617,769.29	1,572,766.88	954,997.59
34000	Pagesat sipas vendimeve gjyqesore	0.00	1,094,905.18	1,094,905.18
Totali i investimeve kapitale		617,769.29	2,667,672.16	2,049,902.87
Gjithsej shpenzimet		5,581,295.98	6,142,723.64	561,427.66

Komenie:

Shpenzimet në vitin 2025 ne total janë 6,142,723.64€, Ndërsa Shpenzimet në vitin 2024 kane qene 5,581,295.98€

Shpenzimet në vitin 2025 janë më të larta në total për 561,427.66€ në krahasim me të njëjten periudh të vitit 2024

Në shpenzime janë përfshi pagat dhe medijet, shërbime mallra dhe shpenzimet komunale, subvencione dhe investime kapitale

Shpenzimet për Paga dhe medijet te vitit 2025 janë më të ulta për 1,770.088,13€ në krahasim me vitin 2024

Shpenzimet për shërbime mallra dhe komunali të vitit 2024 janë më të larta për 267,126.92€ në krahasim me shpenzimet e vitit 2024

Shpenzimet për subvencione dhe transfera të vitit 2025 janë më të larta për 14,486,00€ në krahasim me shpenzimet e vitit 2024

Shpenzimet për Investime kapitale te vitit 2025 janë më të larta për 2,049,902,87€ në krahasim me shpenzimet e vitit 2024,

Nr	Kodi ekonomik	Pershkrimi	Shuma
1	13130	Transporti per udhetime zyrtare brenda vendit (Transporti i nxeneseve)	5,399.20
		Transporti mbrenda vendit I klubeve dhe Ansambleve	748.00
	Totali		6,147.20
2	13140	Transporti per udhetime zyrtare jashte vendit (AKV Kemajl Azizi Tiran)	912.00
	Totali		912.00
3	13141	Para xhepi/meditje per udhetime zyrtare jashte vendit	3,056.00
	Totali		3,056.00
4	13210	Energjia Elektrike	72,695.37
	Totali		72,695.37
5	13220	Sherbimet e ujesjellsit dhe kanalizimit	3,582.50
	Totali		3,582.50
6	13230	Mbeturinat	7,157.76
	Totali		7,157.76
7	13250	Telefonia Fikse	2,957.63
	Totali		2,957.63
8	13320	Telefonia mobile	8,577.81
	Totali		8,577.81
9	13430	Sherbime te ndryshme shendetesore(Perkujdesje shteplake -Caritas)	144,943.60
		Sherbime te ndryshme shendetesore(Pagesa per institutin e shendetit publik)	200.00
	Totali		145,143.60
10	13440	sherbime te ndryshme intelektuale dhe keshilledhenese (Marreveshja me AZHR - lindje per realizimin e aktiviteve ne fushen e zhvillimit ekonomik lokal dhe rajonal)	14,250.00
		sherbime te ndryshme intelektuale dhe keshilledhenese (Marreveshja me UNDP-programi per qendrueshmeri ekonomike , promovimi I zhvillimit te sektorit privat)	40,000.00
		sherbime te ndryshme intelektuale dhe keshilledhenese(Permiresimi I sherbimeve ne sektorin e Aresimit , shendetesise dhe Administrates publike	29,800.00
		sherbime te ndryshme intelektuale dhe keshilledhenese (Marreveshja me kroos border)	5,000.00
	Totali		89,050.00
11	13445	Sherbimet e veçanta - konsulent dhe kontraktor individual	4,526.51
	Totali		4,526.51
12	13450	Sherbime shtypje /printimit(sherbimet e printimit)	395.97
		Sherbime shtypje /printimit(Mirenjohje,fletepalosje,postera)	2,210.00
	Totali		2,605.97
13	13460	Sher. Kontraktuse tjera (kontrata per sherbime te veqanta pagesa per ATK)	1,029.93
		Pagesa per KEDS per sherbimet e kyqjes	171.10
		Bashkefinansim me caritas Kosova(mbeshtetje profesionale per funksionalizimin e zyres se investimeve dhe mbeshtetjen e bizneseve,qendres rinore, administrates dhe drejtorise se bujqesise ne Komunen e Vitise)	11,800.00

	Totali		13,001.03
14	13470	Sherbime teknike - marrja ne shfrytezim teknikat e zerimit dhe ndriqimit per manifestime te ndryshme	1,384.00
	Totali		1,384.00
15	13480	Shpenzimet e anetaresimit per AZHR lindje	1,500.00
	Totali		1,500.00
16	13503	Kompjuter	2,300.00
	Totali		2,300.00
17	13504	Pajisje tjera te teknologjis informative dhe te komunikimit (Furnizimi me swiqa)	3,750.00
	Totali		3,750.00
18	13508	Pajisje trafiku - Shenja dhe vija te komunikacionit	41,000.63
	Totali		41,000.63
19	13509	Paisje tjera - (dekorimi i qytetit per festat e fundvitit)	18,990.00
		Paisje tjera - (sherbimet e energjis per efqienc)	115,000.00
		Paisje tjera - (Furnizime te imta)	1,150.00
	Totali		135,140.00
20	13610	Furnizime per zyre	4,122.96
	Totali		4,122.96
21	13611	Furnizimi me dokumenta blanko (Furnizime ne shendetesi)	2,560.00
	Totali		2,560.00
22	13620	Furnizimi me ushqim dhe pije -jo dreka zyrtare(Qerdhja Arsimi)	5,819.26
		Furnizimi me ushqim dhe pije -jo dreka zyrtare(furnizime tjera)	438
	Totali		6,257.26
23	13630	Furnizime mjekesore (Barna dhe reagenca)	24,699.16
	Totali		24,699.16
24	13640	Furnizime pastrimi	847.00
	Totali		847.00
25	13720	nafte per ngrohje qendrore	2,199.14
	Totali		2,199.14
26	13760	Drute dhe prodhimet e drurit per ngrohje	60,494.00
	Totali		60,494.00
27	13780	Derivatet per automjete, gjenerator dhe makineri	13,981.04
	Totali		13,981.04
28	13950	Regjistrimi i automjeteve	555.00
	Totali		555.00
29	13951	Sigurimi i automjeteve	1,434.84
	Totali		1,434.84
30	13954	Kontrollimi teknik i automjeteve	155.00
	Totali		155.00
31	14010	Mirembatja dhe riparimi i automjeteve	19,489.00
	Totali		19,489.00
32	14020	Mirembatja e ndertesave administrative dhe afriste (pastrimi i objekteve)	103,780.54
	Totali		103,780.54
33	14032	Mirembatja e autorrugeve lokale (Pastrimi i rugeve dhe shesheve)	77,223.61
		Mirembatja e rugeve (Riparimi i rugeve)	29,010.00
	Totali		106,233.61

34	14040	Mirembatja e teknologjis informative dhe te komunikimit	874.00
	Totali		874.00
35	14050	Mirembatja e mobiljeve dhe paisjeve(mirembatja e paisjeve Arsim,shendetesi dhe Administrat)	18,651.50
	Totali		18,651.50
36	14060	Mirembatja Rutinore(mirembatja e ujesjellsave dhe kanalizimeve)	8,853.00
	Totali		8,853.00
37	14220	Botimet e publikimeve -Publikimi I aktiviteve dhe urimet per festa	700.00
	Totali		700.00
39	14230	Shpenzimet per informim publik(transmetimi I aktiviteve dhe seanceve)	4,491.85
	Totali		4,491.85
40	14310	Kompensimi I perfaqesimit mbrenda vendit (Dreka Zyrtare)	10,709.40
	Totali		10,709.40
41	14410	Vendimet gjyqesore	1,733.03
	Totali		1,733.03
42	14450	Pagesat - gjobat nderinstitucionale	50.00
	Totali		50.00

REPUBLIKA E KOSOVES - REPUBLIKA KOSOVA
KOMUNA E VITISE - OPSTINA VITINA

Pranuar / Primeshem Me Data: 10-04-2025

Nr. i Propozimit / Propozicioni	Titulli / Titulli	Shprehja / Shprehja	Vlera / Vlera
07-035/07			312

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republik of Kosovo

Komuna e Vitisë
Opstina Vitina
Municipality Vitina

Në mbështetje të dispozitave të nenit 17 paragrafi (1), neni 28, 29 të Ligjit Nr-03/L-040, për Vetëqeverisje lokale (GZRK Nr. 28/2008), lidhur me nenin 4 paagrafi 1 dhe neni 5 paragrafi 1 i Ligjit nr.04/L-040 për bashkëpunim ndërkomunal lidhur me nenin 10 parag.3 të Ligjit Nr. 04/L-060 për Mbeturina, neni 50, shkronja I e Statutit të Komunës së Vitisë, nr.01-0113/491 të dt.2104.2011 Kryetari i Komunës së Vitisë me dt.10.04.2025, propozon këtë:

PROPOZIM VENDIM

Për planit Ndërkomunale për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitet e Gjilanit , Kamenicës , Vitisë, Novobërdës , Parteshit , Kllokotit , Ranillug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpçë.

I

Me këtë propozim vendim të bëhet miratimi i Planit Ndërkomunale për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitet e Gjilanit , Kamenicës , Vitisë, Novobërdës , Parteshit , Kllokotit , Ranillug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpçë.

II

Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM)" për komunitet e Gjilanit dhe Rajonit të Ferizajt në Kosovë" është një iniciativë kryesore e krijuar për të adresuar sfidat urgjente të menaxhimit të mbeturinave në rajon përmes një qasjeje të koordinuar dhe të qëndrueshme.

PNMIM përshkruan një strategji gjithëpërfshirëse që përfshin të gjitha fazat e menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë gjenerimin, grumbullimin, trajtimin, riciklimin dhe asgjësimin përfundimtar të mbeturinave. Objektivat kryesore të planit përfshijnë përmirësimin e efikasitetit të sistemeve të grumbullimit të mbeturinave në të dymbëdhjetë Komunitet, reduktimin e gjurmës mjedisore të mbeturinave nëpërmjet përpjekjeve të zgjeruara të riciklimit dhe kompostimit, dhe sigurimin që të gjitha mbetjet e mbetura të asgjësohen në një mënyrë të shëndoshë mjedisore.

III

Këtijë propozim vendimi ja bashëkangjitem draft planin Ndërkomunale për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitet e Gjilanit , Kamenicës , Vitisë, Novobërdës , Parteshit , Kllokotit , Ranillug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpçë.

IV

Për zbatimin e këtijë propozim vendimi do të kujdeset Kryetari i Komunës, Drejtorja për Shërbime Publike dhe Emergjencë.

V

Ky vendim hynë në fuqi ditën kur aprovohet nga Kuvendi i Komunës së Vitisë.

Propozuesi:

Kryetari i Komunës:

/ Sokol Haliti /

**VSM e Planeve Ndërkomunale për
Menaxhimin e Integruar të
Mbeturinave për Komunat e Gjilanit ,
Kamenicës , Vitisë, Novobërdës ,
Parteshit , Kllokotit , Ranillug ,
Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i
Elezit , Shtërpçë , Kosovë**

Gusht 2024

Iskrenosty

Përmbajtja

Faqja e Kapitullit

Përmbajtja	2
Lista e figurave	4
Lista e tabelave	5
Fleta e kontrollit të dokumentit	6
Fjalori i shkurtësave	Erzuri! Bookmark not defined.
0. Përmbledhja ja-tekniqe	9
0.1. Objektivat e "Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturisë për Komunat Gjilan, Kamenicë, Vit, Novobërdë, Partesh, Kllokot, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shitme, Han të Elezit, Shtërpcë, Kosovë" (PNMIM)	9
0.2. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore, duke përfshirë Evolucionin e Mundshëm të Mjedisit pa PNMIM	10
0.3. Vlerësimi i Përgjithshëm i Përmblodhur i Ndikimeve Mjedisore të PNMIM	15
1. Hyrja	18
1.1. Qelimi i Studimit të VSM	18
1.2. "Studimi Sektorial për Planin e Integruar Ndërkomunal për Menaxhimin e Mbeturisë të Ngurta për Komunat Gjilan, Kamenicë, Vit, Novobërdë, Partesh, Kllokot, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shitme, Han të Elezit, Shtërpcë, Kosovë dhe konteksti i tij	19
1.2.1. Skica dhe objektivat e Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturisë për Komunat Gjilan, Kamenicë, Vit, Novobërdë, Partesh, Kllokot, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shitme, Han të Elezit, Shtërpcë, Kosovë	20
1.2.2. Marrëdhënia me planat, programet dhe strategitë e tjera dhe objektivat mjedisore	21
1.3. Aktivitetet e VSM-së	24
1.4. Fushëveprimi i Studimit të VSM	25
1.4.1. Shtrirja gjeografike	25
1.4.2. Shtrirja kohore	25
1.4.3. Pjesë të studimit sektorial që do të vlerësohet	26
1.4.4. Aspektet kryesore mjedisore që duhen trajtuar në studimin e VSM	27
1.4.5. Burimet e të dhënave dhe shtrirja e vlerësimit	28
2. Objektivat, objektivat dhe troqasit mjedisore	30
2.1. Objektivat Mjedisore në Kosovë	30
2.2. Konsiderimi i Objektiveve Mjedisore në Procesin e Planifikimit	31
3. Baza Mjedisore dhe problemat kryesore, duke përfshirë Evolucionin e Mundshëm të Mjedisit pa Planin PNMIM	32
3.1. Përshkrimi i Zonës Gjeografike si dhe Parashikimi i Popullsisë dhe Mbeturisë	32
3.1.1. Kushtet e Komitës Gjeografike	33
3.1.2. Popullsia dhe mbeturinat	34
3.2. Popullsia dhe shëndeti i njeriut	44
3.2.1. Baza mjedisore dhe problemat kryesore	44
3.2.2. Evoluesi i mundshëm i mjedisit pa Planin PNMIM	45

3.3. Biodiversiteti, Flora dhe Fauna	46
3.3.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	46
3.3.2 Evolucioni i mundshëm i mjedisit pa Planin PNMIM	50
3.4. Toka dhe përdorimi i tokës si dhe pasuritë materiale	50
3.4.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	50
3.4.2 Evolucioni i mundshëm i mjedisit pa Planin PNMIM	53
3.5. Uji	53
3.5.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	53
3.5.2 Evolucioni i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM	56
3.6. Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatike	56
3.6.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	56
3.6.2 Evolucioni i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM	59
3.7. Përzaxhi	Error! Bookmark not defined.
3.7.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	59
3.7.2 Evolucioni i mundshëm i mjedisit pa Planin PNMIM	60
3.8. Trashëgimia Arkitekturore, Arkeologjike dhe Kulturore	60
3.8.1 Baza mjedisore dhe problemat kryesore	60
3.8.2 Evolucioni i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM	61
4. Vlerësimi i Ndikimeve në Mjedis	62
4.1. Vlerësimi i Alternativave	62
4.2. Gasja Metodike për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis	65
4.3. Profili i VSM të masave të propozuara	70
4.3.1 Përcaktimi i zonave të mbeturinave	70
4.3.2 Komponentët Rajonal të Menaxhimit të Mbeturinave	73
4.3.3 Komponentët Lokal të Menaxhimit të Mbeturinave	100
4.4. Vlerësimi i Përgjithshëm i Përmbledhur i Ndikimeve Mjedisore të Planit të Investimeve të PNMIM	121
5. Monitorimi	125
6. Hapat e ardhshëm	126
7. Aneksot-127	
7.1. Aneksi 1: Përmbledhje ekzekutive e "Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitat Gjilan, Kamenicë, Viti, Novobërdë, Partesh, Kllokot, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shtime, Han të Elezit, Shterpcë MPMK në Kosovë"	127
7.2. Aneksi 2: Raporti përfundimtar i fushëveprimit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor për "Planin Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitat Gjilan, Kamenicë, Viti, Novobërdë, Partesh, Kllokot, Ranillug, Ferizaj, Kaçanik, Shtime, Han të Elezit, Shterpcë II, MPMP,) në Kosovë"	127

Lista e figurave

Figura 1. Rajoni i studuar	33
Figura 2. Kamion kompaktori i mbeturiveve	73
Figura 3. Stacioni i Transferimit të Mbeturive në Fazën	76
Figura 4. Ilustrimi i objektit të ngrimit të materialëve	82
Figura 5. Ilustrimi i Trajimit Biologjik, Mekanik	84
Figura 6. Diagram i rrjedhës së tretjes anarobë	91
Figura 7. Diagrami shkëputje i një landfili të projektuar	95
Figura 8. Landfili Veletkops	96
Figura 9. Shembuj për fshirjen manuale të rrugëve (majtas) dhe fshirjen mekanike të rrugëve (djathtas)	100
Figura 10. Shembuj për kontejnerët me rrotë që përdoren për grumbullimin shtëpi me shtëpi (majtas) dhe kontejnerët sipër përdoren për hedhjen (djathtas)	107
Figura 11. Shembull impianti kompostimi me ajër të detyruar	114
Figura 12. Shembull i një impianti trajtimi të lëvizshëm M&ND	115

Lista e tabelave

Tabela 1. Pasqyrja e ndikimeve kryesore mjedisore (Rajoni i Gjiçanit dhe Ferizajt)	11
Tabela 2. Menaxhimi mjedisor dhe social i sistemit aktual të MM në rajonin e Gjiçanit dhe Ferizajt	12
Tabela 3. Vlerësimi i përgjithshëm mjedisor i përmbljedhur	16
Tabela 4. Aktivitetet e VSM-së dhe më së pari	24
Tabela 5. Komponentet mjedisore dhe efektet e mundshme	27
Tabela 6. Burimet baza të të dhënave dhe shtrirja e vlerësimit	28
Tabela 7. Objektivat mjedisore të VSM	30
Tabela 8. Popullsia në rajonin e Gjiçanit dhe Ferizajt (të gjitha 12 komunat, vlerësimi i vitit 2021 nga ASK)	34
Tabela 9. Parashikimi i popullsisë sipas rajonit	35
Tabela 10. Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave sipas rajonit	36
Tabela 11. Mbulimi me Shërbimet e Grumbullimit të Mbeturinave (2021)	37
Tabela 12. Objektivat e grumbullimit dhe ndikimit të mbeturinave të Rajonit të Gjiçanit dhe Ferizajt	38
Tabela 13. Rezultatet e analizës së përberjes së mbeturinave, Rajoni i Gjiçanit	40
Tabela 14. Rezultatet e analizës së përberjes së mbeturinave, Rajoni i Ferizajt	41
Tabela 15. Gjenerimi i mbeturinave të ndërlimit dhe prishjes	44
Tabela 16. Verat mesatare mujore të parametrave të cilësisë së ajrit për rajonin e Gjiçanit	57
Tabela 17. Verat mesatare mujore të parametrave të cilësisë së ajrit për rajonin e Ferizajt	58
Tabela 18. Lista e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme	61
Tabela 19. Teknologjitë e konsideruara për menaxhimin e mbeturinave	63
Tabela 20. Masat e konsideruara në profilin e VSM	68
Tabela 21. Klasifikimi i ndikimeve mjedisore	69
Tabela 22. Vlerësimi mjedisor për përcaktimin e zonave të mbeturinave	71
Tabela 23. Vlerësimi mjedisor për transferimin e mbeturinave dhe transportin në distanca të gjata	76
Tabela 24. Vlerësimi mjedisor për trajtimin mekanik (MRF)	87
Tabela 25. Vlerësimi mjedisor për tretjen anaerobe	91
Tabela 26. Vlerësimi mjedisor për depozitimin sanitar (depozitimi i sigurt i mbeturinave)	89
Tabela 27. Vlerësimi mjedisor për pastrimin e rrugëve	104
Tabela 28. Vlerësimi mjedisor për grumbullimin e mbeturinave (përfshirë grumbullimin e veçantë)	110
Tabela 29. Vlerësimi mjedisor për kompostimin (rikuperimi i materialit)	116
Tabela 30. Vlerësimi mjedisor për menaxhimin e mbeturinave inerte	120
Tabela 31. Tabela Përmbledhëse e Vlerësimeve Mjedisore	122
Tabela 32. Afili i kohor i pritshëm për momentet kryesore	127

Fleta e kontrollit të dokumentit

Titulli i projektit:	"VSM e Planeve Ndërkomunale për Menaxhimin e Integruar të Mbeturave në Gjilan , Kamenicë , Vit, Novobërdë , Partesh , Klokot , Ranilug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Zonat e Menaxhimit të Mbeturave të Shtërpoë"
Titulli i dokumentit:	VSM e Planeve Ndërkomunale për Menaxhimin e Integruar të Mbeturave për Komunitetet e Gjilanit , Kamenicës , Vitit , Novobërdës , Parteshit , Klokotit , Ranilug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpoë , Kosovë
Financimi	GIZ përmes KosovaForGreen PN.22.2123.2-001.00
Numri i kontratës:	63465776
Data e fillimit	16.07.2024
Data e Fundit	15.10.2024
Autoriteti Kontraktor:	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH Kemal Hadzagic , Keshilltar Arkitekt Karl Gega Nr.38, 10000 Prishtinë, Kosovë Email: kemal.hadzagic@giz.de
Përfutuesi	Komuna e Gjilanit , Kamenicës , Vitit , Novobërdës , Parteshit , Klokotit , Ranilug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpoë
Kontraktori / Konsulentit:	ESS Environmental Consulting Tel.: +383 44 399 434 Email: info@essexperts.com
Drejtori i projektit:	Merina Beu Mucaj Tel.: +383 44 399 434 Email: info@essexperts.com
Titulli i raportit:	Raport i final
Data e raportit:	29.08.2024
Autoritet e Raportit (Ekipi i Projektit):	Afred Lako (Ekspert Kombëtar i licencuar për Menaxhimin e Mbeturave) Muse Islamaj (Ekspert Kombëtar i licencuar – Menaxhimi i Mbeturave) Merina Beu Mucaj (Eksperte Kombëtare – Menaxhimi i Mbeturave) Fatbardha Avdu (Eksperte – Mbledhja dhe analiza e të dhënave)
Kontrolli i cilësisë:	Muse Islamaj, Alfred Lako

SHKURTESAT

Shkurtesa	Teksti i plotë
AEM	Agjencia Evropiane e Mjedisit
AMMK	Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
BNK	Bashkëpunimi Ndërkomunal
DET	Vlerësimi i Detajuar i Mjedisit
EF	Ekonomi Familjare
EP	Ekuivalenti i Popullsise
FRM	Fabrika e Ricikimit të Materialeve
GIM	Grumbulluesit Informal të Mbeturinave
GIS	Sistemi i Informacionit Gjeografik
GIZ	Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
ITUZ	Implanti i Trajimit të Ujërave të Ndcitura
IPI	Instrumenti Planifikimit të Investimeve
KE	Komisioni Evropian
KEM	Katalogu Evropian i Mbeturinave
KEK-u	Kompania Energjetike e Kosovës
KKD	Kosto Kryesore Dinamike
KMDK	Kompania e Menaxhimit të Deponive të Kosovës
KRM	Kompania Rajonale e Mbeturinave
LBN	Ligj për Bashkëpunim Nderkomunal
LM	Ligj për Mbeturinat
MAPL	Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
M&ND (ose MND)	Mbeturnat e Ndërsimit dhe Demçimit
ME	Ministria e Ekonomisë
MIM	Menaxhimi i Integruar i Mbeturinave
MKSH	Mbeturinat e Kujdesit Shëndetësor
MM	Menaxhimi i Mbeturinave
MMN	Menaxhimi i Mbeturinave të Ngurta
MMPHI	Ministria e Mjedisit Planifikimit Hapësior dhe Infrastrukturs
MNK	Mbeturnat Komunale të Ngurta
MOA	Masat Organizative – Administrative
MSA	Marrëveshja e Stabilizim Asocimit
MpE	Mbeturinat për energji
MPEE	Mbetjet e pajisjeve elektrike dhe elektronike
NP	Ndërmarrjet Publike
NPK	Nënpoduktet e Kafshëve
O&M	Operimi dhe Mirëmbajtja
OJQ	Organizata Joqeveritare
OSHC	Organizata e Shoqërisë Chile

Studimi Final i VSM-së – Përmblledhje Ekzekutive

Shkurtesa	Teksti i plotë
FBB	Prodhimi i Brendshëm Bruço
PKPM	Plani Kombëtar i Parandalimit të Mbeturisë
PKPM	Plani Kombëtar i Parandalimit të Mbeturisë
PMM	Plani i Menaxhimit të Mbeturisë
PMMN	Plani i Menaxhimit të Mbeturisë të Ngurta
PNMIM	Plani Nderkomunal i Menaxhimit të Integruar të Mbeturisë
PPP	Partnitetet Publike Privat
PRMM	Plani Rajonal i Menaxhimit të Mbeturisë
QDQ	Qendrat e Depozimit për Qytetarë (Qendra e depozimit për riciklim)
QK	Qeveria e Kosovës
RAE	Komunitetet Rom, Ashkali dhe Egjiptian
SF	Studimi i Fizibilitetit
SKMIM	Strategjia e Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Mbeturisë
ST	Stacioni i transferimit
SHKQ	Shërbimet e Qëndrueshme Komunale
TA	Tretje anaerobe
TBM	Trajtimi Mekaniko-Biologjik
ToR	Termet e Referencës
TMD	Teknikat më të Mira të Disponueshme
TKP	Treguesi Kryesor i Performancës
TPNMIMM	Trupi i Përbashkët Punues për Menaxhimin e Integruar të Mbeturisë
UA	Udhëzimi Administrativ
VNMS	Vlerësimi i Ndikimit Mjedisor dhe Social
VSM	Vlerësimi Strategjik Mjedisor
ZMM	Zona e Menaxhimit të Mbeturisë

0. Përmbledhje jo-teknike

0.1. Objektivat e " Plani Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave për Komunitetet Gjilan , Kamenicë , Viti, Novobërdë , Partesh , Kllokot , Ranillug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpcë , Kosovë" (PNMIM)

"Plani Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM)" për komunitetet Gjilanit dhe Rajonit të Ferizajt në Kosovë është një iniciativë kryesore e krijuar për të adresuar sfidat urgjente të menaxhimit të mbeturinave në rajonin përmes një qasjeje të koordinuar dhe të qëndrueshme. Ky plan është thelbësor për të siguruar që praktikat e menaxhimit të mbeturinave të rajonit jo vetëm që plotësojnë nevojat aktuale, por gjithashtu parashikojnë dhe zbusin nevojat e ardhshme mjedisore dhe të shëndetit publik.

PNMIM përshkruan një strategji gjithëpërfshirëse që përfshin të gjitha fazat e menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë gjenerimin, grumbullimin, trajtimin, riciklimin dhe asgjësimin përfundimtar të mbeturinave. Objektivat kryesore të planit përfshijnë përmirësimin e efikasitetit të sistemeve të grumbullimit të mbeturinave në të dymbëdhjetë Komunitetet, reduktimin e gjurmës mjedisore të mbeturinave nëpërmjet përpjekjeve të zgjeruara të riciklimit dhe kompostimit, dhe sigurimin që të gjitha mbetjet e mbetura të asgjësohen në një mënyrë të shëndoshë mjedisore. Duke adresuar të gjithë ciklin e menaxhimit të mbeturinave, PNMIM kërkon të zvogëlojë varësinë nga deponitë, të promovojë rikuperimin e burimeve dhe të minimizojë çlirimin e ndotësve në mjedis.

Një komponent integral i zhvillimit të PNMIM është Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM), i cili po kryhet për të vlerësuar ndikimet e mundshme mjedisore të strategjive të propozuara të menaxhimit të mbeturinave. VSM-ja është një proces sistematik që integron konsideratat mjedisore në fazat e planifikimit dhe vendimmarrjes të PNMIM. Ky proces është thelbësor për identifikimin e ndikimeve mjedisore pozitive dhe negative të planit, duke lejuar optimizimin e rezultateve të dobishme gjatë zbatimit të masave për të zbutur efektet negative.

VSM-ja luan gjithashtu një rol kritik në sigurimin që PNMIM përputhet me standardet dhe synimet mjedisore më të gjera kombëtare dhe ndërkombëtare, duke përfshirë Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (DZHQs). Ai siguron një kornizë për vlerësimin e qëndrueshmërisë së zgjidhjeve të propozuara të menaxhimit të mbeturinave dhe siguron që plani të kontribuojë pozitivisht në shëndetin afatgjatë mjedisor të rajonit.

Përveç kësaj, VSM lehtëson angazhimin e palëve të interesuara, duke siguruar që zërat e komuniteteve lokale, grupeve mjedisore, agjencive qeveritare dhe palëve të tjera të interesuara të degohen dhe të merren parasysh. Kjo qasje pjesëmarrëse ndihmon në krijimin e konsensusit, përmirësimin e cilësisë së planit dhe mirënjohjen e pranueshmërisë dhe efektivitetit të tij.

Si përmbledhje, PNMIM, i mbështetur nga procesi i VSM-së, synon të krijojë një sistem modern, efikas dhe të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt. Ai kërkon të mbrojtë mjedisin, të promovojë shëndetin publik dhe të mbështesë zhvillimin e qëndrueshëm duke adresuar sfidat e menaxhimit të mbeturinave në një mënyrë holistike dhe të integruar. Përmes kësaj iniciative komunitetet Gjilanit, Kamenicës, Vitit, Novobërdës, Parteshit, Kllokotit, Ranillugut, Ferizajt, Kaçanikut, Shtimes, Hanit, Elezit, Shtërpca po punojnë drejt një të ardhmeje ku mbeturinat menaxhohen me përgjegjësi, ruhen burimet dhe mirëqenia mjedisore dhe sociale e rajonit sigurohet për brezat që vijnë.

0.2. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore, duke përfshirë Evolucionin e Mundshëm të Mjedisit pa PNMIM

Sistemet e Menaxhimit të Mbeturave të Ngurta në Regjionin e Gjilanit dhe Ferizajt , duke përfshirë komunat e Gjilanit , Ferizajt , Kamenicës , Vitisë , Novobërdës , Parteshit , Klokotit , Ranilugut , Kaçanikut , Shtimes , Hanit , Elezit dhe Shtërpca përballen me sfida të shumta që kontribuojnë në ndikime të konsiderueshme mjedisore. Përdënsa qendral më të mëdha urbane si Gjilani dhe Ferizaj kanë sisteme relativisht të strukturuar të grumbullimit të mbeturinave, zonat rurale dhe komunat më të vogla luftojnë me infrastrukturën dhe shërbimet joadekuatë të menaxhimit të mbeturinave. Shumë zonave u mungon mbulimi i duhur i grumbullimit të mbeturinave, duke çuar në akumulimin e mbeturinave në vendgrumbullime të paligjshme, buzë rrugëve dhe në zona natyrore si lumenj dhe pyje. Kjo çështje e përhapur ka implikime të rënda si për shëndetin publik ashtu edhe për mjedisin.

I Gjilanit dhe i Ferizajt përballen me disa sfida mjedisore, shumë prej të cilave lidhen me urbanizimin e shpejtë, praktikat bujqësore dhe aktivitetet industriale:

Menaxhimi i mbeturinave : Rritja e shpejtë e qendrave urbane si Gjilani dhe Ferizaj e ka tejkaluar zhvillimin e infrastrukturës për menaxhimin e mbeturinave. Hedhja e paligjshme dhe sistemet e papërshtatshme të grumbullimit të mbeturinave janë të përhapura si në zonat urbane ashtu edhe në ato rurale, duke kontribuar në degradimin e mjedisit dhe rreziqet shëndetësore.

Ndotja e ujërave : Lumenjtë e Moravës së Binçës , Lepencit dhe Nerodimes janë burime të rëndësishme ujore për bujqësi dhe përdorim shtëpiak, por ata ndoten gjithnjë e më shumë nga ujërat e zeza të patrajtuara, shkarkimet industriale dhe rrjedhjet bujqësore. Kjo ka çuar në përkeqësimin e cilësisë së ujit, duke ndikuar në ekosistemet ujore dhe duke paraqitur rreziqe për shëndetin e njerëzve.

Shpyllëzimi dhe degradimi i tokës : Në komunat si Kamenica , Shtërpca dhe Novobërda , shpyllëzimi për shkak të prerjeve të paligjshme dhe shndërrimi i tokës për bujqësi ka çuar në erozion të konsiderueshëm të tokës dhe degradim të tokës. Humbja e mbulesës pyjore kërcënon gjithashtu biodiversitetin dhe kontribuon në cenueshmërinë e ndryshmeve klimatike në rajon.

Ndotja e ajrit : Në zonat e urbanizuara si Ferizaj dhe Gjilani , mija e trafikut të automjeteve dhe emetimet industriale kanë kontribuar në rritjen e cilësisë së ajrit. Kjo është veçanërisht shqetësuese në zonat me popullsi të dendur ku sëmundjet e frymëmarrjes janë në rritje.

Ndotja industriale : Regionet përballen edhe me sfida nga aktivitetet industriale, veçanërisht në Han i Elezit , ku prodhimi i pimentas ka ngritur shqetësimin për ndotjen e ajrit dhe tokës. Masat e duhura zbutëse dhe monitorimi nevojiten për të adresuar ndikimet mjedisore të këtyre industrive.

Humbja e biodiversitetit : Zonat malore të Shtërpocës dhe Novobërdës janë të pasura me biodiversitet, por praktikat e paqëndrueshme si kullotja e tepërt, shpyllëzimi dhe turizmi i parregulluar po ushtrjnë presion mbi ekosistemet e brehta. Mbrojtja e këtyre zonave është thelbësore për ruajtjen e ekuilibrit ekologjik dhe mbështetjen e mjetove të jetesës lokale.

Një nga ndikimet kryesore mjedisore të sistemit aktual të MM është ndotja e ajrit, tokës dhe ujit. Praktikrat e papërshtatshme të depozitimit, duke përfshirë djegien e mbeturinave në zona të hapura, kontribuojnë në ndotjen e ajrit dhe çlirimin e toksinave të dëmshme, duke ndikuar si në shëndetin e njeriut ashtu edhe në ekosistemet lokale. Për më tepër, mungesa e objekteve të duhura të deponisë rezultoi në mbetjet e rrezikshme, duke përfshirë mbetjet industriale dhe mjekësore, të hidhen në deponi të hapura, ku mund të kontaminojnë tokën dhe të nxjerrin kimikate të dëmshme në ujërat nëntokësore dhe lumenjtë aty pranë. Lumenjtë si Lepenci , Nerodime dhe Morava e Binçës janë veçanërisht të prekur nga hedhja e paligjshme dhe depozitimi jo i duhur i mbeturinave, duke degraduar më tej cilësinë e ujit dhe duke dëmtuar ekosistemet ujore.

Përveç ndotjes, sistemi të MM të rajonit i mungojnë programet efektive të riciklimit, gjë që çon në një mbështetje të madhe në vendgrumbullimet dhe varfërimin e pënevojshëm të burimeve të vlefshme. Shumica e materialeve të riciklueshme, duke përfshirë plastikën, metalet dhe latërn, përfundojnë në deponi ose venddepozitime të paligjshme, duke kontribuar në rritjen e degradimit të mjedisit dhe mbeturinave të bujimeve. Mungesa e infrastrukturës së duhur të riciklimit jo vetëm që ngarkon më shumë deponitë, por gjithashtu çon në humbjen e mundësive ekonomike për komunitetet lokale.

Në tabelën e mëposhme është një pasqyrë e ndikimeve kryesore mjedisore:

Tabela 1: Pasqyrë e ndikimeve kryesore mjedisore (Rajoni i Gjilanit dhe Ferizajt)

Subjekti	Çështja	Ndikimet
Ndota e tokës	Hedhja e papërshtatshme e mbeturinave në venddepozitime të paautorizuara ndot tokën me materiale të rrezikshme, si metalet e rënda dhe kimikatet, duke degraduar cilësinë e saj dhe duke e bërë atë të papërshtatshme për bujqësi ose bimësi natyrore.	Ndota e tokës redukton produktivitetin e tokës dhe paraqet rreziqe afatgjata për shëndetin, pasi substancat toksike të absorbuara nga bimët mund të hyjnë në furnizimin me ushqim.
Ndota e ujit	Sistemi aktual i MM në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt kontribuon dukshëm në ndotjen e ujit. Depozitimi i pamjaftueshëm i mbeturinave lejoi që kimikatet e rrezikshme të derdhen në trupat ujorë, veçanërisht në lumenjtë Lepenci, Nerodime dhe Morava e Binçes, me deponi ilegale pranë lumenjve që e përkeqësojnë problemin.	Trupat ujorë të ndotur rrezikojnë jetën ujore dhe ulin disponueshmërinë e ujit të pastër për pije, ujë dhe përdorime të tjera. Ndoja e lumenjve dhe ujërave nentoksikore paraqet rreziqe serioze për shëndetin publik, dëmton mjedisin, zvogëlon biodiversitetin dhe rrit kostat e trajtimit të ujit.
Ndota e ajrit	Djegja e hapur e mbeturinave, e praktikuar shpesh për shkak të objekteve të papërshtatshme të depozitimit, lëshon ndotës të dëmshëm si grimcat dioksinat dhe furane në ajër, të cilat të gjitha kanë efekte të dëmshme shëndetësore.	Ndota e ajrit nga djegja e mbeturinave shkakton probleme të frymëmarrjes, veçanërisht në grupat vulnerabel si fëmijët dhe të moshuarit. Ai gjithashtu degradon cilësinë e ajrit, duke çuar në shqetësime më të gjera për shëndetin publik dhe dëmbin mjedisor.
Shkatërrimi i habitetit dhe humbja e biodiversitetit	Përhapja e deponive ilegale dhe zgjerimi i deponive në zona natyrore shkatërron habitatet, duke parajtur një kërcënim të konsiderueshëm për rajonet e ndjeshme ekologjike si malet e Sharrë në Shtrëpcë dhe Kaçanik.	Humbja e habitetit çon në një rënie të biodiversitetit, ku shumë specie bimërore dhe shtazore humbasin mjedisin e tyre natyror. Kjo redukton pasurinë ekologjike të rajonit dhe prish ekosistemet lokale, duke shkakuar pasojë afatgjata mjedisore.
Degradimi vizual dhe estetik	Mbetjet në zona të hapura, anëve të rrugëve dhe hapësirave publike	Degradimi vizual zvogëlon tërheqjen e rajonit për turizmin, dëmton cilësinë e jetës

Studim Finali VSM-20 – Përmbledhje Ekzekutive

	shkaktojnë rreth vizuale, duke ia prishur bukurinë natyrore të rajonit.	si banorëve dhe sinjalizon keqmenaxhimin më të gjerë mjedior.
Kontributi i Ndryshimeve Klimatike	Sistemi aktual MM, veçanërisht depozitimi i mbeturinave organike në deponi, lëshon metan, një gaz i fuqishëm serra (GHG) që nxit ndryshimin e klimës.	Emetimet e GS nga mbetjet e deponisë rrisin gjurmën e karbonit në rajon dhe përkeqësojnë ndryshimet klimatike, duke çuar në mot më ekstrem që streson sistemet mjedisore dhe sociale.
Rreziqet e shëndetit publik	Menaxhimi joadekuat i mbeturinave, duke përfshirë depozitimin e mbeturinave të rrezikshme dhe mjekësore, paraqet rreziqe serioze për shëndetin publik, duke çuar në probleme të frymëmarrjes, kushinë të lëkurës dhe sëmundje të rënda.	Rreziqet e shëndetit publik janë veçanërisht të larta pranë venddepozitimeve dhe deponive të menaxhuara keq duke prekur në mënyrë disproporcionale grupet e cenueshme si fëmijët, të moshuarit dhe ata me kushte paraekzistuese.

Në përgjithësi, ndikimet mjedisore të sistemit aktual të menaxhimit të mbeturinave në Gjilan dhe Rajonin e Ferizajt duke përfshirë komunat e Gjilanit , Kamenicës , Vitës, Novobërdës , Parteshit , Kllোকoit , Ranilugut , Ferizajt , Kaçanikut , Shtimes , Hanit , Eleziti , Shtërpca janë të gjera dhe të shumëanshme. Në tabelën e mëposhtme ato janë përshkruar në mënyrë cilësore për aktivitetet e ndryshme të menaxhimit të mbeturinave.

Tabela 2. Mungësitë mjedisore dhe sociale të sistemit aktual të MM në regionin e Gjilanit dhe Ferizajt

Subjekti	Mjedisore dhe sociale mungesat
Shërbime të parregullta të grumbullimit të mbeturinave	<ul style="list-style-type: none"> Qendrat urbane si Gjilani dhe Ferizaji kanë shërbime më të shpeshta të grumbullimit të mbeturinave në krahasim me zonat rurale dhe perurbane si Parteshi , Ranilugu , Shtime dhe Kaçaniku . Shpërndarja e pabarabartë e shërbimeve çon në shpërndarjen e mbeturinave dhe hadhjen pa kriter, veçanërisht në zonat e pashërbyera. Kjo ndikon negativisht në higjienën dhe mjedisin në këto lokacione. Shpërndarja e mbeturinave ndodhë tokën, ujërat sipërfaqësore dhe nën tokësore dhe dëmton Peizazhin, i cili është vendimtar për potencialin turistik të rajonit, veçanërisht në zonat si Shtërpca dhe Novobërda që mbështeten në eko-turizëm. Mbetjet që derdhen në lumë si Lepenci , Nerodime dhe Morava e Binçës kontribuojnë në bllokime dhe, në drejtim të rymës, grumbullohen në trupa me të mëdhenj ujorë, duke përkeqësuar qëshqet e idojes. Ujërat e ndotura sipërfaqësore dhe nën tokësore të përdorura për të pirë ose ujërat futen toksika në zinxhër të ushqimorë të njerëzve dhe kafshëve, duke mbur rreziqet për shëndetin publik dhe duke reduktuar produktivitetin bujqësor.
Shkalla e dobët e rikikimit dhe mungesa të grumbullimit të veçanta	<ul style="list-style-type: none"> Shkalla e ulët e rikikimit në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt çon në shfrytëzimin e panevojshëm të resurseve natyrore, si druri dhe mineralet, dhe kontribucion në shtimin e shpyllëzimit dhe shterimin e resurseve në zonat si Kamenica dhe Novobërda. Mungesa e infrastrukturës së rikikimit rezultojnë në mundësi të humbura për të reduktuar emetimet e gazeve serra. Emetimet e metanit nga dekompozimi i mbeturinave organike në deponi kontribuojnë në ndryshimet klimatike. Rritja e vëllimeve të mbeturinave për asgjësim, duke përfshirë materialet e rikikueshme, i ngarkon sistemet tashmë të mbingarkuar të menaxhimit të mbeturinave, duke mbur gjurmën mjedisore të deponive dhe vendgrumbullimeve. Në mungesë të një sistemi funksional rikikimi, humbet potenciali për krijimin e vendeve të punës dhe mundësitë ekonomike nëpërmjet rikikimit të mbeturinave.

Asgjësimi i dobët
vendëpozitime
të menaxhuara
ose të
pëkontrolluara

- Emetimet e gazit të metanit nga deponitë dhe vendëpozitimet e pakontrolluara kontribuojnë në mënyrë të konsiderueshme në emetimet e gazeve serre, duke përkeqësuar ndryshimet klimatike. Kjo çështje është veçanërisht shqetësuese në rajonet e priurura nga degradimi i mjedisit, si malet e Sharrit në Shtërpecë dhe Hani i Elezit, ku ndryshimet klimatike mund të shkaktojnë ngjarje më të rënda të motit dhe të rrisin ndjeshmërinë ndaj përmblyetjeve dhe thatësirave.
- Emetimet e kullimit nga deponitë ndotin tokën, ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, duke kërcënuar ekosistemet lokale dhe bujqësinë në zonat si Kamenica, Vit dhe Ferizaj, ku bujqësia është krijsë për ekonominë.
- Deponitë e hapura tërheqin vektorët e sëmundjeve, si brejtësit dhe insektet, duke çuar në përhapjen e sëmundjeve midis njerëzve dhe kafshëve. Kjo është veçanërisht shqetësuese në zonat rurale dhe peri-urbane me infrastrukturë të dobët të shërbetit publik.
- e pluhurit dhe erërave nga deponitë ndikojnë negativisht në cilësinë e ajrit dhe mirëqenien e banorëve aty pranë, veçanërisht në zonat me popullsi të dendur si Gjilani dhe Ferizaj.
- Mbetjet e fryra nga era nga vendgrumbullimet, duke përfshirë materiale të lehta si plastika, ndotin mjedisin përreth, duke dëmtuar zonat natyrore dhe fustat bujqësore.
- Zjarret në landfilit, qofshin të shkaktuara nga djegia spontane apo djegia e paligjshme, prodhojnë ndotje të dëmshme të ajrit, duke çfryrur substanca toksike në atmosferë, duke përkeqësuar më tej shëndetin publik.
- Hedhja e gabuar e mbeturinave të rrezikshme dhe infektive, si mbetjet mjekësore, paraqet rreziqe serioze për shëndetin, veçanërisht në zonat pa sisteme të specializuara të menaxhimit të mbeturinave për materialet e rrezikshme.
- Mbledhësit informale të mbeturinave punojnë në kushte të rrezikshme në vendgrumbullime të pakontrolluara, duke u ekspozuar ndaj rreziqeve për shëndetin dhe sigurinë pa pajisje mbrojtëse.
- Kafshët shtëpiake, duke përfshirë bagetinë, shpesh ushqehen me materiale mbeturinash në deponi të hapura, duke çfryrur substanca të dëmshme, të cilat mund të çojnë në ndotjen e zinxhrit të furnizimit ushqimor.
- Përzgjedhja e dobët e vendeve për deponitë çon në konflikte me komunitetet lokale, veçanërisht në zonat rurale, ku banorët mund të përballen me degradim mjedisor, humbje të tokës bujqësore dhe ujë të vlerave të pronës.

Në përgjithësi, mund të thuhet se deponimi jo i duhur i mbeturinave është problemi më serioz mjedisor i sistemit aktual të Menaxhimit të Mbeturinave të Ngurta (MMN) në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt. Çështjet kryesore mjedhin nga lokacionet e përzgjedhura keq të depozitimit të mbeturinave, të tilla si hedhja në shtretërit e lumenjve dhe brenda zonave të banuara, dhe mirëmbajtja e pamjaftueshme e deponive ekzistuese. Në shumë zona mungojnë masat thelbësore për të kontrolluar emetimet, të tilla si mbulimi i deponive ose kufizimet në djegjen e mbeturinave, të cilat përkeqësojnë më tej ndotjen e ajrit dhe tokës. Për më tepër, hedhja e paligjshme në lumenj si Morava e Binçës dhe Lepenci kërcënon burimet jetike ujore, duke çuar në ndotje të konsiderueshme të ujit. Komunitet në të dy rajonet bëjnë përpjekje të konsiderueshme për pastrimin e qendrave urbane si Gjilani dhe Ferizaj, por kushtet në deponitë, veçanërisht në zonat rurale dhe peri-urbane, shpesh neglizhohen. Mungesa e buxhetit, pajisjeve dhe kapaciteteve teknike për të operuar objektet rajonale të mbeturinave rezultojnë në deponi të mirëmbajtura keq që nuk përmbushin standardet bazë mjedisore dhe shëndetësore. Në Ferizaj, menaxhimi jo i duhur i mbeturinave ka çuar në shtimin e deponive ilegale, të cilat shpesh lëshojnë të pamonituara, duke kontribuar në degradimin e mjedisit dhe duke paraqitur rreziqe shëndetësore për komunitetet e afërta. Deponia rajonale që i shërben rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt nuk i përmbahet standardeve moderne santare të deponisë, duke munguar procedurat themelore operative siç janë grumbullimi i kullimit, menaxhimi i gazit dhe mbulimi i duhur i mbeturinave. Ky dëshim për të përmbushur kriteret e përcaktuara nga Direktiva e BE-së për Deponitë rezultojnë në emetime të pakontrolluara të metanit, një gaz të fuqishëm

serrë dhe ndotje të tokës dhe trupave ujorë aty pranë. Pa fonde dhe pajisje adekuale, këto rajone luftojnë për të përmirësuar praktikën e menaxhimit të mbeturinave, duke çuar në dëmtime të mëtejshme mjedisore dhe shqetësime për shëndetin publik.

Me gjasë Evolucionit e të Mjedisit pa të PNMIM

Mungesa e një Plani Nderkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, që përfshin komunat e Gjilanit, Ferizajt, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Kllokotit, Ranillugut, Kaçanikut, Shlimes, Hanit, Elezit dhe Shtërpca, ka të ngjarë të çojnë në përkeqësimin e vazhdueshëm të kushteve mjedisore dhe të shëndetit publik të rajonit. Me poshtë përshkruan pasojat e mundshme mjedisore dhe socio-ekonomike nëse praktikat aktuale të menaxhimit të mbeturinave vazhdojnë pa zbatimin e PNMIM.

1. Përkeqësimi i ndotjes dhe degradimi i mjedisit

Pa PNMIM, Rajoni i Gjilanit dhe Ferizajt do të vazhdonin të përballeshin me sfida të rëndësishme lidhur me ndotjen, veçanërisht në aspektin e cilësisë së tokës, ujit dhe ajrit. Deponimi i vazhdueshëm i papërshiatshëm i mbeturinave, veçanërisht në venddepozitime të paligjshme dhe vendgrumbulime të pakontrolluara, do të përkeqësonte ndotjen e tokës, duke i bërë sipërfaqe të mëdha toke të papërshiatshme për bujqësi ose bimësi natyrore. Kimikatet e rrezikshme nga mbeljet do të rrethojnë në lumenj si Morava e Binçës dhe Lepenci, duke degraduar më tej cilësinë e ujit dhe duke rrezikuar ekosistemet ujore. Kjo gjithashtu do të reduktonte disponueshmërinë e ujit të pastër për pije, ujtje dhe përdorim industrial. Për më tepër, djegia e vazhdueshme e mbeturinave në hapur, e praktikuar zakonisht për shkak të objekteve joadekuate të menaxhimit të mbeturinave, ka të ngjarë të rrisë ndotjen e ajrit. Kjo do të rezultonte në nivele të larta të ndotësve të dëmshëm, veçanërisht në zonat urbane dhe peri-urbane, duke çuar në rritjen e problemeve të frymëmarrjes dhe të tjera shëndetësore në mesin e popullatës.

2. Rritja e rreziqeve për shëndetin dhe krizat e shëndetit publik

Vazhdimi i praktikave joadekuate të menaxhimit të mbeturinave do të përzbente rreziqe serioze dhe të përshkallëzuara për shëndetin publik. Komunitetet pranë venddepozitimeve të paligjshme dhe deponive të menaxhuara keq do të mbeten në rrezik të lartë të ekspozimit ndaj substancave të rrezikshme, duke përfshirë metalet e rënda dhe kimikatet. Ky ekspozim mund të rezultojë në një rritje të çështjeve shëndetësore si sëmundjet e frymëmarrjes, sëmundjet e lëkurës dhe sëmundjet më të rënda, veçanërisht në mesin e grupeve të vulnerabël si fëmijët, të moshuarit dhe individët me gjendje shëndetësore preekzistuese. Për më tepër, mungesa e sistemeve të duhura të depozitimit të mbeturinave do të rrisë përhapjen e bartësve të sëmundjeve, si brejtësit dhe insektet, të cilët lulëzojnë në kushte jo sanitare. Kjo mund të çojë në shpërthime sëmundjesh, duke rënduar më tej sistemin tashmë të kufizuar të kujdesit shëndetësor të rajonit.

3. Rënia e biodiversitetit dhe humbja e habitateve natyrore

Pa PNMIM, biodiversiteti i rajonit ka të ngjarë të vazhdojë të bjerë për shkak të shkatërrimit të vazhdueshëm të habitateve natyrore të shkaktuar nga zgjerimi i deponive dhe deponive të paligjshme. Ekosistemet e ndjeshme, si ato që gjenden në Shtërpce dhe Kaçanik, të cilat janë shpëtim dhe maleve të Sharrit, do të përballeshin me presion të shtuar nga depozitimi i mbeturinave. Humbja e biodiversitetit do të çonte në reduktimin e pasurisë ekologjike dhe do të prishte ekosistemet lokale, duke dobësuar rezistencën e tyre ndaj ndryshimeve mjedisore dhe duke degraduar aftësinë e rajonit për të ofruar shërbime thelbësore të ekosistemit si uji i pastër, toka pjellore dhe sekuestrimi i karbonit.

4. Degradimi vizual dhe rënia e cilësisë së jetës

Përhapja e vazhdueshme e mbeturinave në hapësira të hapura, buzë rrugëve dhe në hapësira publike do të kontribuonte në degradimin vizual të Rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt. Kjo jo vetëm që do të

zvogëlonte tërheqjen estetike të zonës për banorët dhe vizitorët, por gjithashtu do të dëmtonte potencialin turistik të rajonit, veçanërisht në zonat si Shtërpca dhe Novobërda që mbështeten në eko-turizëm. Vazhdimi i venddepozitimeve të paligjshme dhe deponive të menaxhuara keq do të ishte një shenjë e dukshme e keqmenaxhimit mjedisor, duke minuar besimin e publikut tek autoritetet lokale dhe duke ulur cilësinë e jetës për banorët.

5. Intensifikimi i Pasojave të Ndryshimeve Klimatike

Deponimi i vazhdueshëm i mbeturinave organike në depori pa menaxhimin e duhur do të vazhdojë të kontribuojë në emetimin e gazeve sërre (GHG), veçanërisht metanit, një nxitës i fuqishëm i ndryshimeve klimatike. Gjurma e karbonit në rajon do të rritet, duke përkeqësuar ndryshimet klimatike dhe duke çuar në modele më ekstreme të motit, të tilla si përmytjet dhe thatësirat. Këto ndryshime do të vendosin stres shtesë në sistemet mjedisore dhe sociale tashmë të brishta të rajonit. Pa PNMIM, rajonit do t'i mungonte një strategji e koordinuar për të zbutur ndikimet e ndryshimeve klimatike, duke e lënë atë më të prekshëm ndaj efekteve të tija.

Prandaj, mund të supozohet se edhe pa PNMIM, menaxhimi i mbeturinave në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt do të vazhdonin të zhvillohen dhe modernizohen. Megjithatë, përmes zhvillimit të PNMIM, duke përfshirë planin e investimeve, do të krijohet një koordinim i ngushtë i planifikimit afatgjatë të investimeve dhe financimit ndërmjet Qeverisë së Kosovës, njësisve të qeverisjes lokale dhe donatorëve, duke mundësuar monitorimin e investimeve dhe financimeve afatgjata. Në këtë drejtim, Menaxhimi i Integruar Nderkomunal i Mbeturinave PNMIM synon eliminimin e investimeve spontane, të cilat nuk janë të bazuara në studime, apo të miratuara nga politikebërësit, për të parandaluar bërjen e fondeve publike joefikase dhe krijimin e pikave të nxehta që do të kërkojnë më shumë fonde dhe burime për t'u kthyer në normalitet, kushte të pranueshme. Plani synon të sigurojë që një sistem PNMIM realist mbarekombëtar të zhvillohet dhe përditësohet rregullisht.

Pa këtë plan, ekziston rreziku që investimet të mos koordinohen në shkallë vendi dhe/ose të bazohen në financim të qëndrueshëm. Si pasojë, do të ekzistonte rreziku që rreziqet e përkrahura më sipër do të vazhdonin ose nuk mund të përjashtoheshin në terma afatgjatë. Në këtë drejtim, zbatimi i PNMIM është vendimtar për të kthyer këto trende dhe për të siguruar një të ardhme të qëndrueshme për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt.

0.3. Vlerësimi i Përgjithshëm i Përmbledhur i Ndikimeve Mjedisore të PNMIM

Për tërë komunën e Gjilanit dhe të Rajonit të Ferizajt, zonat e mbeturinave janë përcaktuar në mënyrë që të gjitha komunat t'i caktohen një objekt të caktuar rajonal/komunal për menaxhimin e mbeturinave.

Aspektet thelbësore për përcaktimin e zonave të mbeturinave ishin struktura hapësimore dhe aksesueshmëria, madhësia dhe zhvillimi i popullsisë, sasi të mbeturinave të krijuara dhe të grumbulluara. Në përgjithësi, sasia totale e mbeturinave e mbledhur dhe e dorëzuar në një impiant MM brenda një zone të mbeturinave duhet të jetë në rangun prej 100 t/dn në mënyrë që të sigurohet funksionimi ekonomik i saj. Duke iu referuar kësaj, planifikimi i sektorit në nivel rajonal merr parasysh gjenerimin e përgjithshëm për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt në vlerë prej 91,303 t/vit (AMMK2021) që do të thotë se gjenerimi mesatar ditor për të gjithë rajonin është përafërsisht 250,145 t/d.

Bazuar në këto konsiderata, zonat e propozuara të mbeturinave në kuadër të PNMIM përfshijnë një përmirësim të deponisë së Velekincës. Përmirësimi i planifikuar është për një periudhë 20 vjeçare me kapacitet maksimal vjetor prej 126,200 ton. Dy fabrika rajonale të riciklimit, një objekt për rikuperimin e materialeve (MRF) në Gjilan dhe një MRF në Ferizaj për materialet e riciklueshme të grumbulluara veçmas (Kapacitetet: MRF e Gjilanit : 16,000 ton/vit Ferizaj MRF: 18,000 ton/vit). Dy (2) objekte kompostimi për

mbeturinat e gjelbra të grumbulluara veçmas në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt . Një instalim kompostimi do të vendoset në nënrajonin e Gjilanit dhe një instalim për nënrajonin e Ferizajt . Impiantet e kompostimit do të jenë me këto kapacitete: Komposti i Gjilanit : 4.000 ton/vit; Kompostimi i Ferizajt : 4000 ton/vit. Kapacitetet e mësipërme janë të përcaktuara në studimin e fizibilitetit të zhvilluar për Gjilanin , ndërsa mbeturinat e gjelbra vjetore janë përafërsisht 2.000 ton në vit për secilin nga regjionet. Infrastruktura në lidhje me impiantin e trajtimit të ujërave të zeza nuk është e ndërtuar në të dy rajonet. Impiantet e trajtimit të ujërave të zeza (WWTP) aktualisht nuk janë të disponueshme në rajone. Në 3 vitet e ardhshme në Gjilan planifikohet ndërtimi i një WWTP të re . Plani është që të trajtohen ujërat e zeza nga rajoni i Gjilanit (90.000 amvisëri). Objekte më të vogla janë planifikuar edhe në Kaçaniq dhe Nerodime (Ferizaj) . Një (1) impiant i trajtimit mekanik-biologjik (MBT) për mbetjet e përziera komunale me prodhimin e karburantit të rrjedhur nga mbeturinat (RDF) për të gjithë zonën e menaxhimit të mbeturinave (ZMM), janë të demarkuara në regjionin e Gjilanit dhe Ferizajt , siç tregohet në figurën në vijim. Zonat e propozuara të mbeturinave dhe objektet shoqëruese në kuadër të PNMIM për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt pritet të kenë një ndikim kryesisht pozitiv mjedisor. Vendeja strategjike e këtyre objekteve do të rrisë efikasitetin e menaxhimit të mbeturinave, do të promovojë riciklimin dhe kompostimin, do të përmirësojë cilësinë e ujit dhe do të reduktojë ndotjen e mjedisit. Së bashku, këto masa do të mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm të Rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt , duke siguruar që ai të pëmbushë sfidat mjedisore aktuale dhe të ardhshme.

Identifikimi, përshkrimi dhe vlerësimi i ndikimit mjedisor bëhet në bazë të profileve të VSM për masat e përzgjedhura. Ndikimet dhe rëndësia e tyre janë pëmbledhur në tabelën e mëposhtme.

Tabela 3. Vlerësimi i përgjithshëm mjedisor i pëmbledhur

Lloji i masave/veprësive	Përshkrimi	Vlerësimi Përgjithshëm Mjedisor
WZ	Përcaktimi i zonave të mbeturinave	+
R	Komponentët e menaxhimit rajonal të mbeturinave	
R01	Transferimi i mbeturinave dhe transporti në distanca të gjata	
R01- 01	Stacioni i transferimit të tipit ramp (ekzistues në Ferizaj , do të përmirësohet)	+
R01- 02	Rampë lloji transferimi i stacion me ngjeshje	++
R02	Mekanike trajtimi (MRF)	
R02- 01	E papastër MRF	+
R02- 02	MRF e pastër (do të krijohen dy MRF në Gjilan dhe Ferizaj)	++
R03	Mekanike biologjike trajtimi (MBT)	
R03- 01	MBT me tretje anaerobe (fabrika me kapacitet 66,000 t/vit)	++
R03- 02	MBT me stabilizim	++
R03- 03	MBT me rikuperim të energjisë (prodhim RDF)	++
R03-04	MBT bazuar në tunel/kontejnerë të mbyllur – optimale për fleksibilitet (planifikuar për 2032)	++
R04	Tretje anaerobe (e planifikuar për vitin 2031, 10,000 t/vit)	++
R06	Deponia Sanitare (asgjësimi i sigurtë i mbeturinave)	
R06- 01	Deponia Sanitare i zgjerimi i Velesinës me qel të re)	0
R06- 02	Rehabilitimi i Deponisë	+

Studimi Final i VSM-së – Firmat e Ekzekutive

R07	Objektet e trajtimit të ujit dhe ujdrave të zeza	
R07-01	Implanti i trajtimit të ujdrave të zeza	++
L	Komponentët e menaxhimit lokal të mbeturinave	
L01	Pastrimi i Rugëve	
L01-01	Manuali gjithëpërfshirës për pastrimin e rugëve	++
L01-02	Mekanizmi gjithëpërfshirës i menaxhimit të rugëve	+
L02	Mbledhja e mbeturinave (përfshirë grumbullimin e veçuar)	
L02-01	Mbledhja e mbeturinave të përziera	+
L02-02	Mbledhja e mbeturinave organike	+
L02-03	Mbledhja e mbetjeve të thata të riciklueshme	++
L02-04	Qendrat për grumbullim dhe riciklim të mbetjeve (5 CAC të planifikuara, 3 në secilin rajon)	+
L03	Kompostimi (rikuperimi i materialeve)	
L03-01	Plan i kompostimit të mbeturinave të gjelbra (2 kompostime të centralizuara për mbetjet e gjelbra për nënrajonet e Gjilanit dhe Ferizajt)	+
L03-02	Implanti i brendshëm plotësisht i automatizuar	++
L04	Menaxhimi i mbeturinave inerte	
L04-01	Trajtimi levizshëm i M&ND (pikat e depozitimit për M&ND në qer komuna)	+
L04-02	Trajtimi palvizshëm (i planifikuar për shpyllon dhe rajtet e M&ND)	++
L04-03	Asgjesimi i M&ND (deponi për M&ND jo të riciklueshme, norma e asgjësimit 15%)	0

Siç tregohet në tabelën e mësipërme, masat e PNMM-së kanë një ndikim pozitiv ose jo të rëndësishëm në shumicën e subjekteve të mbrojtjes së VSM-së. Megjithatë, masat nuk mund të vlerësohen vetëm individualisht, por duhet të marrin në konsideratë edhe ndërveprimet sistematike në një sistem të integruar MM.

Përveç kësaj, përzgjedhja e vendndodhjes luan një rol të rëndësishëm veçanërisht në zbatimin e komponentëve rajonalë të menaxhimit të mbeturinave. Prandaj, një përzgjedhje e detajuar e vendndodhjes duhet të kryhet si pjesë e procedurave vartëse të planifikimit dhe miratimit, duke marrë parasysh edhe ndikimet përkatëse mjedisore.

1. Hyrje

Ky raport paraqet një Vlerësim Strategjik Mjedisor për Menaxhimin e Integruar Ndërkomunal të Mbeturinave për Regjionin e Gjilanit dhe Ferizajt.

Aksioni multidonator "Zhvillimi institucional për modernizimin e menaxhimit të mbeturinave në Kosovë", i bashkëfinancuar nga Komuniteti Evropian dhe Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik, dhe zbatuar nga GIZ përmes projektit "Shërbimet e Qëndrueshme Komunale (Menaxhimi i Mbeturinave)", mbështet Komunitetin dhe institucionet në nivel qendror në përpjekjet e tyre për modernizimin e shërbimeve publike në fushën e menaxhimit të mbeturinave, në përputhje me Strategjinë e Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (SKMIM) 2021 – 2030 dhe Planin e Veprimit 2021-2023, si dhe me mandatin e tyre të caktuar ligjorisht.

Në kuadër të përpunimit të PNMIM, do të përgatitet një Vlerësim Strategjik Mjedisor (VSM).

Ekipi i ESS Environmental Sustainable Solution LLC u ngarkua me zbatimin e shërbimeve të konsulentëve për VSM-në.

1.1. Qëllimi i Studimit të VSM-së

Studimi i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) për Planin Ndërkomunal të Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PNMIM) të rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt shërben për qëllime të shumta thelbësore. Në thelb të tij, VSM është projektuar për të vlerësuar ndikimet e mundshme mjedisore që mund të lindin nga zbatimi i aktiviteteve të menaxhimit të mbeturinave në rajon, duke siguruar që qëndrueshmëria dhe mbrojtja e mjedisit të integrohen gjatë gjithë procesit të vendimmarrjes. Ai lejon një rishikim gjithëpërfshirës se si veprimet e propozuara për menaxhimin e mbeturinave mund të ndërvetojnë me mjedisin lokal, duke ndihmuar në minimizimin e rezultateve negative dhe promovimin e praktikave pozitive mjedisore.

Qëllimi kryesor i VSM-së është të sigurojë që konsideratat mjedisore të integrohen në zhvillimin e PNMIM që në fillim. Vlerësimi synon:

- Identifikimin e ndikimeve të mundshme mjedisore të lidhura me strategji dhe skenarë të ndryshëm të menaxhimit të mbeturinave.
- Sigurimin e një korridori për minimizimin e efektave negative mjedisore dhe mirënjohjen e rezultateve pozitive.
- Sigurimin e pajlueshmërisë me legjislacionin kombëtar të Kosovës dhe direktivat përkatëse të BE-së, veçanërisht në lidhje me menaxhimin e mbeturinave, mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin publik.
- Mbështetja në procesin e vendimmarrjes duke ofruar rekomandime të bazuara në fakte për menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave.
- Promovimin e transparencës dhe angazhimin e palëve të interesuara në procesin e planifikimit dhe zbatimit.

VSM shërben si një dokument udhëzues për të siguruar që strategjitë e menaxhimit të mbeturinave të propozuara në PNMIM, duke përfshirë sistemet e grumbullimit, depozitimit dhe riciklimit të mbeturinave, janë të shëndosha mjedisore. Ai ofron një platformë kritike për të diskutuar opsionet e ndryshme të menaxhimit të mbeturinave dhe implikimet e tyre përkatëse mjedisore. Kjo qasje strategjike lejon identifikimin e zgjidhjeve më të mira të mundshme që balancojnë nevojën për menaxhim efikas të mbeturinave me ruajtjen e mjedisit.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) synon të adresojë disa rreziqe të mundshme mjedisore të lidhura me Planin Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt . Këto rreziqe nënvizojnë rëndësinë praktike dhe urgjencën e VSM-së. Shembujt kryesorë të rreziqeve të mundshme përfshijnë:

1. **Ndotja e tokës** : Hedhja e gabuar e mbeturinave në vende të paautorizuara mund të çojë në kontaminim të tokës nga materiale të rrezikshme si metalet e rënda dhe kimikatet. Kjo degradon cilësinë e tokës, duke ndikuar në produktivitetin bujqësor dhe duke paraqitur rreziqe afatgjata shëndetësore për njerëzit dhe kafshët pasi toksinat mund të hyjnë në zinxhirin ushqimor.
2. **Ndotja e ujit** : Praktikrat e papërshtatshme të depozitimit të mbeturinave kontribuojnë ndjeshëm në ndotjen e ujit, veçanërisht në lumin Morava e Binçes . Kimikatet e rrezikshme nga vendgrumbullimet ilegale derdhen në trupat ujorë, duke ndikuar në ekosistemet ujore, duke reduktuar biodiversitetin dhe duke rrezikuar burimet ujore për pije, ujëjhe dhe përdorime të tjera.
3. **Degradimi i cilësisë së ajrit** : Djegia e hapur e mbeturinave, shpesh për shtak të objekteve të pamjaltueshme të menaxhimit të mbeturinave, çliron ndotës të dëmshëm, duke përfshirë grimcat, dioksinat dhe furanet. Kjo rezulton në ndotjen e ajrit që ndikon negativisht në shëndetin publik, veçanërisht në grupet vulnerabël, dhe degradon cilësinë e përgjithshme të ajrit në rajon.
4. **Humbja e biodiversitetit dhe shkatërrimi i habitatit** : Përhapja e deponive ilegale në zonat natyrore prish ekosistemet lokale, veçanërisht në rajonet e ndjeshme si malet në Novobërdë dhe Shtërpçë . Humbja e habitatit dhe ndotja kërcënojnë biodiversitetin lokal, duke çuar në rënie të llojeve të ndryshme bimore dhe shtazore.
5. **Ndërkimi i ndryshimeve klimatike** : Emetimet e metanit nga mbetjet e deponisë kontribuojnë në emetimet e gazeve serë. Ndërsa mbetjet organike dekompozohen në deponi, ato lëshojnë metan - një gaz i fuqishëm serë - duke përkeqësuar ndryshimin e klimës dhe ndërkimet e tij, të tilla si ngjarjet më ekstreme të motit.
6. **Rreziqet e shëndetit publik**: Praktikrat e dobëta të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë depozitimin e mbeturinave të rrezikshme dhe mjekësore në deponitë ilegale, paraqesin rreziqe të konsiderueshme për shëndetin. Komunitetet pranë këtyre zonave përballen me ekspozim më të lartë ndaj substancave toksike, duke çuar në probleme të frymëmarrjes, kushte të lëkurës dhe sëmundje të tjera të rënda.

1.2. "Studimi Sektorial për Planin e Integruar Ndërkomunal për Menaxhimin e Mbeturinave të Ngurta për Komunitetet Gjilan , Kamenicë , Viti, Novobërdë , Partesh , Klokot , Ranillug , Ferizaj , Kaçanik , Shtime , Han i Elezit , Shtërpçë , Kosova dhe konteksti i saj

Studimi Sektorial për Planin Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për komunitet e rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt luan një rol vendimtar në formësimin e së ardhmes së menaxhimit të mbeturinave të ngurta në rajon. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë statusin aktual të gjenerimit të mbeturinave, të identifikojë sfidat dhe mundësitë në praktikrat e menaxhimit të mbeturinave dhe të sigurojë një kuadër strategjik për përmirësimin e shërbimeve të menaxhimit të mbeturinave. Kjo përfshin analizimin e konteksteve mjedisore, socio-ekonomike dhe teknike të secilës komune, së bashku me strategjinë gjithëpërfshirëse rajonale për menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave.

Konteksti gjeografik i rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt është jetik për të kuptuar sfidat e rajonit për menaxhimin e mbeturinave. Komunitet gjenden në pjesën juglindore të Kosovës, secila me dendësi të

ndryshme të popullsisë dhe aktivitete ekonomike. Gjilani dhe Ferizaj, si qendra regionale, gjenerojnë sasi të konsiderueshme të mbeturinave të ngurta komunale (MSW), ndërsa më ruralet Kamenica, Vit, Partesh, Kilokot, Ranillug dhe Artana (Novobërda), Han i Komunat e Elezit, Kaçanikut, Shtimes dhe Shtërpcës merren me mbeturinat bujqësore krahas mbeturinave të zakonshme shëpiake.

- 1.2.1. Objektivat e planit ndërkomunal për menaxhimin e integruar të mbeturinave për komunat e Gjilanit, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Kilokotit, Ranillug, Ferizaj, Kaçanikut, Shtime, Han i Elezit, Shtërpcë, Kosovë

Plani Ndërkomunal i Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt është një kornizë strategjike e krijuar për të adresuar në mënyrë gjithëpërfshirëse nevojat e rajonit për menaxhimin e mbeturinave. Plani fokusohet në rritjen e qëndrueshmërisë mjedisore, reduktimin e gjenerimit të mbeturinave, përmirësimin e shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave dhe vendosjen e një qasjeje kohezive ndërkomunale për menaxhimin e mbeturinave.

Objektivat e PNMIM

1. Parandalimi dhe Minimizimi i Mbeturinave

Një nga objektivat është t'i jepet përparësi parandalimit dhe minimizimit të mbeturinave në burim. VSM inkurajon adoptimin e praktikave të konsumit të qëndrueshëm, iniciativat për reduktimin e mbeturinave, rritjen e përgjegjësisë së prodhuesit.

2. Përmirësimi i Shërbimeve të Grumbullimit të Mbeturinave

VSM synon të risë mbulimin dhe efikasitetin e shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave në rajon. Aktualisht, afërsisht 94% e popullsisë mbulohet nga shërbimet e grumbullimit të mbeturinave. Plani synon të zgjerojë këtë mbulim për të arritur 100% të banorëve, duke siguruar akses të barabartë në shërbimet moderne të menaxhimit të mbeturinave.

3. Promovimi i riciklimit dhe ekonomisë rrothore

Plani vendos një objektiv për të rritur në mënyrë progresive normat e riciklimit dhe rikuperimit të burimeve. Kjo përfshin promovimin e grumbullimit të veçantë për materialet e riciklueshme si plastika, letra dhe metalet. Deri në vitin 2029, rajoni synon të devijojë një përqindje të konsiderueshme të mbeturinave të ngurta Komunake nga deponitë përmes nismave të riciklimit dhe kompostimit.

4. Zhvillimi i Infrastrukturës

VSM përshkruan nevojën për investime të rëndësishme në infrastrukturën e menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë modernizimin e deponive ekzistuese dhe zhvillimin e objekteve të reja për trajtimin e mbeturinave, riciklimin dhe kompostimin. Ai thekson ngritjen e objekteve lokale të kompostimit dhe objekteve të rikuperimit të materialit (MRFs) për të mbështetur qëllimet afatgjata të menaxhimit të mbeturinave të rajonit.

5. Ndërgjegjësimi dhe Pjesëmarrja e publikut

Një komponent kritik i VSM-së është përfshirja e komuniteteve lokale në praktikën e menaxhimit të mbeturinave. Plani përfshin një fushatë ndërgjegjësimi publik që synon edukimin e banorëve për reduktimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbeturinave. Kjo qasje pjesëmarrëse është krijuar për të siguruar angazhimin e komunitetit në arritjen e objektivave të planit.

6. Mbrojtja e Mjedisit dhe Shëndetit Publik

Plani thekson mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik duke siguruar praktika të sigurtë të depozitimit të mbeturinave. Kjo përfshin rehabilitimin e venddepozitimave të paligjshme ekzistuese, përmirësimin e deponisë së Velesinës dhe zbatimin e standardeve strikte mjedisore gjatë gjithë procesit të menaxhimit të mbeturinave.

7. Qëndrueshmëria financiare

VSM gjithashtu synon të zhvillojë një sistem financiarisht të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave. Kjo përfshin futjen e instrumenteve ekonomike si parimi ndotësi paguan dhe mekanizmat e rikuperimit të kostos për të siguruar që shërbimet e menaxhimit të mbeturinave të jenë efektive dhe të qëndrueshme në afat të gjatë.

1.2.2. Marrëdhënia me planet, programet dhe strategjitë e tjera dhe objektivat mjedisore

Plani Nderkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt është i ndërlidhur me disa plane, programe, strategji dhe objektiva mjedisore kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare. Ky përfaqësim siguron një qasje kohezive për menaxhimin e mbeturinave që përputhet me kuadrin ligjor dhe promovon zhvillimin e qëndrueshëm.

Kosova ka legjislacion mjedisor dhe social që rregullon politikat, procedurat dhe mekanizmat për mbrojtjen e mjedisit, si dhe përdorimin dhe ruajtjen e burimeve natyrore, kushtet e punës dhe të punës, si dhe angazhimin e palëve të interesuara. Kuadri ligjor i VNM-së bazohet në Ligjin për VNM dhe në kuadrin ligjor evropian dhe ndërkombëtar sipas referencave të mëposhme:

Ligji për Vlerësimin Strategjik të Ndikimit në Mjedis (VNM) (03/L-230) përcakton kushtet, mënyrën dhe procedurat e vlerësimit të ndikimit në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara (në tekstin e mëtejshëm VNM) përmes integritetit të parimeve të mbrojtjes së mjedisit në procedurën e përgatitjes, miratimit dhe zbatimit të planeve dhe programeve, me synim nxitjen e zhvillimit të qëndrueshëm. Ky ligj përcakton zhvillimin e një qasjeje të integruar të vlerësimit në përgatitjen e vlerësimeve për mbrojtjen e mjedisit drejt zhvillimit të qëndrueshëm. Ligji parashikon më tej se VSM do të hartohet për plane ose programe që kanë potencial për një ndikim të madh në mjedis, ku përfshihen projektet e ujë, burimeve ujore dhe menaxhimit të mbeturinave. VNM ofron një komitë për zhvillime të mëtejshme të projektit, të cilat i nënshtrohen vlerësimit të ndikimit në mjedis, në përputhje me Ligjin për VNM. VNMS janë zhvilluar kryesisht nga autoritetet komunale si një mjet për të ofruar një komitë për menaxhimin e ndikimeve të mundshme mjedisore të zhvillimit të projektit.

Marrëdhënia me Strategjitë Kombëtare

1. Strategjia e Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (SKMIM) 2021-2030:

Plani është drejtpërdrejt në përputhje me strategjinë kombëtare të Kosovës për menaxhimin e mbeturinave. SKMIM përshkruan objektivat e vendit për të modernizuar praktikën e menaxhimit të mbeturinave, për të përmirësuar normat e riciklimit dhe për të reduktuar depozitimin e mbeturinave në deponi. PNMIM kontribuon në këto qëllime duke promovuar qasje të integruara dhe të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt.

2. Strategjia e Kosovës për Mjedisin dhe Plani i Veprimit:

Kjo strategji kombëtare mjedisore synon të trajtojë shqetësime më të gjera mjedisore, duke përfshirë ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës, të cilat ndikohen nga praktikën e menaxhimit të mbeturinave. VSM-ja mbështet qëllimet e planit duke adresuar ndotjen e lidhur me mbeturinat dhe duke përmirësuar cilësimin mjedisor në rajon.

3. Plani Kombëtar i Parandalimit të Mbeturinave (PKPM):

VSM përfshin objektivat e PKPM, i cili fokusohet në reduktimin e gjenerimit të mbeturinave në burim. Plani përshkruan strategjitë për parandalimin e mbeturinave, duke përfshirë edukimin publik dhe iniciativat për përgjegjësinë e prodhuesve, në përputhje me vizionin kombëtar për reduktimin e gjenerimit të përgjithshëm të mbeturinave.

Marrëdhënia me Programet Ndërkombëtare dhe Direktivat e BE-së

1. Direktiva Kuader e BE-së për Mbetjet (2008/98/EC):

Ndërsa Kosova punon drejt integrimit në BE, PNMIM përputhet me Direktivën Komizë të BE-së për Mbetjet, e cila thekson parandalimin, ripërdorimin, riciklimin dhe rikuperimin e mbeturinave. VSM-ja miraton parimin e hierarkisë së mbeturinave, duke synuar të minimizojë depozitimin e mbeturinave dhe të promovojë riciklimin, kompostimin dhe praktikat e tjera të menaxhimit të mbeturinave miqësore me mjedisin.

2. Paketa e Ekonomisë Rrethore e BE-së:

VSM-ja mbështet tranzicionin drejt një ekonomie rrethore, siç përshkruhet në Paketën e Ekonomisë Rrethore të BE-së. Duke promovuar rikuperimin e materialeve dhe riciklimin e mbeturinave, plani përputhet me objektivat e BE-së për reduktimin e konsumit të burimeve dhe rritjen e ritjes së qëndrueshme ekonomike nëpërmjet reduktimit të mbeturinave dhe efikasitetit të burimeve.

3. Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm të Kombeve të Bashkuara (OZHQs)

VSM kontribuon në disa OZHQ, veçanërisht OZHQ 11 (Qytetet dhe Komunitetet e Qëndrueshme) dhe OZHQ 12 (Konsumimi dhe Prodhim i Përgjegjshëm). Plani synon të krijojë sisteme të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave që mbështesin mirëqenien mjedisore, sociale dhe ekonomike të rajonit.

Bashkëpunimi Rajonal dhe Programet Ndërkomunale

1. Marrëveshja e Bashkëpunimit Ndërkomunal:

PNMIM është i bazuar në një marrëveshje bashkëpunimi ndërkomunal në mes të rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt . Kjo marrëveshje promovon bashkëpunimin në menaxhimin e mbeturinave, duke siguruar që burimet dhe infrastruktura të ndahen dhe të optimizohen përtej kufijve komunale për të arritur rezultate me kosto efektive dhe të qëndrueshme.

2. Plani i Veprimit Mjedisor për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt :

VSM përputhet me planin rajonal të veprimit mjedisor, i cili synon të adresojë sfida specifike mjedisore me të cilat përballen Rajoni i Gjilanit dhe Ferizajt , duke përfshirë menaxhimin e mbeturinave, ndotjen e tokës dhe kontrollin e ndotjes. Plani mbështet përpjekjet rajonale për rehabilitimin e vendgrumbullimeve të paligjshme dhe përmirësimin e sistemeve të grumbullimit të mbeturinave.

Përafrimi dhe Krahasimi ndërmjet Politikave Kombëtare të Mjedisit dhe direktivave të BE-së

Strategjia Mjedisore (VSM) për Planin Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) përputhet ngushtë me politikat kombëtare mjedisore të Kosovës dhe direktivat e BE-së, duke siguruar praktika të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt . Këtu është një përmbledhje e shtrijës dhe krahasimit me direktivat specifike:

1. VSM dhe Ligji i Kosovës për VSM (03/L-210) kundër Direktivës së BE-së për VSM (2001/42/EC):

- **Përafrimi** : Si VSM-ja, ashtu edhe PNMIM dhe Ligji i Kosovës për VSM-në i japin prioritet integritetit mjedisor në proceset e planifikimit, me fokus të fortë në përfshirjen dhe transparencën e publikut, ngjashëm me Direktivën e BE-së për VSM-në.
 - **Krahasimi** : Direktiva e BE-së për VSM-në mandaton një gamë më të gjerë të konsideratave mjedisore nëpër sektorë të ndryshëm, ndërsa legjislacioni i Kosovës për VSM-në është përafruar me kushtet lokale, siç janë nevojat specifike të menaxhimit të mbeturinave. Kjo siguron që PNMIM të përputhet me standardet e BE-së ndërkohë që adreson sfidat mjedisore lokale në menaxhimin e mbeturinave, të tilla si zbutja e ndikimit të vendgrumbullimeve të paligjshme në shëndetin publik dhe biodiversitetin.
- 2. PNMIM dhe Strategjia e Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (SKMIM) kundrejt Direktivës Komizë të BE-së për Mbetjet (2008/98/EC):**
- **Përafrimi** : Si PNMIM ashtu edhe SKMIM ndajnë theksin e Direktivës Kuadër të Mbeturinave në parandalimin, ripërdorimin dhe riciklimin e mbeturinave. PNMIM promovon një qasje të ekonomisë rrethore, në përputhje me parimet e direktivës së BE-së, duke përfshirë ndarjen e mbeturinave, rikuperimin e materialeve dhe objektivat e riciklimit.
 - **Krahasimi** : Direktiva e BE-së përcakton objektiva specifike të riciklimit për shtetet anëtare, ndërsa VSM dhe PNMIM, të harmonizuara me SKMIM, përfshijnë objektiva të përshtatura për Rajonin e Gjilanit dhe Forzajt bazuar në infrastrukturën dhe burimet aktuale. Strategjia e Kosovës pasqyron objektivat e direktivave të BE-së, por gjithashtu adreson sfidat unike të mbeturinave në rajon, siç është menaxhimi i ndotjes së rëndë industriale nga aktivitetet e kaluara minerare.
- 3. Krahasimi me Paketën e Ekonomisë Rrethore të BE-së:**
- **Përafrimi** : VSM për PNMIM mbështet parimet e ekonomisë rrethore duke promovuar riciklimin, kompostimin dhe rikuperimin e burimeve brenda menaxhimit të mbeturinave. Kjo është në përputhje me Paketën e Ekonomisë Rrethore të BE-së, e cila synon të reduktojë konsumin e burimeve dhe të rrisë praktikën e qëndrueshme të mbeturinave.
 - **Krahasimi** : Përdorisa pakoja e BE-së përcakton objektiva të detyrueshme të riciklimit, PNMIM e Kosovës përfshin synime progresive të riciklimit që pasqyrojnë kapacitetin e saj aktual dhe kufizimet infrastrukurore. PNMIM përfshin elemente të ekonomisë rrethore përmes zhvillimit të objekteve të rikuperimit të materialeve (MRF) dhe impianteve të kompostimit, duke reflektuar një qasje hap pas hapi për të pëmbushur këto objektiva më të gjera të BE-së.
- 4. Marrëdhënia me Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm (OZHQ):**
- **Përafrimi** : PNMIM përputhet me OZHQ-ve, veçanërisht OZHQ 11 (Qytetet dhe Komunitetet e Qëndrueshme) dhe OZHQ 12 (Konsumimi dhe Prodhimin e Përgjegjshëm). Ai i adreson këto synime duke krijuar sisteme efektive të menaxhimit të mbeturinave dhe duke reduktuar depozitimin e mbeturinave nëpërmjet nismave të riciklimit dhe rikuperimit.
 - **Krahasimi** : OZHQ-të ofrojnë një kuadër të gjerë, ndërkohë që PNMIM është specifike për nevojat e rajonit. Procesi i VSM siguron që qëllimet e PNMIM-së janë në përputhje me parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, duke theksuar angazhimin lokal, i cili është pjesë përbërëse e etikës së OZHQ-ve.
- 5. PNMIM dhe Plani Kombëtar i Parandalimit të Mbeturinave (PKPM) kundrejt Komizës së VNM-së:**
- **Përafrimi** : PNMIM përfshin fokusin e PKPM në reduktimin e gjenerimit të mbeturinave në burim. Të dy komizat e VSM-së dhe VNM-së sigurojnë që të vlerësohet ndikimi mjedisor i projekteve të mbeturinave, veçanërisht për zgjedhjen e vendndodhjes së deponive dhe objekteve të riciklimit.

- **Krahasimi** : PKPM është krijuar posaçërisht për të parandaluar mbetjet në nivel kombëtar, ndërsa kuadri i VNM-së ofron një vlerësim të dotajuar mjedisor për vendndodhjen specifike. VSM-ja e PNMIM miraton këto parime për të vlerësuar ndikimet e zonave të propozuara të mbeturinave dhe objekteve të tjera rajonale në ekosistemet lokale, shëndetin e njeriut dhe cilësinë e ujit.

6. Bashkëpunimi Rajonal dhe Direktiva Ndërkufitare e BE-së (2013/52/BE):

- **Përafrimi** : PNMIM e thekson bashkëpunimin rajonal ndërmjet komunave në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt , duke harmonizuar parimet e Direktivës Ndërkufitare të BE-së për bashkëpunim në vlerësimet e ndikimit në mjedis për projektet me efekte ndërkufitare.
- **Krahasimi** : Përdërisa Kosova nuk është e obliguar nga Direktiva Ndërkufitare e BE-së. PNMIM promovon bashkëpunimin ndërkomunal, ndarjen e burimeve dhe infrastrukturës, duke reflektuar një qasje bashkëpunuese për menaxhimin e mjedisit. Ky bashkëpunim rajonal është i theksor për adresimin e çështjeve si ndotja e ujit dhe hedhja e paligjshme, të cilat mund të kenë implikime ndërkufitare.

1.3. Aktivitetet e VSM-së deri më tani

GIZ po udhëheq përgatitjen e PNMIM, Palët e tjera të përfshira janë komunat e Gjilanit , Kamenicës , Vitës , Novobërdës , Parteshit , Kllokotit , Ranilugut , Ferizajt , Kaçanikut , Shtëmës , Hanit , Elezit , Shtërpcës .

Përfshirja bëhet në veçanti nga takimet e rregullta, në të cilat prezantohen dhe diskutohen përmbajtja dhe sugjerimet kryesore të secilës faze të PNMIM. Në këtë mënyrë mbështetet komentimi dhe miratimi i rezultateve të ndërmjetme dhe së bashku përgatiten vendimet e nevojshme.

Procesi për përgatitjen e Studimit Sektorial ka nisur në korrik 2024.

Tabela 4. Aktivitetet e VSM-së deri më sot

DET veprimi/ aktivitet	Data	Shënime
Takimi fillestar me GIZ K4G ¹	30 korrik 2024	<p>Të Takimi fillestar u zhvillua në ambientet e GIZ K4G. Çështjet kryesore që u prezantuan dhe u diskutuan gjatë takimit ishin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsulent dhe projekti ekipi • Objektivat e të projekti • Projekti gasje • Koha orarin • Kombëtare mbeturinave menaxhimi strategjisë
Takimi fillestar me GIZ K4G dhe palët e interesuara të komunave përkrahëse të projektit ²	28 gusht 2024	<p>Perkunder konfirmimeve për pjesëmarrje nga komunat e Gjilanit , Hanit Elezit , Kaçanikut , Kamenicës , Ferizajt dhe Novobërdës , në takim morën pjesë vetëm përfaqësues nga Novobërda dhe Ferizaj . Duke pasur parasysh këtë dhe duke pasur parasysh se ishte një takim informues, një përmbledhje e procedurave dhe një listë e informacioneve shtesë të nevojshme për hartimin e VSM-së që do të ndahen përmes emailit në pikat kryesore.</p>

¹ Minutat e takimit janë bashkëngjitur si Aneksi 2 si pjesë e të Final Raporti i bashkëpunimit

² Minutat e takimit janë bashkëngjitur si Aneksi 2 si pjesë e të Final Raporti i bashkëpunimit

Takim me GIZ K4G ¹	19 shtator 2024	<p>Të Takimi u zhvillua në ambientet e GIZ K4G. Çështjet kryesore që u prezantuan dhe u diskutuan gjatë takimit ishin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vështrim i përgjithshëm i projektit ▪ Rishikimi i Termave të Referencës ▪ Konsideratat Teknike dhe Burimet ▪ Struktura e Komunikimit dhe Raportimit
-------------------------------	-----------------	---

1.4. Fushëveprimi i Studimit të VSM-së:

1.4.1. Shtrirja gjeografike

Objekti i VSM-së është përcaktimi i një Plani Kombëtar Investimi në sektorin e menaxhimit të mbeturinave. Si i tillë vlerësi do të fokusohet në një nivel strategjik kombëtar dhe thellësia e vlerësimit po e reflekton këtë.

1.4.2. Shtrirja kohore

VSM-ja e Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për rajonin e Gjitani dhe Ferizajt ka një shtrirje të përcaktuar kohore që synon strukturimin e strategjisë për menaxhimin e mbeturinave për një periudhë të caktuar. Shtrirja kohore përfshin qëllime afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata për të siguruar që nevojat e rajonit për menaxhimin e mbeturinave të përmbushen në mënyrë të qëndrueshme me kalimin e kohës.

1. Qëllimet afatshkurtra (2025-2029):

Periudha kryesore e zbatimit të PNMIM shtrihet në pesë vjet, nga viti 2025 deri në vitin 2029. Gjatë kësaj periudhe, objektivat parësore të planit pritet të arrihen, duke përfshirë:

- Mbulim i plotë i shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave në të gjithë rajonin.
- Zhvillimi dhe funksionimi i objekteve të riciklimit, kompostimit dhe trajtimit të mbeturinave.
- Rehabilitimi i venddepozitimeve ilegale dhe përmirësimi i deponive.
- Fushata ndërgjegjësuese dhe edukative të publikut për parandalimin dhe riciklimin e mbeturinave

2. Qëllimet afatmesme (2029):

Në fund të periudhës fillestare pesëvjeçare në 2029, PNMIM përfshin dispozita për një rishikim të progresit të planit. Ky rishikim do të vlerësojë efektivitetin e strategjive të zbatuara dhe do të vlerësojë nëse objektivat për reduktimin e mbeturinave, riciklimin dhe përdorimin e deponive janë përmbushur. Gjeljet nga ky rishikim do të udhëheqin çdo rregullim të nevojshëm për planin që ecën përpara

3. Qëllimet Afatgjata (2030-2035 dhe më tej):

Përtej vitit 2029, PNMIM vendos objektiva afatgjata në përputhje me strategjitë kombëtare të Kohevis për menaxhimin e mbeturinave dhe direktivat mjedisore të BE-së. Plani përshkruan synimet specifike për vitin 2030, duke përfshirë një reduktim të konsiderueshëm të mbeturinave të dërguara në deponi, një të shkalës së riciklimit dhe zhvillim të mëtejshëm të praktikave të qëndrueshme të menaxhimit

¹ Ministri e Takimet janë bashkëngjitur si Anëks 2 sipësjë e të Final Raportit i fushëveprimi.

të mbeturinave. Deri në vitin 2035, rajoni synon të arrijë objektivin e tij "zero-deponime", me jo më shumë se 30% të mbeturinave të depozituara në landfill.

Shtirja kohore e PNMM ofron një afat kohor të qartë për zbatimin, rishikimin dhe rregullimin e praktikave të menaxhimit të mbeturinave në rajon, duke siguruar zhvillim të qëndrueshëm gjatë dekadës së ardhshme dhe më tej.

1.4.3. Pjesë të Studimit Sektorial që do të Vlerësohen

Studimi Sektorial në kuadër të Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt identifikon disa lusha kyçe që kërkojnë vlerësim të plotë për të siguruar zbatimin e suksesshëm të planit. Pjesët e mëposhtme të studimit sektorial janë thelbësore për vlerësimin e sistemit të menaxhimit të mbeturinave në rajon dhe përcaktimin e strategjive më efektive:

Gjenerimi dhe përbërja e mbeturinave - Studimi duhet të vlerësojë normat aktuale dhe të parashikuara të gjenerimit të mbeturinave, duke përfshirë mbetjet e ngurta Komunake (MSW), mbetjet industriale, mbetjet e ndërtimit dhe prishjes (M&ND), mbetjet bujqësore dhe rjedhat e fëra të mbeturinave të veçanta. Analiza e përbërjes së mbeturinave është kritike për identifikimin e materialeve të riciklueshme, mbeturinave organike të përshtatshme për kompostim dhe përberësve të rrezikshëm që kërkojnë trajtim të veçantë.

Infrastruktura ekzistuese e menaxhimit të mbeturinave - Është i nevojshëm një vlerësim i sistemeve ekzistuese të grumbullimit të mbeturinave, kapaciteteve të deponisë, stacioneve të transferimit dhe objekteve të riciklimit. Efikasiteti dhe mbulimi i shërbimeve aktuale të grumbullimit të mbeturinave në zonat urbane dhe rurale duhet të shqyrtohet për të identifikuar boshllëqet dhe zonat për përmirësim.

Kuadri ligjor dhe institucional - Studimi sektorial duhet të rishikojë mjedisin rregullator që rregullon menaxhimin e mbeturinave në rajon, duke përfshirë rregulloret lokale dhe pajtueshmërinë me ligjet kombëtare dhe të BE-së për menaxhimin e mbeturinave. Rolet institucionale, veçanërisht mekanizmat e bashkëpunimit ndërkomunal, duhet të analizohen për të përcaktuar efektivitetin e tyre në menaxhimin kolektiv të mbeturinave nëpër komuna.

Vlerësimi Financiar dhe Ekonomik - Studimi duhet të vlerësojë qëndrueshmërinë financiare të sistemit aktual të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë mekanizmat e mbulimit të kostos, strukturat tarifore dhe burimet e financimit. Një analizë ekonomike e strategjive të propozuara të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë kosto-përfundim të objekteve të reja, investimet në infrastrukturë dhe programet e riciklimit, duhet të përfshihet për të siguruar qëndrueshmërinë ekonomike.

Ndërkim Mjedisor dhe Shëndetin Publik - Studimi duhet të vlerësojë ndikimet mjedisore dhe shëndetësore të praktikave aktuale të menaxhimit të mbeturinave, duke u fokusuar në rreziqet e ndotjes nga vendgrumbullimet e paligjshme, rjedhjet dhe emetimet nga deponitë. Duhet të vlerësohen masat zbutëse për reduktimin e dëmit mjedisor, duke përfshirë rehabilitimin e vendeve të kontaminuara dhe reduktimin e rreziqeve shëndetësore të lidhura me mbetjet.

Ndërgjegjësimi dhe pjesëmarrja e publikut - Studimi sektorial duhet të vlerësojë nivelin e ndërgjegjësimi dhe pjesëmarrjes publike në programet e menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë riciklimin dhe ndarjen e mbeturinave në burim. Proceset e konsultimit publik dhe fushatat e ndërgjegjësimi duhet të vlerësohen për të garantuar angazhimin dhe mbështetjen e komunitetit për objektivat e PNMM.

Teknologjitë e menaxhimit të mbeturinave - Një vlerësim i teknologjive të disponueshme dhe të realizueshme të trajtimit të mbeturinave, duke përfshirë riciklimin, kompostimin dhe opsionet e kalimit të mbeturinave në energji, është thelbësor për përcaktimin e zgjidhjeve teknologjike më të përshtatshme për rajonin. Studimi duhet të shqyrtojë gjithashtu teknologjitë në zhvillim dhe integrimin e tyre potencial në sistemin rajonal të menaxhimit të mbeturinave.

1.4.4. Aspektet kyçe mjedisore që do të trajtohen në studimin e VSM-së

Ndikimet e mundshme të rëndësishme mjedisore nga PNMIM, nëse nuk zbuten, dhe efektet e mundshme të rëndësishme mjedisore, nëse nuk zbuten, duhet të identifikohen nga VSM dhe të vlerësohen. Efekte të tilla përfshijnë, ndër të tjera, efekte pozitive dhe negative, efekte të përherëshme dhe të përkohshme afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata, si dhe efekte kumulative.

Efektet ndërtimore dhe operacionale duhet të merren parasysh. Kur është e përshtatshme, sezonaliteti duhet të merret parasysh në përcaktimin e efekteve përkatëse.

Efektet potencialisht të rëndësishme mjedisore të zbatimit të PNMIM pritet të përfshijnë ato të renditura në tabelën më poshtë.

Tabela 5. Komponentët mjedisorë dhe efektet e mundshme.

Komponenti Mjedisor	Efekt potencialisht domethënës, nëse nuk zbutet
Popullsia dhe shëndeti i tjerut	<ul style="list-style-type: none"> • Probleme të mundshme, të tilla si zhurma dhe aroma • Implikimet për cilësinë e ujit, duke përfshirë ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore. • Efektet në cilësinë e ajrit • Efektet në tokë • Efektet në rjetet e trafikut dhe transportit • Aftësi e qendrave të menaxhimit të mbeturinave dhe objekteve të tjera rajonale me zonat e banuara. • Ndikimet e mundshme në turizëm dhe shfrytëzimin rekreativ të tokës.
Biodiversiteti, flora dhe fauna	<ul style="list-style-type: none"> • Efektet në zonat e mbrojtura • Efektet në florën dhe faunën dhe habitatet (të ndjeshme)
Dheu dhe përdorimi i tokës	<ul style="list-style-type: none"> • Ndikimet e mundshme në tokë në rast incidentesh në qendrat rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objektet përkatëse. • Ndikimi në cilësinë e tokës nga aplikimi i plehrave të prodhuara në impiantet e kompostimit brenda qendrave rajonale të menaxhimit të mbeturinave. • Ndikimi në praktikën e përdorimit të tokës. • Efektet në cilësinë e tokës për shkak të reduktimit të kullimit
Materialet dhe Asetet	<ul style="list-style-type: none"> • Përdorimi i burimeve gjatë funksionimit të qendrave rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objekteve përkatëse. • Konsumi i burimeve (materialet e ndërtimit dhe energjia) për ndërtimin e qendrave rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objekteve përkatëse. • Shfrytëzimi i rjetëve të transportit. • Ripërdorimi i materialeve nëpërmjet rikikimit të fraksioneve të ndryshme të mbeturinave.
Uj	<ul style="list-style-type: none"> • Efektet në statusin ekologjik të trupave ujorë. • Ndikimet e mundshme në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore në rast incidentesh në qendrat rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objektet përkatëse. • Ndikimet në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore (p.sh. nga reduktimi i kullimit ose mbeturinave në ujërat sipërfaqësore)

Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatike	<ul style="list-style-type: none"> • Emetimet në ajër nga objektet rajonale të menaxhimit të mbeturinave. • Emetimet e gazeve shtëri që vijnë nga transporti i mbeturinave. • qendrat rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe mbyljes së venddepozitimeve të pakontrolluara dhe josanitare. • Efektet e erës së krijuar në qendrat rajonale të menaxhimit të mbeturinave • Efektet e shkarkimeve në ajër nga transporti i mbeturinave
Peizazhi	<ul style="list-style-type: none"> • Efektet në karakterin e përgjithshëm të Peizazhit dhe receptorët e ndjeshëm
Trashëgimia arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore	<ul style="list-style-type: none"> • Ndikimet në vendet e trashëgimisë kulturore, arkitekturore dhe arkeologjike pranë qendrave të propozuara rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objekteve përkatëse. • Shqetësim i mundshëm i veçorive të trashëgimisë të pabujtura më parë brenda ose pranë zonave të zhvillimit të qendrave rajonale të menaxhimit të mbeturinave dhe objekteve të tjera rajonale.

1.4.5. Burimet e të dhënave dhe shtrirja e vlerësimit

Për të vlerësuar në mënyrë gjithëpërfshirëse ndikimet mjedisore dhe shkallën e vlerësimit, përdoren një sërë burimesh të dhënash dhe metodologjish. Më poshtë janë burimet kryesore të të dhënave dhe shtrirja e vlerësimit:

Tabela 5. Burimet bazë të të dhënave dhe shtrirja e vlerësimit

DET Tema	Burimi i të dhënave potenciale	Potenciali dhe shtrirja e vlerësimit bazuar në burimet e të dhënave
Biodiversiteti, flora dhe fauna	<ul style="list-style-type: none"> • Harta zonale e Kosovës 2020 – 2028+ • Libri i Kuq i Florës të Republikës së Kosovës • Libri i Kuq i Faunës së Republikës së Kosovës • Analiza e Biodiversitetit në Kosovë, 2018 • Strategjia (2021-2030) dhe Plani i Veprimit (2021-2023) për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave në Kosovë 	Të dhënat kombëtare dhe rajonale janë të disponueshme për aspekte që lidhen me biodiversitetin, florën dhe faunën.

Studimi Final i VSM-së – Përmbledhje Ekzekutive

Popullsia dhe shëndeti i njeriut	<ul style="list-style-type: none"> ASK - Agjencia e Statistikave të Kosovës Gjenerali Kombëtare Hapësinor Planit 2015 – 2030 (AKPT) Plani Zhvillimor i Komunës së Gjilanit Plani Zhvillimor i Komunës së Ferizajt 	Të dhënat dhe informacionet kombëtare janë të disponueshme për dendësinë dhe shpërndarjen e popullsisë dhe ndikimet e mundshme të PPNMIM mund të vlerësohen në lidhje me informacionin e disponueshëm.
Tokat dhe përdorimi i tokës	<ul style="list-style-type: none"> Gjeoportali Shtetëror i Republikës së Kosovës Harta zonale e Kosovës 2020 – 2025+ Studim mbi Ndojen e Tokës Bujqësore në Kosovë 	Të dhënat dhe informacionet kombëtare janë të disponueshme për përdorimin e tokës dhe tokës në shkallë rajonale/kombëtare. Kjo është e mjaftueshme për natyrën strategjike dhe shtrirjen gjeografike të PNMIM.
Uji	<ul style="list-style-type: none"> Gjeoportali Shtetëror i Republikës së Kosovës Harta zonale e Kosovës 2020 – 2025+ Raport për gjendjen e ujërave në Kosovë 	Të dhënat dhe informacionet kombëtare janë të disponueshme në një masë të kufizuar (p.sh. informacioni për zonat e përmblytura nuk është i disponueshëm në mbarë vendin). Për aq sa është e mundur, do të identifikohen çështjet në lidhje me mbeqet dhe cilësinë e ujit.
Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatikë	<ul style="list-style-type: none"> Raport Vjetor i Gjendjes së Ajrit 2023 Vjetari Hidrometeorologjik i Kosovës 2022 Kosova – Fleta e fakteve të vendit për ndojet e ajrit 	Të dhënat dhe informacionet kombëtare janë të disponueshme në shkallë RAJONI/kombëtare. Kjo është e mjaftueshme për natyrën strategjike dhe shtrirjen gjeografike të PNMIM.
Mbeturinat	<ul style="list-style-type: none"> Plani Kombëtar i Parandalimit të Mbeturinave Strategjia e Kosovës për Mjedisin dhe Planin e Veprimit Strategjia e Kosovës për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave Plani i Menaxhimit të Mbeturinave i Komunës së Gjilanit, Ferizaj Plani për Menaxhimin e Mbeturinave të Ndërtimit dhe Demolimit në Kosovë 	Informacioni kombëtar është i disponueshëm për burime të caktuara që mund të preken nga PNMIM.
Peizazhi arkitektonik, arkeologjik dhe kulturor	<ul style="list-style-type: none"> Gjeoportali Shtetëror i Republikës së Kosovës Harta Arkeologjike e Kosovës Mbrojtja e Trashëgimisë Kulturore në Kosovë, 2022 Plani Lokal i Trashëgimisë Kulturore 	Të dhënat dhe informacionet kombëtare janë të disponueshme për trashëgiminë kulturore, megjithatë shkallë e të të dhëna dhe informacion janë të drejuara drejt burimeve specifike të projektit lokal.

2. Objektivat, Synimet dhe Treguesit Mjedisor

2.1. Objektivat Mjedisore në Kosovë

Një nga qëllimet kryesore të fushëveprimit është të përvijojë detaje të mjaftueshme në lidhje me kornizën metodologjike të propozuar për vlerësimin e ndikimeve mjedisore, duke mundësuar një vlerësim të informuar të çështjes. Qasja e propozuar është një vlerësim i drejtuar nga objektivat, i cili do të vlerësojë secilin nga fushat problematike të identifikuara kundrejt objektivave të vendosura mjedisore të VSM-së.

Seksionet e mëparshme kanë nxjerrë në pah karakteristikat mjedisore dhe çështjet kryesore të rëndësishme për PNMIM. Ky seksion bazohet në atë informacion duke paraqitur një sërë objektivash, treguesish dhe objektivash shoqërues të VSM-së, të cilat do të përdoren në studimin e VSM-së për të parashikuar efektet e mundshme mjedisore të PNMIM. Duke u fokusuar në këto objektivë, studimi i VSM-së, duke ndjekur procesin e përcaktimit të fushëveprimit, do të përqendrohet vetëm në çështjet më të rëndësishme dhe më të rëndësishme.

Tabela 7. Objektivat mjedisore të VSM-së

DET temë	Objektivat mjedisore	DET objektivat
Shëndeti dhe Siguria Publike	<ul style="list-style-type: none"> Minimizimi i rreziqueve shëndetësore që lidhen me depozitimin dhe trajtimin e mbeturinave 	<ul style="list-style-type: none"> Përmirësimi i mbulimit të grumbullimit të mbeturinave në 100% të popullsisë. Mbyllni të gjitha deponitë ilegale dhe zbatoni standardet sanitare në të gjitha vendet e menaxhimit të mbeturinave.
Biodiversiteti, flora dhe fauna	<ul style="list-style-type: none"> Mbrojtja e biodiversitetit Mbrojtja e florës dhe faunës dhe habitateve të tyre natyrore Mbrojtja e habitatet natyrore dhe biodiversitetin nga efektet e aktivitetet të menaxhimit të mbeturinave 	<ul style="list-style-type: none"> Shmangni prishjen e habitateve. Zbatja e ndikimeve negative të objekteve të trajtimit të mbeturinave në biodiversitet dhe sigurimi i mungesës së deponive pranë zonave të mbrojtura.
Efikasiteti i burimeve	<ul style="list-style-type: none"> Maksimizimi i rikuperimit të burimeve dhe minimizimi i nxjerrjes së lëndës së parë 	<ul style="list-style-type: none"> Rritja e normave të riciklimit në 50% deri në vitin 2029. Promovimi i praktikave të ekonomisë më të mirë nëpërmjet reduktimit të mbeturinave dhe nisave të rikuperimit të materialeve.
Tokat dhe përdorimi i tokës	<ul style="list-style-type: none"> Mbrojtja cilësore e tokës nga ndotja nga mbeturinat dhe materialët e rrezikshme Parandalimi i dëmtimit të tokës përfshirë, mbrojtja e strukturës së tokës (erozioni, ngjeshja e tokës) Riparimi dhe restaurimi i tokës së dëmtuar 	<ul style="list-style-type: none"> Rehabilitimi i tokës së kontaminuar pranë venddepozitimeve dhe deponive të paligjshme. Parandalimi i ndotjes në të ardhmen nëpërmjet praktikave të kontrolluara të menaxhimit të mbeturinave.

Ndikimet e ndryshimeve klimatike	<ul style="list-style-type: none"> Zbulja e ndryshimeve klimatike duke reduktuar emetimet e metanit nga menaxhimi i mbeturinave. 	<ul style="list-style-type: none"> Zbatimi i sistemeve të kapjes së metanit në depozitë. Rritja e riciklimit dhe kompostimit për të reduktuar mbetjet e deponisë dhe gjurmën e karbonit.
Uji	<ul style="list-style-type: none"> Parandalimi i ndotjes së ujit nga aktivitetet e menaxhimit të mbeturinave. 	<ul style="list-style-type: none"> Sigurohuni që mjedhjet nga deponitë të mos ndotin ujërat nentokësore ose sipërfaqësore. Zbatimi i sistemeve të avancuara të trajtimit të kullimit në vendet e depozitimit të mbeturinave.
Gjësia e ajrit dhe faktorët klimatikë	<ul style="list-style-type: none"> Ulja e emetimit nga trajtimi dhe transporti i mbeturinave, mbrojtja e shëndetit publik. 	<ul style="list-style-type: none"> Minimizoni emetimet e GS dhe grimcat nga grumbulimi, trajtimi dhe asgjësimi i mbeturinave. Zbatimi i kontrolit të ndotjes së ajrit në depozitë dhe objekte.
Peizazhi dhe ndikimet vizuale	<ul style="list-style-type: none"> Minimizoni ndikimin vizual të infrastrukturës së menaxhimit të mbeturinave në peizazh. 	<ul style="list-style-type: none"> Projektimi i objekteve të mbeturinave për të përzier me Peizazhin natyror. Rehabilitimi i deponive dhe vendgrumbulimeve të mbyllura për të reduktuar ndotjen vizuale.
Trashëgimia arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore	<ul style="list-style-type: none"> Rruajtja e trashëgimisë kulturore. 	<ul style="list-style-type: none"> Rruajtja dhe mbrojtja e aseteve të trashëgimisë kulturore.
Pjesëmarrja dhe Ndërgjegjësimi i Publikut	<ul style="list-style-type: none"> Rritja e përfshirjes së komunitetit në praktikën e qëndrueshme të mbeturinave. 	<ul style="list-style-type: none"> Kryerja e fushatave të ndërgjegjësimi të publikut për të promovuar reduktimin e mbeturinave, riciklimin dhe praktikën e duhura të asgjësimit. Përfshini palët e interesuara në proceset e vendimmarrjes.

Objektivat do të merren parasysh gjatë përgatitjes së bazës mjedisore dhe vlerësimit mjedisor për t'u përfaqësuar me objektivat mjedisore të VSM-së të PNMM. Bazuar në bazën e përcaktuar mjedisore, treguesit do të zhvillohen, duke marrë parasysh disponueshmërinë e të dhënave dhe praktikën e lidhjes së ndryshimeve mjedisore me zbatimin e PNMM.

2.2. Konsiderimi i Objektivave Mjedisore në Procesin e Planifikimit

Procesi i planifikimit për VSM-në e Planit Ndërkomunal të Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PNMM) të rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt inkorporon objektivat mjedisore të Kosovës si kornizë thelbësore. Fokusi kryesor është të sigurohet që plani jo vetëm të adresojë nevojat teknike dhe infrastrukturore për menaxhimin e mbeturinave, por gjithashtu të përputhet me qëllimet më të gjera mjedisore, si qëndrueshmëria, parandalimi i ndotjes dhe rruajtja e burimeve.

Brenda kuadrit të VSM-së për PNMM, identifikohen dhe vlerësohen ndikimet e mundshme të rëndësishme mjedisore të masave të parashikuara në subjektet e mbrojtjes në të gjithë zonën e studimit.

Ky vlerësim mundëson identifikimin e hershëm të masave që mund të paraqesin rreziqe të mundshme për mjedisin.

Një vendim nëse dhe si do të zbatohen masat individuale të PNMIM do të merret më vonë, gofë në nivel kombëtar/rajonar apo lokal. Rëndësia e ndikimeve të pritshme mjedisore do të vlerësohet lërsisht gjatë proceseve të planifikimit dhe miratimit të zbatimit. Rekomandimet fillestare që lidhen me fazat pasuese të planifikimit dhe miratimit janë përmbledhur më poshtë:

- Për mbrojtjen e ujit dhe tokës, studimi i VSM vlerëson objektivat strategjike mjedisore për të gjithë zonën e studimit të mbuluar nga PNMIM. Gjatë zbatimit të masave specifike, duhet të merren parasysh edhe kushtet rajonale dhe lokale të ujit dhe tokës. Kjo përfshin përfshirjen e tritereve të tilla si sasia e ujit dhe bilanci i ujit në procedurat e mëposhme të planifikimit dhe miratimit.
- Objektivat e mbrojtjes për trashëgiminë arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore, si dhe peizazhet, theksojnë ruajtjen e monumenteve arkitekturore dhe natyrore, së bashku me peizazhet e mbrojtura. Prandaj, ndikimi i mundshëm në këto subjekte duhet të trajtohet në proceset e planifikimit dhe miratimit gjatë zbatimit të masave individuale të PNMIM.
- Lënda e mbrojtjes së pasurive materiale përfshin burime me rëndësi ekonomike për publikun, si vendburimet minerale si kromi, xeherotja e nikelit, bakri, qymyri, gipsi, gëlqeror, torfe, bazalt, gur ranor dhe argjilë. Gjatë zbatimit të masave sipas Planit të Investimeve, duhet të merren parasysh ndikimet e mundshme në zonat minerare, së bashku me efektet ekonomike në proceset e prodhimit në rrethën e poshtme.
- Për cilësinë e ajrit dhe mbrojtjen e këmës, masat individuale brenda PNMIM duhet të marrin parasysh kushtet rajonale dhe lokale klimatike dhe të ajrit gjatë fazave vartëse të planifikimit dhe miratimit.

3. Baza Mjedisore dhe problemet kryesore, duke përfshirë Evolucionin e Mundshëm të Mjedisit pa Planin PNMIM

3.1. Përshkrimi i zonës gjeografike si dhe parashikimi i popullsisë dhe mbeturinave

3.1.1. Kushtet e Kornizës Gjeografike

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt përfshin komunat e Gjilanit, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Kllokotit, Ranilugut, Ferizajt, Kaçanikut, Shtimes, Hanit, Elazit, dhe Shtërpçës, që gjendet në pjesën juglindore të Kosovës. Duke mbuluar një sipërfaqe prej afërsisht 1,640 km², këto rajone karakterizohen nga peizazhe të ndryshme, duke përfshirë zonat malore, fushat pjellore dhe trupa të konsiderueshëm ujorë. Gjeografia e rajoneve, shpërndarja e popullsisë dhe kushtet mjedisore paraqesin sfida dhe mundësi unike për zhvillim të qëndrueshëm.

Gjeografia dhe Peizazhi

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt krenohet me peizazhe të ndryshme:

Zonat malore: Pjesa lindore e rajonit, veçanërisht rreth Novobërdës dhe Shtërpçës, dominohet nga vargmalet si malet e Sharrit dhe Karadakut. Këto zona janë të pasura me biodiversitet dhe burime

Studimi Final i VSM-së – Përmbledhje Ekzekutive

natyrore, duke përfshirë pyjet dhe mineralet, por përballen me sfida të tilla si shpyllëzimi, degradimi i tokës dhe vulnerabiliteti ndaj erozionit të tokës.

Fushat dhe luginat : Fushat pjellore rreth Ferizajt , Vitës dhe Gjilanit janë thelbësore për bujqësinë, duke mbështetur një shumëllojshmëri të kulturave bujqësore dhe blegtorisë. Lumenjtë e Moravës së Binçës dhe Lepencit sigurojnë burime jetike ujore për ujtë dhe përdorim shtëpiak, edhe pse këto zona po përballen gjithnjë e më shumë me çështje që lidhen me menaxhimin e ujit dhe ndoçen.

Vendbanimet urbane dhe rurale : Rajoni mbështet qytetet që po urbanizohen me shpejtësi si Gjilani dhe Ferizaj , si dhe komunitetet rurale të shpërndara nëpër Kamenicë , Viti dhe Han të Elezit . Urbanizimi është më i theksuar në Ferizaj dhe Gjilan , ndërsa komunat si Kamenica dhe Novobërda janë më të natyrës rurale, me fokus në bujqësi.

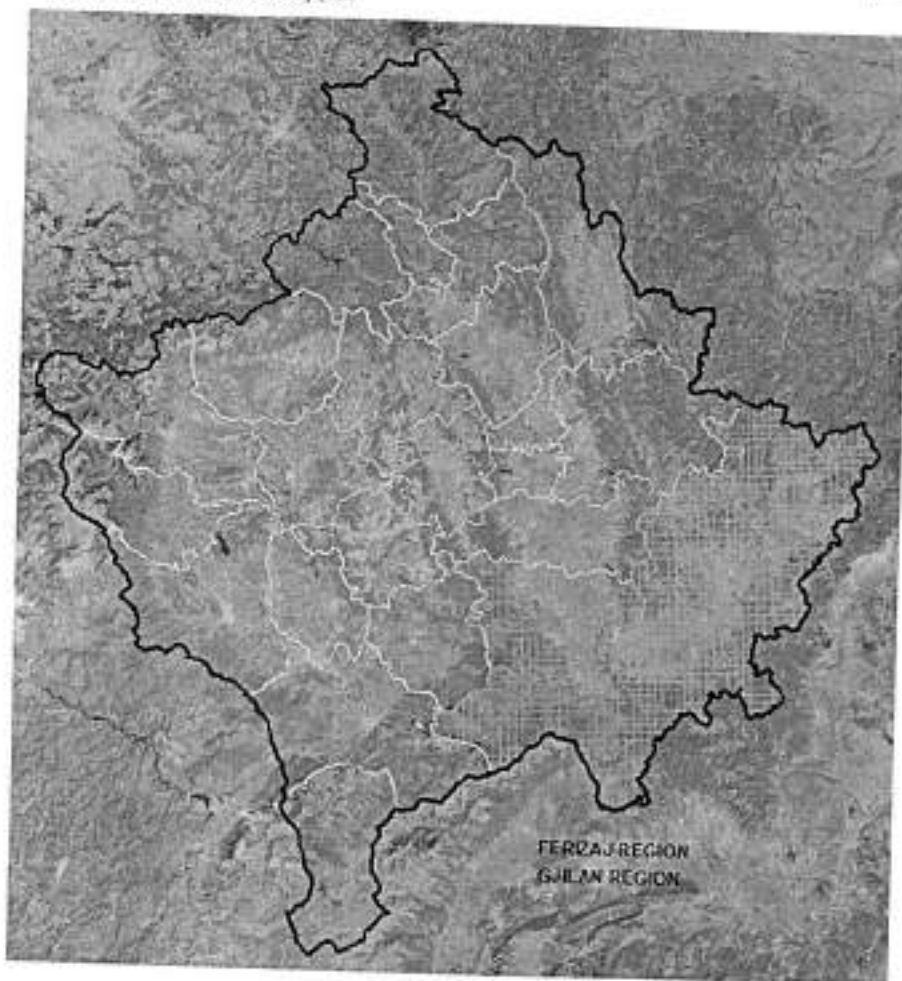

Figura 1. Rajoni i studuar

Tabela 9. Parashikimi i popullsisë sipas rajoneve

viti	2021	2025	2030	2035	2040	2045
Gjilani	77,145	74,084	74,006	73,192	71834	70,017
Kamenicë	27,948	26,368	26,340	26,050	25,567	24,920
Novobërdë	7158	7124	7117	7039	6908	6733
Viti	47,896	47,839	47788	47252	46,386	45,212
Ranilug	3737	3726	3723	3682	3613	3522
Klokot	2719	2726	2723	2693	2643	2576
Partesh	1899	1888	1886	1868	1837	1805
Parashikimi total i popullsisë sipas rajoneve të GJILAN-it	168,302	163,555	163,382	161,585	158,587	154,576
Ferizaj	106,256	106,477	106,364	105,194	103,243	100931
Kaçaniku	34672	34,934	34,897	34,513	33,873	33,016
Shtëme	27,449	27,162	27,133	26,834	26,337	25670
Shtëpcë	6621	6553	6546	6474	6,354	6193
Hani i Elezit	10,050	10,189	10,178	10,065	9679	9630
Parashikimi total i popullsisë sipas rajoneve të FERIZAJ-it	185,118	185,315	185,119	183,082	179685	175,141

3.1.2.2. Parashikimi i gjenerimit dhe grumbullimit të mbeturinave

Planifikimi për menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave të ngurta në Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, ku përfshihen komunat e Gjilanit, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Klokokit, Ranilug, Ferizaj, Kaçanikut, Shtëmes, Hani i Elezit dhe Shtëpcës, kërkonë njohun të hollesishme të dinamikës së popullsisë dhe modeleve të gjenerimit të mbeturinave. Ky informacion është kritik për zhvillimin e strategjive të përshtatura për menaxhimin e mbeturinave që adresojnë nevojat specifike të secilës komune.

Të dhënat e sakta mbi popullsinë dhe gjenerimin e mbeturinave janë thelbësore për planifikimin e sistemeve efektive të menaxhimit të mbeturinave në rajon:

Gjilani : Si një nga qendrat kryesore urbane, popullsia e Gjilanit është duke u rritur në mënyrë të vazhdueshme, duke çuar në mijën e gjenerimit të mbeturinave. Sistemi ekzistues i menaxhimit të mbeturinave është nën presion të konsiderueshëm, veçanërisht në trajtimin e mbeturinave të ngurta komunale dhe adresimin e sfidave të hedhjes së paligjshme. Komuna po përjeton gjithashtu rritje industriale, duke kontribuar në gjenerimin e mbeturinave të rezkshme që kërkojnë zgjidhje të specializuara për asgjësimin.

Ferizaj : Ashtu si Gjilani, edhe Ferizaj po kalon një urbanizim të shpejtë, gjë që po kontribuon në një vëllim më të madh të gjenerimit të mbeturinave. Infrastruktura e menaxhimit të mbeturinave të komunave ka luftuar për të mbajtur ritmin me këtë rritje, veçanërisht në zonat urbane me popullsi të dendur,

Aktivitetet industriale, duke përfshirë prodhimin dhe bujqësinë, gjenerojnë mbetje të konsiderueshme, duke kërkuar përmirësime në sistemet e menaxhimit të mbeturinave komunale dhe industriale.

Kamenicë : Popullsia kryesisht rurale e Kamenicës gjeneron një sasi më të vogël të mbeturinave në krahasim me qendrat urbane , por shërbimet e grumbullimit të mbeturinave janë më pak të zhvilluara, duke sjellë sfida me hedhjen e paligjshme dhe djegjen e mbeturinave në zona të largëta. Mbjetet organike nga bujqësia përfaqësojnë një pjesë të konsiderueshme të rrjedhës së mbeturinave në këtë komunë.

Viti : Ngjashëm me Kamenicën , Viti ka një popullsi kryesisht rurale, dhe mbeturinat bujqësore, veçanërisht ato organike, përbëjnë një pjesë të madhe të mbeturinave të krijuara. Komuna përballë me sfida në sigurimin e shërbimeve të qëndrueshme të grumbullimit dhe depozitimit të mbeturinave në zonat e saj rurale.

Shtërpçë : Komuna malore e Shtërpçës karakterizohet me vendbanime të vogla të shpërndara. Prodhimi i mbeturinave është relativisht i ulët, por mungesa e infrastrukturës e bën grumbullimin e mbeturinave në zona të largëta dhe të vështira për t'u aksesuar një sfide e vazhdueshme. Shtërpça gjithashtu ka aktivitete turistike që rrisin gjenerimin e mbeturinave gjatë sezoneve të pikut, duke theksuar më tej sistemet lokale të menaxhimit të mbeturinave.

Hani i Elezit : Sektori industrial në Han i Elezit , veçanërisht prodhimi i çimentos, gjeneron mbetje komunale dhe industriale. Infrastruktura e menaxhimit të mbeturinave ka nevojë për modernizim për t'u marrë në mënyrë efektive me nënproduktet industriale dhe për të zvogëluar ndikimin mjedisor në komunitetet përreth.

Kaçanik , Shtëme dhe Novobërdë : Këto komuna, të karakterizuara nga një përzierje e popullsisë rurale dhe të vogël urbane, gjenerojnë vëllime më të ulëta të mbeturinave në krahasim me qendrat më të mëdha urbane . Megjithatë, sistemet e menaxhimit të mbeturinave në këto zona mbeten të pazhvilluara, veçanërisht në zonat rurale ku shërbimet e grumbullimit dhe depozitimit të mbeturinave janë të kufizuara.

Gjenerimi i parashikuar i mbeturinave në regionin e Gjilanit dhe Ferizajt për vitet e përzgjedhura dhe për rrjedhat e mbeturinave që synon menaxhimi sasior i mbeturinave në lidhje me grumbullimin dhe riklimentrajtimin e veçantë të miratuar në kuadër të PNMM, janë paraqitur në tabelën në vijim.

Tabela 10. Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave sipas rajont

Komuna	Prodhimi i mbeturinave (tn /vit)					
	2021	2025	2030	2035	2040	2045
Gjilani	23,050 t	26,185 t	27,491 t	28,576 t	29,476 t	30,196 t
Kamenica	8,288 t	8,205 t	8,614 t	8,954 t	9,236 t	9,462 t
Va	10,040 t	2,083 t	2,166 t	2,251 t	2,322 t	2,379 t
Novobërdë	3,183 t	15,378 t	16,145 t	16,782 t	17,311 t	17,734 t
Partesh	235,17 t	1,079 t	1,133 t	1,178 t	1,215 t	1,244 t
Klokot	631,56 t	789 t	829 t	861 t	889 t	910 t
Ranillug	1,127 t	489 t	513 t	533 t	550 t	564 t
Gjithsej Rajoni GJILAN	44,555 t	54,187 t	56,891 t	59,136 t	60,999 t	62,489 t
Ferizaj	30,157 t	35,289 t	37,028 t	38,489 t	39,702 t	40,672 t
Kaçaniku	5,818 t	11,271 t	11,833 t	12,300 t	12,687 t	12,997 t
Shtëme	6,162 t	8,633 t	9,064 t	9,421 t	9,718 t	9,958 t

Budmi Final i VSM-se – Përmbledhja Ekzekutive

Han i Elezit	2,596 t	2024 t	2,125 t	2209 t	2,279 t	2,334 t	
Shtërpca	1,913 t	3,275 t	3,439 t	3,574 t	3687 t	3777 t	
Gjithsej Rajoni i FERIZAJ-it	45,748 t	60,472 t	63,489 t	65,993 t	68,073 t	69,736 t	
Prodhimi i mbeturinave(kg/ banor/vit)							
Rajoni total	Rajoni i Gjilanit	264.73	331.31	348,21	355,97	384,84	404,26
	Rajoni i Ferizajt	252.53	326.32	342,96	360.46	378,85	398,17

Në përgjithësi, në periudhën ndërmjet viteve 2021 dhe 2045, sasia e mbeturinave për rajonin e Gjilanit do të rritet për gati 40.2%, që korrespondon me më pak se 1.44% në bazë vjetore. Sa i përket gjenerimit të mbeturinave për frymë, ai pritet të rritet nga 264.73 kg/ kapi vit në 404.26 kg/ kapi vit . Për rajonin e Ferizajt në periudhën ndërmjet viteve 2021 dhe 2045, sasia e mbeturinave do të rritet për gati 49.2%, që i përgjigjet më pak se 1.44% në bazë vjetore 1,79%.

Sipas pasqyrës së përgjithshme të mbulimit me grumbullimin dhe transportimin e mbeturinave komunale për vitin 2021 nga mbulimi me menaxhimin e mbeturinave nga AMMK, shkalla e grumbullimit të amviserive në të dy rajonet është 80%. Tabela e mëposhtme përmbledh mbulimin e përgjithshëm në aspektin e përqindjes së familjeve, bizneseve dhe institucioneve me qasje në shërbimet bazë të grumbullimit të mbeturinave në secilën komunë. Siç është treguar, mbulimi ndryshon ndërmjet komunave nga 64.5% në Viti në më shumë se 95% në Han të Elezit . Situata e përgjithshme është se rreth 80 përqind e familjeve në të dy rajonet mbulohej nga shërbimet bazë të grumbullimit të mbeturinave.

Tabela 11. Mbulimi me Shërbimet e Grumbullimit të Mbeturinave (2021)

Komuna	Shkalla e mbulimit të shërbimit për familjet (2021)	Shkalla e mbulimit të shërbimit për bizneset (2021)	Shkalla e mbulimit të shërbimit për institucionet (2021)
Gjilan	93,2%	97,82%	99,53%
Kamenicë	87,7%	80,80%	143,56%
Viti	84,5%	94,54%	116,50%
Novobërdë	72,9%	111,14%	n/a
Partesh	100,0%	n/a	n/a
Klokot	100,0%	n/a	n/a
Ranilug	95,9%	100%	n/a
RAJONI I GJILANIT	84,0%	n/a	n/a
Ferizaj	76,2%	81,52%	100,11%
Kaçaniku	69,1%	100,79%	100,00%
Shërnive	73,1%	87,53%	102,14%
Han i Elezit	95,6%	83,36%	93,53%
Shtërpca	60,9%	237,50%	88,06%
RAJONI I FERIZAJIT	76,1%	n/a	n/a

TOTALI NË TË DY RAJONET	80.2%	n/a	n/a
--------------------------------	--------------	------------	------------

Burimi: AMMK 2011

Tabela 12. Objektivat e grumbullimit dhe rikollimit të mbeturnameve të Rajonit të Gjitant dhe Ferizajt

Objektiv	Treguesi	Baza bazë	Synimi	Viti
Rritja e grumbullimit të mbeturnameve dhe përmirësimi i shërbimeve	Përqindja e totalit të popullsisë me qasje në grumbullim adekuat dhe të rregullt të mbeturnameve komunale	93%	100%	2028
Rritja e rikollimit dhe rikuperimit të burimeve	Mbetjet komunale të përgatitura për ripërdorim dhe rikollim	< 5%	20%	2030
			50%	2035
			60%	2045
	Popullsia e pajisur me shërbime të veçanta për mbledhjen e mbeturnameve të ndara		80%	2030
			90%	2035
		0%	100%	2045
			45%	2028
	Rikuperimi i të gjitha mbeturnameve të ambalazhit	< 5%	60%	2030
			70%	2035
	Rikollimi i të gjitha mbeturnameve të ambalazhit, duke përfshirë:			
			22.5%	2028
	Plastike	< 5%	30%	2030
			50%	2035
			60%	2028
Letër dhe karton	< 5%	70%	2030	
		75%	2035	
Xhami	< 5%	30%	2028	
		50%	2030	
		70%	2035	
Metalet me ngjyra	< 5%	30%	2028	
		50%	2030	
		70%	2035	
Alumini	< 5%	30%	2028	
		40%	2030	

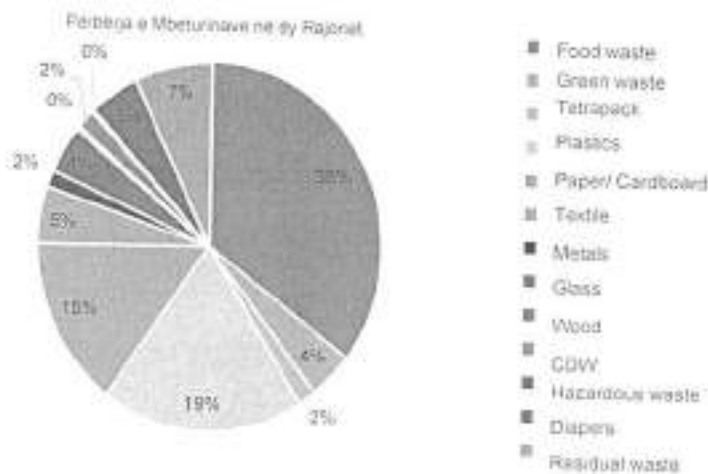
Studimi Final i VSM-se – Përmirëdhje Ekzekutive

			50%	2035
			10%	2028
	Druri	< 5%	15%	2030
			25%	2035
Zvogëlimi i varësise nga depozitimi i mbeturinave	Deponimi i mbeturinave komunale	> 95%	< 30 %	2035
	Mbyllja e vande-depozitimeve komunale	210	< 10 %	2045
Rritja e rikicimit dhe rikuperimit të mbetjeve nga ndërtimi dhe prishja	Ripërdorimi dhe rikicimi e MSND	0%	40%	2030
			50%	2035
	Ripërdorimi, rikicimi dhe rikuperimi i materialeve të tjera nga MSND	0%	60%	2030
			70%	2035

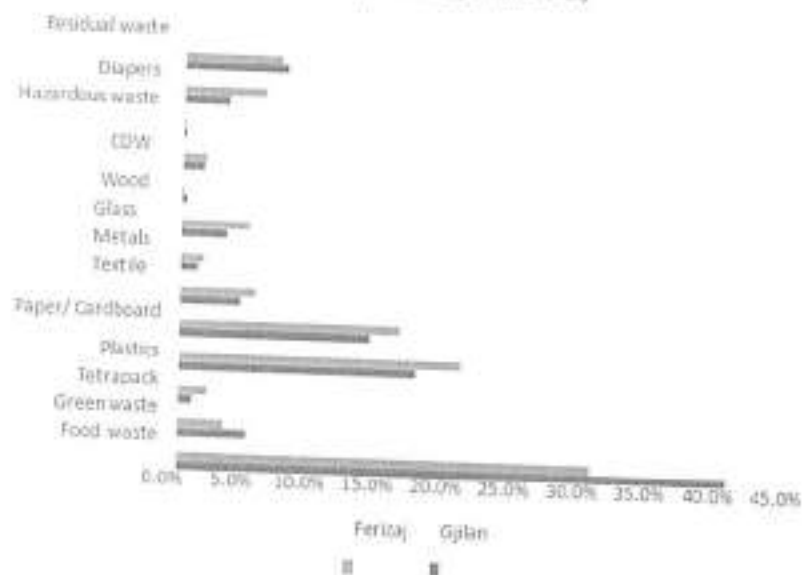
3.1.2.3. Përberja e Mbeturinave

Për përberjen e mbeturinave është supozuar përberja, siç tregohet në grafikun e mëposhtëm.

Diagrami: Përberja mesatare e mbeturinave shtëpiake dhe amvisëtrive në rajonin e Gjiellit dhe Ferizajt (pesha-%)

Waste composition in Gjilan and Ferizaj

Duke lu referuar kësaj, GIZ ka përfunduar një studim të përbërjes në vitin 2021 në Kosovë, spas të cilit përbërja e mbeturinave për mbeturinat e përziera komunale në të dy rajonet është paraqitur në tabelat e mëposhtme.

Tabela 13. Rezultatet e analizës së përbërjes së mbeturinave. Rajoni i Gjilanit

Përbërja e Mbeturinave	Rezultatet e analizës pranverore (Gjilan)				Gjithsej Gjilani
	1 Zonat Tregtare	2 Zonat e Përziera (banim dhe komerciale)	3 Banimi pa Kopsht (Biloqe, etj)	4 Zonat e Shtëpive me Kopsht	
Mbeturinat ushqimore (organike prej kuzhinës)	36.10%	48.10%	41.20%	41.00%	41.50%
Mbeturinat e gjelbërta (të kopshtit)	0.00%	0.00%	4.00%	21.80%	6.50%
Tetrapack	0.50%	1.10%	1.50%	0.70%	1.20%
Plastika	15.90%	20.10%	24.40%	16.70%	19.30%
Leter/ Karton	23.70%	9.90%	14.10%	5.50%	13.30%
Tekstila	6.60%	3.50%	2.30%	1.50%	3.50%
Metale	2.10%	0.70%	1.20%	0.80%	1.20%
Xhami	2.80%	8.50%	2.20%	3.90%	4.30%
Drun	0.80%	0.00%	0.00%	0.40%	0.30%

Studimi Final i VSM-ës – Përmbledhje Ekzekutive

M&ND	0.00%	0.90%	0.60%	3.90%	1.30%
Mbeturnat e rrezikshme	1.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.30%
Pelena	2.60%	3.40%	4.50%	0.30%	2.60%
Mbeturnat e mbetura	7.40%	3.80%	3.60%	3.30%	4.50%
TOTALI	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Përberja e Mbeturinave	Rezultatet e analizës për vjeshtë/dimrin Gjilan				Gjithësej Gjilani
	1	2	3	4	
	Zonat Tregtare	Zonat e Përziera (banimi dhe komerciale)	Banimi pa Kopsht (Blloqe, etj.)	Zonat e Shtëpive me Kopsht	
Mbeturnat ushqimore (organike prej kuzhinës)	36.80%	37.90%	40.90%	39.10%	38.70%
Mbeturnat e gjelbërta (të kopshtit)	0.00%	10.20%	0.00%	4.60%	3.60%
Tetrapack	0.70%	1.10%	1.80%	0.90%	1.10%
Plastika	15.20%	14.90%	13.60%	18.50%	15.50%
Letër/ Karton	23.40%	14.50%	10.20%	10.00%	14.50%
Tekstile	6.70%	4.60%	1.10%	9.20%	5.40%
Metallet	2.20%	1.10%	1.50%	0.90%	1.40%
Xhami	2.90%	2.40%	2.90%	1.60%	2.50%
Druri	0.60%	2.00%	0.00%	0.00%	0.60%
M&ND	0.00%	0.00%	3.50%	3.80%	1.90%
Mbeturnat e rrezikshme	1.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.30%
Të tjara	2.90%	2.90%	6.50%	3.30%	3.60%
Mbeturnat e mbetura	7.50%	8.20%	18.10%	7.80%	10.50%
TOTALI	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Buvin: Analiza e mbeturinave GIZ 2021

Analiza tregon se 36-48% e mbeturinave të përziera shtëpiake në Gjilan përbëhen nga mbeturina ushqimore të biodegradueshme. Mbeturnat plastike përfshijnë 14-24%, ndërsa letra dhe kartoni përbëjnë 5-24% të totalit të mbeturinave të përziera komunale.

Për Ferizaj, analiza e përbërjes së mbeturinave në zona të ndryshme është:

Tabella 14. Rezultatet e analizës së përbërjes së mbeturinave, Rajoni i Ferizajt

Përberja e Mbeturinave	Rezultatet e analizës për luftën Pranverë Ferizaj				Gjithësej Ferizaj
	1	2	3	4	
	Zonat Tregtare	Zonat e Përziera (banimi dhe komerciale)	Banimi pa Kopsht (Blloqe, etj.)	Zonat e Shtëpive me Kopsht	
Mbeturnat ushqimore (organike prej)	36.70%	36.50%	27.20%	27.30%	31.00%

Studimi Finali VSM-së – Përmblodhje Ekzekutive

kuzhinës)					
Mbeturinat e gjelbërta (të kopshut)	0.00%	9.40%	1.00%	6.40%	3.10%
Tetrapack	2.60%	0.80%	3.20%	2.30%	2.50%
Plastika	17.60%	17.30%	20.90%	25.90%	20.90%
Letër/ Karton	21.40%	10.40%	9.10%	13.10%	14.10%
Tekstile	6.60%	8.40%	13.30%	1.80%	7.40%
Metale	2.40%	0.70%	1.20%	2.10%	1.80%
Xhami	2.90%	3.40%	3.70%	3.90%	3.50%
Dru	0.80%	0.00%	0.00%	0.00%	0.20%
M&ND	0.00%	1.30%	10.60%	0.00%	3.30%
Mbeturinat e rrezikshme	0.80%	0.00%	0.00%	0.00%	0.20%
Pelera	2.90%	6.00%	3.00%	11.00%	5.80%
Mbeturinat e mbetura	5.60%	3.80%	6.80%	6.80%	6.10%
TOTALI	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Rezultatet e analizës, periudha vjehtëdimitër, Ferizaj					
Përbërja e Mbeturinave	Zonat				Gjithësej Ferizaj
	1 Zonat Tregtare	2 Zonat e Përziera (banorik dhe komerciale)	3 Zonat e Banimit pa Kopsh (Blloq. et.)	4 Zonat e Shëpive me Kopsh	
Mbeturinat ushqimore (organike prej kuzhinës)	37.60%	15.60%	27.20%	27.60%	29.30%
Mbeturinat e gjelbërta (të kopshut)	0.00%	1.80%	7.50%	4.40%	3.70%
Tetrapack	2.60%	1.10%	1.10%	2.20%	1.90%
Plastika	16.30%	13.80%	20.80%	25.90%	20.30%
Letër/ Karton	21.60%	33.10%	13.10%	14.10%	18.00%
Tekstile	6.80%	3.00%	3.00%	1.80%	3.80%
Metale	2.40%	1.00%	0.90%	2.10%	1.70%
Xhami	3.00%	26.70%	5.90%	3.90%	6.50%
Dru	0.80%	1.50%	0.00%	0.00%	0.30%
M&ND	0.00%	0.00%	0.80%	0.00%	0.20%
Mbeturinat e rrezikshme	0.80%	0.00%	0.00%	0.00%	0.20%
Të tjera	2.80%	1.10%	5.60%	11.00%	6.00%
Mbeturinat e mbetura	5.30%	1.50%	14.10%	7.10%	8.10%
TOTALI	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Analiza tregon se 36-48% e mbeturinave të përziera shtëpiake në Ferizaj janë mbeturina ushqimore të biodegradueshme, ndërsa mbeturinat plastike janë 14-24% dhe letra/kartoni janë 5-24% të mbeturinave të përziera komunale.

Sa i përket llojeve të mbeturinave komunale në nivel rajonal, tabela e mëposhtme paraqet fraksionet e mbeturinave të supozuara:

Lloji i mbeturinave të gjeneruara	2022	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Mbeturina biodegradueshme	32780	33,940	36634	37,039	38206	39,140	39760
Organike	23,339	24,165	25,371	26,372	27293	27,867	28,309
Letër / Karton	8608	8913	9368	9727	10,033	10278	10,441
Druri	832	862	905	941	970	994	1010
Të nciklueshme	26,234	27,162	28,517	29642	30,576	31,323	31819
Tetrapak	1469	1521	1597	1660	1712	1754	1781
Plastike	11,154	11,548	12,125	12603	13,000	13,317	13,528
Letër / Karton	8608	8913	9368	9727	10,033	10278	10,441
Metalet	1045	1082	1,136	1,181	1218	1248	1268
Xhami	3,126	3236	3398	3,532	3643	3732	3791
Druri	832	862	905	941	970	994	1010
...nga të cilat paketimet (nga ambisierito, industria dhe tregtia)⁴	15,447	15,993	16792	17,454	18,004	18,444	18736
Tetrapak (60% e totalit të tetrapakut)	1,469	1521	1597	1660	1712	1754	1781
Plastikë (60% e totalit të plastikës)	6692	6929	7275	7582	7800	7990	8117
Letër/karton (50% e totalit të letres/kartonit)	4304	4456	4679	4863	5017	5139	5221
Metalet (75% e totalit të metaleve)	784	812	852	886	914	936	951
Xhami (65% e xhamit total)	2032	2104	2209	2296	2368	2426	2464
Dru (20% e drurit total)	196	172	181	188	194	199	202
Tekstile	2716	2812	2952	3069	3,166	3243	3294

3.1.2.4. Mbetjet e ndërtimit dhe prishjes/ Mbetjet inerte

Mbetjet e ndërtimit dhe prishjes mund të përbëhen nga një shumëllojshmëri materialeesh dhe në përgjithësi janë të rënda dhe të rënda. Situata aktuale në Kosovë sa i përket mbeturinave të ndërtimit dhe rrënimt është se për shkak të zgjerimit të shpejtë të industrisë së ndërtimit, kjo rrymë mbeturinash po rritet me shpejtësi dhe po derdhan ilegalisht në tokat bujqësore dhe në lumenj afër tyre.

Në përgjithësi, në periudhën ndërmjet 2022 dhe 2040, sasia e mbetjeve prej ndërtimit dhe prishjeve (MSND) do të rritet me pothuajse 70% për shkak të rritjes së pritshme ekonomike të vendit dhe sektorit përkatës. Tabela e mëposhtme paraqet gjenerimin e mbeturinave në vitet e synuara, (vlerat nuk përfshijnë tokën e gërmuar dhe punët publike).

⁴ Raportet e mbetjeve të paketimit bazohen në të dhënat e siguruara nga IIV/ANP

Tabela 15. Gjenerimi i mbeturinave të ndërtimit dhe prishjes

Komuna	2026		2030	
	m ² /vjet	tn/vit	m ³ /vjet	tn/vit
Gjilani	27,331	22701	33,006	27,414
Kamerice	8488	7050	10,244	8509
Vit	10814	8816	12792	10625
Novobërdë	1586	1,318	1912	1588
Panesh	377	313	454	377
Klekot	603	500	726	603
Ranilug	664	551	799	664
Gjithsej	49983	41249	59,933	49780
Ferizaj	25,426	21,119	25,451	30654
Kaçaniku	5131	4262	5122	6167
Shtime	2955	2454	2940	3540
Hani Elezit	3250	2708	3289	3939
Shtërpcë	1497	1219	1469	1788
Gjithsej	38239	31762	38261	46,064

Burimi të dhënave nga Zhvillimi i Planit për Menaxhimin e Mbeturinave të Ndërtimit dhe Demontimit në Kosovë

Një nga sfidat kryesore në menaxhimin e M&ND është hedhja e paligjshme, e cila jo vetëm që dëmton mjedisin, por gjithashtu krijon rreziqe për shëndetin publik. Hedhja e parregulluar e mbeturinave inerte mund të çojë në degradimin e Peizazhit dhe ndotjen e ekosistemeve lokale.

Sipas Udhëzimit Administrativ (UA) Nr. 07/2015, menaxhimi i këtij lloji të mbeturinave është obligim i komunës. Mund të thuhet se të gjitha komunat në Kosovë kanë mbetur prapa në krijimin e deponive/veredave të përshtatshme për depozitim të këtyre mbeturinave.

3.2. Popullsia dhe shëndeti i njeriut

3.2.1. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, popullsia e përgjithshme është rreth 353,420, me shpërndarje të dukshme demografike që ndikojnë dukshëm në menaxhimin e mbeturinave dhe planifikimin urban.

Gjilani:

Prafërsisht 180,993 banorë. Rreth 34% e popullsisë banorë në zonat urbane, kryesisht në qytetin e Gjilanit, ndërsa pjesa tjetër 66% jetojnë në zonat rurale. Popullsia rurale është e angazhuar kryesisht në bujqësi dhe industri të vogla, të cilat kontribuojnë si në mbetjet e ngurta komunale ashtu edhe në rrjedhat e mbeturinave bujqësore.

Rajoni i Ferizajt:

Afërsisht 172,427 banorë. Ngjashëm me Gjilanin, Ferizaj ka rreth 34% të popullsisë në qendrat urbane si qyteti i Ferizajt, ndërsa 66% janë të shpërndarë nëpër fshatra rurale. Ferizaj shërben si një qendër kryesore tranzitore ndërmjet Prishtinës dhe Shkupit, duke kontribuar në nivele më të larta të aktivitetëve industriale dhe tregtare, të cilat nga ana e tyre ndikojnë në përbërjen e mbeturinave në rajon.

Qendrat Urbane: Gjilani dhe Ferizaj shërbejnë si qendra qendrore për tregti, arsim dhe industri, gjë që rezulton në përqendrim më të lartë të mbeturinave shtëpiake, komerciale dhe industriale. Zonat urbane kanë qasje relativisht më të mirë në shërbimet e grumbullimit të mbeturinave, por popullsia në rritje e rrit presionin mbi këto shërbime.

Zonat rurale: Popullatat rurale kontribuojnë në mënyrë të konsiderueshme në mbetjet bujqësore, duke përfshirë mbetjet organike nga aktivitetet bujqësore dhe mbetjet e biodegradueshme nga familjet. Në këto zona, qasja në grumbullimin formal të mbeturinave është më e kufizuar dhe hedhja e paligjshme ose djegia e hapur është më e zakonshme, duke çuar në shqetësime mjedisore dhe shëndetësore.

Me rritjen e popullsisë në Gjilan dhe Ferizaj, po rritet edhe prodhimi i mbeturinave, veçanërisht nga avizëritë, industritë dhe objektet e kujdesit shëndetësor. Kjo rritje kërkon sisteme efikase të menaxhimit të mbeturinave për të mbajtur ritmin me urbanizimin dhe nevojat rurale.

Në përgjithësi, mund të thuhet se deponimi jo i duhur i mbeturinave është problemi më serioz mjedisor i MM aktualë. Problemet kryesore kanë të bëjnë me vendndodhjet e përzgjedhura gabimisht (p.sh. në shtrëfërit e lumenjve, brenda vendbanimeve), mungesën e masave për të kufizuar emetimet (p.sh. mungesa e mbulimit, djegia), derdhja në lumenj dhe burime të rëndësishme ujore, funksionimi i dobët i venddepozitimeve ku ato ekzistojnë (pa buxhet, jo pajisje). Edhe aty ku Komunitat shpenzojnë përpjekje të konsiderueshme për pastrimin e qytetit, situata në venddepozitimet është kryesisht e neglizhuar.

Përveç mungesës së fondeve, një arsye e rëndësishme për këtë neglizhencë duket se është mungesa e përgjithshme e ndërgjegjësimit të popullatës dhe vendimmarrësve.

3.2.2. Evolucionin e mundshëm të Mjedisit pa Planin PNMIM

Për shkak të mungesës së një sistemi gjithëpërfshirës, mbarëkombëtar modern për grumbullimin, trajtimin dhe deponimin e mbeturinave në Kosovë, ndikimi në kanalizimet urbane, shëndetin publik dhe mjedisin është i rëndësishëm. Menaxhimi i qëndrueshëm i mbeturinave është thelbësor jo vetëm për adresimin e këtyre çështjeve, por edhe për reduktimin e emetimeve të gazeve serrë dhe për të kontribuar në mbrojtjen e klimës. Duke u fokusuar në parandalimin, rikuperimin dhe asgjësimin afikas të mbeturinave, burimet dhe energjia e vlefshme mund të ruhen, duke çuar në një reduktim të emetimeve të gazeve serrë.

Zhvillimi i PNMIM synon të vendosë një koordinim të ngushtë ndërmjet Qeverisë së Kosovës, njësisve të qeverisjes lokale dhe donatorëve në aspektin e planifikimit afatgjatë të investimeve dhe financimit. Kjo do të mundësojë monitorim efektiv të investimeve dhe strategjive financiare afatgjata. Synimi primar i PNMIM është të kontribuojë në mbrojtjen e mjedisit, përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, shëndetin e njerëzve dhe zhvillimin ekonomik të Kosovës.

PNMIM synon gjithashtu të ofrojë shërbime të menaxhimit të mbeturinave të ngurta (MM) në mbarë vendin, të risë përpjekjet për reduktimin dhe ciklin e mbeturinave, të zvogëlojë numrin e vendgrumbulimeve të pakontrolluara dhe josanitare dhe të mbrojë mjedisin duke marrë parasysh kostot e përgjithshme. Kjo ndihmon në shmangien e mospërfutjeve ndërmjet objektivave dhe kostove si për qeverinë qendrore ashtu edhe për atë vendore. Pa këtë plan, investimet rrezikojnë të jenë të pakoordinuara dhe të pambështetura nga financimi i qëndrueshëm, i cili mund të përjetësojë ose të mos përjetësojë rreziket për shëndetin publik dhe mjedisin në afat të gjatë.

3.3. Biodiversiteti, Flora dhe Fauna

3.3.1. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt, që përfshin komunat e Gjilanit, Kamenicës, Vitisë, Novobërdës, Parteshit, Kllokotit, Ranillugut, Ferizajt, Kaçanikut, Shtimes, Harit, Eleziti dhe Shtërpca janë të pasura me diversitet natyror dhe përballen me një sërë sfidash mjedisore. Kjo zonë, e vendosur në Kosovën juglindore, karakterizohet me terrene malore, pyje, toka bujqësore dhe burime ujore, duke mbështetur ekosisteme të ndryshme. Rajonet janë shtëpia e një shumëllojshmërie flore dhe faune, duke i bërë ato të rëndësishme biologjiksht.

Flora dhe Fauna

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt strehojnë ekosisteme të ndryshme që ofrojnë habitata për një gamë të gjerë të specieve bimore dhe shtazore:

- **Zonat e pyllëzuara:** Rajonet malore, veçanërisht në Shtërpçë dhe Novobërdë, janë të mbuluara nga pyje dushku, ahu dhe pishë. Këto pyje ofrojnë habitate kritike për specie të tilla si ariu i murrmë, ujku, dhelpra dhe loje të shumta shpendësh. Rajoni është gjithashtu shtëpia e florës së pasur, duke përfshirë bimët endemike në lartësitë më të larta të maleve të Sharrit.
- **Tokat bujqësore:** Fushat pjellore të Ferizajt, Gjilanit dhe Vitisë mbështesin një shumëllojshmëri të kulturave bujqësore dhe blegtorale, duke e bërë bujqësinë një aktivitet kryesor ekonomik. Megjithatë, zgjerimi bujqësor ka çuar në fragmentimin e habitatit dhe rritjen e presionit mbi biodiversitetin e rajonit.
- **Lumenjtë dhe rrugët ujore:** Lumenjtë si Morava e Binçës dhe Lepenci luajnë një rol vendimtar në ruajtjen e biodiversitetit ujor. Këto trupa ujorë mbështesin loje të ndryshme peshqish, amfibiash dhe bimësh ujore, por ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe ujërat e zeza të patrajuara kanë ndikuar rëndë në cilësinë e tyre.

Pavarësisht këtij biodiversiteti të pasur, rajonet përballen me sfida të rëndësishme:

- **Fragmentimi i habitatit:** Urbanizimi dhe zhvillimi i infrastrukturës, veçanërisht në Ferizaj dhe Gjilan, kanë çuar në humbje dhe fragmentim të habitatit. Zgjerimi i rrjetëve rrugore dhe shtrirja urbane kanë prishur ekosistemet, duke e bërë të vështirë lulëzimin e kafshëve të egra.
- **Shpyllëzimi:** Prerja e paligjshme e pyjeve, veçanërisht në pyjet e Shtërpçës dhe Novobërdës, ka rezultuar në degradimin e habitateve natyrore. Mbikullotja nga bagëtitë ka kontribuar gjithashtu në erozionin e tokës dhe shpyllëzimin, duke kërcënuar stabilitetin ekologjik të këtyre rajoneve.
- **Ndotja:** Lumenjtë si Lepenci dhe Morava e Binçës vuajnë nga ndotja e shkaktuar nga shkarkimet industriale, ujërat e zeza të patrajuara dhe rrjedhjet bujqësore. Kjo jo vetëm që ndikon në biodiversitetin ujor, por gjithashtu paraqet rreziqe për shëndetin e njeriut dhe bujqësinë.

Zonat e Mbrojtura

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt kanë disa zona të rrethuara për biodiversitetin dhe rëndësinë e tyre ekologjike. Këto zona të mbrojtura janë thelbësore për ruajtjen e trashëgimisë natyrore të rajonit dhe mbështetjen e llojeve të ndryshme bimore dhe shtazore:

- **Shtërpca dhe Malet e Sharrit:** Malet e Sharrit, që shtrihen deri në Shtërpçë, janë një pikë e rrehtë biodiversiteti, shtëpi e shumë specieve të ralla dhe të rrezikuara. Kjo zonë është veçanërisht e rëndësishme për livadhet e saj alpine dhe pyjet e dendura, të cilat ofrojnë habitate për kafshët e egra dhe kontribuojnë në ekuilibrin ekologjik të rajonit. Megjithatë, turizmi i paqëndrueshëm dhe shpyllëzimi paraqesin kërcënim për këtë ekosistem.

- **Novobërdë** : E njohur për rëndësinë e saj historike dhe natyrore, Novobërdë është e rrethuar nga terrene kodrinore dhe pyje të pasura me biodiversitet. Këto pyje janë nën presionin e prarjeve të paligjshme dhe shndërrimit të tokës për bujqësi.
- **Kamenicë** : Kjo komunë është e njohur për peizazhet e saj bujqësore, por gjithashtu përmban zona natyrore me interes që mbështesin kafshët e egra lokale. Përpjekjet për ruajtjen këtu fokusohen në mbrojtjen e këtyre zonave nga zgjerimi bujqësor dhe shpyllëzimi.

Komuna e Kamenicës

Komuna e Kamenicës shquhet për peizazhet e saj natyrore, të cilat përfshijnë zona me rëndësi ekologjike dhe me rëndësi mjedisore. Ndërsa Kamenica është kryesisht rurale, ajo ka zona kryesore natyrore që kërkojnë mbrojtje për të ruajtur biodiversitetin dhe ekuilibrin ekologjik.

- **Kodrat e Rogaçicës** : Të vendosura në pjesën veriore të Kamenicës, kodrat e Rogaçicës janë një zonë vendimtare për biodiversitetin. Ky rajon është shtëpia e një shumëllojshmërie të gjerë specimesh bimore dhe ofron habitate për kafshë të egra, duke përfshirë zogjë, gjitarët e vegjël dhe insektet. Përpjekjet për të ruajtur kodrat e Rogaçicës fokusohen në parandalimin e shpyllëzimit dhe rregullimin e përdorimit të tokës për të mbrojtur habitatet natyrore që gjenden në këtë zonë.
- **Lumi Krivarekë** : Lumi Krivarekë rrjedh nëpër Kamenicë dhe shërben si burim jetik si për ekosistemin lokal ashtu edhe për bujqësinë. Ndërsa nuk është përcaktuar zyrtarisht si zonë e mbrojtur, lumi luan një rol vendimtar në mbështetjen e biodiversitetit ujor dhe sigurimin e ujit për ujtje. Masat mbrojtëse janë gjithnjë e më të nevojshme për të trajtuar ndotjen nga rrjedhjet bujqësore dhe mbetjet e përajuara, duke garantuar shëndetin e lumit dhe mjedisit përreth tij.
- **Zonat e pyllëzuara në Kamenicë** : Pyjet në Kamenicë, veçanërisht ato në zonat kodrinore, janë të rëndësishme si për vlerën e tyre mjedisore ashtu edhe për shërbimet e ekosistemit që ofrojnë. Këto pyje, të përbëra kryesisht nga pemë lisi dhe ahu, ofrojnë habitate për lloje të shumta dhe luajnë një rol kyç në parandalimin e erozionit të tokës, Megjithatë, prerja e paligjshme e pyjeve ka paraqitur një kërcënim për këto zona pyjore, duke nxitur nevojën për përpjekje më të forta të ruajtjes dhe praktika të qëndrueshme pyjore.

Komuna e Vitisë

Komuna e Vitisë, e njohur për peizazhet e saj të pasura bujqësore, përfshin gjithashtu disa zona me rëndësi mjedisore që kontribuojnë në biodiversitetin lokal dhe ekuilibrin ekologjik. Ndërsa Vitia është kryesisht rurale, me fokus në bujqësi, ka zona kryesore natyrore që kërkojnë mbrojtje për të ruajtur trashëgiminë natyrore të rajonit.

Lumi Morava e Binçës : Lumi Morava e Binçës rrjedh nëpër komunën e Vitisë dhe është një nga tiparet më të rëndësishme natyrore të zonës. Lumi mbështet një gamë të gjerë të jetës ujore dhe siguron ujë për ujtje bujqësore. Ndërsa nuk është përcaktuar zyrtarisht si zonë e mbrojtur, po pranohet gjithnjë e më shumë nevoja për të ruajtur këtë rrugë ujore jetike, pasi ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe mbetjet e përajuara përbëjnë kërcënim të rëndësishme për biodiversitetin dhe cilësinë e ujit. Përpjekjet e ruajtjes janë të nevojshme për të parandaluar degradimin e mëtejshëm dhe për të siguruar qëndrueshmërinë e lumit për qëllime ekologjike dhe bujqësore.

Peizazhet bujqësore të Vitisë: Zonat bujqësore në Vitë janë shtëpia e llojeve të ndryshme bimore dhe kafshëve të egra që bashkëjetojnë me aktivitetet bujqësore. Këto zona janë veçanërisht të rëndësishme për ruajtjen e shëndetit të tokës dhe parandalimin e erozionit. Megjithatë, zgjerimi i tokës bujqësore dhe praktikat e qëndrueshme të bujqësisë kanë çuar në fragmentimin e habitateve, gjë që ndikon në kafshët e egra lokale. Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, të tilla si rotacioni i të korrave dhe bujqësia organike, është çelësi për balancimin e produktivitetit bujqësor me ruajtjen e mjedisit.

Zonat e pyllëzuara në Viti: Edhe pse pyjet në Viti nuk janë aq të gjera sa në rajonet e tjera, pjesë të vogla pyjore, veçanërisht në zonat kodrinore, ofrojnë habitate të rëndësishme për kafshët e egra lokale. Këto zona pyjore ndihmojnë në parandalimin e erozionit të tokës dhe mbështesin biodiversitetin. Përpjekjet për të mbrojtur këto rajone të pyllëzuara nga prerjet ilegale dhe shndërrimi i tokës janë thelbësore për ruajtjen e shëndetit ekologjik të komunitet në këto zona.

Komuna e Novobërdës

Komuna e Novobërdës shquhet për peizazhet e saj malore dhe trashëgiminë e pasur historike dhe natyrore. Zona është kryesisht rurale, me fokus në bujqësi dhe turizëm, dhe përmban disa zona natyrore që janë jetike për ruajtjen e biodiversitetit dhe ruajtjen e ekuilibrit ekologjik.

Bjeshkët e Novobërdës - Malet e Novobërdës janë një nga veçantitë natyrore më të rëndësishme të komunitet. Këto male janë shtëpia e një game të gjerë llojesh bimore, duke përfshirë pemët e lirisit, ahut dhe pshave, dhe ofrojnë habitate thelbësore për kafshët e egra si dreri, dhelpa dhe specie të ndryshme shpendësh. Biodiversiteti i rajonit është një pasuri e rëndësishme, por malet përballen me kërcënime nga prerjet e paligjshme dhe degradimi i tokës për shkak të mbikulotjes. Përpjekjet për ruajtjen janë të përqendruara në ruajtjen e bukurisë natyrore të këtyre maleve duke promovuar praktikatat e qëndrueshme të përdorimit të tokës.

e Novobërdës dhe zona përreth: Kalaja e Novobërdës, një vend historik me rëndësi kulturore dhe historike, ndodhet gjithashtu në një zonë me rëndësi mjedisore. Kodrat që rrethojnë kështjellën janë të pasura me biodiversitet, me një larmi llojesh bimore endemike. Ruajtja e këtyre kodrave është e rëndësishme jo vetëm për mbrojtjen e kafshëve të egra lokale, por edhe për ruajtjen e bukurisë piktoreske që tërheq turistët. Masat mbrojtëse po zbatohen për të parandaluar ndërtime dhe mbizhvillimet e paligjshme rreth këtij vendi historikisht të rëndësishëm.

Pyjet e Novobërdës : Pyjet në Novobërdë janë kritike për shëndetin ekologjik të rajonit. Këto zona pyjore ndihmojnë në parandalimin e erozionit të tokës dhe ofrojnë habitate për një shumëllojshmëri të kafshëve të egra. Megjithatë, preja ilegale mbetet një sfida dhe ka nevojë për zbatim më të rreptë të ligjeve për mbrojtjen e pyjeve. Praktikatat e qëndrueshme të pylltarisë po promovohen për të siguruar që këto burime jetike natyrore të ruhen për brezat e ardhshëm.

Lumenjtë dhe rrugët ujore: Lumenjtë dhe përronjtë e vegjël që rrjedhin nëpër Novobërdë janë të rëndësishëm për ruajtjen e biodiversitetit të rajonit. Këto rrugë ujore mbështesin jetën ujore dhe sigurojnë ujë për bujqësinë. Megjithatë, ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe mungesa e menaxhimit të duhur të mbeturinave kanë ndikuar në cilësinë e ujit. Nevojiten përpjekje për të përmirësuar praktikatat e menaxhimit të ujit dhe për të mbrojtur këto rrugë ujore nga ndotja e mëtejshme.

Komuna e Parteshit

Komuna e Parteshit është një zonë e vogël, kryesisht rurale e vendosur në juglindje të Kosovës. Ndërsa është kryesisht bujqësore, ka disa zona natyrore që janë të rëndësishme për ruajtjen e biodiversitetit lokal dhe ekuilibrit ekologjik.

Tokat bujqësore : Pjesa dërmuese e tokës në Partesh përdoret për bujqësi, veçanërisht për rritjen e kulturave bujqësore dhe blegtorinë. Këto zona bujqësore luajnë një rol kyç në mbështetjen e biodiversitetit lokal pasi ato ofrojnë habitate për lloje të ndryshme shpendësh, gjitarësh të vegjël dhe insekte. Megjithatë, praktikatat e paqëndrueshme bujqësore, duke përfshirë përdorimin e tepërt të pesticideve dhe plehçave, përbejnë një kërcënim për shëndetin e këtyre ekosistemeve. Po bëhen përpjekje për të promovuar teknika të qëndrueshme bujqësore për të reduktuar ndikimin mjedisor të bujqësisë duke ruajtur Peizazhin natyror.

Zonat e pyllëzuara : Ndërsa përmasa të kufizuara, Parteshi ka zona të vogla pyjore që janë të rëndësishme për parandalimin e erozionit të tokës dhe sigurimin e habitateve për kafshët e egra lokale. Këto pyje janë nën presionin e zgjerimit bujqësor dhe prerjeve të paligjshme. Autoritetet lokale po punojnë për të mbrojtur këto zona nëpërmjet zbatimit të praktikave të menaxhimit të qëndrueshëm të tokës, duke siguruar që pyjet të vazhdojnë të mbështesin biodiversitetin e rajonit.

Burimet ujore: Lumi Kriva përshkon rajonin, duke siguruar ujë për ujllje bujqësore dhe duke mbështetur jetën ujore. Megjithatë, lumi kërcënohet gjithnjë e më shumë nga ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe menaxhimi i pamjaftueshëm i mbeturinave. Mbrojtja e kësaj rruge ujore është thelbësore për ruajtjen e shëndetit ekologjik të rajonit dhe produktivitetit bujqësor mbi të cilin mbështetet ekonomia lokale.

Komuna e Kllokotit

Komuna e Kllokotit, e vendosur në juglindje të Kosovës, është e njohur për burimet e saj natyrore minerale dhe peizazhet bujqësore. Ndërsa komuna është e vogël, ajo përmban disa zona që janë të rëndësishme për biodiversitetin dhe qëndrueshmërinë mjedisore.

Burimet termale të Kllokotit : Burimet termale të Kllokotit janë një nga veçoritë më të rëndësishme natyrore të komunës. Këto burime jo vetëm që njihen për vetitë e tyre terapeutike, por gjithashtu luajnë një rol në mbështetjen e ekosistemit lokal. Burimet ofrojnë një habitat për jetën unike ujore dhe kontribuojnë në biodiversitetin lokal. Përjekjet e ruajtjes janë të nevojshme për të siguruar që burimet të mbeten të mbrojtura nga ndotja dhe zhvillimi i tepërt, pasi ato janë një burim i rëndësishëm natyror si për turizmin shëndetësor ashtu edhe për mjedisin lokal.

Tokat bujqësore: Si shumë komuna të tjera në Kosovën juglindore, Kllokoti është shumë i varur nga bujqësia. Toka përfshirë mbështet një sërë kulturash, duke përfshirë drithërat, frutat dhe perimet. Ndërsa bujqësia është qendrore për ekonominë lokale, zgjerimi i aktiviteteve bujqësore ka çuar në fragmentimin e habitatit dhe degradimin e tokës. Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, si rotacioni i të korrave dhe përdorimi i reduktuar i pesticideve, është thelbësor për ruajtjen e shëndetit të tokës dhe mbrojtjen e biodiversitetit në zonë.

Zonat e pyllëzuara : Zona të vogla pyjore në Kllokot ofrojnë habitate të rëndësishme për kafshët e egra lokale dhe ndihmojnë në parandalimin e erozionit të tokës. Këto zona pyjore janë nën presionin e zgjerimit bujqësor dhe shndërrimit të tokës për zhvillim. Mbrojtja e këtyre pyjeve është çelësi për ruajtjen e ekuilibrit ekologjik në komunë. Përjekjet janë duke u zhvilluar për të rregulluar përdorimin e tokës dhe për të promovuar nismat e ripyllëzimit për të kundërshtuar efektet e shpyllëzimit.

Burimet ujore: Përveç burimeve termale, lumenjtë dhe përrënjtë e vegjël që rrjedhin nëpër Kllokot janë jeliqe si për bujqësinë ashtu edhe për biodiversitetin lokal. Këto rruge ujore mbështesin lloje të ndryshme të jetës ujore dhe sigurojnë ujë për ujllje. Megjithatë, ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe menaxhimi joadekuat i mbeturinave janë shqetësime të vazhdueshme. Mbrojtja e këtyre burimeve ujore është thelbësore për qëndrueshmërinë afatgjatë të bujqësisë dhe mjedisit lokal.

Komuna e Ranillugut

Komuna e Ranillugut, e vendosur në Kosovën juglindore, është një zonë kryesisht rurale e karakterizuar nga peizazhet e saj bujqësore dhe zonat e vogla natyrore. Edhe pse bujqësia është aktiviteti primar ekonomik, komuna përmban disa zona natyrore që janë të rëndësishme për ruajtjen e biodiversitetit lokal dhe ekuilibrit ekologjik.

Peizazhet bujqësore : Pjesa më e madhe e tokës në Ranillug përdoret për bujqësi, kryesisht për rritjen e të korrave dhe rritjen e bagëtive. Këto zona bujqësore mbështesin një shumëllojshmëri specimesh bimore dhe shtazore, duke kontribuar në biodiversitetin lokal. Megjithatë, zgjerimi i aktiviteteve bujqësore ka çuar në fragmentimin e habitatit dhe rritjen e presionit mbi tokë. Promovimi i praktikave të qëndrueshme

bujqësore, të tilla si bujqësia organike dhe diversifikimi i të korrave, është thelbësor për reduktimin e ndikimit mjedisor të bujqësisë dhe ruajtjen e ekuilibrit ekologjik.

Zonat e pyllëzuara: Ndërsa mbulimi pyjor është i kufizuar në Ranilug , pjesët e vogla të pyjeve që ekzistojnë sigurojnë habitate të rëndësishme për kafshët e ogra dhe luajnë një rol vendimtar në parandalimin e erozionit të tokës. Këto zona pyjore janë nën kërcënimin e zgjerimit bujqësor dhe prerjeve të paligjshme. Përpjekjet për mbrojtjen e këtyre pyjeve fokusohen në promovimin e praktikave të qëndrueshme të përdorimit të tokës dhe zbatimin e rregulloreve kundër shpyllëzimit.

Burimet ujore : Lumenj dhe përranj të vegjël rrjedhin përmes Ranilugut , duke mbështetur bujqësinë dhe ekosistemet lokale. Këto rrugë ujore janë thelbësore për ofrimin e ujit të tokave bujqësore dhe ruajtjen e biodiversitetit ujor. Megjithatë, si shumë zona rurale, Ranilugu përballët me sfida me ndodjen e ujit, kryesisht nga rrjedhjet bujqësore dhe sistemet e pamjaftueshme të menaxhimit të mbeturinave. Mbrojtja e këtyre burimeve ujore është thelbësore për ruajtjen e bujqësisë lokale dhe shëndetin e ekosistemeve përreth.

3.3.2 Evolucion i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM

Për sa i përket menaxhimit të mbeturinave, zhvillimi i ardhshëm i biodiversitetit, si dhe i florës dhe faunës, do të varet kryesisht nga zbatimi i suksesshëm i masave dhe projekteve aktuale. Rrjedhimisht, mund të priten përmirësime, veçanërisht në mbrojtjen dhe zgjerimin e zonave të mbrojtura (ZM). Megjithatë, nëse PNMIM nuk kryhet, ekziston shqetësimi se ndikimet negative ekzistuese do të mbeten të pakontrolluara në shkallë kombëtare dhe në rajone të caktuara, mund të ndodhë ende dëmtimi i florës dhe faunës nga emetimet ndotëse.

3.4 Toka dhe përdorimi i tokës si dhe pasuritë materiale

3.4.1 Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Rajonet e Gjilanit dhe Ferizajt karakterizohen me përdorim të ndryshëm të tokës dhe struktura të tokës që mbështet aktivitetet e ndryshme si bujqësia, pylltaria dhe zhvillimi urban.

Rajoni i Gjilanit

Rajoni i Gjilanit , i vendosur në Kosovën juglindore, është kryesisht rural, ku bujqësia luan një rol qendror në ekonominë e rajonit. Komunat e Gjilanit , Kamenicës , Vitisë, Novobërdës , Parteshit , Kllokotit dhe Ranilugut karakterizohen me toka pjellore bujqësore, pyje, lumenj dhe burime minerale, duke e bërë rajonin të pasur me pasuri natyrore që janë thelbësore si për ekonominë lokale ashtu edhe për mjedisin.

Bujqësia është shtylla kurizore e ekonomisë në Rajonin e Gjilanit , ku shumica e popullsisë merret me bujqësi dhe blegtori. Fushat dhe luginat pjellore në të gjithë rajonin mbështesin një shumëllojshmëri kulturash, duke përfshirë grurin, marrin, perimet dhe frutat, së bashku me vreshtat në disa zona.

- **Gjilan :** Komuna e Gjilanit ka një bazë të larmishme bujqësore, duke prodhuar drithëra, pemë dhe perime. Tokat pjellore dhe aksesit në burimet ujore, si lumi Morava e Binçës , e bëjnë atë një nga qendrat kryesore bujqësore në rajon. Megjithatë, urbanizimi i shpejtë ka reduktuar tokën e pafuqshme në dispozicion, duke kërkuar një menaxhim më të mirë të tokës dhe praktika të qëndrueshme bujqësore për të siguruar produktivitet të vazhdueshëm bujqësor.
- **Kamenicë :** Kamenica është kryesisht rurale, me pjesën më të madhe të tokës së saj të përkushtuar për bujqësi. Komuna është e njohur për prodhimin e grurit, misrit dhe kulturave të tjera kryesore. Megjithatë, zgjerimi i bujqësisë ka çuar në fragmentimin e habitatit, duke ndikuar

në biodiversitetin lokal. Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, si rotacioni i të korrave dhe bujqësia organike, është thelbësore për ruajtjen e pjellorisë së tokës dhe mbrojtjen e mjedisit.

- **Viti:** Viti është një tjetër komunë ku dominon bujqësia. Tokat e saj pjellore mbështesin kultivimin e drithërave, pamëve dhe perimeve, duke e bërë atë një nga zonat më prodhuese bujqësore në Rajonin e Gjilanit. Megjithatë, praktikat intensive të bujqësisë kanë çuar në degradimin e tokës dhe rritjen e përdorimit të plehrave kimike, të cilat mund të ndikojnë në cilësinë e ujit dhe shëndetin e tokës. Nevojiten praktika të qëndrueshme bujqësore për të reduktuar ndikimin mjedisor të bujqësisë në zonë.
- **Novobërdë:** E njohur për terrenin kodrinor, Novobërda ka një përzjerje të bujqësisë dhe pylltarisë. Kodrat e thepsura nuk janë ideale për bujqësi në shkallë të gjerë, por praktikohet bujqësia në shkallë të vogël, së bashku me blegtorinë. Rajoni është i njohur edhe për vreshtat e tij, duke prodhuar verë dhe produkte të tjera bujqësore. Ruajtja e tokës dhe parandalimi i erozionit në këto zona kodrinore janë kritike për ruajtjen e produktivitetit bujqësor.
- **Pariesh, Kllokot dhe Ranilug:** Këto komuna janë kryesisht rurale dhe të fokusuara në bujqësi për mbijetesë. Aktivitetet bujqësore në shkallë të vogël dominojnë, me familjet që kultivojnë kultura të tilla si misri, gruri dhe perimet për konsum lokal. Blegtoria, veçanërisht bagëtia dhe delja, është gjithashtu e rëndësishme në këto zona. Ekonomia bujqësore në këto komuna është e ndjeshme ndaj sfidave mjedisore, duke përfshirë erozionin e tokës dhe ndryshueshmërinë klimatike, duke kërkuar përpjekje për të përmirësuar elasticitetin bujqësor.

Sfidat Mjedisore dhe Përpjekjet për Qëndrueshmëri

Rajoni i Gjilanit përballët me disa sfida mjedisore lidhur me bujqësinë dhe menaxhimin e burimeve natyrore:

- **Degradimi i tokës:** Praktikë intensive bujqësore dhe përdorimi i tepërt i plehrave kimike kanë çuar në degradimin e tokës në shumë pjesë të rajonit. Për të luftuar këtë, praktikë të qëndrueshme bujqësore si rotacioni i të korrave, bujqësia organike dhe përdorimi i reduktuar i inputeve kimike duhet të promovohen për të ruajtur pjellorinë e tokës.
- **Ndotja e ujërave:** Lumenjtë e rajonit, veçanërisht Morava e Binçës, janë gjithnjë e më të ndotur për shkak të rrjedhjeve bujqësore, ujërave të zeza të patrajtuara dhe mbeturinave industriale. Mbrojtja e cilësisë së ujit është thelbësore si për produktivitetin bujqësor ashtu edhe për shëndetin e popullatës lokale. Përmirësimi i menaxhimit të mbeturinave dhe promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore janë hapat kyç drejt reduktimit të ndotjes së ujit.
- **Shpyllëzimi:** Prerja e paligjshme e pyjeve në Kamericë dhe Novobërdë ka kontribuar në shpyllëzimin, i cili kërcënon biodiversitetin dhe çon në erozionin e tokës. Autoritetet lokale po punojnë për të zbatuar rregulla më të rrepta për prerjet e pyjeve dhe për të nxitur përpjekjet për rryllëzimin për të rivendosur zonat e pyllëzuara.
- **Ndryshimet klimatike:** Bujqësia e rajonit është e ndjeshme ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike, duke përfshirë modelet e parregullta të reshjeve dhe ngjarjet ekstreme të motit. Ndërtimi i qëndrueshmërisë bujqësore nëpërmjet teknikave të ruajtjes së ujit, diversifikimit të të korrave dhe praktikave të menaxhimit të qëndrueshëm të tokës është kritike për qëndrueshmërinë afatgjatë të rajonit.

Rajoni i Ferizajt

Rajoni i Ferizajt, i vendosur në jug të Kosovës, është një zonë e farmishme që përfshin komunat urbane dhe rurale. Bujqësia mbetet një komponent kritik i ekonomisë lokale, me fushat dhe luginat pjellore të

rajonit që mbështet një shumëllojshmëri të korrash dhe blegtorie. Komunitet Ferizaj , Kaçaniku , Shtime , Hani i Eleziti dhe Shtërpeca janë gjithashtu të pasura me burime natyrore, duke përfshirë pyjet, lumenjtë dhe depozitat e mineraleve. Këto burime janë thelbësore për ruajtjen e ekuilibrit ekologjik të rajonit dhe mbështetjen e jetesës lokale.

Bujqësia është një aktivitet i rëndësishëm ekonomik në të gjithë Regjionin e Ferizajt , ku shumica e komunave mbështeten në bujqësi dhe blegtori. Prodhimet bujqësorë i rajonit përfshijnë drithërat, frutat, perimet dhe produktet e qumështit.

- **Ferizaj** : Komuna e Ferizajt është e njohur për tokën e saj pjellore bujqësore, e cila mbështet një shumëllojshmëri të kulturave, duke përfshirë grurin, misrin dhe perimet. Aftësia në qendrat urbane ka çuar në rritjen e kërkesës për produkte bujqësore, por gjithashtu ka ushtruar presion mbi tokat bujqësore për shkak të zgjerimit urban. Praktikave të qëndrueshme bujqësore, të tilla si rotacioni i të korrave dhe bujqësia organike, nevojten për të mbrojtur pjellorinë e tokës në rajon dhe për të siguruar produktivitetin afatgjatë bujqësor.
- **Kaçanik** : Kaçaniku është një komunë kryesisht rurale ku bujqësia luan një rol qendror në ekonominë lokale. Rajoni është i njohur për prodhimin e drithërave dhe perimeve, dhe blegtoria është gjithashtu e zakonshme. Megjithatë, mbikullotja dhe praktikave të paqëndrueshme bujqësore kanë çuar në degradimin e tokës dhe fragmentimin e habitabit. Inkurajimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, duke përfshirë menaxhimin më të mirë të tokës dhe përdorimin e reduktuar të kimikateve, është thelbësor për ruajtjen e mjedisit.
- **Shtime** : Tokat bujqësore të Shtimes përdoren kryesisht për kultivimin e kulturave të tilla si gruri, misri dhe perimet. Blegtoria është gjithashtu një aktivitet i madh ekonomik. Ndërsa bujqësia është jetike për ekonominë lokale, përdorimi i tepërt i plehrave kimike dhe pesticideve ka rritur në shëndetin e tokës dhe cilësinë e ujit. Promovimi i bujqësisë organike dhe praktikave të qëndrueshme bujqësore është i nevojshëm për të parandaluar degradimin e mëtejshëm të mjedisit.
- **Hani i Eleziti** : Edhe pse Hani i Eleziti është i njohur kryesisht për aktivitetet e tij industriale, bujqësia mbetet e rëndësishme në pjesët rurale të komunës. Bujqësia në shkallë të vogël e drithërave, perimeve dhe blegtorisë siguron jetesën për shumë banorë. Zgjerimi i aktiviteteve industriale, megjithatë, ka çuar në konflikte të përdorimit të tokës, duke kërkuar planifikim më të mirë për të siguruar që tokat bujqësore të ruhen dhe të menaxhohen në mënyrë të qëndrueshme.
- **Shtërpeca** : Shtërpeca është një komunë malore me një përzjerje të bujqësisë dhe pylltarisë. Rajoni është i njohur për prodhimin e qumështit, pasi blegtoria është e zakonshme në zonat me lartësi të mëdha. Përveç kësaj, Shtërpeca prodhon fruta dhe perime, veçanërisht në luginat e poshtme. Megjithatë, terreni i pjerrët e bën bujqësinë sfiduese dhe erozioni i tokës është një shqetësim i rëndësishëm. Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore që reduktojnë erozionin e tokës, të tilla si terracimi dhe rotullimi i të korrave, është thelbësor për ruajtjen e produktivitetit bujqësor në këtë zonë.

Sfidat Mjedisore dhe Përpjekjet për Qëndrueshmëri

Rajoni i Ferizajt përballë me disa sfida mjedisore lidhur me bujqësinë dhe menaxhimin e burimeve natyrore:

- **Erozioni i tokës**: Zonat kodrinore dhe malore, veçanërisht në Shtërpeca dhe Kaçanik , janë të prirura ndaj erozionit të tokës për shkak të shpyllëzimit, mbikullotjes dhe praktikave të paqëndrueshme bujqësore. Promovimi i teknikave të ruajtjes së tokës si rripullëzimi, terracimi dhe

praktikat e kullotjes së qëndrueshme është thelbësore për parandalimin e degradimit të mëtejshëm të tokës.

- Ndotja e ujit: Lumenjtë e rajonit, duke përfshirë Lepencin dhe Nerodime , ndoten gjithnjë e më shumë nga rrjedhjet bujqësore, mbetjet industriale dhe ujërat e zeza të patrajtuara. Mbrojtja e këtyre burimeve ujore përmes sistemeve të përmirësuara të menaxhimit të mbeturinave, praktikave të qëndrueshme bujqësore dhe rregulloreve industriale është thelbësore për ruajtjen e cilësisë së ujit dhe mbështetjen e bujqësisë dhe biodiversitetit.
- Shpyllëzimi: Prerjet e paligjshme në malet e Sharrit, veçanërisht në Shtërpoc dhe Kaçanik , kanë çuar në shpyllëzim të konsiderueshëm, duke kërcënuar biodiversitetin dhe duke rritur rrezikun e erozionit të tokës. Autoritetet vendore po punojnë për të zbatuar rregulla më të repta të prerjeve dhe zbatojnë projekte ripyllëzimi për të rivendosur zonat pyjore të degraduara.
- Ndryshimet klimatike: Rajoni i Ferizajt është i prekshëm nga ndikimet e ndryshimeve klimatike, duke përfshirë modelet e parregullta të reshjeve dhe ngjarjet ekstreme të motit. Ndërtimi i qëndrueshmërisë përmes praktikave të qëndrueshme bujqësore, ruajtjes së ujit dhe strategjive të përshtatjes klimatike është thelbësore për të siguruar qëndrueshmërinë afatgjatë të bujqësisë dhe menaxhimit të burimeve natyrore.

3.4.2. Evolucioni i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM

Duke pasur parasysh rreziqet që lidhen me menaxhimin aktual të mbeturinave të ngurta (MMB), gjendja e ardhshme e tokës dhe e përdorimit të tokës prilet të ndikohet negativisht nga inputet ndotëse, të cilat do të degradojnë cilësinë e tokës dhe do të pengojnë funksionet e saj. Për më tepër, toka e kërkuar për objektet e MM-ve mund të bie ndesh me përdorime të tjera të tokës, veçanërisht në rajonet ku nuk janë planifikuar ose duke u zhvilluar projekte të MM. Nëse PNMIM nuk zbatohet, këto rreziqe të rëndësishme, veçanërisht në lidhje me inputet e ndotësive, ka të ngjarë të vazhdojnë ose të përkeqësohen.

3.5. Uji

3.5.1. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Rajoni i Gjilanit

Komunat e Gjilanit , Kamenicës , Vitisë , Novoberdës , Parteshit , Kllokotit dhe Ranilugut mbështeten në këto burime natyrore ujore për bujqësi, përdorim shtëpiak dhe ruajtjen e biodiversitetit lokal. Megjithatë, ndryshimet klimatike, ndotja dhe praktikave të qëndrueshme të menaxhimit të ujit po paraqesin sfida në mënyrë për sigurinë e ujit të rajonit dhe qëndrueshmërinë klimatike.

Rajoni i Gjilanit ka qasje në disa lumenj dhe trupa ujorë të rëndësishëm që janë jetik për ekonominë lokale, bujqësinë dhe mjedisin.

- **Lumi Morava e Binçës** : Një nga trupat ujorë më të rëndësishëm në rajon, lumi Morava e Binçës rrjedh nëpër komunat e Gjilanit , Vitisë dhe Kamenicës . Lumi ofron burime thelbësore ujore për bujqësinë, veçanërisht për ujitje, dhe mbështet ekosistemet lokale me biodiversitetin e tij ujor. Megjithatë, lumi përballët me ndotje nga rrjedhjet bujqësore, ujërat e zeza të patrajtuara dhe hedhja e mbeturinave, të cilat kërcënojnë cilësinë e ujit të tij dhe shëndetin e specieve ujore. Përpjekjet për të përmirësuar menaxhimin e ujit, për të zvogëluar ndotjen dhe për të mbrojtur ekosistemet e lumit janë kritike për të siguruar qëndrueshmërinë e këtij burimi jetik.
- **Lumi Kriva** : Lumi Kriva që rrjedh nëpër Kamenicë është një tjetër rrugë ujore e rëndësishme që mbështet bujqësinë dhe siguron ujë për komunitetet lokale. Edhe pse më i vogël se Morava e

Binçës . Lumi Kriva është thelbësor për ujtën lokale dhe ruan biodiversitetin ujor. Ashtu si lumenjtë e tjerë në rajon, ai përballlet me sfida nga ndotja dhe menaxhimi jo i duhur i mbeturinave. Nevojiten masa mbrojtëse për të ruajtur cilësinë e ujit dhe për të siguruar që lumi të vazhdojë të mbështesë bujqësinë dhe ekosistemet lokale.

- **Burimet Termale në Kilokot** : Kilokoti shquhet për burimet e tij termale natyrore, të cilat janë jo vetëm të një rëndësie ekonomike për shkak të përdorimit të tyre në turizmin shëndetësor, por kontribuojnë edhe në burimet ujore të rajonit. Këto burime ofrojnë ujë të pastër, të ngrohur në mënyrë natyrale dhe kërkojnë përpjekje për t'i mbrojtur ato nga ndotja dhe mbishfrytëzimi.
- **Përrenjtë dhe degët më të vegjël** : Nëpër rajonin e Gjilanit , përrenj dhe degë më të vogla rrjedhin nëpër lugina dhe toka bujqësore, duke mbështetur fermat lokale dhe duke siguruar habitate për specie të ndryshme. Këto rrjedha janë të prekshme nga ndotja nga plehrat, pesticidet dhe hehja e mbeturinave dhe duhet të mbrohen për të ruajtur shëndetin e përgjithshëm të sistemeve ujore të rajonit.

Sfidat e Menaxhimit të Ujit

Rajoni përballlet me disa sfida në menaxhimin e burimeve të tij ujore:

- **Ndotja nga bujqësia** : Përdorimi i gjërë i plehrave dhe pesticideve në bujqësi, veçanërisht në Gjilan , Viti dhe Kamenicë , çon në rrjedhje që ndot lumenjtë dhe ujërat nëntokësore. Kjo jo vetëm që ndikon në cilësinë e ujit, por gjithashtu paraqet rreziqe për shëndetin publik dhe biodiversitetin. Zbatimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, të tilla si bujqësia e saktë dhe reduktimi i inputeve kimike, është thelbësor për reduktimin e niveleve të ndotjes në trupat ujorë të rajonit.
- **Mungesa e trajtimit të ujërave të zeza** : Shumë zona në rajonin e Gjilanit kanë mungesë të infrastrukturës së duhur për trajtimin e ujërave të zeza. Ujërat e zeza të patrajuara shpesh shkarkohen direkt në lumenj, duke kontribuar në ndotjen e ujit. Investimi në objektet moderne të trajtimit të ujërave të zeza dhe përmirësimet e infrastrukturës nevojiten urgjentisht për të përmirësuar cilësinë e ujit dhe për të mbrojtur shëndetin publik.
- **Mbipërdorimi i ujit për bujqësi** : Bujqësia në rajonin e Gjilanit mbështetet shumë në ujin e lumenjve dhe përrenjve lokalë për ujitje. Megjithatë, praktikat joefikase të ujitjes mund të çojnë në mbipërdorim të ujit, duke reduktuar disponueshmërinë e ujit për përdorime të tjera dhe duke shkaktuar stres në burimet ujore gjatë periudhave të thata. Promovimi i teknologjive të ujitjes që kursejnë ujin, siç është ujitja me pika, mund të ndihmojë në ruajtjen e ujit dhe të sigurojë praktika më të qëndrueshme bujqësore.

Rajoni i Ferizajt

Komunat Ferizaj , Kaçaniku , Shtime , Hani i Elezit dhe Shëterpca mbështeten shumë në lumenj, përrenj dhe burime ujore nëntokësore për ujitje, përdorim shtëpiak dhe aktivitete industriale. Megjithatë, ndryshimet klimatike dhe çështjet e menaxhimit të ujit paraqesin sfida në rritje për qëndrueshmërinë e këtyre burimeve.

Rajoni i Ferizajt është shtëpia e disa lumenjve dhe sistemeve ujore të rëndësishme që janë jetike si për popullatën lokale ashtu edhe për ekosistemet. Këta lumenj mbështesin bujqësinë, industrinë dhe ofrojnë habitate për speciet ujore. Megjithatë, ndotja dhe përdorimi i paqëndrueshëm i ujit kërcënojnë cilësinë dhe disponueshmërinë e këtyre burimeve.

- **Lumi Lepenci** : Lumi Lepenci rrjedh nëpër Ferizaj , Kaçanik dhe Hani të Elezit , duke siguruar burime thelbësore ujore për bujqësinë dhe komunitetet lokale. Lumi është gjithashtu i rëndësishëm për përdorim industrial, veçanërisht në Hani të Elezit , ku shfrytëzohet nga industria e çimentos. Megjithatë, lumi Lepenci përballlet me sfida të rëndësishme të ndotjes, kryesisht nga

shkarkimet industriale, ujërat e zeza të patrajtuara dhe rrjedhjet bujqësore. Përpjekjet për ruajtjen dhe përmirësimin e praktikave të menaxhimit të ujit janë thelbësore për të mbrojtur cilësinë e ujit të lumit dhe për të siguruar disponueshmërinë e tij të vazhdueshme për përdorim bujqësor dhe industrial.

- **Lumi Nerodime** : Lumi Nerodime që rrjedh nëpër Ferizaj shquhet për bifurkacionin e tij të rrallë, ku ujërat e tij ndahen dhe derdhen në dy dete të ndryshëm: Detin e Zi dhe Detin Egje. Ky tipar unik hidrologjik e bën lumin Nerodime një vend të rëndësishëm ekologjik dhe shkencor. Megjithatë, ndotja nga aktivitetet bujqësore dhe menaxhimi joadekuat i ujërave të zeza kërcënon shëndetin e këtij lumi. Mbrojtja e lumit Nerodime është kritike për ruajtjen e rëndësisë së tij ekologjike dhe sigurimin e cilësisë së ujit për komunitetet lokale.
- **Rrugët ujore të maleve të Sharrit** : Malet e Sharrit, të cilat shtrihen në Shtërpoç , janë një burim thelbësor i ujit të ëmbël për rajonin. Përranj dhe degë të shumta burjnë nga malet, duke siguruar ujë të pastër si për konsum njerëzor ashtu edhe për bujqësi. Këto rrugë ujore janë thelbësore për ruajtjen e ekosistemeve natyrore të Shtërpoçs dhe mbështetjen e jetesës lokale. Megjithatë, shpëllëzimi dhe ndryshimet e përdorimit të tokës paraqesin rreziqe për cilësinë dhe disponueshmërinë e ujit. Ruajtja e pyjeve dhe burimeve ujore në malet e Sharrit është çelësi për ruajtjen e shëndetit ekologjik të rajonit.
- **Ujërat nëntokësore dhe burimet termale** : Në Shtime dhe Hani i Elezit , burimet ujore nëntokësore janë një pjesë e rëndësishme e furnizimit lokal me ujë. Përveç kësaj, Hani i Elezit ka burime të konsiderueshme ujore nëntokësore që përdoren për qëllime industriale dhe shtëpiake. Menaxhimi i duhur i këtyre burimeve ujore nëntokësore është i nevojshëm për të parandaluar mbishfrytëzimin dhe ndotjen nga aktivitetet industriale.

Slidet e Menaxhimit të Ujit

Rajoni i Ferizajt përballë me disa sfida të menaxhimit të ujit që kërcënojnë qëndrueshmërinë e burimeve të tij ujore:

- **Ndotja Industriale** : Aktivitetet industriale, veçanërisht në Hani i Elezit , kontribuojnë në ndotjen e trupave ujore lokale, duke përfshirë lumin Lepenci . Industria e çimentos, një kontribues i madh ekonomik në rajon, ka qenë i lidhur me ndotjen e ujit për shkak të rrjedhjeve industriale dhe trajtimit të pamjaftueshëm të ujërave të zeza. Përpjekjet për zbatimin e metodave më të pastra të prodhimit dhe përmirësimin e objekteve të trajtimit të ujërave të zeza janë thelbësore për të reduktuar ndikimin mjedisor të aktiviteteve industriale.
- **Rrjedha bujqësore** : Aktivitetet e gjera bujqësore të rajonit, veçanërisht në Ferizaj , Kaçanik dhe Shtime , kontribuojnë në ndotjen e ujit përmes rrjedhjes së plehrave kimike dhe pesticideve. Ky rrjedhje kontaminon ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, duke ndikuar në cilësinë e ujit dhe duke dëmtuar ekosistemet ujore. Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore, si bujqësia organike dhe menaxhimi më i mirë i plehrave, është kritik për reduktimin e ndikimit negativ të bujqësisë në burimet ujore.
- **Mbipërdorimi i ujit** : Bujqësia intensive e ujitjes në rajonin e Ferizajt shtron kërkesa të mëdha për burimet ujore, veçanërisht gjatë muajve të verës. Përdorimi joefikas i ujit dhe sistemet e vjetruara të ujitjes mund të çojnë në mbipërdorim të ujit, duke varfëruar luanjtë dhe rezervat e ujit nëntokësor. Inkurajimi i adoptimit të teknologjive efikase për ujin, siç është ujtja me pika, është thelbësor për të ruajtur burimet ujore dhe për të siguruar qëndrueshmërinë e tyre afatgjatë.
- **Menaxhimi i ujërave të zeza** : Mungesa e infrastrukturës adekuate të trajtimit të ujërave të zeza në rajon ka bërë që ujërat e zeza të patrajtuara të derdhen direkt në lumenj, duke përkeqësuar

çështjet e ndotjes së ujit. Investimet në impiantet moderne të trajtimit të ujërave të zeza janë të nevojshme për të përmirësuar cilësinë e ujit dhe për të mbrojtur shëndetin publik dhe ekosistemet.

3.5.2 Evolucioni i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM

Gjendja e ardhshme e burimeve ujore ndikohet nga faktorë të ndryshëm, duke përfshirë projektet në vazhdim dhe të planifikuara në menaxhimin e mbeturinave të ngurta (MMS). Një synim kryesor i këtyre projekteve është të minimizojë ndotjen e ardhshme të ujit të shkaktuar nga rrjedhjet, duke kontribuar në arritjen ose ruajtjen e kushteve të mira ekologjike dhe kimike si në ujërat sipërfaqësore ashtu edhe nëntokësore. Një sfidë e rëndësishme paraqesin vendgrumbullimet ekzistuese, të cilat kërkojnë rehabilitim urgjent.

Pa zbatimin e PNMIM, rreziqet aktuale ka të ngjarë të vazhdojnë, të paktën pjesërisht. Këto rreziqe përfshijnë ndotjen e ujërave nëntokësore dhe sipërfaqësore nga rrjedhjet, hedhjen e paigjishme të mbeturinave në rrjedhat ujore dhe erozionin e mbeturinave nga deponitë e vendosura në zona të papërshtatshme.

3.6 Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatike

3.6.1 Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Klima

Rajoni i Gjilanit përjeton një klimë të butë kontinentale, e karakterizuar me verë të ngrohtë dhe dimër të ftohtë. Klima e rajonit është përgjithësisht e përshtatshme për bujqësi, me reshje të moderuara shu që mbështesin prodhimin bimor. Megjithatë, ndryshimi i klimës po ndikon gjithnjë e më shumë në modelet e motit të rajonit, duke paraqitur rreziqe si për bujqësinë ashtu edhe për burimet ujore.

- **Ndryshimet e temperaturës:** Rajoni ka përjetuar rritje të temperaturave gjatë dekadave të fundit, veçanërisht gjatë muajve të verës. Temperaturat më të larta rrisin shkallën e avullimit, duke reduktuar disponueshmërinë e ujit për bujqësi dhe duke rritur kërkesën për ujë. Valet e zgjatura të të rxehtit gjithashtu mund të çojnë në kushte thatësie, duke ndikuar në rendimentet e të korrave dhe duke vënë presion shtesë mbi burimet ujore lokale.
- **Reshjet e parregullta:** Reshjet në Rajonin e Gjilanit po bëhen gjithnjë e më të parregullta, me ngjarje ekstreme të motit më të shpeshta si reshje të dendura dhe periudha të zgjatura të thatësie. Këto ndryshime po prishin ciklet bujqësore dhe po rrisin rrezikun e përmbytjeve në zonat e ulëta, veçanërisht përgjatë lumërjve si Morava e Binçës. Në të kundërt, periudhat më të gjata të thata zvogëlojnë disponueshmërinë e ujit për të mbjellat dhe bagëtinë, duke e bërë bujqësinë më të ndjeshme ndaj stresit të lidhur me klimën.
- **Ndikimi në bujqësi:** Ndryshimet klimatike tashmë po ndikojnë në produktivitetin bujqësor në Rajonin e Gjilanit. Thatësitrat, reshjet e parregullta dhe ndryshimi i shtesë të rritjes po ndikojnë në rendimentet e të korrave dhe po rrisin kërkesën për ujë. Fermerët po inkurajohen të adoptojnë praktika bujqësore rezistente ndaj klimës, të tilla si përdorimi i varieteteve të bimëve rezistente ndaj thatësisë, përmirësimi i menaxhimit të tokës dhe zbatimi i teknikave të ruajtjes së ujit.

Përpjekjet për përshtatje dhe qëndrueshmëri

Për të zbutur ndikimin e ndryshimeve klimatike dhe për të adresuar sfidat e menaxhimit të ujit, disa përpjekje për qëndrueshmëri janë duke u zhvilluar në Rajonin e Gjilanit:

Studim Final i VSM-18 – Përmbledhje Ekzekutive

- Ruajtja e ujit: Inkurajimi i përdorimit të teknologjive të kursimit të ujit, të tilla si ujëtja me pika dhe grumbullimi i ujit të shiut, mund të ndihmojë në ruajtjen e ujit në zonat bujqësore. Këto praktika janë veçanërisht të rëndësishme në zonat që përballen me mungesë uji gjatë stinëve të thata.
- Bujqësia e qëndrueshme: Promovimi i praktikave të qëndrueshme bujqësore që reduktojnë përdorimin e plehrave kimike dhe pesticideve mund të përmirësojë ndjeshëm cilësinë e ujit. Praktika të tilla si bujqësia organike, rotacioni i të korrave dhe përdorimi i plehrave natyrore po inkurajohen për të reduktuar ndotjen nga mjedhjet bujqësore.
- Ripylëzimi dhe Pylëzimi: Mbrojtja dhe zgjerimi i zonave pyjore, veçanërisht në Novobërdë dhe Kamenicë, mund të ndihmojë në zbuljen e efekteve të ndryshimeve klimatike duke reduktuar erozionin e tokës, duke përmirësuar mbajtjen e ujit dhe duke mbështetur biodiversitetin. Iniciativat për ripylëzimin kontribuojnë gjithashtu në sekuestrimin e karbonit, duke ndihmuar në luftimin e ngrohjes globale.
- Menaxhimi i përmbytjeve: Përmirësimi i infrastrukturës së menaxhimit të përmbytjeve, si p.sh. ndërtimi i plehrave dhe përmirësimi i sistemeve të kullimit, është thelbësor për mbrojtjen e komuniteteve përgjatë lumëve nga përmbytjet. Një planifikim më i mirë i menaxhimit të përmbytjeve është i nevojshëm për të zvogëluar rrezikun e dëmtimit gjatë ngjarjeve ekstreme të motit.

Cilësia e ajrit

Ndotësit e ajrit ndahen në dy kategori. Kategoria e parë ka të bëjë me ndotësit parësorë, të cilët emetohen drejtpërdrejt përmes atmosferës. Kategoria tjetër janë ndotësit dytësorë, të cilët nuk emetohen nga burimet e tyre, por emetohen në atmosferë nëpërmjet reaksioneve me ndotës parësorë.

Burimet kryesore të ndotjes janë:

- Transporti (transport rrugor, ajror, hekurudhor dhe ujor),
- Tregti/komercializëm (ekonomi institucionale dhe familjare),
- Energjia (prodhimi dhe shpërndarja),
- Industria (përdorimi i energjisë në industri, proceset industriale dhe përdorimi i produkteve),
- Bujqësia dhe Mbetjet.

Rreziqet shëndetësore nga ndotja e ajrit lidhen kryesisht me përqendrimet e PM, veçanërisht PM2.5, i cili klasifikohet si kancerogjen nga Agjencia Ndërkombëtare për Kërkimin e Kancerit (IARC). PM2.5 depërton thellë në mushkëri dhe dihet se kontribuon në sëmundjet e frymëmarrjes, sëmundjet kardiovaskulare dhe kancerin e mushkërive. Dioksidi i karbonit gjithashtu kontribuon në sëmundjet e mushkërive, si dhe ozoni, i cili redukton funksionin e mushkërive dhe përkeqëson astimen.

Në Kosovë kontrollohen vetëm ndotësit kryesorë: grimcat (PM) (2.5 dhe 10), ozoni (O3), monoksidi i karbonit (CO), dioksidi i squfurit (SO2) dhe dioksidi i azotit (NO2).

Tabela 16. Vlerat mesatare mujore të parametrevë të cilësisë së ajrit për rajonin e Gjilanit

Muaji/Parametri	PM10	PM2.5	O3	SO2	NO2	CO
janar	46	43	31	11	27	0.7
shkurt	50	43	44	9	29	0.9

Studimi Final i VSM-së – Përmbyllje Ekzekutive

mars	28	24	52	4	22	0.4
prill	21	17	60	2	18	0.3
maj	15	10	59	4	14	0.1
qershor	13	10	60	8	11	0.2
korrik	13	9	72	5	13	0.1
gusht	5	7	74	4	15	0.1
shtator	5	7	65	3	16	0.1
tetor	9	11	45	4	21	0.2
Netor	26	22	34	9	22	0.5
dhjetor	52	52	23	20	33	1.4
Mesatare	24.42	21.25	51.58	5.92	20.08	0.43

Burimi: Raporti i ujtër për gjendjen e ajrit 2023

Në raportin vjetor për cilësinë e ajrit të publikuar nga AMMK, të dhënat nga stacioni monitorues në Gjilan për vitin 2023 tregojnë se ka ende vlera të larta të PM10-PM2.5 dhe Ozonit.

Kjo tabelë tregon të dhënat mujore të cilësisë së ajrit për ndotës të ndryshëm si grimcat (PM10 dhe PM2.5), ozoni (O3), dioksidi i sulfurit (SO2), dioksidi i azotit (NO2) dhe monoksidi i karbonit (CO). Qelizat e kuqe në tabelë theksojnë muajt ku përqendrimi i ndotësit i kalon këto vlera standarde.

Muajt e dimrit (janar, shkurt, dhjetor) tregojnë nivele të larta të grimcave (PM10 dhe PM2.5), si dhe nivele pak të ngritura të NO2. Kjo ka të ngjarë për shkak të rritjes së djegies për ngritje dhe ujes së RAJONIMIT të ajrit gjatë muajve të ftohtë.

Nivelet e ozonit arrijnë kulmin gjatë muajve të verës (maj dhe qershor), gjë që është e zakonshme për shkak të reaksioneve fotokimike që formojnë ozonin nën temperatura më të larta dhe mezet e diellit.

Nivelet e SO2 dhe CO mbeten vazhdimisht të ulëta gjatë gjithë vitit, duke treguar emetime të ulëta nga burime si proceset industriale ose shkarkimet e automjeteve.

Tabela 17. Vlerat mesatare mujore të parametereve të cilësisë së ajrit për rajonin e Ferizajt

Muaji/Parametri	PM10	PM2.5	O3	SO2	NO2	CO
janar	25	22	32	11	17	0.7
shkurt	30	22	44	3	17	0.5
mars	20	14	52	5	21	0.5
prill	14	10	60	5	13	0.4

Shënim: Finat i VSM-së – Përbërësit Ekzekutivë

maj	12	9	59	4	11	0.4
qershor	12	8	60	5	10	0.4
korrik	13	8	72	5	11	0.4
gusht	12	8	74	6	9	0.5
shtator	13	8	63	7	12	0.4
tetor	14	10	45	9	17	0.5
Nëntor	16	13	34	7	18	0.6
dhjetor	30	25	23	8	22	1.1
Mesatare	17.98	13.17	51.58	6.25	14.83	0.43

Burimi: Raporti vjetor për gjendjen e ajrit 2023

Janari, shkurti dhe dhjetori kanë nivelet më të larta të grimcave (PM10, PM2.5) dhe përqendrime pak të ngritura të NO2, që lidhen me ngrohjen dhe ndoshta me shpërndarje të reduktuar atmosferike.

Nivelet e larta të ozonit në muajt e ngrohtë (maj deri në gusht) tregojnë një model tipik sezonal, pasi temperaturat më të larta dhe rritja e drithës së drejtë përmirësojnë formimin e ozonit.

Përqendrimit e SO2 dhe CO mbeten të ulëta gjatë gjithë vitit, duke sugjeruar kontrole efektive të ndotjes në ato zona.

3.6.2 Evolucionit i mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM

E ardhmja e cilësisë së ajrit dhe faktorëve klimatikë ka të ngjarë të ndikohet nga progresi i vazhdueshëm global i ndryshimeve klimatike, së bashku me përpjekjet e vazhdueshme për të reduktuar emetimet e ndotësve të ajrit. Në shkallë globale, përqendrimit e gazit serrë (GHG) në atmosferë pritet të vazhdojnë të rriten. Në nivel kombëtar, një reduktim i ndjeshëm i emetimeve të ndotësve të ajrit nuk ka gjasa pasi Shqipëria vazhdon zhvillimin e saj. Megjithatë, përdorimi i teknologjive të avancuara dhe respektimi i standardeve kombëtare dhe evropiane mund të ndihmojë në zbutjen e disa prej këtyre ndikimeve.

3.7 Peizazhi

3.7.1 Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Rajoni i Gjiçanit dhe Ferizajt ka resurse të konsiderueshme natyrore, duke përfshirë pyjet dhe lumenjtë që mbështesin biodiversitetin dhe ofrojnë burime për komunitetet lokale.

Rajoni i Gjiçanit

Pyjet - Zonat kodrinore të Kamenicës dhe Novobërdës janë të mbuluara me pyje dushku, ahu dhe pishë, të cilat janë jetike për ruajtjen e ekuilibrit ekologjik, parandalimin e erozionit të tokës dhe mbështetjen e biodiversitetit. Megjithatë, prerja e paligjshme e pyjeve ka paraqitur një kërcënim të madh për këto pyje, duke reduktuar mbulimin pyjor dhe duke rrezikuar jetën e egër lokale. Përpjekjet për ruajtjen janë të

Stadioni Final i VSM-së – Përmbledhje Ekzekutive

përqendruara në zbatimin e rregulloreve të prerjes së pyjeve dhe promovimin e risive të rryllëzimit për të ruajtur këto burime natyrore.

Lumenjtë : Lumi Morava e Binçës , i cili rrjedh përmes Gjilanit , Vitisë dhe Kamenicës , është një burim i rëndësishëm ujor për bujqësinë dhe ekosistemin lokal. Ai mbështet ujëtin për fermerat dhe është shtëpia e një sërë specielsh ujore. Megjithatë, ndotja nga rrjedhjet bujqësore dhe ujërat e zeza të patrajuara përbëjnë një kërcënim për cilësinë e ujit të lumit. Mbrojtja e burimeve ujore nëpërmjet përmirësimit të menaxhimit të mbeturinave dhe praktikave të qëndrueshme bujqësore është thelbësore për të siguruar shëndetin afatgjatë të lumit.

Burimet minerale: Novobërda është e pasur me burime minerale, veçanërisht argjend dhe plumb, të cilat kanë qenë historikisht të rëndësishme për ekonominë vendase. Aktivitetet minerare kanë formësuar ekonominë e rajonit, por gjithashtu kanë çuar në degradim mjedisor, duke përfshirë ndotjen e tokës dhe ujit. Sigurimi që aktivitetet minerare janë të rregulluara dhe të qëndrueshme nga pikëpamja mjedisore është thelbësore për mbrojtjen e burimeve natyrore në komunë.

Rajoni i Ferizajt

Pyjet: Malet e Sharrës luajnë një rol jetik në ekologjinë e Shitërcës , Kaçanikut dhe Hanit . Elezit . Këto pyje janë shtëpia e një shumëllojshmërie kafshësh të egra, duke përfshirë arinjtë, ujçërit dhe dhelprat, dhe ofrojnë shërbime thelbësore të ekosistemit, si parandalimi i erozionit të tokës dhe rregulimi i cikleve të ujit. Megjithatë, prerja e paligjshme dhe shpyllëzimi janë bërë kërcënime të rëndësishme për këto pyje. Përpjekjet për ruajtjen janë të përqendruara në zbatimin e rregulloreve të prerjes së pyjeve dhe në promovimin e iniciativave për rryllëzimin për të siguruar qëndrueshmërinë e zonave pyjore të rajonit.

Burimet ujore: Lumenjtë si lumi Lepenci dhe lumi Nerodime janë thelbësorë për mbështetjen e bujqësisë dhe ekosistemeve lokale në Ferizaj , Shtime , Kaçanik dhe Shitërcë . Këta lumenj ofrojnë ujë për të mbjellat dhe janë shtëpia e llojeve të ndryshme ujore. Megjithatë, ndotja e ujit nga rrjedhjet bujqësore, ujërat e zeza të patrajuara dhe mbetjet industriale kanë ndikuar në cilësinë e ujit. Përmirësimi i praktikave të menaxhimit të ujit dhe reduktimi i ndotjes nëpërmjet trajtimit më të mirë të mbeturinave dhe bujqësisë së qëndrueshme janë kritike për ruajtjen e shëndetit të burimeve ujore të rajonit.

Burimet Minerale: Hani i Elezit është i pasur me burime minerale, veçanërisht me gur gëlqeror, i cili përdoret në prodhimin e çimentos. Industria e çimentos është një kontribues i madh në ekonominë lokale, por gjithashtu paraqet sfida mjedisore, duke përfshirë ndotjen e ajrit dhe ujit. Praktikave të qëndrueshme të minerave dhe rregulimi më i mirë i aktiviteteve industriale janë të nevojshme për të zbutur ndikimin mjedisor të këtij sektori duke ruajtur përfitimet ekonomike.

3.7.2. Evolucionin e mundshëm të Mjedisit pa Planin PNMIM

Pritet që urbanizimi të vazhdojë dhe kjo të rrisë presionin mbi Peizazhin dhe mjedisin në zonat urbane. Në të njëjtën kohë, pritet që zonat rurale, veçanërisht zonat e thella rurale, të vazhdojnë të shpopullohen, gjë që do të ketë një ndikim pozitiv në mbrojtjen e Peizazhit dhe mjedisit. Supozohet se këta dhe faktorë të tjerë do të kenë një ndikim të fortë në evolucionin e Peizazhit.

Prandaj, një moszbatim i PNMIM do të rezultojë vetëm në disa ndikime të vogla lokale/rajonale, me shumë gjasa në zonat e thella të vendit.

3.8 Trashëgimia arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore

3.8.1. Baza e Mjedisit dhe Problemet kryesore

Mbrojtja e monumenteve historike në Kosovë është përgjegjësi e Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Detyra lidhur me identifikimin, dokumentimin, ekzaminimin, arkivimin dhe kujdesin për mbrojtjen e monumenteve historike në Kosovë i është dhënë Institutit për Mbrojtjen e Monumenteve të Kosovës (IMMK) në Prishtinë.

Në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt ka një larmi objektesh historike si në qytet ashtu edhe në fshatra që i kanë mbijetuar rrjedhës së kohës, qoftë periudhave të vlerësimit të lartë të këtyre objekteve apo edhe periudhave të neglizhencës dhe shkatërrimit. Ato janë dëshmi e individualitetit kulturor lokal dhe rajonal që janë zhvilluar në kushte të veçanta historike, socio-ekonomike, etnike dhe fetare. Gjatë luftës së fundit, këto rajone nuk e përjetuan shkatërrimin e ashpër të luftës si rajonet tjera të Kosovës, kështu që trashëgimia kulturore vendore nuk u dëmtua aq shumë sa në vendet e tjera.

Rajoni i Gjilanit dhe i Ferizajt në listën e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme, të cilat renditen në kategori të ndryshme si rezervate arkeologjike, ansamble arkeologjike, ansamble arkitekturore dhe ekspozita arkeologjike janë të shumta, por kujdesi ndaj tyre mbetet ende për të dëshiruar.

Tabela 18. Lista e trashëgimisë kulturore për mbrojtje të përkohshme

Kategoria	Trashëgimia arkeologjike	Trashëgimia arkitekturore	Peisazhet kulturore	Objekte të luajtshme
Gjilani	27	39	3	4
Novobërde	/	13	1	
Partesh	12	/	/	2
Kllokot	3	/	/	/
Kamionica	39	0	/	3
Vit	7	19	/	1
Ferizaj	49	/	1	3
Kaçaniku	20	/	/	/
Shtime	11	/	/	/
Hari Elezit	/	8	/	/
Shtërpcë	8	/	/	/

Burimi: të dhëna nga lista e Trashëgimisë Kulturore për Mbrojtje të Përkohshme, 2024

3.8.2. Evolucionin e mundshëm i Mjedisit pa Planin PNMIM

Nuk mund të parashikohen tendenca të përgjithshme për evolucionin e mundshëm të trashëgimisë arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore. Rreziku ekzistues për këto asete do të vazhdojë pavarësisht nga zbatimi ose moszbatimi i PNMIM, pasi ato ndikohen më pak nga MM sesa nga faktorë të tjerë.

Megjithatë, përmirësimi i situatës së përgjithshme mjedisore përmes përmirësimit të menaxhimit të mbeturinave do të ketë gjithashtu një ndikim pozitiv në evoluimin e trashëgimisë arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore.

4. Vlerësimi i Ndikimeve në Mjedis

4.1. Vlerësimi i Alternativave

Si pjesë e Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) për Planin Nderkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, kërkohet një vlerësim i plotë i alternativave të arsyeshme. Për shkak të natyrës strategjike të PNMIM dhe ndikimeve të tij afatgjata, janë konsideruar dhe vlerësuar opsione të shumta teknologjike për menaxhimin e mbeturinave. Këto opsione teknologjike u vlerësuan bazuar në aspektet e mëposhtme:

- Implikimet e Komizës së Politikave dhe Rregulloreve: Vlerësimi siguron që të gjitha teknologjitë e propozuara janë në përputhje me ligjet mjedisore të Kosovës dhe direktivat përkatëse të BE-së.
- Identifikimi i opsioneve të teknologjisë në përputhje me politikën dhe të provuara. Teknologjitë e provuara dhe ato në përputhje me politikën kanë prioritet, duke siguruar që metodat e përzgjedhura të menaxhimit të mbeturinave të jenë të realizueshme dhe efektive.
- Fizibiliteti financiar i opsioneve të provuara të teknologjisë: I kushtohet vëmendje implikimeve financiare të secilës teknologji, duke siguruar që zgjidhjet e zgjedhura të jenë me kosto efektive dhe të përputhen me projektet e financuara nga donatorët.
- Implikimet e Komizës së Politikave dhe Rregulloreve

Politika dhe kuadri rregullator luan një rol kritik në përcaktimin se cilat teknologji të menaxhimit të mbeturinave janë të zbatueshme. Në Kosovë, politikat kombëtare mjedisore duhet të përputhen me direktivat e Komunitetit Evropian për menaxhimin e mbeturinave. Për rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, aspektet e mëposhtme rregulatore ishin kyçe në përcaktimin e opsioneve të përshatshme teknologjike:

- Direktiva e BE-së për Depanitë (1999/31/EC): Që synon të reduktojë mbetjet e biodegradueshme që shkojnë në landfill.
- Direktiva Kuadër e BE-së për Mbetjet (2008/98/EC): Thëksimi i hierarkisë së mbeturinave (reduktimi, ripërdorimi, riciklimi) dhe nevoja për sisteme të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave.
- Strategjia Kombëtare e Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave (2019-2028): Ofimi i udhëzimeve lokale për menaxhimin e integruar të mbeturinave dhe promovimi i zhvillimit të zgjidhjeve të riciklimit, kompostimit dhe rikuperimit të energjisë.

Bazuar në këto kërkesa rregulatore, u prioritetizuan opsionet e teknologjisë që fokusohen në riciklimin, kompostimin dhe rikuperimin e energjisë, ndërsa ato që mund të çonin në degradim mjedisor ose mospërputhje me standardet e BE-së u përjashtuan.

Për më tepër, fokusi kryesor u vendos në identifikimin e teknologjive të provuara që janë në përputhje me politikat kombëtare të Kosovës dhe direktivat mjedisore të BE-së. Tabela më poshtë paraqet alternativat që janë marrë në konsideratë në zhvillimin e VSM-së për PNMIM në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, duke theksuar si teknologjitë e përzgjedhura ashtu edhe ato që janë përjashtuar për shkak të papërshatshmërisë së tyre për trajtimin e mbeturinave komunale. U konsideruan teknologjitë e mëposhtme:

Tabela 19: Teknologjitë e konsideruara për menaxhimin e mbeturinave

	Të përziera mbeturinave	Të ndara mbeturinave	Inerte Mbeturinat	
Pastrimi i Rrugëve	Pastrimi i Rrugëve		Menaxhimi i mbetjeve inerte	
Mbledhja mbeturinave	Mbledhja e mbeturinave	Mbledhja e mbeturinave të ndara		
Transporti dhe Transferimi	Transferimi dhe Transporti			
Trajtimi Mekanik	E papastër MRF	Trajtimi Biologjik Mekanik (MBT)		I pastër MRF
Trajtimi Biologjik	Biologjike tharje			Kompostimi, tretja
Trajtimi termik	Djegja, Proliza, Trajtimi me Plazmë, Teknologjia e Konvertimit të Mbetjeve në Natë			
Asgjesimi	Landfill sanitar, Rehabilitimi i Depozisë			

Analiza krahasuese e ndikimeve mjedisore për alternativat e PNMIM nxjerr në pah performancën mjedisore të zgjidhjeve të ndryshme të menaxhimit të mbeturinave. Këtu është një përmbledhje e detajuar se si ndryshojnë këto alternativa dhe arsyetimi pas preferencës për opsiona të caktuara.

1. Transferimi i mbeturinave dhe transporti në distanca të gjata

- **Stacioni i transferimit të tipit vetëm me rampë** : Ofron një nivel bazë funksionaliteti me një ndikim pozitiv mjedisor duke optimizuar logjistikën e grumbullimit të mbeturinave, duke reduktuar emetimet nga udhëtimi e shumta në distanca të shkurtra. Ndikimi në mjedis: **mesatarisht pozitiv (+)**.
- **Stacioni i transferimit të tipit me infrastrukturë me ngjeshje** : Duke ngjeshur mbetjet, kjo alternativë redukton më tej nevojat e transportit dhe emetimet e lidhura me to. Ai demonstron një **ndikim të fortë pozitiv mjedisor (++)**, pasi minimizon gjerësinë e karbonit të transportit të mbeturinave dhe në efikasitetin operacional.

Alternativa e preferuar : Opsioni i ngjeshjes u zgjodh për shkak të efikasitetit më të lartë dhe gjurmës së reduktuar mjedisore në krahasim me stacionet e thjeshta të transferimit.

2. Trajtimi mekanik (Material Recovery Facility - MRF)

- **MRF i ndotur** : Përfshin klasifikimin e mbeturinave pas grumbullimit, duke çuar në disa përfilime mjedisore duke devijuar lëndët e ricikluoshme. Megjithatë, funksionon me më pak efikasitet sesa sistemet e pastra MRF. Ndikimi në mjedis: **mesatarisht pozitiv (+)**.
- **MRF e pastër** : Kjo alternativë përfshin mbetje të ricikluoshme të para-ndara, duke rezultuar në norma më të larta rikuperimi, ndotje të reduktuar dhe rezultate më të mira mjedisore. Ndikimi në mjedis: **shumë pozitiv (++)**.

Alternativa e preferuar : Sistemi i pastër MRF favorizohet për shkak të efikasitetit më të madh në riciklim, i cili përputhet me qëllimet rajonale për reduktimin e përdorimit të deponisë dhe rrëzën e përpjekjeve për rikom.

3. Trajtimi mekaniko biologjik i mbeturinave (MBT)

- **MBT me tretje anaerobe :** Ky opsion lejon nxjerrjen e energjisë nga mbetjet duke reduktuar volumin e mbeturinave të destinuara për deponi. Ka një **ndikim shumë pozitiv mjedisor (++)**, veçanërisht në reduktimin e emetimeve të gazave serrë.
- **MBT me kompostim :** Kryesisht fokusohet në mbetjet organike, por përfatjet e tij mjedisore janë më pak gjithëpërfshirëse në krahasim me tretjen anaerobe. Ndikimi në mjedis: **neutral (0)**.

Alternativa e preferuar : Tretja anaerobe u zgjedh mbi kompostimin për shkak të përfatjeve të dyfishta të reduktimit të vëllimit të mbeturinave dhe rikuperimit të energjisë, të cilat përputhen me menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave dhe qëllimet e prodhimit të energjisë.

4. Deponia Sanitare dhe rehabilitimi i deponisë

- **Deponia Sanitare :** I nevojshëm për asgjësimin përfundimtar, por ka **ndikime neutrale mjedisore (0)** pasi nuk redukton në mënyrë aktive mbetjet, megjithëse minimizon emetimet e kullimit dhe gazit.
- **Rehabilitimi i deponisë :** Ky opsion fokusohet në përmirësimin e venddepozitimëve ekzistuesë, përmirësimin e sistemeve të frenimit dhe reduktimin e shkarkimeve të kullimit dhe gazit. Ndikimi në mjedis: **mesatarisht pozitiv (+)**.

Alternativa e preferuar : Rehabilitimi ka prioritet pasi zbut ndikimet negative ekzistuese të venddepozitimëve të parregulluara, ndërkohë që përgatit rajonin për praktika më të qëndrueshme të depozitimit të mbeturinave.

5. Menaxhimi lokal i mbeturinave

- **Fshirja manuale e rrugëve :** Kjo masë bazë përmirëson higjienën lokale, por ka përfatje të kufizuara mjedisore, kryesisht duke reduktuar mbeturinat. Ndikimi në mjedis: **shumë pozitiv (++)**.
- **Fshirja mekanike e rrugëve :** Zgjidhjet e mekanizuara përmirësojnë efikasitetin, por rezultojnë në emetime më të larta nga përdorimi i pajisjeve. Ndikimi në mjedis: **mesatarisht pozitiv (+)**.

Alternativa e preferuar : Fshirja manuale favorizohet për përfatjet e tij të menjëhershme mjedisore, kostot e ulëta operative dhe kontributin në pastërtinë urbane, megjithëse fshirja mekanike është e nevojshme në zona më të mëdha.

Si përfundim, alternativat si, rikuperimi i energjisë dhe strategjitë gjithëpërfshirëse të menaxhimit të mbeturinave u preferuan për shkak të përfratimit të tyre me objektivat kombëtare dhe ndërkombëtare të qëndrueshmërisë, veçanërisht sipas direktivave të BE-së. Kjo analizë krahasuese thekson urgjencën praktike të zbatimit të zgjidhjeve të shëndosha mjedisore në PNMIM.

Gjithashtu u vlerësua fizibiliteti financiar i teknologjive të identifikuara. Ishte thelbësore të zgjidheshin teknologjitë që ofrojnë përfitime ekonomike afatgjata duke qenë me kosto efektive si në fazën e ndërtimit ashtu edhe në atë operacional. U morën parasysh aspektet e mëposhtme:

- **Efektiviteti i koston:** Teknologjitë e provuara si Trajtimi Biologjik Mekanik (MBT), kompostimi dhe deponitë sanitare u prioritetizuan për shkak të qëndrueshmërisë së tyre ekonomike afatgjatë.
- **Sinergjitë me projektet e financuara nga donatorët:** PNMIM synon të harmonizohet me projektet e vazhdueshme dhe të planifikuara të financuara nga donatorët në Kosovë për të siguruar

fizibilitetin financiar të këtyre teknologjive. Për shembull, rehabilitimi i deponisë së Gjilanit dhe projektet e rickikimit të financuara nga donatorët ndërkombëtarë janë planifikuar tashmë në rajon (investimi i KFW në deponitë në Kosovë).

Teknologjitë e reja për kalimin e mbeturinave në energji (si gazfikimi dhe pircliza) u konsideruan por u përjashtuan për shkak të mungesës së suksesit të tyre të provuar në sektorin e menaxhimit të mbeturinave komunale. Ndërsa këto teknologji janë efektive për lëndët fillestare të përcaktuara mirë (p.sh. qymyri, druri), aplikimi i tyre në mbetjet komunale mbetet i kufizuar dhe financiarisht i parrealizueshëm në këtë kohë.

PNMIM për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt në Kosovë është zhvilluar në bazë të masave kyçe për krijimin e një sistemi modern dhe të integruar të menaxhimit të mbeturinave. Zbatimi i masave të propozuara do të kërkojë studime të mëtejshme specifike, si studime fizibiliteti dhe projekte të detajuara, të cilat do të kryhen gjatë fazave të mëpashtme të planifikimit dhe miratimit.

Ky studim i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) ofron kuadrin e nevojshëm për vlerësimin e ndikimeve mjedisore të masave të propozuara për menaxhimin e mbeturinave dhe thekson aspektet kryesore që duhen marrë parasysh. Këto aspekte përfshijnë ndikimet mjedisore, sociale dhe ekonomike dhe duhet të merren parasysh gjatë përzgjedhjes së teknologjive, strategjive dhe vendndodhjeve specifike për infrastrukturën e menaxhimit të mbeturinave.

Duke pasur parasysh diversitetin gjeografik dhe mjedisor të Rajonit të Gjilanit dhe Ferizajt, efektet mjedisore lokale mund të vlerësohen përfundimisht vetëm përmes të dhënave të detajuara hapësinore dhe informacioneve specifike të ofruara nga studimet e fizibilitetit dhe planet e projektimit. Si i tillë, shtrirja e vërtetë e këtyre ndikimeve do të shfaqet sapo të finalizohen vendet dhe teknologjitë e projektit.

Në rast se gjatë fazës së zbatimit identifikohen efekte të rëndësishme negative mjedisore, teknologjitë alternative ose vendndodhjet e vendndodhjes do të vlerësohen dhe konsiderohen brenda kornizës së procedurave të mëpashtme të planifikimit dhe miratimit. Kjo siguron që zgjidhjet më të shëndosha ekologjiksht dhe më të pranueshme shoqërore të zbatohen në të gjithë rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt.

4.2. Qasje Metodike për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis

Ky studim i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) identifikon, përshkruan dhe vlerëson ndikimet e mundshme negative mjedisore që rezultojnë nga zbatimi i Planit Ndërkomunal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave (PNMIM) për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt. Procesi i VSM-së është thelbësor për të siguruar që qëndrueshmëria mjedisore të integrohet në strategjitë e menaxhimit të mbeturinave për rajonin. Vlerësimi ofron gjithashtu një kornizë për propozimin e masave për parandalimin dhe zbutjen e ndikimeve negative mjedisore aty ku është e përshtatshme. VSM merr parasysh subjektet e mëposhtme të mbrojtjes për të siguruar një vlerësim gjithëpërfshirës të ndikimeve mjedisore:

Subjektet e mbrojtjes që duhet të merren parasysh janë të listuara në Tabelën 6:

- popullsia dhe shëndeti i njeriut,
- biodiversiteti, flora dhe fauna,
- toka dhe përdorimi i tokës, si dhe asetet materiale,
- ujë,
- cilësia e ajrit dhe faktorët klimatikë,
- trashëgimisë arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore, si dhe
- Peizazhi

VSM gjithashtu marr në konsideratë ndërvaprimet ndërmjet këtyre subjekteve, pasi ndikimet mjedisore shpesh nuk ndodhin të izoluar. Për shembull, ndotja e ajrit nga objektat e trajtimit të mbeturinave mund të ndikojë në shëndetin e njeriut, biodiversitetin dhe cilësinë e tokës. Në mënyrë të ngjashme, ndotja e ujit mund të ketë efekte kaskaduese në biodiversitetin, shëndetin publik dhe përdorimin e tokës bujqësore.

Gjithashtu, konsideratat në vijim janë kyçe për vlerësimin e ndikimit në mjedis në procesin e VSM për Rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt :

- **Shtirja e Vlerësimit** - Ndikimet mjedisore mund të vlerësohen vetëm në lidhje me masat e përshkuara në PNMIM. Nëse kërkohen dokumente të planifikimit specifik hapësior ose të detajuar, vlerësimet mjedisore përkatëse do të kryhen gjatë fazave të mëposhme të planifikimit dhe miratimit të projekteve të menaxhimit të mbeturinave. Këto vlerësime të mëvonshme do të përfshijnë vlerësime specifike për vendndodhjen e ndikimeve të tilla si zhurma, cilësia e ajrit dhe ndotja e ujit.
- **Teknologjia më e mirë e disponueshme** - Për këtë vlerësim mjedisor, supozohet se të gjitha masat do të planifikohen dhe zbatohen duke përdorur teknologjinë më të mirë të disponueshme, duke siguruar ndikimet mjedisore sa më efektive dhe më pak të dëmshme. Raporti Teknik i Projektit për çdo masë të menaxhimit të mbeturinave ofron një përshkrim të detajuar të teknologjive të konsideruara për zbatim.
- **Zbulja e ndikimeve negative**- VSM-ja propozon që çdo ndikim negativ mjedisor i identifikuar duhet të zbutet duke përdorur praktikat mjedisore moderne. Për shembull, sistemet e grumbullimit të kullimit dhe kapja e metanit në deponi, si dhe teknologjitë e kontrollit të emetimeve në implantet e trajtimit të mbeturinave, duhet të përdoren për të minimizuar ndikimet në ujë, ajër dhe tokë.

VSM-ja zbaton një kornizë të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM) për të identifikuar, përshkuar dhe vlerësuar efektet e mundshme të rëndësishme mjedisore të secilës alternative të menaxhimit të mbeturinave. Kjo kornizë përfshin:

- **Analiza bazë** : Vendosja e kushteve aktuale mjedisore (p.sh., cilësia e tokës, ajrit, ujit) për të ofruar një pikë referimi për vlerësimin e ndikimeve të mundshme të teknologjive të menaxhimit të mbeturinave. Kjo përfshin një kuptim të niveleve ekzistuese të ndotjes, biodiversitetit dhe modeleve të përdorimit të tokës.
- **Madhësia e ndikimit** : VSM vlerëson madhësinë e ndikimit të secilës alternative bazuar në shkallën e saj (lokale, rajonale, globale), kohëzgjatjen (afatshkurtër, afatgjatë ose të përhershëm) dhe këthyshmërinë. Për shembull, deponitë sanitare vlerësohen për ndikimin e tyre afatgjatë në tokë dhe ujërat nëntokësore, ndërsa kompostimi vlerësohet për efektet e tij më të menjëhershme dhe të lokalizuara.
- **Konsideratat Hapësimore** : Kjo përfshin hartën e zonave gjeografike që do të prekenin nga zbatimi i teknologjive të ndryshme. Mjetet e Sistemit të Informacionit Gjeografik (GIS) përdoren për të hartuar zonat e mbeturinave dhe për të vlerësuar mbivendosjen hapësimore midis objekteve të propozuara dhe zonave të ndjeshme mjedisore ose kulturore (p.sh. trupat ujorë, zonat e mbrojtura).
- **Ndjeshmëria ndaj receptorëve** : Receptorët si popullatat njerëzore, trupat ujorë dhe habitatat e kafshëve të egra vlerësohen bazuar në ndjeshmërinë e tyre ndaj ndikimeve të mundshme. Teknologjitë si djegia që mund të ndikojnë në cilësinë e ajrit pranë zonave të banuara vlerësohen në rrezik më të lartë në krahasim me opsionet si kompostimi ose tretja anaerobe (AD).

Metodologjia për Vlerësimin e Ndikimeve Kumulative

Ndikimet kumulative i referohen efekteve të kombinuara të veprimeve të kaluara, të tashme dhe të arsyeshme të parashikueshme në të ardhmen. Në kontekstin e VSM-së për PNMIM-në, ndikimet kumulative vlerësohen duke marrë parasysh se si integrimi i teknologjive të ndryshme të menaxhimit të mbeturinave do të ndërveprojë me kushtet ekzistuese mjedisore, përpjekjet e vazhdueshme për menaxhimin e mbeturinave dhe aktivitete të tjera të zhvillimit rajonal.

a) Shtirja kohore

VSM vlerëson ndikimet kumulative të teknologjive të menaxhimit të mbeturinave në horizontet afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata. Për shembull, ndikimet kumulative të MBT dhe kompostimit vlerësohen jo vetëm në drejtim të reduktimit të menjëhershëm të mbeturinave të deponisë, por edhe në përfitimet e tyre afatgjata për cilësinë e ajrit (përmes emetimeve të reduktuara të metanit) dhe cilësinë e tokës (përmes aplikimit të kompostimit).

b) Efektet sinergjike dhe antagonist

Teknologjitë analizohen për efektet e mundshme sinergjike (ndërveprimet pozitive) dhe efektet antagonist (ndërveprimet negative) kur vendosen së bashku. Për shembull:

- **Ndikimi sinergjik** : Kombinimi i MBT dhe tretjes anaerobe mund të përmirësojë reduktimin e përgjithshëm të mbeturinave, me MBT që redukton volumin e mbeturinave organike dhe AD që rikuperon energjinë përmes prodhimit të biogazit.
- **Ndikimi antagonist** : Bashkëveendësja e disa teknologjive (p.sh. djegia dhe riciklimi) mund të zvogëlojë efikasitetin e rikuperimit të materialit, pasi djegia mund të nxisë djegien e mbeturinave mbi riciklimin.

c) Analiza e Sistemit të Integruar të Menaxhimit të Mbeturinave

VSM vlerëson se si teknologjitë individuale përshkohen brenda një sistemi të integruar të menaxhimit të mbeturinave. Ai merr në konsideratë se si komponentët e menaxhimit të mbeturinave si grumbullimi, klasifikimi, trajtimi dhe asgjësimi punojnë së bashku për të minimizuar ndikimet e përgjithshme mjedisore. Për shembull, objektet e trajtimit mekanik (MRFs) vlerësohen bazuar në aftësinë e tyre për të reduktuar volumin e mbeturinave të dërguara në deponi, duke kontribuar kështu në reduktimet kumulative të përdorimit të tokës dhe emetimeve të metanit.

d) Konteksti rajonal dhe global

Ndikimet kumulative të teknologjive vlerësohen gjithashtu në kontekstin më të gjerë rajonal dhe global, veçanërisht në aspektin e ndryshimeve klimatike. Teknologjitë që kontribuojnë në reduktimin e gazeve serra (p.sh., AD ose MBT) vlerësohen në mënyrë të favorshme për sa i përket ndikimit të tyre kumulativ në qëllimet globale të zbutjes së klimës. Anasjelltas, teknologjitë që rrisin emetimet (p.sh. djegia pa rikuperim të energjisë) vlerësohen me kujdes, duke marrë parasysh kontributin e tyre afatgjatë në ndryshimet klimatike.

e) Masat rehabilituese dhe zbutëse

Ndikimet kumulative gjithashtu marrin në konsideratë mundësinë e masave rehabilituese për të kompensuar efektet negative mjedisore. Për shembull, mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve të paligjshme vlerësohen për përfitimet e tyre afatgjata në reduktimin e ndoqes së grumbulluar të tokës dhe ujit. Futja e deponive sanitare dhe zonave të mbeturinave luan gjithashtu një rol në zbutjen e ndikimeve kumulative duke ofruar mjedise të kontrolluara për depozitimin e mbeturinave.

Për shembull, vlerësohet ndikimi kumulativ i vazhdimtë të përdorimit të venddepozitimeve të pakontrolluara në kombinim me fuqjen e deponive të reja sanitare. Ndërsa deponitë sanitare do të reduktonin rrezikun e menjëhershëm të kontaminimit, përfimi i tyre kumulativ mjedisor do të zvogëlohej

Studimi Final i VSM-së - Përmbledhje Ekzekutive

nëse hedhja e pakontrolluar vazhdon. Prandaj, VSM thekson nevojën për një reformë gjithëpërfshirëse të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë mbylljen dhe rehabilitimin e venddepozitimeve të paligjshme, në mënyrë që të maksimizohen përfitimet kumulative të teknologjive më të pastra të depozitimit të mbeturinave.

Kjo qasje e integruar dhe me shumë kritere siguron që teknologjitë e menaxhimit të mbeturinave të mos vlerësohen të izoluar, por brenda konteksteve më të gjera mjedisore, sociale dhe ekonomike të rajonit. VSM-ja thekson një ekuilibër midis fizibilitetit teknologjik, qëndrueshmërisë mjedisore dhe pranueshmërisë socio-ekonomike kur zgjedh alternativat e preferuara të menaxhimit të mbeturinave.

Çdo masë e menaxhimit të mbeturinave e propozuar në PNMIM do të vlerësohet duke përdorur profilet e ndikimit në mjedis. Këto profile do të ndihmojnë në identifikimin, përshkrimin dhe vlerësimin e ndikimeve të mundshme mjedisore, duke siguruar që sistemi i menaxhimit të mbeturinave të jetë i dizajnuar për të qenë i qëndrueshëm dhe i shëndoshtë mjedisor.

Zbatimi fizik i masave të propozuara do të kërkojë studime të mëtejshme fizibiliteti, vlerësime të ndikimit në mjedis (VNM) dhe dizajne të detajuara. Këto do të kryhen gjatë procedurave vlerëse të planifikimit dhe miratimit që pasojnë përfundimin e VSM-së.

- Studimet e fizibilitetit do të përcaktojnë nëse teknologjitë dhe vendndodhjet e propozuara të menaxhimit të mbeturinave janë teknikisht dhe financiarisht të zbatueshme.
- Vlerësimet e Ndikimit në Mjedis (VNM) për projekte individuale do të fokusohen në ndikimet specifike të vendndodhjes, të tilla si afërsia me ekosistemet e ndjeshme ose zonat e banuara.

VSM për rajonin e Gjiatit dhe Ferizajt kërkon që të merren parasysh alternativat e arsyeshme ndaj masave të propozuara për menaxhimin e mbeturinave. Në rastet kur identifikohen ndikime të rëndësishme mjedisore, zgjidhet alternative duhat të hulumtohen gjatë fazave të mëpasshme të planifikimit. Kjo mund të përfshijë:

- Zgjedhja e opsioneve alternative të teknologjisë (p.sh., kalimi nga përdorimi tradicional i deponisë në rrëzjen e riciklimit dhe kompostimit).
- Zhvendosja e objekteve të mbeturinave në zona me më pak konflikte mjedisore dhe sociale.
- Zbatimi i masave zbutëse shtesë për të adresuar rreziqet specifike mjedisore (p.sh. masa të shtuara të mbrojtjes së ujit pranë lumenjve të ndjeshëm ose rezervave ujore nëntokësore).

Identifikimi, përshkrimi dhe vlerësimi i ndikimit në mjedis janë bërë në bazë të profileve të VSM për masat e renditura në tabelën e mëposhtme.

Tabela 20. Masat e konsideruara në profilet e VSM-së

Lloji e masës/ shkurtim	Përshkrimi
WZ	Përcaktimi i zonave të mbeturinave
R	Komponentët e menaxhimit rajonal të mbeturinave
R01	Transferimi i mbeturinave dhe transporti në distanca të gjata
R01-01	Rampë lloji transferimi stacion
R01-02	Rampë lloji transferimi stacion me ngjeshje
R02	Mekanike trajtimi (MRF)
R02-01	E papastër MRF
R02-02	I pastër MRF

Studimi Final i VSM-së – Pëmbledhje Ekzekutive

R03	Mekanike biologjike trajtimi (MBT)
R03- 01	MBT me trajte anaerobe
R03- 02	MBT me stabilizim
R03- 03	MBT me kompostim
R04	Tretja Anaerobe (Anaerobic Digestion (AD))
R05	Mbeturinave djegia (me energji shërim)
R05- 01	Duke levizur hekura djegia
R06	Deponia Sanitare (asgjësimi i sigurtë i mbeturinave)
R06- 01	Deponia Sanitare
R06- 02	Rehabilitimi i Deponisë
L	Komponentët e menaxhimit lokal të mbeturinave
L01	Pastrimi i Rrugëve
L01- 01	Manuali gjithëpërfshirës për pastrimin e rrugëve
L01- 02	Mekanizmi gjithëpërfshirës i menaxhimit të rrugëve
L02	Mbledhja e mbeturinave (përfshirë grumbullimin e veçuar)
L02- 01	Mbledhja e mbeturinave të përziera
L02- 02	Mbledhja e mbeturinave organike
L02- 03	Mbledhja e mbetjeve të thata të riciklueshme
L03	Kompostimi (rikuperimi i materialeve)
L03- 01	Kompostimi me dritare
L03- 02	Implant plotësisht i automatizuar për kompostim në ambiente të mbyllura
L04	Menaxhimi i mbeturinave inerte
L04- 01	Trajtimi i mbeturinave me teknologji të lëvizshme
L04- 02	Rickimi i letres
L04- 03	Deponimi

Masat vlerësohen në lidhje me ndikimin e tyre të përgjithshëm. Në këtë vlerësim nuk merren parasysh kushtet përkatëse specifike lokale.

Ndikimet e masave do të përcaktohen, përshkruhen dhe vlerësohen në lidhje me objektivat mjedisore të përcaktuara në kapitullin 2 për artikujt e mbrojtur të renditur në Tabelën 8 në përputhje me klasifikimin e mëposhtëm.

Tabela 21. Klasifikimi i ndikimeve mjedisore

Simboli	Klasifikimi
++	Në përgjithësi, ndikimet mjedisore janë shumë pozitive
+	Në përgjithësi, ndikimet mjedisore janë pozitive
0	Ndikim mjedisor jo domethënës
-	Ndikimet mjedisore të mundshme dhe të pafavorshme
--	Ndikimet mjedisore të mundshme dhe shumë të pafavorshme

4.3. Profili i VSM-së i masave të propozuara

Në çdo profil VSM, masa e propozuar për menaxhimin e mbeturinave përshkruhet shkurtimisht, duke përfshirë ndikimet e saj të mundshme mjedisore. Janë vlerësuar si ndikimet pozitive ashtu edhe ato negative në mjedis, me fokus të veçantë në temat përkatëse të mbrojtjes së popullatës dhe shëndetit i njerezve, biodiversitetit, burimet ujore dhe cilësia e ajrit. Profilët gjithashtu ofrojnë rekomandime për zbutjen ose parandalimin e ndikimeve të padëshiruara, duke siguruar që masat e shëndosha mjedisore janë prioritare. Këto rekomandime shërbejnë si udhëzime për procedurat e mëvonshme të planifikimit dhe miratimit për të siguruar përputhjen me objektivat e qëndrueshmërisë mjedisore. Tabelat e vlerësimit që shoqërojnë çdo profil ofrojnë një klasifikim të detajuar të vlerësimeve të ndikimit, të kategorizuara sipas subjektit të mbrojtjes dhe duke përfunduar me një vlerësim të përgjithshëm gjithëpërfshirës për secilën masë, duke informuar kështu vendimmarrësit për strategjitë më të përshtatshme mjedisore.

4.3.1. Përcaktimi i zonave të mbeturinave

4.3.1.1. Arsyetimi për Përcaktimin e Zonave të Mbeturinave

Në kontekstin e Kosovës, veçanërisht në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt, përcaktimi i zonave të mbeturinave është një hap vendimtar në krijimin e një sistemi efikas dhe të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave. Secila komunë, duke përfshirë Gjilanin, Kamericën, Vitinë, Novobërdën, Parteshin, Klokotin, Ranilugun, Ferizajn, Kaçanikun, Shtëmen, Hanin Elezit, Shërpocë, është caktuar në një objekt të veçantë rajonal për menaxhimin e mbeturinave bazuar në disa faktorë kyç.

Konsideratat kryesore për përcaktimin e këtyre zonave të mbeturinave përfshijnë shpërndarjen hapësirë të komunave, aksesin në objektet rajonale të mbeturinave, dendësinë e popullsisë dhe rritjen e parashikuar të popullsisë në rajon. Këta faktorë lejojnë një vlerësim të saktë si të vëllimit të mbeturinave të gjeneruara ashtu edhe të mbeturinave të grumbulluara në çdo komunë. Për të siguruar funksionimin ekonomik dhe të qëndrueshëm të objekteve të menaxhimit të mbeturinave, mbejtjet totale të mbledhura dhe të përpunuara brenda çdo zone duhet të jenë ideale në intervalin 100 Mg/d (100 ton në ditë). Ky prag siguron që objektet rajonale të menaxhimit të mbeturinave të ngurta (MM) të funksionojnë në mënyrë efektive dhe me kosto efektive.

Është mbledhur dhe analizuar informacioni ekzistues mbi deponitë sanitare, si dhe çdo objekt i planifikuar ose i propozuar për trajtimin e mbeturinave si MRF, trajtimi mekanik biologjik (MBT) ose incineratorët e impianteve. Këto objekte, krahas zonave të tyre ujëmbledhëse aktuale dhe të parashikuara, janë hartuar për të përcaktuar zonat më të përshtatshme për grumbullimin dhe trajtimin e mbeturinave. Gjithashtu, në procesin e përcaktimit janë marrë parasysh edhe projektet aktuale të menaxhimit të mbeturinave në këto komunë, si dhe çdo investim i planifikuar nga donatorët ndërkombëtarë.

Në bazë të këtyre vlerësimeve, janë krijuar disa zona rajonale të mbeturinave në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt. Këto zona janë krijuar për të optimizuar grumbullimin dhe logjistikën e transportit të mbeturinave, duke siguruar që mbejtjet të përpunohen në një mënyrë që të jetë ekonomikisht e qëndrueshme, duke minimizuar gjithashtu ndikimet mjedisore. Përcaktimi i zonave të mbeturinave është një bazë thelbësore për zhvillimin e një strategjie gjithëpërfshirëse të menaxhimit të mbeturinave në rajon, duke lehtësuar zgjidhjet e integruara për mbledhjen, transferimin, trajtimin dhe azhërsimin e mbeturinave.

Kjo qasje zonale siguron që të gjitha komunat të shërbehen në mënyrë adekuate nga objektet rajonale, duke promovuar zbatimin efektiv të Planit Ndërkomunal të Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PNMIM) dhe duke kontribuar në qëndrueshmërinë afatgjatë të sektorit të menaxhimit të mbeturinave në Kosovë.

4.3.1.2. *Ndikimet e mundshme mjedisore dhe masat e mundshme për të parandaluar ose Ulja e ndikimeve negative në mjedis*

Zonat e mbeturinave të krijuara në rajonin e Gjiçanit dhe Ferizajt të Kosovës synojnë të sigurojnë që kërkesat themelore për funksionimin e qëndrueshëm të objekteve rajonale të menaxhimit të mbeturinave janë përmbushur, veçanërisht duke u fokusuar në qëndrueshmërinë ekonomike, optimizimin e logjistikës dhe qëndrueshmërinë mjedisore. Këto zona shërbejnë si bazë për grumbullimin, transferimin dhe trajtimin efikas të mbeturinave nëpër komuna të shumta, duke mundësuar zhvillimin e zgjidhjeve të integruara të menaxhimit të mbeturinave që minimizojnë ndikimin mjedisor duke maksimizuar efikasitetin e burimeve.

Për të identifikuar vendndodhjet e mundshme për deponitë sanitare, objektet e rikuperimit të materialit (MRF), impiantet e tretjes anaerobe (AD) dhe objektet e tjera rajonale të trajtimit të mbeturinave, u përdorën mjetet e hartës GIS (si harta pozitive ashtu edhe negative). Këto mjete lejojnë një vlerësim gjithëpërfshirës të vendeve të mundshme për objektet rajonale të menaxhimit të mbeturinave. Hartëzimi negativ është kryer bazuar në kriteret e përjashtimit të përcaktuara nga legjislacioni mjedisor i Kosovës dhe standardet ndërkombetare për menaxhimin e mbeturinave. Zonat që konsiderohen të papërshatshme për operacionet e menaxhimit të mbeturinave, të tilla si zonat e mbrojtura natyrore, qendrat urbane ose vendndodhjet me rëndësi kulturore, u përjashtuan.

Në zonat e mbetura të përshatshme, duhet të përdoret harta pozitive për të identifikuar vendndodhje të qëndrueshme për ngritjen e objekteve rajonale të menaxhimit të mbeturinave. Kjo përfshinte ekzaminimin e faktorëve të tilla si afërsia me mjetet e transportit, aksesueshmëria, distanca nga ekosistemet e ndjeshme dhe fizibiliteti ekonomik. Rezultati i kësaj ushtrimi hartografik do të konsistojë në identifikimin e zonave kandidatë për qendrat e ardhshme rajonale të menaxhimit të mbeturinave. Këto vende duhet të konsiderohen për hetime të mëtejshme të hollësishme, të tilla si studimet e fizibilitetit dhe vlerësimet e ndikimit në mjedis (VNM), të cilat do të ndihmojnë në përcaktimin e vendndodhjeve më të përshatshme për investime në infrastrukturën e mbeturinave.

Të dhënat e hartës janë integruar në një bazë të dhënash GIS të përgatitur posaçërisht për rajonin e Gjiçanit dhe Ferizajt. Kjo bazë të dhënash është e disponueshme si shpresa GIS që mund të përdëtohen dhe analizohen më tej për të mbështetur proceset e përzgjedhjes së vendeve për projektet e ardhshme të menaxhimit të mbeturinave. Kjo qasje e bazuar në të dhëna siguron transparencë dhe lejon palët e interesuara të marrin vendime të informuara në lidhje me vendosjen e objekteve të mbeturinave.

Për të lehtësuar planifikimin e investimeve të ardhshme në të dy nivelet rajonale dhe komunale, do të përgatitet Menaxhimi i Integruar i Mbeturinave të Ngurta – Instrumenti i Planifikimit të Investimeve (PNMIM-IPi). Ky mjet u mundëson komunave dhe vendimmarrësve të planifikojnë dhe optimizojnë investimet në infrastrukturën e menaxhimit të mbeturinave në mënyrë interaktive. Duke simuluar skenarë të ndryshëm të menaxhimit të mbeturinave, mjeti ndihmon për të siguruar që objektet e ardhshme të jenë financiarisht të qëndrueshme dhe në përputhje me mjedisin.

Hartografia e bazuar në GIS dhe mjeti PNMIM-IPi do të ofrojnë një kornizë për planifikimin e investimeve të ardhshme në objektet e menaxhimit të mbeturinave në Regjionin e Gjiçanit dhe Ferizajt. Ky sistem siguron që zonat e mbeturinave të jenë ekonomikisht të qëndrueshme, të qëndrueshme nga pikëpamja mjedisore dhe efikase operacionale, duke kontribuar në suksesin afatgjatë të Planit Ndërkomunal të Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PNMIM) në këto rajone.

Tabela 22. Vlerësimi mjedisor për përcaktimin e zonave të mbeturinave

WZ Përcaktimi i zonave të mbeturinave		
Objekti Mjedisor/ Objekti i synuar	Shkurtesa	Vlerësimi

Popullsia dhe shëndeti njeriut			
Përmirësimi i cilësisë së jetës	WZ		+
Mbrojtja e shëndetit të njeriut	WZ		++
Biodiversiteti, flora dhe fauna			
Mbrojtja e burimeve natyrore dhe biologjike	WZ		+
Mbrojtja e zonave të mbrojtura dhe pasurisë natyrore	WZ		+
Përdorimi i qëndrueshëm i tokës si një burim i rëndësishëm për asetet			
Rruajtja e shëndetshme dhe ekologjike së dheut	WZ		+
Reduktimi dhe përdorimi i burimeve përmes përmirësimit të efikasitetit	WZ		+
Shfrytëzimi i përgjegjshëm i burimeve natyrore	WZ		+
Objektivi Mjedisor/ Objektivi i synuar	Shkurtesa		Vlerësimi
Uji			
Mbrojtja e sipërfaqeve ujore , si ujërat nëntokësore dhe përmirësimin e statusit të tij ekologjik	WZ		+
Mbrojtja e sipërfaqeve ujore dhe përmirësimi i gjendjes kimike	WZ		+
Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatikë			
Reduktimi dhe stabilizimi i emetimeve të gazrave serra	WZ		++
Mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit	WZ		+
Peizazhi			
Rruajtja e Peizazhit dhe diversitetit	WZ		0
Arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore Trashëgimia			
Konservimi dhe mbrojtja e aseteve të trashëgimisë kulturore	WZ		0
Vlerësimi mjedisor në përgjithësi	WZ		+
Objektivi mjedisor/ Objektivi VSM	Shkurtesa		Vlerësimi
Uji			
Mbrojtja e sipërfaqeve ujore , si ujërat nëntokësore dhe përmirësimin e statusit të tij ekologjik	WZ		+
Mbrojtja e sipërfaqeve ujore dhe përmirësimi i gjendjes kimike	WZ		+
Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatikë			
Reduktimi dhe stabilizimi i emetimeve të gazrave serra	WZ		++
Mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit	WZ		+
Peizazhi			
Rruajtja e Peizazhit dhe diversitetit	WZ		0
Arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore Trashëgimia			
Konservimi dhe mbrojtja e aseteve të trashëgimisë kulturore	WZ		0
Vlerësimi mjedisor në përgjithësi	WZ		+

- Përberja e mbeturinave: Duke pasur parasysh përmbajtjen e lartë organike në mbetjet e mbetura të rajonit, kërkohet vlerësim i mëtejshëm për të përcaktuar zgjidhjet më ekonomike dhe më të qëndrueshme të transportit. Kjo përfshin balancimin e përfitimeve të ngjeshjes me të matat e tij të mundshme, duke përfshirë prishjet dhe kostot më të larta operacionale.

Transporti në distanca të gjata mund të përfaqësojë një pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve të menaxhimit të mbeturinave për shkak të konsumit të karburantit, mirëmbajtjes së automjeteve dhe planifikimit logjistik. Megjithatë, është një komponent i domosdoshëm për të siguruar që mbetjet të menaxhohen siç duhet, veçanërisht në zonat ku opsionet lokale të depozitimit janë të kufizuara ose të padisponueshme.

Transferimi i mbeturinave dhe transporti në distanca të gjata janë komponentë kyç të sistemeve efektive të menaxhimit të mbeturinave të ngurta, duke siguruar që mbetjet të grumbullohen, përpunohen dhe asgjësohen siç duhet, edhe kur objektet ndodhen larg burimit të prodhimit të mbeturinave. Duke optimizuar logjistikën dhe duke konsoliduar mbetjet në stacionet e transferimit, operacionet e menaxhimit të mbeturinave mund të jenë më kosto-efektive dhe fleksibël, duke mbështetur qëtimet më të gjera të menaxhimit rajonal të mbeturinave.

Një stacion për transferimin e mbeturinave komunale ekziston në komunën e Ferizajit, më saktësisht në lokacionin e quajtur Gërlic. Stacioni është ndërtuar në vitin 2003, me donacione të BE-së, ndërsa ka filluar të funksionojë në vitin 2004, dhe tani menaxhohet nga KMLC. Objekti mbulon një sipërfaqe prej 0,5 hektarësh dhe ka një kapacitet mujor prej 2.500 ton. Ky stacion transferimi shfrytëzohet nga Ferizaj, Shtime, Kaçaniku dhe Hani i Elezit. Ky stacion transferues shërben si pike ndërmjetëse ku mbeturinat e grumbulluara nga amvisëritë, bizneset dhe hapësirat publike përkohësisht deponohen, klasifikohen dhe konsolidohen para se të transportohen në destinacionin e tyre përfundimtar, në deponinë rajonale të Gjilanit. Stacioni aktualisht përdor katër kontejnerë dhe katër kamionë dhe 1 buldozer. Nuk ka ngjeshje për kontejnerët.

Figura 3. Stacioni i Transferimit të Mbeturinave në Ferizaj

4.3.2.1.2. Ndikimet e mundshme mjedisore dhe masat e mundshme për të parandaluar ose Ujta e ndikimeve negative në mjedis

Në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt të Kosovës, zbatimi i metodave të transportit të mbeturinave në distanca të gjata mund të ketë perfitime të konsiderueshme mjedisore, veçanërisht përmes reduktimit të numrit të proceseve të transportit. Përdorimi i kamionëve të mëdhenj me distanca të gjata ndihmon në uljen e volumit të automjeteve në rrugë, gjë që redukton emetimet, përfshirë gazrat serre, dhe minimizon ndotjen nga zhurma dhe pluhuri. Këta faktorë janë veçanërisht të rëndësishëm në zonat më të dendura të populluara të Gjilanit dhe Ferizajt, ku trafiku i rënduar mund të kontribuojë në degradimin e mjedisit. Në këtë kontekst, stacionet e transferimit me njësi ngjeshjeje kanë një avantazh të qartë ndaj atyre pa, pasi ngjeshja e mbeturinave redukton frekuencën e transportit të mbeturinave.

Për të zburuar ndikimet e mundshme mjedisore, si p.sh. dardhjet e mbeturinave dhe emetimet e aromave, rekomandohet që kontejnerët me çati të hapur që përdoren për transport të mbulohen mirë me pëlhura gome. Kjo siguron që mbetjet të përmbahen, duke reduktuar rrezikun e mbeturinave dhe erës gjatë tranzitit. Për më tepër, ngarkimi i drejtpërdrejtë i mbeturinave në kontejnerë transporti ndihmon në parandalimin e ndotjes së ujit dhe tokës, pasi rreziku i dardhjes minimizohet.

Pavarësisht këtyre avantazheve, vetë stacionet e transferimit mund të kontribuojnë në çështje të lokalizuara mjedisore, të tilla si aroma, pluhuri, zhurma dhe rrija e trafikut të automjeteve në rrugët që çojnë në stacione. Këto ndikime janë veçanërisht të rëndësishme në zonat ku stacionet ndodhen pranë

Stratëmi Finali VSM-2014 - Përmbledhja Ekzekutive

zonave të banuara ose të ndjeshme mjedisore, siç janë pjesët rurale të Kamericës dhe Vitsë, ose rajonet që kufizohen me ekosisteme të ndjeshme.

Për të minimizuar ndikimet negative mjedisore të stacioneve të transferimit, është thelbësore të kryhet një proces i plotë i përzgjedhjes së vendndodhjes, i mbështetur nga një Vlerësim i Ndikimit në Mjedis (VNM). Planifikimi i kujdesshëm i vendndodhjes është thelbësor për të siguruar që stacionet e transferimit të jenë të vendosura larg komuniteteve vullnetarë dhe zonave të ndjeshme ekologjike. Për shembull, në zona si Shierpca, ku biodiversiteti është prioritet, ose përgjatë sistemeve lumore si Morava e Binçës, konsideratat mjedisore duhet të diktojnë vendndodhjen e infrastrukturës së transferimit.

Përmes përzgjedhjes së vendndodhjes, dizajni i duhur dhe menaxhimi operacional i stacioneve të transferimit mund të reduktojë ndjeshëm ndikimet mjedisore. Praktikisht më të mira përfshijnë mbyllje të pjeshme të zonës së shkakimit të mbeturinave, të cilat mund të ndihmojnë në frimin e emetimeve të pluhurit. Masa të tjera, të tilla si heqja e menjëhershme e kontejnerëve të plote të mbeturinave, asgjësimi i mbeturinave ekskluzivisht brenda kontejnerëve dhe koordinimi i orarit të dërgesave me Komunitat lokale, mund të zbusin më tej ndikimet në komunitetet lokale dhe të zvogëlojnë ndotjen e mjedisit. Këto praktika të mira të menaxhimit sigurojnë që procesi i transferimit të mbetet efikas duke mbajtur në minimum ndikimet negative.

Tabela 23. Vlerësimi mjedisor për transferimin e mbeturinave dhe transportin në distanca të gjata

R01 Transferimi i mbeturinave dhe transporti në distanca të gjata			
R01-01	Rampë lloji transferimi stacion		
R01-02	Rampë lloji transferimi stacion me ngjeshje		
Objektivi Mjedisor/ Objektivi i synuar		Shkurtesa	Vlerësimi
Popullsia dhe shëndeti njeriut			
Përmirësimi i cilësisë së jetës		R01-01	++
		R01-02	+
Objektivi Mjedisor/ Objektivi i synuar		Shkurtesa	Vlerësimi
Mbrojtja e shëndetit të njeriut		R01-01	++
		R01-02	-
Biodiversiteti, flora dhe fauna			
Mbrojtja e burimeve natyrore dhe biologjike		R01-01	0
		R01-02	0
Mbrojtja e zonave të mbrojtura dhe paarrisë natyrore		R01-01	0
		R01-02	0
Përdorimi i qëndrueshëm i tokës si një burim i rëndësishëm për asetet			
Ruajtja e shëndetshme dhe ekologjike të dheut		R01-01	+
		R01-02	+
Reduktimi dhe përdorimi i burimeve përmes përmirësimit të efikasitetit		R01-01	+
		R01-02	++
Shfrytëzimi i përgjegjshëm i burimeve natyrore		R01-01	+
		R01-02	++
Ujë			
Mbrojtja e sipërfaqeve ujore, si ujërat nëntokësore dhe përmirësimi i statusit të tyre ekologjik		R01-01	0
		R01-02	+
		R01-01	0

Mbrojtja e sipërfaqeve ujore dhe përmirësimi i gjendjes kimike	R01- 02	+
Cilësia e ajrit dhe faktorët klimatike		
Reduktimi dhe stabilizimi i emetimeve të gazrave sarrë	R01- 01	+
	R01- 02	++
Mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit	R01- 01	+
	R01- 02	++
Peizazhi		
Ruajtja e Peizazhit dhe diversiteti	R01- 01	○
	R01- 02	○
Arkitekturore, arkeologjike dhe kulturore Trashëgimia		
Konservimi dhe mbrojtja e aseteve të trashëgimisë kulturore	R01- 01	○
	R01- 02	○
Vlerësimi mjedisor në përgjithësi		
	R01- 01	+
	R01- 02	++

4.3.2.2 Trajtimi Mekanik

Trajtimi mekanik është një proces thelbësor në hierarkinë e menaxhimit të mbeturinave të ngurta, që synon kryesisht ndarjen, klasifikimin dhe përgatitjen e materialeve të mbeturinave për përpunim ose asgjësim të metejshëm. Kjo metodë përdor teknologji dhe pajisje të ndryshme mekanike për të rritur efikasitetin e sistemeve të menaxhimit të mbeturinave, për të zvogëluar volumin e mbeturinave të dërguara në deponi dhe për të nxitur riciklimin dhe rikuperimin e burimeve.

Gëllimi i Trajtimit Mekanik

Rikuperimi i materialit : Trajtimi mekanik synon të rikuperojë materiale të vlefshme nga mbeturinat, si metalet, plastika, qelqi dhe lënda organike. Duke i ndarë këto materiale, ato mund të ridrejtohen në rrydhe dhe riciklimi ose të përpunohen në produkte të reja, duke reduktuar nevojën për materiale të virgjëra dhe duke minimizuar ndikimin mjedisor.

Reduktimi i vëllimit : Trajtimi mekanik gjithashtu redukton volumin e mbeturinave, i cili është veçanërisht i rëndësishëm për menaxhimin e deponisë. Duke ngjeshur dhe copëtuar mbejtjet, sasia e hapësirës së nevojshme për asgjësim mund të ulet ndjeshëm.

Përmirësimi i cilësisë : Me klasifikimin e mbeturinave, trajtimi mekanik përmirëson cilësinë e materialeve të ricikluar. Kjo është thelbësore për përmbushjen e standardeve të kërkuara nga objektet e riciklimi dhe për të siguruar që materialet e rikupuruara mund të ripërdoren në mënyrë efektive.

4.3.2.2.1 Përshkrimi i Teknologjisë

Proceset kryesore në trajtimin mekanik:

Renditja : Mbeturinat luten fillimisht në sistemet e klasifikimit, ku teknologji të ndryshme - të tilla si rripat transportues, ekranet dhe klasifikuesit e ajrit - përdoren për të ndarë lloje të ndryshme materialesh. Renditja manuale mund të përdoret gjithashtu për të kapur artikuj që sistemet e automatizuara mund të humbasin.

Copëtimi : Pas klasifikimit, materialet e mbeturinave shpesh copëtohen për të zvogëluar madhësinë e tyre dhe për të përmirësuar efikasitetin e përpunimit të mëvonshëm. Grirja ndihmon në përgatitjen e mbeturinave për kompostim, treje anaerobe ose përpunim të metejshëm mekanik.

Ndarja magnetike : Ky proces përdor magnet për të nxjerrë metale me ngjyra nga rrjedha e mbeturinave. Është efektiv për rikuperimin e çelikut dhe hekurit, të cilët më pas mund të riciklohen.

Klasifikimi i ajrit : Klasifikuesit e ajrit ndajnë materialet më të lehta (të tilla si plastika dhe lebra) nga fraksionet më të rënda (të tilla si metale dhe qelq) bazuar në densitetin e tyre. Kjo metodë më pastërtinë e materialeve të rikuperuara.

Ekranet : Ekranet me madhësi të ndryshme përdoren për të ndarë materialet në bazë të madhësisë, duke lejuar heqjen e ndotësve dhe sendeve të pa riciklueshme nga rrjedha e mbeturinave.

3. Inovacionet teknologjike

Sistemet e automatizuara : Përpunimet në teknologji kanë çuar në zhvillimin e sistemeve të sofistikuar të klasifikimit të automatizuar që përdorin sensorë, kamera dhe inteligjencë artificiale për të përmirësuar efikasitetin dhe saktësinë e rikuperimit të materialit.

Integrimi i trajtimit biologjik : Trajtimi mekanik mund të integrohet me procese biologjike, si tretja anaerobe, ku materialet organike ndahen dhe përpunohen për të prodhuar biogaz dhe tretje, duke rritur më tej rikuperimin e burimeve.

Përfitimet e Trajtitit Mekanik

Mbrojtja e mjedisit : Duke devijuar materialet e riciklueshme dhe të rikuperueshme nga deponitë, trajtimi mekanik redukton mbetjet e deponisë dhe zbut ndikimet mjedisore që lidhen me depozitimin e mbeturinave.

Efikasiteti ekonomik : Rikuperimi i materialeve nëpërmjet trajtimit mekanik mund të jetë ekonomikisht i dobishëm, pasi zvogëlon kostot që lidhen me ruajtjen e lëndëve të para dhe operacionet e deponive. Shitja e materialeve të rikuperuara gjithashtu mund të gjenerojë të ardhura.

Mbështetje për ekonominë rrethore : Trajtimi mekanik është një komponent jelik i ekonomisë rrethore, duke promovuar praktika të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave dhe duke siguruar që materialet të ripërdoren dhe riciklohen sa herë që është e mundur.

Sfidat në trajtimin mekanik

Kontaminimi : Një nga sfidat kryesore është menaxhimi i ndotjes në rrjedhën e mbeturinave, i cili mund të zvogëlojë cilësinë dhe trogshmërinë e materialeve të rikuperuara. Renditja dhe përpunimi efektiv janë thelbësore për të minimizuar ndotjen.

Kërkesat e infrastrukturës : Zbatimi i sistemeve të trajtimit mekanik kërkon investime të konsiderueshme në infrastrukturë dhe teknologji, të cilat mund të jenë pengesë për disa komuna ose rajone.

Mirëmbajtja dhe funksionimi : Mirëmbajtja e rregullt e pajisjeve të trajtimit mekanik është e nevojshme për të siguruar performancën optimale dhe për të shmangur prishjet që mund të ndërpresin funksionimin.

4.3.2.2 Ndikimet e mundshme mjedisore dhe masat e mundshme për të parandaluar ose Ujja e ndikimeve negative në mjedis

Ndërsa trajtimi mekanik është një proces efektiv për menaxhimin e mbeturinave dhe promovimin e rikuperimit të burimeve, ai mund të paraqesë ende rreziqe të caktuara mjedisore nëse nuk menaxhohet siç duhet. Më poshtë janë ndikimet kryesore të mundshme mjedisore të trajtimit mekanik dhe masat e mundshme për të parandaluar ose reduktuar rezultatet negative.

1. Ndotja e ajrit

Ndëkimi i mundshëm : Objektet e trajtimit mekanik mund të gjenerojnë pluhur, grimca dhe emetime gjatë operacioneve të tilla si klasifikimi, copëlimi dhe përpunimi. Kjo mund të ndëkojë në cilësinë e ajrit lokal, veçanërisht në zonat e mbyllura ose me popullsi të dendur.

Masat zbutëse:

Sistemet e kontrollit të pluhurit:

- o Instalimi i sistemeve të filtrimit të ajrit dhe trenimit të pluhurit (p.sh., spërkatjet e ujit ose sistemet e rrxjerrjes) për të kapur dhe kontrolluar grimcat e ajrit brenda objektit.
- o Ventilimi: Sigurohuni që objektet të kenë sisteme të duhura ventilimi për të reduktuar përqendrimit të pluhurit dhe ndotësve në ambiente të mbyllura.
- o Kapsulimi i makinerive: Sigurimi i makinerisë që gjenerojnë sasi të mëdha pluhuri për të minimizuar përhapjen e tij brenda objektit.

2. Ndotja akustike

Ndëkimi i mundshëm: Proceset mekanike të tilla si copëtimi, bluarja dhe operacionet e transportuesit mund të krijojnë nivele të larta zhurmë, të cilat mund të shqetësojnë punëtorët dhe komunitetet aty pranë.

Masat zbutëse:

- o Izolimi i zërit: Zbatoni teknika të izolimit të zërit në projektimin e objektit, të tilla si përdorimi i barrierave të zhurmës, izolimi akustik dhe stërimi i makinerive me zhurmë në zona të mbyllura.
- o Koha e funksionimit: Kufizoni operacionet me zhurmë në orët e diës për të minimizuar shqetësimet, veçanërisht në zonat pranë zonave të banuara.
- o Mirëmbajtja e rregullt: Sigurohuni që makineritë të mirëmbahen rregullisht për të parandaluar zhurmën e tepërt për shkak të konsumimit dhe mosfunksionimit.

3. Ndotja e ujit

Ndëkimi i mundshëm: Trajtimi mekanik mund të prodhojë rrjedhje ose ujë të kontaminuar gjatë përpunimit, veçanërisht nëse mbetjet nuk janë klasifikuar siç duhet ose nëse ka mbetje organike. Kjo mund të përbejë rrezik për trupat ujorë aty pranë nëse nuk menaxhohen siç duhet.

Masat zbutëse:

- o Menaxhimi i kullimit: Instaloni sisteme grumbullimi të kullimit për të kapur dhe trajtuar çdo rrjedhje të lëngshme përpara se të ndot ujërat nëntokësore ose sipërfaqësore.
- o Trajtimi i ujërave të zeza: Trajtoni ujërat e zeza të krijuara gjatë operimeve në objektet e trajtimit në vend ose aty pranë për të hequr ndotësit.
- o Menaxhimi i ujërave të stuhisë: Zbatoni kontrollin e rrjedhjes së ujërave të stuhisë, të tilla si sipërfaqet e depërtueshme dhe sistemet e kullimit, për të parandaluar ndotjen gjatë reshjeve të mëdha.

4. Ndotja e tokës

Ndëkimi i mundshëm: Mbetjet e menaxhuara keq ose derdhjet aksidentale gjatë trajtimit mekanik mund të çojnë në kontaminim të tokës, veçanërisht nëse mbetje të rrezikshme ose kimikato janë të pranishme në rrjedhën e mbeturinave.

Masat zbutëse:

- o Mbatja e sigurt: Siguroni mbajtjen e duhur të materialeve të rrezikshme brenda objektit për të parandaluar derdhjet ose rrjedhjet aksidentale.
- o Inspektime të rregullta: Kryeni inspektime të shpeshta të zonave të magazinimit dhe makinerive për të zbuluar dhe rregulluar çdo rrjedhje ose derdhje të mundshme.
- o Dytshemeja mbrojtëse: Përdorni dytsheme të papërshkueshme në zonat ku përpunohen mbetjet për të parandaluar depërtimin e ndotësve në tokë.

5. Konsumi i Energjisë dhe Emetimet e Gazeve serri

Ndikimi i mundshëm: Objektet e trajtimit mekanik shpesh kërkojnë input të konsiderueshëm të energjisë, gjë që mund të çojë në emetime më të larta të gazeve serra, veçanërisht nëse energjia merret nga lëndët djegëse fosile.

Masat zbutëse:

- o Efikasiteti i Energjisë: Përdorni makineri me efikasitet energjie dhe optimizoni proceset operacionale për të reduktuar konsumin e energjisë. Automatizimi dhe teknologjitë e avancuara mund të ndihmojnë në përmirësimin e përdorimit të energjisë.
- o Energjia e rinovueshme: Integroji burimet e rinovueshme të energjisë, të tilla si energjia diellore ose e erës, në operacionet e objekteve për të reduktuar varësinë nga energjia jo e rinovueshme dhe më pak emetimet e karbonit.
- o Rikuperimi i energjisë: Aty ku është e aplikueshme, integroni sisteme që rikuperojnë energji nga përpunimi i mbeturinave (p.sh. sistemat e rikuperimit të nxehtësisë).

6. Emetimet e aromave

Ndikimi i mundshëm: Mbetjet organike dhe materiale të tjera dekompozuese në rrjedhën e mbeturinave mund të lëshojnë erëra të pakëndshme gjatë trajtimit mekanik, veçanërisht në klimat e ngrohta ose objektet me ajrim të dobët.

Masat zbutëse:

- o Sistemat e kontrollit të aromave: Instaloni teknologji të kontrollit të aromave, të tilla si biofiltrat ose pastruesit kimikë, për të kapur dhe neutralizuar aromat.
- o Ndarja e mbeturinave: Ndani mbetjet organike dhe me erë nga rrjedha e përgjithshme e mbeturinave sa më shpejt që të jetë e mundur për të parandaluar përhapjen e aromave.
- o Ventili i duhur: Siguroni ajrosjen e duhur në zonat e përpunimit për të parandaluar grumbullimin e aromave.

7. Ndikimet në Biodiversitet

Ndikimi i mundshëm: Krijimi i objekteve të trajtimit mekanik mund të prishë ekosistemet lokale, veçanërisht nëse ato ndodhen pranë habitateve të ndjeshme ose zonave natyrore.

Masat zbutëse:

- o Zgjedhja e vendit: Zgjidhni me kujdes vendet për objektet e trajtimit mekanik që shmangin zonat e ndjeshme ekologjike, si llogarinat, pyjet dhe zonat me biodiversitet të lartë.
- o Vlerësimet e Ndikimit në Mjedis (VNM): Kryeni VNM të plotë përpara ndërtimit të objektit për të vlerësuar ndikimet e mundshme në ekosistemet dhe biodiversitetin lokal dhe për të planifikuar veprimet e nevojshme zbutëse.
- o Hapësirat e gjelbra: Inkorporoni zona tampon të gjelbra rreth objekteve për të minimizuar përçarjen ekologjike dhe për të siguruar habitate për kafshet e egra lokale.

4.3.2.3. Objekt i ricikimit të materialeve (MRF, MBT , Materiala dhe/ose Energjia Rimekëmbja)

Implantet e ricikimit të materialeve (MRF) dhe implantet e trajtimit biologjik mekanik (MBT) janë komponentë qendrorë të sistemeve moderne të menaxhimit të mbeturinave, të krijuara për të rikuperuar në mënyrë efektive materialet e riciklueshme dhe për të kthyer mbetjet në burime ose energji të ripërdorshme. Këto objekte luajnë një rol kritik në promovimin e qëndrueshmërisë, reduktimin e vëllimit të mbeturinave të dërguara në deponi dhe mbështetjen e ekonomisë rrethore.

Sistemi i menaxhimit të mbeturinave në Kosovë po evoluon, me qeverinë që vendos objektiva ambicioze për rritjen e shkallës së ricikimit. Njësitë e Qeverisjes Lokale në Kosovë kanë për detyrë të përmirësojnë rikuperimin e materialeve nga rrjedhat e mbeturinave komunale, duke u fokusuar në materialet kryesore

të riciklueshme si letra, metalet, plastika dhe qelqi. Qëllimi është të rriten përpjekjet e riciklimit dhe të zvogëlohet varësia nga depozitimi i deponisë.

Në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt ka potencial të konsiderueshëm për progres. Aktualisht, praktikat e menaxhimit të mbeturinave theksojnë kryesisht mbledhjen dhe asgjësimin e mbeturinave, me vëmendje të kufizuar që i kushtohet strategjive të rrjedhës së sipërme si minimizimi i mbeturinave, ripërdorimi dhe rikuperimi i materialeve. Infrastruktura e riciklimit është e pazhvilluar dhe adoptimi i teknologjive moderne të klasifikimit dhe trajtimit të mbeturinave ka qenë i ngadaltë. Kjo paraqet një mundësi për këto rajone që të fokusohen në përmirësimin e ndarjes së mbeturinave në burim, ngritjen e objekteve të rikuperimit të materialeve (MRFs) dhe rritjen e ndërgjegjësimit të publikut në lidhje me rëndësinë e riciklimit.

Potenciali për rritjen e riciklimit në rajonin e Gjilanit dhe Ferizajt është i konsiderueshëm. Me ngritjen e sistemeve më të mira të grumbullimit të mbeturinave dhe investimet në objektet e trajtimit mekanik, këto rajone mund të lëvizin drejt arritjes së normave më të larta të riciklimit, duke u përafëruar me praktikat më të mira ndërkombëtare. Teknologjitë e trajtimit mekanik, të tilla si objektet e rikuperimit të materialeve të pastra (MRF), ofrojnë një zgjidhje të provuar për nxjerrjen e materialeve të riciklueshme nga mbetjet e përziera komunale. Kjo jo vetëm që do të ndihmonte në ruajtjen e burimeve natyrore, por gjithashtu do të reduktohte ndjeshëm volumin e mbeturinave të destinuara për venddepozitime, duke zgjatur jetën e deponisë dhe duke reduktuar gjurmën mjedisore të aktiviteteve të menaxhimit të mbeturinave.

Megjithatë, ka sfida që duhet të adresohen për të zbatuar me sukses sistemet e trajtimit mekanik në këto rajone. Një nga pengesat kryesore është mungesa aktuale e infrastrukturës për ndarjen dhe riciklimin e mbeturinave. Shumë komuna në Kosovë, përfshirë ato në Gjilan dhe Ferizaj, ende nuk kanë sisteme plotësisht funksionale për ndarjen e mbeturinave në burim, duke çuar në një vëllim të madh të mbeturinave të përziera që janë më të vështira dhe më të kushtueshme për t'u trajtuar.

Për të kapërcyer këto sfida nevojiten investime si në infrastrukturën fizike ashtu edhe në edukimin publik. Zhvillimi i objekteve për ndarjen e mbeturinave, investimi në impiantet e riciklimit dhe përmirësimi i logjistikës së grumbullimit të mbeturinave janë thelbësore për të bërë të zbatueshëm trajtimin mekanik. Përveç kësaj, fushatat e edukimit publik që synojnë rritjen e ndërgjegjësimit për riciklimin dhe rëndësinë e ndarjes së duhur të mbeturinave në nivel familjar janë thelbësore. Duke kombinuar zgjidhjet teknologjike me angazhimin e komunitetit, rajonet mund të arrijnë normal e dëshiruara të riciklimit dhe të zvogëlojnë varësinë e deponive.

4.3.2.3.1 Përsëritimi i Teknologjisë

Objektet e riciklimit të materialeve (MRF)

Një objekt i klasifikimit dhe riciklimit të materialeve, MRF, është vendi ku riciklimi shkon pasi merret nga një transportues. Transportues të shumtë mund të përdorin të njëjtin MRF, pasi ato zakonisht nuk janë objekte specifike për transportuesit. MRF-të trajtojnë si lëndët e thata të riciklueshme (materialelet e pastra të mbledhura veçmas) ashtu edhe ato të riciklueshme të përziera (mbeturnat e përziera). Parnja më poshtë tregon procesin se si një rymë e përzier riciklimi rendëzet në një MRF.